

ДЕРЖАВНА НАВЧАЛЬНО-НАУКОВА УСТАНОВА
“АКАДЕМІЯ ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ”

БЮДЖЕТНА І ПОДАТКОВА СИСТЕМИ
МЕТОДОЛОГІЯ • ОРГАНІЗАЦІЯ • НАВЧАННЯ

Головний редактор серії Т. І. ЄФІМЕНКО

БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ТРЕНІНГ-КУРС

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*За загальною редакцією
Є. О. Малік*

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

Київ • 2012

УДК 005:336.14](075.8)
ББК 65.26-2я73
Б98

Редакційна колегія серії:

Т. І. Єфіменко (голова),
А. Ф. Павленко (співголова), Л. Г. Ловінська (заступник голови),
С. С. Гасанов, А. М. Соколовська, В. І. Єфіменко, Т. Є. Оболенська, В. М. Федосов

Автори:

Л. Д. Сафонова, А. Є. Буряченко, Є. О. Малік, Т. В. Жибер, Д. В. Гризоглазов,
О. М. Сущенко, Г. І. Завистовська, М. М. Степура, Г. М. Котіна

Передмова чл.-кор. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Т. І. Єфіменко

Рецензенти:

В. Л. Андрущенко – доктор економічних наук, професор;
Л. В. Лисяк – доктор економічних наук, доцент;
Н. І. Сушко – кандидат економічних наук, доцент;
Л. В. Гізатуліна – заступник Голови Державної казначейської служби України

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державної навчально-наукової установи “Академія фінансового управління”
(протокол № 9 від 27–28 листопада 2012 р.)*

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(лист № 1/11-9730 від 18 жовтня 2011 р.)*

ISBN 978-966-2380-47-7

© Автори, 2012
© ДНУ “Академія фінансового
управління”, 2012

Передмова	5
Мета і завдання тренінг-курсу	7
Модуль 1	
ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТОМ І БЮДЖЕТНИМ ПРОЦЕСОМ	9
Розділ 1. Завдання за результатами опрацювання навчальної та наукової літератури	10
Розділ 2. Робота з нормативною базою	10
Розділ 3. Розроблення взаємозв'язків та взаємозалежностей (підготовка інтелект-карт)	11
Розділ 4. Ситуаційні та розрахункові завдання	11
Розділ 5. Завдання для перевірки набутих компетенцій	21
Розділ 6. Методичні матеріали для виконання модульного завдання	31
Модуль 2	
БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ	56
Розділ 1. Робота з нормативною базою	56
Розділ 2. Аналітичні завдання	57
Розділ 3. Розроблення взаємозв'язків та взаємозалежностей (підготовка інтелект-карт)	58
Розділ 4. Ситуаційні та розрахункові завдання	58
Розділ 5. Завдання для перевірки набутих компетенцій	93
Розділ 6. Методичні матеріали для виконання модульного завдання	106
Модуль 3	
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ	129
Розділ 1. Робота з нормативною базою	129
Розділ 2. Аналітичні завдання	130

Розділ 3. Розроблення взаємозв'язків та взаємозалежностей (підготовка інтелект-карт)	130
Розділ 4. Ситуаційні та розрахункові завдання	131
Розділ 5. Завдання для перевірки набутих компетенцій	140
Розділ 6. Методичні матеріали для виконання модульного завдання	147
Модуль 4	
ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПРО ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ І МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ	172
Розділ 1. Робота з нормативною базою	173
Розділ 2. Аналітичні завдання	173
Розділ 3. Розроблення взаємозв'язків та взаємозалежностей (підготовка інтелект-карт)	174
Розділ 4. Ситуаційні та розрахункові завдання	174
Розділ 5. Завдання для перевірки набутих компетенцій	181
Розділ 6. Методичні матеріали для виконання модульного завдання	183
Модуль 5	
КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	212
Розділ 1. Робота з нормативною базою	212
Розділ 2. Аналітичні завдання	212
Розділ 3. Розроблення взаємозв'язків та взаємозалежностей (підготовка інтелект-карт)	213
Розділ 4. Ситуаційні та розрахункові завдання	213
Розділ 5. Завдання для перевірки набутих компетенцій	218
Розділ 6. Методичні матеріали для виконання модульного завдання	229
Комплексні аналітично-розрахункові завдання	252
Перелік основних термінів (за Бюджетним кодексом України)	284
Основні макроекономічні показники	291
Рекомендовані джерела	305
Додатки	313

Подальший розвиток економіки України і запровадження моделі інноваційного управління не можливі без системного реформування державних фінансів. Програмою економічних реформ Президента України “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” передбачено суттєву модернізацію бюджетної і податкової систем на засадах економічності й ефективності, збалансованості інтересів держави і платників податків, оптимізації податкових надходжень і бюджетних видатків, прозорості та якості управління державними фінансами, підзвітності й невідворотності настання відповідальності за нерезультативні управлінські рішення.

Забезпечення сталого збалансованого розвитку системи державних фінансів України пов’язане з успішним прийняттям нової редакції Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу України. Програмою їх запровадження передбачено залучення провідних фахівців наукових установ і вищих навчальних закладів до участі у проведенні широкої роз’яснювальної роботи щодо змісту ухвалених кодексів, створенні наукових, аналітичних, навчально-методичних, довідкових та інших видань з урахуванням змін у бюджетному і податковому законодавстві.

Навчальні посібники, що увійшли до серії “Бюджетна і податкова системи: методологія, організація, навчання”, підготовлені відповідно до новітніх досягнень світової науки й результатів досліджень вітчизняних учених і фахівців з бухгалтерського обліку, фінансового контролю, аудиту, менеджменту та права. Практична спрямованість матеріалу, викладеного із застосуванням сучасних освітніх технологій, та взаємозв’язок теоретичних узагальнень з ключовими поло-

женнями Бюджетного і Податкового кодексів України характеризують пропоновану серію навчальних видань як таку, що створює належне підґрунтя для підготовки кваліфікованих спеціалістів і навчання фахівців-практиків у сфері інноваційного розвитку бюджетної і податкової систем України та розв'язання наявних проблем з метою адекватного реагування на внутрішні й зовнішні виклики.

Т. І. Єфименко,
*член-кореспондент НАН України,
доктор економічних наук, професор,
президент ДННУ "Академія
фінансового управління"*

Навчальна дисципліна “Бюджетний менеджмент” є нормативною для підготовки магістрів з економіки за фахом “Державні фінанси”. Її вивчення ґрунтується на засвоєнні блоку економічних та профільюючих дисциплін базової фінансової освіти: “Фінанси”, “Бюджетна система”, “Податкова система”.

Мета тренінг-курсу:

формування знань з теоретичних та практичних аспектів управління бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають в процесі руху бюджетних потоків.

Завдання тренінг-курсу:

- вивчення функцій, структури і взаємозв’язків органів управління бюджетом;
- вивчення прийомів і методів, які використовують у процесі бюджетного планування відповідні органи та доцільність їх застосування;
- характеристика методів і видів бюджетного фінансування та визначення їх переваг у процесі здійснення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів;
- формування навичок обліку виконання бюджету і складання бюджетної звітності та їх значення в управлінні бюджетним процесом;
- вивчення методів контрольної роботи фінансових органів щодо виконання бюджету.

Дисципліна “Бюджетний менеджмент” дає змогу набути професійних компетенцій, якими має володіти магістр з фінансів, зокрема умінь і навичок виконувати функціональні завдання професійної діяльності:

- проводити розрахунки показників дохідної і видаткової частин бюджету на стадії бюджетного планування;
- оформлювати документально і проводити операції щодо виконання дохідної та видаткової частин бюджету в органах казначейства;
- здійснювати облік виконання бюджету в органах казначейства та складання бюджетної звітності;
- володіти методами провадження контролю фінансових органів щодо виконання бюджету.

ВИХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТОМ І БЮДЖЕТНИМ ПРОЦЕСОМ

Мета:

- з'ясувати особливості формування та сутності бюджетного менеджменту як фінансової науки;
- визначити сутнісні характеристики бюджетного ризик-менеджменту, сфери та особливості його застосування;
- дослідити бюджетний процес як сукупність взаємопов'язаних і послідовних дій, спрямованих на формування та виконання бюджету держави;
- вивчити процес становлення та змісту бюджетування як однієї з технологій бюджетного менеджменту.

Завдання:

- порівняти розуміння категорії “бюджетний менеджмент” іноземними та вітчизняними науковцями;
- визначити стадії, методи та інструменти бюджетного менеджменту;
- обґрунтувати роль бюджетного менеджменту у виконанні державою покладених на неї функцій;
- дослідити методи та інструменти бюджетного ризик-менеджменту;
- з'ясувати сутність і складові політики управління фінансовими ризиками;
- дослідити сукупність факторів, які впливають на рівень ризиковості державних фінансів;

- визначити сутність, етапи та функції бюджетного процесу;
- сформувані необхідні показники і прийоми прогнозування та планування централізованого фонду фінансових ресурсів держави;
- дослідити основні етапи та складові процесу моніторингу бюджетних витрат;
- вивчити особливості становлення та розвитку бюджетування;
- проаналізувати наявний інструментарій, методи та етапи бюджетування;
- визначити перелік завдань, які необхідно вирішити в межах процесу бюджетування.

Розділ 1. ЗАВДАННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА НАУКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1.1. Проаналізувати підходи до визначення “Бюджетний менеджмент” та “Менеджмент державних фінансів” у сучасній фаховій літературі.
- 1.2. Вивчити підходи до визначення сутності та складових бюджетного менеджменту в іноземній літературі.
- 1.3. Дослідити методи та інструменти бюджетного ризик-менеджменту, з’ясувати сутність і складові політики управління фінансовими ризиками.
- 1.4. Проаналізувати фактори, що впливають на рівень ризиковості державних фінансів.
- 1.5. Провести порівняльний аналіз організації бюджетного процесу та його регламентування, спираючись на зарубіжний досвід.
- 1.6. Дослідити історичні особливості становлення та розвитку бюджетування.
- 1.7. Проаналізувати наявний інструментарій, методи та етапи бюджетування.
- 1.8. Визначити перелік завдань, які необхідно вирішити в межах процесу бюджетування.

Розділ 2. РОБОТА З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

- 2.1. Вивчити положення Бюджетного кодексу України (ст. 19–20) щодо стадій і учасників бюджетного процесу та застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі.

2.2. Проаналізувати законодавство відповідно до нової редакції Бюджетного кодексу України та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення чинного законодавства, яке регламентує бюджетний процес.

Розділ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТЕЙ (ПІДГОТОВКА ІНТЕЛЕКТ-КАРТ)

- Фіскальні інструменти та важелі бюджетного менеджменту.
- Групування елементів бюджетного процесу.
- Етапи моніторингу витрат бюджету держави.
- Складові механізми бюджетування.
- Завдання, які ставляться під час бюджетування.
- Стадії та учасники бюджетного процесу в Україні.

Розділ 4. СИТУАЦІЙНІ ТА РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

- Розрахунок імовірності дефолту позичальника з використанням методики оцінки рівня ризиковості контрактів CDS, які за своєю суттю є прототипом страхування на випадок неповернення позичених коштів.
- Ситуаційні завдання щодо ефективності та доцільності впровадження бюджетних програм з використанням SWOT-аналізу доцільності фінансування з бюджету за кожним напрямом.
- Визначення доцільності проекту, в тому числі його фінансування за кошти бюджету, використовуючи формулу розрахунку теперішньої вартості та чистої поточної вартості.

Завдання 1. Для розрахунку імовірності дефолту суверенного позичальника використовується методика оцінки рівня ризиковості контрактів CDS, які за своєю суттю є прототипом страхування на випадок неповернення позичених коштів.

Загальний вигляд формули для розрахунку спреду (базисних пунктів):

$$S = p(1 - R), \quad p = \frac{S}{1 - R},$$

де S – спред (премія, базисні пункти); R – відсоток відновлення (recovery rate); p – імовірність дефолту.

Відсоток відновлення у випадку дефолту – це сума, яку кредитор може отримати в результаті визнання позичальника неспроможним виплачувати позичені кошти. Згідно зі статистикою, відсоток відновлення для суверенних позичальників становить 70,5 % суми боргу.

Західні фінансові установи надають розраховані спреди по кожній країні (CDS spread, BP). Для розрахунків зручно переводити базисні пункти у відсотки за співвідношенням 1 б. п. = 0,01 %. Під час розрахунку ймовірності дефолту можна користуватися даними будь-якої міжнародної банківської установи (наприклад, Deutsche Bank) (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Базисні пункти для суверенних позичальників (станом на 11.11.2011)

Країна	Значення	Країна	Значення
1. Аргентина	929	24. Литва	285
2. Австралія	156	25. Мексика	147
3. Австрія	158	26. Нідерланди	105
4. Бельгія	286	27. Норвегія	39
5. Бразилія	152	28. Панама	147
6. Болгарія	327	29. Перу	153
7. Чилі	114	30. Філіппіни	204
8. Китай	141	31. Польща	247
9. Колумбія	153	32. Португалія	1035
10. Хорватія	458	33. Румунія	369
11. Чеська Республіка	119	34. Росія	216
12. Данія	101	35. Словаччина	214
13. Єгипет	49	36. Словенія	283
14. Естонія	149	37. ПАР	175
15. Фінляндія	62	38. Іспанія	381
16. Німеччина	96	39. Швеція	50
17. Угорщина	544	40. Таїланд	203
18. Ірландія	728	41. Туреччина	246
19. Ізраїль	158	42. Україна	729
20. Італія	499	43. Великобританія	89
21. Японія	120	44. США	46
22. Корея	164	45. Венесуела	995
23. Латвія	277		

Оцінена для кожної країни імовірність дефолту може бути використана для визначення рейтингу (табл. 1.2). Сам рейтинг допомагає потенційним кредиторам побачити ступінь надійності окремого суверенного позичальника.

Таблиця 1.2

Кредитні рейтинги та їх інтерпретація

Standard & Poor's, Fitch	Moody's	Імовірність дефолту	Значення на мікрорівні	Значення на рівні держави (спроможність витримати)
AAA	Aaa	0–0,0099	Найвища кредитна якість, мінімальний ризик	35 % падіння ВВП, 35 % безробіття, 85 % падіння фондового ринку
AA	Aa	0,01–0,04	Дуже висока якість	6 % падіння ВВП, 15 % безробіття, 60 % падіння фондового ринку
A	A	0,05–0,09	Висока якість	
BBB	Baa	0,1–0,14	Задовільна якість, адекватна платіжна спроможність	1 % падіння ВВП, 8 % безробіття, 50 % падіння фондового ринку
BB	Ba	0,15–0,19	Спекулятивний, довготермінова невизначеність	
B	B	0,2–0,24	Спекулятивний	Невеликий простір для помилок
CCC	Ca	0,25–0,29	Високий поточний кредитний ризик	
CC	Ca	0,3–0,34	Дуже високий кредитний ризик	
C		0,35–0,39	Дуже близько до дефолту	
D	C	0,4 і більше	Дефолт	

Складено за даними: агенції Standart & Poor's; *Van Beem J.A.G. Credit risk modeling and CDS valuation. An Analysis of structural models / Van Beem J. A.G. – University of Twente, 2010. – P. 7; Timur Han Gür. A Country Risk Assessment Model and the Asian Crisis / Gür Timur Han // Central Bank Reviv 1, 2001. – P. 64.*

Завдання 2. Організація бюджетного процесу та його удосконалення. Структура завдання передбачає, що в першій його частині вивчається організація та проводиться аналіз процесів; досліджуються

первинні документи і форми звітності; показується вміння заповнювати документи, форми звітності, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відображати операції з виконання бюджету в обліку; аналізується діяльність відповідних органів; висвітлюється методика організації бюджетного процесу тощо.

Друга частина завдання передбачає визначення проблем щодо об'єкта у сфері дослідження та пропозиції стосовно їх вирішення:

- 1) проаналізувати документацію, необхідну для здійснення бюджетного процесу та порядок її подання;
- 2) дослідити питання додержання термінів, встановлених законодавчо на кожній зі стадій бюджетного процесу;
- 3) запропонувати можливі напрями вдосконалення бюджетного процесу.

Завдання 3. Держава запровадила кілька бюджетних програм у регіоні, які охоплюють такі напрями:

- 1) перекваліфікацію та працевлаштування безробітних;
- 2) розвиток дорожньо-транспортної інфраструктури (будівництво міжміського шосе та облаштування придорожньої території);
- 3) створення нових робочих місць.

Охарактеризуйте джерела, потрібні для фінансування цієї політики, а також її можливі наслідки.

Проведіть SWOT-аналіз доцільності фінансування з бюджету за кожним зазначеним напрямом у такій послідовності:

- виокремити дві групи чинників впливу на реалізацію напрямів програм – внутрішні та зовнішні;
- скласти SWOT-таблицю, де у зовнішніх чинників впливу виокремити можливості та загрози, а у внутрішніх – переваги та недоліки;
- заповнити таблицю конкретними об'єктивними характеристиками напрямів бюджетних програм;
- зробити висновки щодо доцільності фінансування кожного конкретного напрямку бюджетної програми.

Також SWOT-аналіз можна проводити для кожної бюджетної програми загалом. За результатами роботи спробуйте відповісти на запитання: “Яку б економічну політику ви провадили в регіоні?”, “Які додаткові бюджетні програми запропонували б?”

Завдання 4. Соціальний ефект обрахувати значно складніше, ніж бюджетний та економічний.

Держава запровадила кілька бюджетних програм у регіоні, які охоплюють такі напрями:

- 1) реформування системи установ охорони здоров'я;
- 2) профілактику та лікування туберкульозу;
- 3) підвищення кваліфікації державних службовців шляхом створення спеціального електронного університету.

Охарактеризуйте джерела, потрібні для фінансування цієї політики, а також її можливі наслідки.

Проведіть SWOT-аналіз доцільності фінансування з бюджету за кожним зазначеним напрямом у такій послідовності:

- виокремити дві групи чинників впливу на реалізацію напрямів програм – внутрішні та зовнішні;
- скласти SWOT-таблицю, де у зовнішніх чинників впливу виокремити можливості та загрози, а у внутрішніх – переваги та недоліки;
- заповнити таблицю конкретними об'єктивними характеристиками напрямів бюджетних програм;
- зробити висновки щодо доцільності фінансування кожного конкретного напрямку бюджетної програми.

Також SWOT-аналіз можна проводити для кожної бюджетної програми загалом. За результатами роботи спробуйте відповісти на запитання: “Яку б соціальну політику ви провадили в регіоні?”, “Які додаткові бюджетні програми запропонували б?”

Завдання 5. Будівництво платної автомобільної стоянки.

Міська влада планує оголосити конкурс на побудову підземного паркінгу в центрі міста. Стоянка за планом приносить прибуток. Квота оподаткування такої ж приватної стоянки – приблизно 45 % прибутку.

Дайте відповіді на запитання:

1. Чи необхідне надання цієї послуги саме місцевою владою?
2. Які кроки потрібно здійснити міській владі для реалізації проєкту (тендер, нормативне врегулювання)?
3. У якій формі (дотація, кредит, інвестиція, кошторисне фінансування) слід виділити кошти з бюджету? Чи потрібне бюджетне фінансування взагалі? З якого бюджету фінансуватиметься захід?

Завдання 6. Міський хлібозавод – комунальне підприємство, що перебуває у власності територіальної громади.

Завод виробляє 70 % хліба, на який міською владою встановлені пільгові низькі ціни (соціальна послуга).

Збитки заводу від виробництва хліба становлять 300 000 грн на рік. Завод має мережу власних точок збуту та співпрацює із закупівельниками.

Дайте відповіді на запитання:

1. Чи необхідне надання цієї соціальної послуги саме комунальним підприємством? Які є альтернативні способи вирішити ситуацію?
2. Чи повинен завод працювати на основі самоокупності або повністю фінансуватися з бюджету за кошторисом?
3. Які суми і в якій формі (дотація, кредит, інвестиція, кошторисне фінансування) отримає завод з бюджету? З якого бюджету його фінансуватимуть? Обґрунтуйте відповідь.

Завдання 7. Місто здійснює заміну мереж водопостачання через їх зношеність. Ймовірні грошові надходження за рахунок заощаджень за вісім років наведено в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Очікуваний обсяг грошових коштів за вісім років, грн

Рік	Чистий обсяг грошових коштів	Рік	Чистий обсяг грошових коштів
1	70 000	5	130 000
2	70 000	6	135 000
3	90 000	7	140 000
4	125 000	8	145 000

Загальна вартість початкових капіталовкладень дорівнює 100 тис. грн. Ставка дисконту передбачається у 20 %.

Визначити доцільність проекту, в тому числі його фінансування за кошти бюджету.

Розв'язок. Використовуючи формулу, визначаємо теперішню вартість і чисту поточну вартість:

$$PV = \frac{70\,000}{(1+0,2)} + \frac{70\,000}{(1+0,2)^2} + \dots + \frac{145\,000}{(1+0,2)^8}.$$

Результати наводимо у табл. 1.4.

Таблиця 1.4

Розрахунок значення чистої поточної вартості

Кінець року	Грошові видатки	Чисті грошові надходження	Ставка дисконту 20 %	Поточна вартість		Чиста поточна вартість
				Грошові доходи	Грошові видатки	
0	-100 000				-100 000	-100 000
1		70 000	Визначити	Визначити		Визначити
2		70 000	Визначити	Визначити		Визначити
3		90 000	Визначити	Визначити		Визначити
4		125 000	Визначити	Визначити		Визначити
5		130 000	Визначити	Визначити		Визначити
6		135 000	Визначити	Визначити		Визначити
7		140 000	Визначити	Визначити		Визначити
8		145 000	Визначити	Визначити		Визначити
				Сума (визначити)	-100 000	Сума (визначити)

Висновок. Якщо за результатами розрахунку, чиста поточна вартість проекту має від'ємне значення, враховуючи ставку дисконту 20 %, робимо висновок про те, що проект є неприйнятним. Його слід переглянути.

Завдання 8. Визначення ефективності бюджетних витрат і витрат розпорядника коштів.

Для цього слід обрати необхідний напрям використання бюджетних коштів і обрахувати його ефективність кількома способами.

Спосіб 1. Порядок визначення найефективнішого варіанта бюджетних витрат у соціальній сфері.

1.1. Розмістити всі альтернативи в порядку зростання від найменш до найбільш витратної. Якщо одна з альтернатив у міру зростання витрат не забезпечує зростання кінцевого ефекту (в медицині

це роки життя, наприклад, після операції), то вона підлягає видаленню з переліку (в нашому прикладі це варіант В):

Альтернатива	Загальні витрати	Загальний ефект	Диференційні витрати	Диференційний ефект	ICER
A	100 000	3			
B	200 000	2			
C	400 000	4			
D	450 000	4,5			
E	700 000	8			

1.2. Наступним кроком є розрахунок диференційних витрат для всіх альтернатив за винятком тієї, яка має найменшу суму витрат. Також обчислюються диференційні ефекти за цією сукупністю і коефіцієнти диференційованих витрат-ефектів (ICER) (заповніть таблицю):

Альтернатива	Загальні витрати	Загальний ефект	Диференційні витрати	Диференційний ефект	ICER
A	100 000	3			
C	400 000	4	300 000 (400 000 – 100 000)	1 (3–4)	300 000
D	450 000	4,5			
E	700 000	8			

1.3. Видаляємо з переліку варіант, для якого ICER є найбільшим. Повторюємо процедуру знову (заповніть таблицю):

Альтернатива	Загальні витрати	Загальний ефект	Диференційні витрати	Диференційний ефект	ICER
A	100 000	3			
D	450 000	4,5	350 000	1,5	233 333
E	700 000	8			

1.4. Продовжуємо використовувати описаний алгоритм доти, доки не залишаться тільки дві альтернативи.

Альтернатива	Загальні витрати	Загальний ефект	Диференційні витрати	Диференційний ефект	ICER
A	100 000	3			
E	700 000	8	250 000	3,5	71 428

1.5. Згідно з принципом ефективності, ефективними вважаються витрати, за яких можна досягти або поставленої мети за мінімальних витрат, або максимального результату за наявних витрат.

Спосіб 2. Порядок визначення найефективнішого варіанта бюджетних витрат в економічній діяльності за обраним критерієм (наприклад, зростанням валового регіонального продукту).

- 2.1. Розрахувати економічний результат видатків шляхом віднімання значення критерію з видатками від значення критерію в разі нездійснення видатків.
- 2.2. Розрахувати економічну ефективність бюджетних видатків шляхом визначення відношення отриманого внаслідок них економічного результату до витраченої суми за кілька часових періодів.
- 2.3. Зробити висновки стосовно довгострокових перспектив напряму видатків.

Спосіб 3. Розрахунок ефективності витрат розпорядника коштів здійснюється за бюджетними програмами, які він виконує. Наприклад, за допомогою рейтингової системи оцінювання.

- 3.1. Програми слід розташувати за значимістю у відсотках до загального числа програм розпорядника коштів.
- 3.2. За кожною програмою потрібно проаналізувати результативні показники її виконання, визначивши рівень виконання.
- 3.3. Ефективність видатків розпорядника слід розрахувати як добуток присвоєної значимості програм на рівень їх виконання.

Завдання 9. Для оцінки результативності бюджетної програми “Керівництво та управління у сфері державної політики щодо зовнішніх відносин”, яка пов’язана з функціонуванням апарату Міністерства закордонних справ України, визначте такі результативні показники:

- *показники затрат:* кількість штатних одиниць (од.); кількість підвідомчих підприємств та організацій (од.); загальна площа приміщень (кв. м);
- *показники продукту:* кількість розроблених/прийнятих нормативно-правових актів (од.); кількість опрацьованих звернень, заяв, скарг громадян України (од.); кількість опрацьованих нот (од.); кількість укладених міжнародних угод (од.);

- *показники ефективності*: кількість розроблених/прийнятих нормативно-правових актів на одного виконавця (од.); кількість опрацьованих звернень, заяв, скарг громадян України на одного виконавця (од.); кількість опрацьованих нот на одного виконавця (од.);
- *показники якості*: відсоток прийнятих нормативно-правових актів у загальній кількості розроблених (%); зміна кредиторської/дебіторської заборгованості порівняно з початком бюджетного періоду, в тому числі простроченої на звітну дату (%); питома вага простроченої кредиторської/дебіторської заборгованості у загальному обсязі заборгованості (%); кількість розглянутих справ з ухваленням рішень щодо спорів про відшкодування шкоди, завданої органами влади незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю, порівняно з попереднім роком (%); чисельність осіб, яким відшкодовано шкоду, завдану органом влади незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю (осіб); кількість опрацьованих звернень, скарг громадян України порівняно з попереднім роком (%); відсоток задоволених звернень, заяв, скарг громадян України в загальному обсязі (%); кількість укладених міжнародних угод порівняно з попереднім роком (%).

Обґрунтуйте прийняття управлінського рішення щодо включення бюджетної програми до видаткової частини Державного бюджету України.

Завдання 10. Для оцінки результативності бюджетної програми “Забезпечення медичних заходів по боротьбі з туберкульозом, профілактики та лікування СНІДу, лікування онкологічних хворих”, яка пов’язана з реалізацією Міністерством охорони здоров’я України державної політики у сфері охорони здоров’я, визначте такі результативні показники:

- *показники затрат*: витрати на заходи з боротьби з туберкульозом (тис. грн); витрати на заходи з боротьби з ВІА/СНІДом (тис. грн); витрати на заходи з лікування онкологічних захворювань (тис. грн); кількість державних закладів охорони здоров’я, які отримують онкологічні препарати (од.); кількість установ для діагностики та лікування хворих на СНІД, що отримують медикаменти та вироби медичного призначення (од.); кількість протитуберкульозних диспансерів (од.);

- *показники продукту*: кількість пролікованих хворих на туберкульоз (осіб); кількість хворих на ВІЛ/СНІД та ВІЛ-інфікованих, які отримують терапію (медико-соціальні послуги) (осіб); кількість хворих, які отримують онкологічні препарати (осіб);
- *показники ефективності*: середня вартість лікування/терапії одного хворого на ВІЛ/СНІД та ВІЛ-інфікованого на рік (тис. грн); середня вартість лікування одного хворого на туберкульоз на рік (тис. грн); середня вартість лікування одного онкологічного хворого на рік (тис. грн);
- *показники якості*: рівень смертності хворих на туберкульоз (%); зміна рівня передачі ВІЛ від матері дитині (%); рівень смертності хворих на онкологічні захворювання (%).

Обґрунтуйте прийняття управлінського рішення щодо включення бюджетної програми до видаткової частини Державного бюджету України.

Розділ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

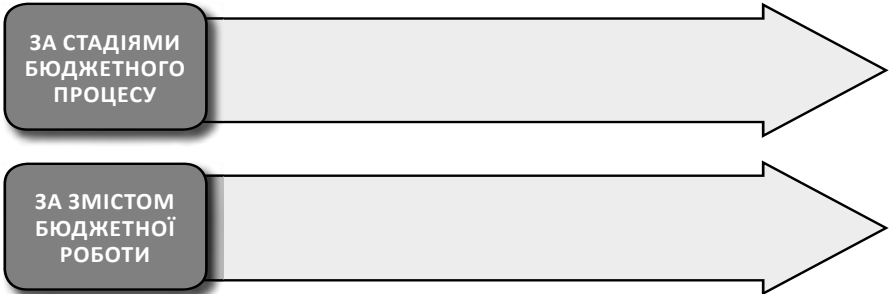
1. Які з наведених у правій частині таблиці термінів є еквівалентами поняттю “бюджетний менеджмент”?

Бюджетний менеджмент	а) податкове адміністрування; б) фіскальне адміністрування; в) менеджмент урядових витрат; г) менеджмент державних фінансів
----------------------	--

2. Оберіть визначення, що відповідає терміну, поданому в лівій частині таблиці:

Термін	Визначення
Бюджетний менеджмент	а) процес, у межах якого урядові органи або інституції використовують наявні засоби з метою отримання та розміщення ресурсів чи грошей, використовуючи наявні методи з метою досягнення суспільних цілей у найбільш ефективний спосіб; б) аналіз руху коштів у межах організацій публічного (державного) сектору: надходження та витрачання коштів; в) мобілізація ресурсів та управління видатками уряду; г) сукупність дій, пов'язаних з мобілізацією ресурсів, встановленням пріоритетів урядових програм, ефективним управлінням ресурсами, контролем за їх формуванням та витрачанням у межах бюджетного процесу

3. Доповніть складові бюджетного менеджменту:

4. Оберіть у правій частині таблиці інструменти та важелі бюджетного менеджменту:

Інструменти та важелі бюджетного менеджменту	а) облікова ставка; б) державні трансферти; в) державні інвестиції; г) норми резервування
--	--

5. Оберіть у правій частині таблиці методи та інструменти, які відповідають поданим у лівій частині бюджетним зобов'язанням:

Урядові гарантії під кредити	а) розрахунок імовірності дефолту позичальника; б) актуарні розрахунки; в) багаторічні програми урядових витрат; г) управління державним боргом та його обслуговування; д) публікація фінансових звітів про використання бюджетних коштів
------------------------------	---

6. Оберіть у правій частині таблиці методи та інструменти, які відповідають поданим у лівій частині бюджетним зобов'язанням

Державний борг	а) розрахунок імовірності дефолту позичальника; б) актуарні розрахунки; в) багаторічні програми урядових витрат; г) управління державним боргом та його обслуговування; д) публікація фінансових звітів про використання бюджетних коштів
----------------	---

7. Оберіть у правій частині таблиці методи та інструменти, які відповідають поданим у лівій частині бюджетним зобов'язанням

Державна система страхування	а) розрахунок імовірності дефолту позичальника; б) актуарні розрахунки; в) багаторічні програми урядових витрат; г) управління державним боргом та його обслуговування; д) публікація фінансових звітів про використання бюджетних коштів
------------------------------	---

8. Оберіть у правій частині таблиці складові, які відповідають поданих у лівій частині групі зобов'язань:

Явні зобов'язання	а) періодичні витрати в межах інвестиційних проектів; б) ризики фінансового сектору; в) природні катастрофи; г) урядові гарантії під кредити; д) державний борг; е) державна система страхування
-------------------	---

9. Оберіть у правій частині таблиці складові, які відповідають поданих у лівій частині групі зобов'язань, і методи та інструменти, які відповідають поданим у лівій частині бюджетним зобов'язанням:

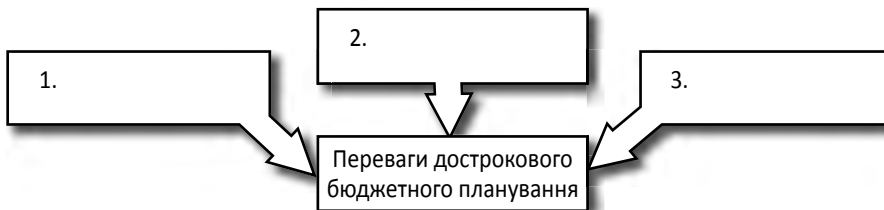
Оплата праці бюджетних працівників	а) розрахунок імовірності дефолту позичальника; б) актуарні розрахунки; в) багаторічні програми урядових витрат; г) управління державним боргом та його обслуговування; д) публікація фінансових звітів про використання бюджетних коштів
------------------------------------	---

Приховані зобов'язання	а) періодичні витрати в межах інвестиційних проектів; б) ризики фінансового сектору; в) природні катастрофи; г) урядові гарантії під кредити; д) державний борг; е) державна система страхування
------------------------	---

10. Оберіть перелік функцій, характерних для бюджетного процесу:

Функції бюджетного процесу	а) сприяння ефективному використанню бюджетних коштів; б) цільове спрямування бюджетних коштів; в) формування первинних доходів суб'єктів економічних відносин; г) забезпечення відповідності стратегічним пріоритетам; д) фіскальна дисципліна та контроль
----------------------------	---

11. Доповніть переваги довгострокового бюджетного планування:

12. Знайдіть у правій частині таблиці елементи бюджетного процесу, які відповідають визначеній групі:

Визначення цілей з метою скерування урядових витрат	а) розроблення управлінських стратегій; б) розроблення фінансових цілей; в) розроблення стратегічних, оперативних планів; г) моніторинг і оцінка результатів; д) визначення можливостей та викликів для публічних товарів і послуг
---	--

13. Знайдіть у правій частині таблиці елементи бюджетного процесу, які відповідають визначеній групі:

Визначення методів досягнення поставлених цілей	а) розроблення управлінських стратегій; б) розроблення фінансових цілей; в) розроблення стратегічних, оперативних планів; г) моніторинг і оцінка результатів; д) визначення можливостей та викликів для публічних товарів і послуг
---	--

14. Знайдіть у правій частині таблиці елементи бюджетного процесу, які відповідають визначеній групі:

Розроблення плану урядових доходів та витрат	а) розроблення управлінських стратегій; б) розроблення фінансових цілей; в) розроблення стратегічних, оперативних планів; г) моніторинг і оцінка результатів; д) визначення можливостей та викликів для публічних товарів і послуг
--	--

15. Знайдіть у правій частині таблиці елементи бюджетного процесу, які відповідають визначеній групі:

Оцінка якості заходів та запровадження коректив	а) розроблення управлінських стратегій; б) розроблення фінансових цілей; в) розроблення стратегічних, оперативних планів; г) моніторинг і оцінка результатів; д) визначення можливостей та викликів для публічних товарів і послуг
---	--

16. Для визначених технічних прийомів (засобів) знайдіть необхідну характеристику:

Проста середня ковзна	а) використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень; б) застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів; в) розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду; г) розрахунок арифметичних середніх значень доходів у попередні роки; д) застосування факторного аналізу з урахуванням тренду
-----------------------	---

17. Для визначених технічних прийомів (засобів) знайдіть необхідну характеристику:

Експоненційне згладжування	а) використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень; б) застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів; в) розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду; г) розрахунок арифметичних середніх значень доходів у попередні роки; д) застосування факторного аналізу з урахуванням тренду
----------------------------	---

18. Для визначених технічних прийомів (засобів) знайдіть необхідну характеристику:

Трансформаційна середня ковзна	а) використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень; б) застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів; в) розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду; г) розрахунок арифметичних середніх значень доходів у попередні роки; д) застосування факторного аналізу з урахуванням тренду
--------------------------------	---

19. Для визначених технічних прийомів (засобів) знайдіть необхідну характеристику:

Регресійний аналіз	а) використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень; б) застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів; в) розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду; г) розрахунок арифметичних середніх значень доходів у попередні роки; д) застосування факторного аналізу з урахуванням тренду
--------------------	---

20. Для визначених технічних прийомів (засобів) знайдіть необхідну характеристику:

Квазікаузальне прогнозування	а) використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень; б) застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів; в) розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду; г) розрахунок арифметичних середніх значень доходів у попередні роки; д) застосування факторного аналізу з урахуванням тренду
------------------------------	---

21. Оберіть необхідний перелік показників для визначеного технічного прийому прогнозування витратків бюджету:

Прямий розрахунок витрат	а) змішані витрати; б) приведена вартість вигід (PVB); в) приведена вартість витрат (PVC); г) прямі та непрямі витрати
--------------------------	---

22. Оберіть необхідний перелік показників для визначеного технічного прийому прогнозування витратків бюджету:

Порівняння витрат	а) змішані витрати; б) приведена вартість вигід (PVB); в) приведена вартість витрат (PVC); г) прямі та непрямі витрати
-------------------	---

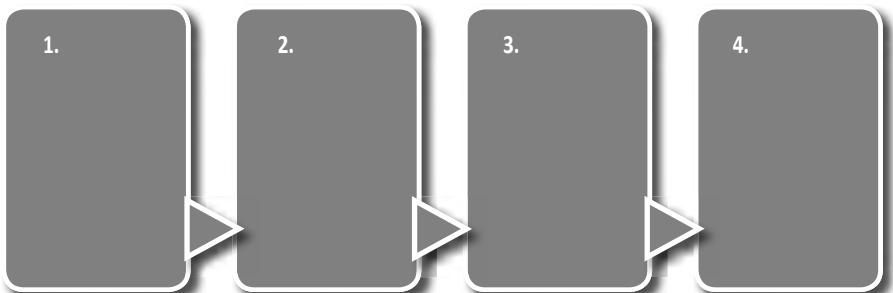
23. Оберіть необхідний перелік показників для визначеного технічного прийому прогнозування витратків бюджету:

Аналіз граничних витрат	а) змішані витрати; б) приведена вартість вигід (PVB); в) приведена вартість витрат (PVC); г) прямі та непрямі витрати
-------------------------	---

24. Оберіть необхідний перелік показників для визначеного технічного прийому прогнозування витратків бюджету:

Аналіз “витрати – вигоди”	а) змішані витрати; б) приведена вартість вигід (PVB); в) приведена вартість витрат (PVC); г) прямі та непрямі витрати
---------------------------	---

25. Вкажіть етапи моніторингу витрат бюджету держави (заповніть таблицю):

26. Знайдіть у правій частині таблиці етапи бюджетування і вибуди́те їх правильну послідовність:

<p>Етапи бюджетування</p>	<ul style="list-style-type: none"> а) аналіз ефективності витрат б) результативні показники в) складання бюджетів г) уникнення неефективних видатків д) визначення ефективності та результативності програм е) оптимальний розподіл ресурсів між бюджетами ж) розроблення стратегічних цілей з) витрати – вигоди і) виконання бюджетних програм й) рейтингова оцінка к) визначення тактичних цілей л) виокремлення пріоритетів та оцінка їх ефективності м) формування бюджетних програм
---------------------------	---

27. Знайдіть у правій частині таблиці інструменти бюджетування:

<p>Інструменти бюджетування</p>	<ul style="list-style-type: none"> а) аналіз ефективності витрат б) результативні показники в) складання бюджетів г) уникнення неефективних видатків д) визначення ефективності та результативності програм е) оптимальний розподіл ресурсів між бюджетами ж) розроблення стратегічних цілей з) витрати – вигоди і) виконання бюджетних програм й) рейтингова оцінка к) визначення тактичних цілей л) виокремлення пріоритетів та оцінка їх ефективності м) формування бюджетних програм н) оцінка
---------------------------------	--

28. Знайдіть у правій частині таблиці завдання, які ставляться під час бюджетування:

<p>Завдання, що ставляться під час бюджетування</p>	<ul style="list-style-type: none"> а) аналіз ефективності витрат б) результативні показники в) складання бюджетів г) уникнення неефективних видатків д) визначення ефективності та результативності програм е) оптимальний розподіл ресурсів між бюджетами ж) розроблення стратегічних цілей з) витрати – вигоди і) виконання бюджетних програм й) рейтингова оцінка к) визначення тактичних цілей л) виокремлення пріоритетів та оцінка їх ефективності
---	--

29. Розташуйте визначення відповідно до понять, які вони описують:

№	Поняття	Визначення
1	<p><i>Адміністративна послуга</i></p> <p><i>Кінцева мета виконання бюджетної програми</i></p> <p><i>Напрями діяльності бюджетної програми</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) основна мета, виражена в завданнях розпорядника або підстава для заснування та функціонування цієї установи, що відрізняє її від інших бюджетних установ; 2) дія виконавчого механізму державного органу чи його апарату щодо забезпечення інтересів та свобод фізичних і юридичних осіб у контексті законодавчо визначених порядків реалізації своїх повноважень, які конкретизовані нормативно-правовими актами; 3) зміна певного економічного показника, який обрано критерієм доцільності бюджетних видатків після здійснення цих видатків; 4) результат, отриманий від реалізації бюджетної програми (вимірюється за допомогою результативних показників); 5) деталізовані дії, які можуть конкретизувати завдання бюджетної програми; 6) перевищення доходів відповідного бюджету над видатками у зв'язку з реалізацією певних програм чи заходів
2	<p><i>Біла книга</i></p> <p><i>Внутрішня оцінка</i></p> <p><i>Бюджетна програма</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) дія, що здійснюється безпосереднім виконавцем програми для удосконалення механізму її реалізації; 2) співвідношення результату здійснення видатків за планований період та загального обсягу видатків бюджету; 3) перетворення загальних стратегічних цілей у конкретні, вимірні результати завдяки фінансуванню і виконанню програм; 4) документ, який містить детальну інформацію про політику, що впливає з позиції уряду з метою інформування громадськості про політику, яка запроваджується; 5) складова бюджетного менеджменту, яка є процесом управління бюджетним господарством на основі врахування сукупності соціально-економічних факторів, які зумовлюють державні потреби й відповідні витрати коштів; 6) систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети та розв'язання завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник коштів відповідно до покладених на нього функцій

№	Поняття	Визначення
3	<p><i>Оцінка ефективності бюджетних програм</i></p> <p><i>Оперативні цілі або тактики у стратегічному плані</i></p> <p><i>Остаточна оцінка бюджетної програми</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) поточні/середньострокові цілі в межах стратегій; 2) управління бюджетними коштами, яке здійснюється впродовж виконання бюджету з метою оперативного вирішення питань, пов'язаних із фінансуванням і коригуванням окремих заходів політики тощо; 3) комплекс заходів, спрямованих на встановлення та досягнення мети, виконання завдань та результативних показників бюджетних програм відповідно до пріоритетів соціально-економічного розвитку; 4) коротке викладення основного напрямку діяльності або мети в межах бюджетної програми; 5) заходи, що здійснюються після завершення програми або, якщо програма є відносно постійною, – періодично раз на три-п'ять років
4	<p><i>Паспорт бюджетної програми</i></p> <p><i>Підпрограма</i></p> <p><i>Показник ефективності бюджетної програми</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) декларація про сукупність основних цілей та завдань, які уряд має вирішити у період своєї діяльності; 2) затверджується для кожної бюджетної програми спільним наказом Міністерства фінансів України та відповідного головного розпорядника бюджетних коштів; 3) другий рівень програми, який містить специфічніші напрями у межах загального напрямку бюджетної програми; 4) визначається як відношення кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до їх вартості у грошовому або людському вимірі (витрати ресурсів на одиницю показника продукту); 5) визначає вплив результатів програми на інші програми або визначає, крім отриманих прямих результатів програми, опосередковані результати; 6) законодавчо визначені основні цілі, які можуть бути досягнуті завдяки реалізації бюджетної програми.
5	<p><i>Показники діяльності бюджетної установи</i></p> <p><i>Показники виконання бюджетних програм</i></p> <p><i>Управлінська послуга</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) кількісні та якісні показники, що характеризують виконання програми і мають цілком відповідати поставленим завданням; 2) сукупність фінансових відносин, які виникають у процесі застосування різноманітних технологій бюджетування для підвищення ефективності й результативності використання бюджетних ресурсів. 3) встановлені нормативно-правовими актами вимоги до обсягу, якості та умов надання послуг за кошти бюджетів; 4) відображають мету існування бюджетної установи і розробляються для перевірки ефективності її функціонування в цілому; 5) установи та організації в особі їх керівників, що є учасниками бюджетного процесу; 6) похідна змісту функціональної діяльності державного органу стосовно вироблення й реалізації державної політики щодо регулювання певного сектору економіки чи соціального життя

Питання для самоперевірки

1. Вплив різних економічних та фінансових шкіл на формування сучасного державного фінансово-кредитного механізму.
2. Сучасні підходи зарубіжних та вітчизняних вчених до розуміння сутності бюджетного менеджменту.
3. Роль та значення бюджетного менеджменту в обмеженні кризових процесів у фінансовій системі держави.
4. Проблема суспільного вибору в умовах асиметрії інформації у суспільстві.
5. Перспективні напрями реформування бюджетного менеджменту з урахуванням зарубіжного досвіду.
6. Основні ризик-фактори в системі державних фінансів.
7. Роль рейтингових агенцій в оцінці рівня ризиковості державних фінансів та формуванні вартості позикових ресурсів на ринку.
8. Позитивні та негативні сторони використання різних методів оцінки ризиків.
9. Проблеми формування та реалізації ризик-менеджменту в Україні.
10. Шляхи маневрування та управління рівнем ризиковості державних фінансів України.
11. Бюджетний устрій та особливості бюджетного процесу в країнах з розвинутою економікою.
12. Сучасні прийоми та методи визначення планових бюджетних показників.
13. Альтернативні підходи до прогнозування видатків бюджету держави.
14. Можливі шляхи удосконалення процедури контролю за бюджетним процесом в Україні.
15. Забезпечення відповідальності учасників бюджетного процесу.
16. Спільні та відмінні ознаки бюджетування на мікро- та макро-рівнях.
17. Позитивні наслідки використання бюджетування у сфері державних фінансів.
18. Роль бюджетування у забезпеченні принципу транспарентності бюджетних відносин.

19. Ступінь виконання завдань бюджетування в межах бюджетної системи України.
20. Перспективні напрями удосконалення процесу бюджетування в Україні.

Розділ 6. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Існування держави та товарно-грошових відносин протягом тривалого часу було пов'язане з необхідністю формування централізованого фонду державних ресурсів, за допомогою якого органи управління мали б змогу ефективно та своєчасно виконувати покладені на них зобов'язання. Так, якщо спочатку була потреба в забезпеченні звичайного порядку та цілісності державних кордонів, то з часом коло функцій було розширено за рахунок видатків на підтримку економічної діяльності, стимулювання зовнішньоекономічних відносин тощо.

Свого часу меркантилісти (У. Стаффорд, Т. Мен, А. Серра, Г. Скаруффі, А. Монкретьєн) теоретично обґрунтували необхідність застосування державою всіх наявних засобів з метою захисту вітчизняного ринку від імпортованої продукції. Таким чином, як пояснювали вони, можна буде обмежити вплив із країни золота – основного багатства. Це аргументувалося необхідністю сприяти розвитку вітчизняного виробництва і експорту продукції, завдяки чому країна могла отримувати додаткові обсяги золота.

Соціальні та економічні потрясіння кінця XIX – початку XX ст. змусили державні органи влади активно втрутитися у сферу соціального захисту та соціального забезпечення. У Німеччині особливо важливу роль у цьому відіграв О. фон Бісмарк, за ініціативи і під керівництвом якого було запроваджено систему державного пенсійного забезпечення. Питання формування фондів соціального страхування та запровадження мінімальної заробітної платні було вирішено вже під час Великої депресії 1930-х років. Влада Ф. Рузвельта ухвалила закони, якими запроваджувалися соціальні гарантії для населення та робилася спроба збалансувати рівень оплати праці в межах всієї країни.

У сучасних умовах глобалізації та інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків роль держави, а отже, і обсяги її втручання, значно розширюються (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Частка податкових надходжень у ВВП деяких країн світу, %

Країна	1965	1975	1985	1995	2000	2007	2008	2009	2010	2011
США	24,7	25,6	25,6	27,8	29,5	27,9	26,1	24,0	33,8	–
Німеччина	31,6	34,3	36,1	37,2	37,2	36,0	37,0	37,0	36,1	37,1
Норвегія	29,6	39,2	42,6	40,9	42,6	43,8	42,6	41,0	45,5	43,2
Японія	18,2	20,8	27,1	26,8	27,0	28,3	28,1	...	27,6	–
Україна*	–	–	–	18,4	18,3	22,2	23,9	20,1	31,7	–

Джерело: OECD 2010. Statistiques des Recettes Publiques 2012 – Etudes spéciale : Fiscalité liée à l'environnement. – OECD, 2012. – 49 p.

Зокрема, після енергетичної кризи 1970-х років розпочався рух у бік “чистого” майбутнього, пов'язаний з використанням відновлюваних джерел енергії та масштабними видатками на охорону навколишнього середовища. І якщо протягом багатьох років синергетичного ефекту можна було досягти шляхом поступового збільшення видатків на воєнно-промисловий комплекс, то вже під час останньої фінансової кризи 2008–2010 рр. сектор відновлюваної енергетики став центральним при розробленні антикризових програм урядів багатьох розвинутих країн.

Саме тому питання управління державними фінансовими ресурсами сьогодні набуває особливої актуальності у частині як формування доходів, так і їх ефективного використання. Постає нагальна потреба у чіткому визначенні концептуальних засад та практичних аспектів реалізації заходів у сфері державних фінансів. Проте, оскільки понятійний апарат та основні положення в цій сфері наукових знань мають іноземне походження, то розроблення сучасної системи управління державними фінансами повинне спиратися на наукові праці та досягнення не тільки провідних вітчизняних, а й зарубіжних вчених та практиків.

Якщо йдеться про питання управління коштами в межах бюджету держави, то у вітчизняній науковій літературі використовується термін *бюджетний менеджмент*.

Бюджетний менеджмент — наріжний камінь державного управління, адже це потужний інструмент демократії, завдяки якому уряд перебуває під контролем електорату. За його допомогою здійснюють регулювання економічних і соціальних процесів у країні. Бюджетний менеджмент — ділова сфера в тому розумінні, що відповідає критеріям прикладної економіки, передбачаючи розподіл дефіцитних фінансових ресурсів між безліччю конкуруючих потреб.

У зарубіжній літературі цей термін насамперед пов'язаний з управлінням рухом коштів у межах суб'єктів господарювання. Щодо державного рівня використовують декілька термінів: *фіскальне адміністрування*, *бюджетний менеджмент у державному секторі* та *менеджмент урядових витрат* (рис. 1.1).

Фіскальне адміністрування визначається як сукупність заходів, методів та підходів, що застосовуються в межах процесу формування доходів бюджету та їх використання. Суттєва роль відводиться також питанням дефіцитного фінансування (боргове адміністрування).

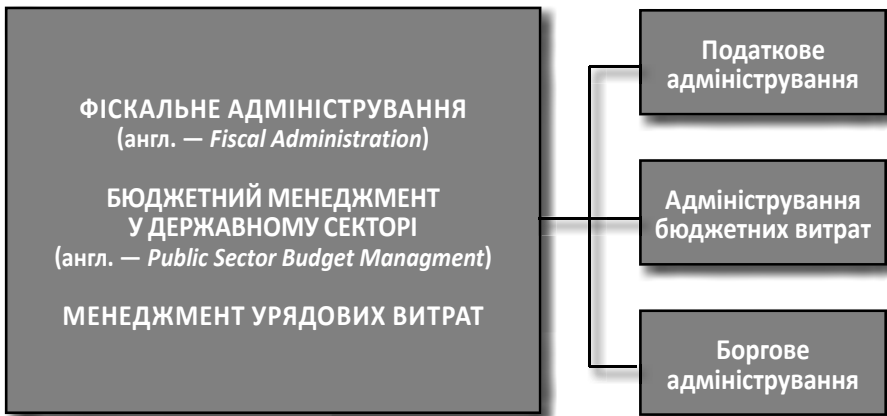

Рис. 1.1. Сутність і складові бюджетного менеджменту в зарубіжній літературі

Джерело: *Mikesell J. L. Fiscal Administration: Analysis and Applications for the Public Sector / J. L. Mikesell. — 8th ed. — Boston, MA : Wadsworth Cengage Learning, 2011. — 718 p.*

Так, дотримуючись постулатів Дж. М. Кейнса (1883–1946) і намагаючись забезпечити випереджальні темпи економічного зростання за рахунок запозичень, багато країн світу почало зловживати цим інструментом. Як наслідок, періодично виникали світові кризи заборгованості. Все це зумовило необхідність виокремлення, крім двох класичних складових бюджетного менеджменту (адміністрування податків та менеджмент урядових витрат), боргового адміністрування.

Варто згадати визначення А. Премчанда (заступника директора Департаменту з фіскальних питань МВФ). На його думку, *бюджетний менеджмент (менеджмент урядових витрат) можна охарактеризувати як сукупність дій, пов'язаних з мобілізацією ресурсів, встановленням пріоритетів урядових програм, ефективним управлінням ресурсами, контролем за їх формуванням та витрачанням у межах бюджетного процесу*¹.

Синтезуючи погляди західних економістів і їхні підходи до розуміння дефініцій “бюджетний менеджмент” і “бюджетне адміністрування”, автори підручника “Бюджетний менеджмент”² розуміють під *бюджетним менеджментом сукупність заходів, форм і методів аналітичної, організаційної й оперативної діяльності персоналу фінансового відомства та інших державних інституцій щодо формування і витрачання (розасигнування) бюджетних коштів у поєднанні з розпорядчими і контрольними діями у всіх фазах бюджетного процесу* (рис. 1.2).

Саме заздалегідь визначена відповідними органами система нормативно-правових актів дає змогу створити чіткі та стабільні умови для діяльності органів державної влади та громадян, забезпечити права та обов'язки учасників бюджетних відносин. Проте не завжди є можливість надати рівновагу таким відносинам та зберегти її, а обмеження, які виникають, потребують розроблення адекватної системи протидії.

У більшості випадків бюджетні відносини мають динамічний характер, а ступінь координації дій їх учасників не завжди є оптималь-

¹ Premchand, A. Public Expenditure Management / A. Premchand. – Washington : IMF, 1993. – P. 30.

² Бюджетний менеджмент : підручник / В. Федосов, В. Опарін, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – С. 792.

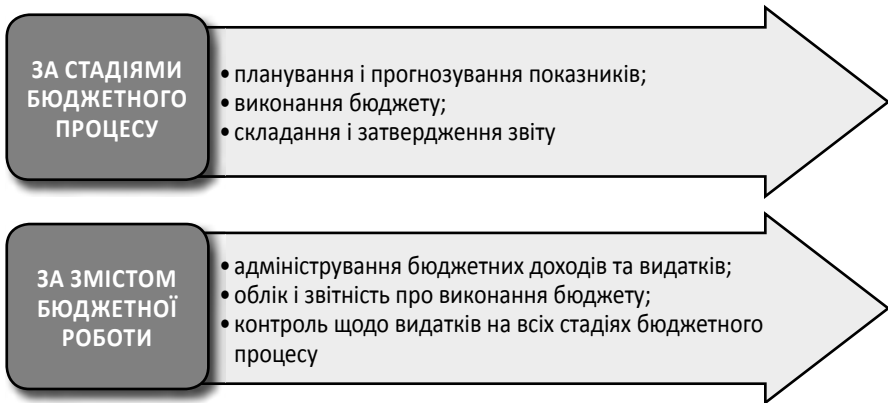

Рис. 1.2. **Складові бюджетного менеджменту у вітчизняній літературі**

ним. До того ж дуже часто постають проблеми із тлумаченням тих чи інших норм податкового та бюджетного законодавства.

Забезпечення прозорості (транспарентності) відносин у більшості розвинутих країн світу є пріоритетним завданням для органів державної влади. Проте в деяких випадках уряд не дає повної інформації про результати своєї діяльності або кінцеві споживачі не в змозі адекватно проаналізувати її і зробити відповідні висновки. Надання вичерпної інформації забезпечує високий ступінь довіри як до уряду, так і до рішень, що ним приймаються, тоді як відсутність адекватної та повної інформації створює в суспільстві *асиметрію інформації*, яка породжує низку інших проблем.

У сучасних умовах проблема підзвітності органів державного управління набуває особливої ваги через поглиблення інформаційної прірви між учасниками бюджетного процесу, а отже, зробити висновок про ступінь досягнення суспільних цілей практично неможливо і це є причиною виникнення проблеми “агент – принципал”. Під суспільними цілями слід розуміти ефективність і соціальну справедливність, які повинні бути суттєвими складовими та ознаками будь-якого з напрямів державної політики¹.

¹ Hillman A. L. Public Financial and Public Policy / A. L. Hillman. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2009. – P. 24.

Аналізу цієї проблеми та пошуку шляхів виходу з неї присвячені дослідження багатьох зарубіжних дослідників. Основою цих досліджень є принцип рівноважного стану за В. Парето (1848–1923), коли не можна покращити становище одного суб'єкта без одночасного погіршення стану іншого¹. Саме за таких умов розподіл ресурсів відбувається в ефективний спосіб і задовольняється принцип соціальної справедливості. Найбільш довершеної форми дослідження питання суспільного вибору набули в працях Дж. Б'юкенена (лауреата Нобелівської премії з економіки 1986 р.), який дійшов висновку про те, що без запровадження жорстких нормативно-правових обмежень “більшість” намагатиметься перерозподілити національний дохід на свою користь². Схожий висновок сформульовано К. Арроу (лауреат Нобелівської премії з економіки 1972 р.): неможливо створити політичну систему, яка була б у змозі повністю задовольнити умови функціонування механізму суспільного вибору³. Вирішити проблему екстерналій (негативного/позитивного впливу на сторонніх) можна за умов використання постулатів теорії ігор, представники якої розробили підходи до прогнозування поведінки учасників відносин з огляду на можливий вигреш чи втрати кожної зі сторін.

Задля урівноваження інтересів різних учасників бюджетних відносин у межах бюджетного менеджменту використовується низка інструментів, важелів, методів та технологій, які дають змогу в найефективніший спосіб досягати цілей ефективності та соціальної справедливості (рис. 1.3).

Використання визначеного кола інструментів фіскального характеру не може забезпечити досягнення поставлених цілей без урахування інших складових фінансового механізму держави. Зокрема, йдеться про інструменти монетарної політики, які чинитимуть вагомий вплив на загальний баланс централізованого державного фонду фінансових ресурсів. Особливо роль цих інструментів підвищується з урахуванням збільшення зовнішньої заборгованості суверенних

¹ *Ginsburgh V.* The Structure of Applied General Equilibrium Models / V. Ginsburgh, M. Keyzer. – Cambridge, MA : The MIT Press, 2002. – P. 18.

² *Stiglitz J. E.* Economics of the Public Sector / J. E. Stiglitz. – 3rd ed. – N. Y. : W.W. Norton & Company, Inc., 2000. – P. 172–173.

³ *Farber D. A.* Law and Public Choice: A Critical Introduction / D. A. Farber, Ph. P. Frickey. – Chicago : University of Chicago Press, 1991. – P. 38.

Рис. 1.3. Фіскальні інструменти та важелі бюджетного менеджменту

Джерело: *Львовчкін С. В.* Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання : монографія / С. В. Львовчкін. – К. : Наша культура і наука, 2003. – С. 145.

позичальників в умовах погіршення загальної фінансової та економічної кон'юнктури. У такому випадку різкі зміни у значенні макропоказників грошово-кредитної політики можуть істотно вплинути на стан державних фінансів.

У процесі реалізації бюджетного менеджменту державні органи влади мають на меті здійснювати покладені на них зобов'язання. Для цього вони використовують низку відповідних методів (табл. 1.6).

З метою постійного та повного контролю за здійсненими заходами в межах бюджетного менеджменту необхідно використовувати систему макрофінансових та макроекономічних індикаторів. Макрофінансові показники слід поділити на три групи залежно від ступеня охоплення певної складової діяльності досліджуваних суб'єктів: платоспроможності, фінансової ефективності та результативності, заборгованості.

У групі показників платоспроможності слід виокремити ті, що безпосередньо стосуються рівня інфляції в країні, ліквідності депозитних установ, рівня бюджетного дефіциту та сальдо платіжного балансу. Фінансова ефективність і результативність насамперед характеризуються за допомогою показників ефективності використання ресурсів, інвестицій, рівня ділової активності на фінансовому ринку

Таблиця 1.6

Урядові зобов'язання, методи та інструменти бюджетного менеджменту

Зобов'язання та ризики	Можливі методи та інструменти
Явні зобов'язання	
Державний борг	Управління та обслуговування державного боргу
Оплата праці бюджетних працівників	Багаторічні програми урядових витрат
Урядові гарантії під кредити	Публікація фінансових звітів та звітів про використання бюджетних коштів Розрахунок імовірності дефолту позичальників
Державна система страхування (повені, посуха)	АктUARні розрахунки розміру та вартості ризику
Приховані зобов'язання	
Періодичні витрати в межах інвестиційних проектів	Програми державних інвестицій
Приховані зобов'язання (пенсії працівникам державних підприємств)	Прогнозування та актуарна оцінка
Майбутні витрати на охорону здоров'я та соціальну сферу	Прогнозування та актуарна оцінка
Можливі витрати	
Борги державних підприємств	Консолідовані фінансові звіти
Ризики фінансового сектору	Кількісна оцінка та постійний діалог з представниками фінансових інституцій
Соціальне благополуччя	Кількісна оцінка та постійний діалог з представниками бізнесу
Природні катастрофи	Прогнозування причин та оцінка майбутніх збитків

Джерело: Budgeting and Budgetary Institutions / ed. by A. Shah. – Washington: IBRD, 2007. – P. 74.

та частини доходів, що інвестуються в реальну економіку. Як зазначалося, питання заборгованості в сучасних умовах набуло особливої ваги, а тому постійний контроль абсолютних та відносних показників державної заборгованості (відношення державного боргу до ВВП країни, експорту і т. ін.) повинен стати одним з головних пріоритетів державних органів влади.

Бюджетний ризик-менеджмент

Методи, технології та процедури бюджетного менеджменту в країнах Заходу за останніх 50 років зазнали швидких і суттєвих змін: від традиційного бюджету, бюджету від результатів (виконання), базового бюджетування, бюджетування “з нуля”, бюджетування “sup-set” до бюджету на основі цільових програм. Починаючи з 60-х років ХХ ст., відбувається рішучий перехід до планування бюджету й управління ним на основі аналізу альтернатив. У зв’язку з цим останніми десятиліттями в західних країнах набули поширення програмно-цільові бюджети (в тому числі на середньо- й довгостроковий періоди), відомі також як бюджети пріоритетів. Вони призначені для реалізації загальнонаціональних стратегічних інтересів, відповідно до яких окремим відомствам, галузям, регіонам, програмам, проектам, грантам виділяються ліміти коштів.

Управління фінансовими ризиками підприємства є одним із ключових функціональних завдань фінансового менеджменту, а управління фінансовими ризиками держави – найважливішим завданням фінансового і бюджетного менеджменту.

На практиці цю сферу управління фінансами здебільшого виокремлюють у специфічний напрям діяльності фінансового менеджменту – ризик-менеджмент.

Під *бюджетним ризик-менеджментом* слід розуміти систему управління ризиками бюджету, що передбачає використання методів та інструментів, спрямованих на виявлення, ідентифікацію ризиків, розрахунок ймовірності їх настання, їх оцінку (визначення можливого розміру фінансових втрат) та нейтралізацію. Організація ефективного ризик-менеджменту забезпечується в результаті розроблення дійової політики управління ризиками, яка містить систему цілей та завдань управління ризиками, методи і засоби їх досягнення.

Політика управління фінансовими ризиками є частиною загальної фінансової стратегії держави, яка полягає у розробленні системи заходів із нейтралізації можливих негативних фінансових наслідків ризиків, пов’язаних із різними аспектами діяльності держави.

Формування та реалізація політики управління фінансовими ризиками мають передбачати такі основні заходи:

1. Ідентифікацію окремих видів ризиків, пов’язаних з фінансовою діяльністю держави.

2. Оцінювання широти і достовірності інформації, необхідної для визначення рівня фінансових ризиків.

3. Вибір та використання відповідних методів оцінки імовірності настання ризикової події за окремими видами фінансових ризиків.

4. Визначення розміру можливих фінансових втрат при настанні ризикової події за окремими видами фінансових ризиків. Розмір таких втрат пов'язаний із характером здійснюваних фінансових операцій, обсягом задіяного у них капіталу та максимальним рівнем амплітуди коливання доходів при відповідних видах фінансових ризиків.

У фінансовому менеджменті використовується таке групування фінансових операцій за зонами ризику з позицій можливих фінансових втрат при настанні ризикового випадку:

- безризикова зона;
- зона допустимого ризику;
- зона критичного ризику;
- зона катастрофічного ризику.

5. Дослідження факторів, що впливають на рівень фінансових ризиків бюджету. В процесі дослідження фактори поділяють на об'єктивні (зовнішнього характеру) та суб'єктивні (внутрішнього характеру).

Об'єктивні фактори: рівень економічного розвитку країни, характер державного регулювання фінансової діяльності, темпи інфляції, рівень конкуренції в окремих сегментах фінансового ринку, кон'юнктура попиту та пропозиції на фінансовому ринку, фактори форс-мажорної групи та ін.

Суб'єктивні фактори: основні параметри фінансової стратегії держави, обсяги дохідної і видаткової частин бюджету, розмір залученого капіталу у вигляді інвестицій та внутрішніх і зовнішніх запозичень, структура використовуваного капіталу, достатність інформаційної бази фінансового менеджменту та ін.

У процесі дослідження визначається чутливість реагування рівня бюджетного ризику на зміну окремих факторів.

6. Встановлення гранично допустимого рівня фінансових ризиків за окремими фінансовими операціями та видами фінансової діяльності.

7. Вибір та використання внутрішніх механізмів і нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових та бюджетних ризиків.

8. Вибір форм та видів “страхування” окремих фінансових ризиків держави.

9. Оцінка результативності нейтралізації й організація моніторингу фінансових ризиків.

До системи показників результативності нейтралізації негативних наслідків окремих видів фінансових ризиків входять:

- рівень нейтралізованих можливих фінансових втрат;
- економічність нейтралізації (співвідношення витрат на її здійснення з розміром можливих втрат);
- оцінка сукупного ризику фінансової і бюджетної діяльності держави з урахуванням заходів щодо їх нейтралізації тощо.

Бюджетний процес: організація та регламентування

Заходи в межах бюджетного менеджменту повинні мати впорядкований характер і чіткі часові межі. З цією метою в законодавчому порядку формують стадії здійснення конкретних дій суб'єктів бюджетних відносин у рамках бюджетного процесу. Сам *бюджетний процес можна визначити як сукупність дій, пов'язаних з розробленням, прийняттям, виконанням плану поточних та капітальних видатків і контролем за ним*. Кожна дія в межах цього процесу закріплена за конкретним представником (органом) державної влади, функції якого врегульовані у законодавчому порядку. Участь представників виконавчої та законодавчої влади забезпечує врівноваження інтересів різних верств населення, більшу прозорість та ефективність витрачання бюджетних коштів.

Переваги використання та необхідність запровадження законодавчо врегульованого бюджетного процесу пов'язані з функціями, які він виконує (рис. 1.4).

Серед ознак ефективного бюджетного процесу виокремлюють: урахування довгострокових цілей розвитку та розроблення уточнюючих поточних заходів, спрямування рішень у межах бюджетних повноважень на досягнення запланованих результатів, залучення та стимулювання ефективної взаємодії з кінцевими споживачами публічних товарів, забезпечення мотивації для уряду та державних службовців. Всі ці характеристики свідчать про складність бюджет-

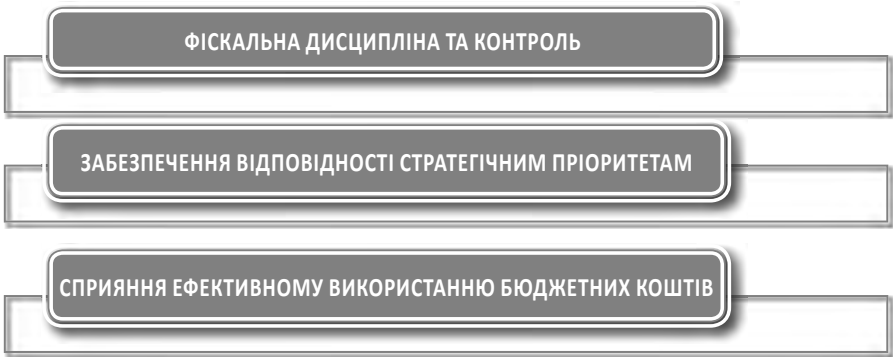

Рис. 1.4. Функції бюджетного процесу

Джерело: *Mikesell J. L. Fiscal Administration: Analysis and Applications for the Public Sector / J. L. Mikesell. – 8th ed. – Boston, MA : Wadsworth Cengage Learning, 2011. – P. 59–65.*

ного процесу, про те, що він не є простою послідовністю певних етапів.

Бюджетний процес є стратегічним за своєю суттю, оскільки йдеться не просто про необхідність збалансування наявних ресурсів із запланованими витратами, а про потребу в розробленні багаторічних планів з розміщення обмежених ресурсів і їх виконанні. Варто забезпечити виявлення ініціативи та гнучкості у діяльності державних службовців, що дасть змогу підвищити ефективність реалізовуваних програм.

Важливим питанням є тривалість бюджетного процесу. Оскільки планування бюджетних доходів та видатків на короткостроковий період створює певні обмеження, використання довгострокового часового проміжку дає низку переваг: місцеві органи влади формуватимуть свої фінансові плани з вищою точністю (матимуть більше інформації стосовно перспектив розвитку); на рівні місцевих бюджетів з'явиться можливість встановлювати довгострокові цілі (розроблення довгострокових програм розвитку); громадськість матиме повнішу картину стосовно планів влади щодо використання фінансових ресурсів.

Отже, бюджетний процес створює часові рамки для його учасників, у межах яких вони повинні виконувати взяті зобов'язання.

Відсутність таких рамок означає послаблення дисципліни і створює умови для маніпулювання величезними сумами бюджетних коштів.

У нашій країні після прийняття Бюджетного кодексу України щороку порушувались чітко визначені терміни проходження етапів бюджетного процесу і країна часто жила за фінансовим документом попереднього року. З ухваленням нової редакції Кодексу у 2010 р. було фактично стерто часові межі проходження окремих стадій бюджетного процесу, що значно “полегшило” діяльність всіх його учасників.

Досягнення цілей ефективності та соціальної справедливості в процесі управління державними фінансовими ресурсами безпосередньо залежить від наявності стратегічних напрямів фінансування. Визначення таких напрямів повинно відбуватися на довгостроковій основі, оскільки більшість цілей мають системний характер і є соціально значущими, що пов’язано зі значними сумами витрат.

У межах бюджетного процесу органи державної влади стикаються з проблемою необхідності задовольнити суспільні потреби в умовах обмеженості фінансових ресурсів. З цією метою в багатьох країнах бюджетні видатки планують на декілька років, що дає можливість реалізувати масштабні проекти та досягати суспільних цілей у найефективніший спосіб.

Бюджетний процес починається зі складання плану головного фінансового документа країни, продовжується процедурою затвердження та виконання і закінчується звітуванням представників виконавчої влади про результати витрачання бюджетних коштів. Процес включає “довгострокові цілі”, які безпосередньо перегукуються з “організаційними завданнями”, спрямовані на досягнення “запланованої мети”, комунікації, та надає ініціативу менеджменту й службовцям. Умовно можна виокремити 12 елементів бюджетного процесу, які поєднуються у чотирьох групах (табл. 1.7).

Всі визначені елементи поділено відповідно до стадій проходження бюджетного процесу та характеру заходів, які провадяться під час кожного з них. Характерна особливість процесу – циклічність, тобто в більшості випадків йдеться про так званий *бюджетний цикл*.

Етап планування в межах бюджетного процесу передбачає на-самперед координацію середньо- і довгострокових цілей податкової

Таблиця 1.7

Дванадцять елементів бюджетного процесу

Група	Елементи
1. Процес повинен передбачати визначення цілей з метою скерування урядових дій	<ul style="list-style-type: none"> • Оцінити потреби, пріоритети, виклики та можливості, які є в суспільстві. • Визначити можливості та виклики для публічних товарів і послуг. • Розробити та уточнити перелік цілей
2. У процесі повинні бути визначені методи досягнення поставлених цілей	<ul style="list-style-type: none"> • Імплементация фінансової політики. • Розроблення стратегічних, оперативних планів. • Розроблення програм і послуг, які відповідатимуть розробленій політиці та планам. • Розроблення управлінських стратегій
3. Передбачається розроблення плану урядових доходів і витрат	<ul style="list-style-type: none"> • Організація процесу підготовки та прийняття бюджету. • Розроблення фінансових цілей. • Прийняття бюджету
4. У ході бюджетного процесу необхідно оцінити якість заходів і запровадити корективи	<ul style="list-style-type: none"> • Моніторинг та оцінка результатів. • Запровадження коригувальних заходів

Джерело: Local Budgeting / ed. by A. Shah. – Washington : IBRD, 2007. – P. 215.

та бюджетної політики в рамках єдиного фінансового документа. Західна література акцентує увагу на конкретних технічних засобах, які використовуються в процесі планування доходів бюджету (табл. 1.8).

Другою важливою характеристикою цього етапу є застосування відповідних методів для визначення прогнозних показників видаткової частини бюджету. На сьогодні використовується низка методів під час складання планів на державному рівні: метод економічного аналізу, метод екстраполяції, нормативний метод, балансовий та програмно-цільовий.

У випадку застосування економічного аналізу головною особливістю є дослідження запланованих і досягнутих фактично показників. На основі такого аналізу виявляють причини відставання або пере-

Таблиця 1.8

Технічні прийоми (засоби) при визначенні планових бюджетних показників

Назва	Характеристика	Недоліки
<i>Проста середня ковзна</i>	Розрахунок арифметичного середнього значення доходів у попередні роки	Використання доходів усіх попередніх років у рівній пропорції
<i>Експоненційне згладжування</i>	Застосування до показників різних років різних вагових коефіцієнтів	Використовується загальний тренд попередніх років для визначення планових показників
<i>Трансформаційна середня ковзна</i>	Розрахунок поступових змін протягом досліджуваного періоду	_____
<i>Регресійний аналіз</i>	Застосування факторного аналізу з урахуванням тренду	Висока вартість застосування
<i>Квазікаузальне прогнозування</i>	Використання факторів, які впливають на формування податкових надходжень	Прогнозування тільки на короткостроковий період

Джерело: Wang X. H. Financial Management in the Public Sector: Tools, Applications, and Cases / X. H. Wang. – Armonk, N. Y. : M. E. Sharpe, Inc., 2006. – P. 3–13.

вищення визначених орієнтирів, роблять відповідні висновки і корективи. Метод екстраполяції полягає у визначенні динаміки руху цільових показників і їх подальшому коригуванні щодо прогнозних темпів зростання у плановому періоді. Розрахунок планових показників для державних установ у більшості випадків пов'язаний з використанням нормативних показників, на основі яких встановлюється загальна потреба по конкретному закладу. Підвищення складності при визначенні планових показників зумовило широке використання сьогодні програмно-цільового методу, за якого пріоритетними стають стратегічні цілі за окремими напрямками видатків, пошук ефективних шляхів досягнення показників та посилення відповідальності при їх виконанні.

Планування видатків передбачає використання технологічних підходів (засобів), які дають можливість досягти поставлених цілей найефективнішим способом (табл. 1.9).

Таблиця 1.9

Технічні прийоми (засоби) прогнозування видатків бюджету

Назва	Сукупність показників
<i>Прямий розрахунок витрат</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Загальні витрати. • Середній рівень витрат. • Прямі та непрямі витрати. • Персональні, операційні та капітальні витрати
<i>Порівняння витрат</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Приведена вартість витрат (PVC)
<i>Аналіз граничних витрат</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Постійні та змінні витрати. • Змішані витрати. • Граничні витрати
<i>Аналіз "витрати – вигоди"</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Чиста приведена вартість (NPV). • Приведена вартість витрат (PVC). • Приведена вартість вигід (PVB)

Джерело: Wang X. H. Financial Management in the Public Sector: Tools, Applications, and Cases / X. H. Wang. – Armonk, N. Y. : M. E. Sharpe, Inc., 2006. – P. 42–81.

На етапі виконання затвердженого плану доходів та видатків бюджету держави виникає необхідність побудови системи моніторингу здійснюваних заходів, яка має містити такі елементи: індикатори для оцінки фінансової діяльності, технологічні підходи до визначення неприпустимої фінансової діяльності, технологічні підходи для встановлення недовиконання визначених цілей та пошуку можливих рішень.

Сукупність індикаторів, які дають змогу оцінити масштаби запланованих заходів (витрат), можна поділити на дві загальні групи: фінансові та нефінансові показники (ступінь задоволеності громадян від здійснення певних витрат). Фінансові показники мають охоплювати параметри використання фінансових ресурсів (рівень доходів та витрат на одну особу); параметри дають можливість оцінити процес реалізації заходів (показники ліквідності та рівень чистих активів) та індикатори результативності. Схематично процес моніторингу бюджетних витрат показано на рис. 1.5.

У результаті виконання заходів у межах плану бюджетних видатків передбачається проведення підсумкового фінансового контролю, який поділяється на внутрішній та зовнішній. Якщо внутрішній

Рис. 1.5. Етапи моніторингу витрат бюджету держави

Джерело: Wang X. H. *Financial Management in the Public Sector: Tools, Applications, and Cases* / X. H. Wang. – Armonk, N. Y. : M. E. Sharpe, Inc., 2006. – P. 94–96.

Фінансовий контроль передбачає контроль у межах розпорядника бюджетних коштів, то зовнішній контроль може бути проведений державними органами влади, відомствами, громадськими організаціями та аудиторськими фірмами.

Державний контроль за формуванням та використанням бюджетних коштів останніми роками під впливом міжнародних організацій підлягає реформуванню і набуває нових якісних характеристик. Зокрема, йдеться про запозичення зарубіжного досвіду і запровадження електронного урядування, розроблення та прийняття кодексів поведінки державних службовців у межах контрольно-ревізійної служби. Саме в останньому випадку можна говорити про початки внутрішнього державного контролю, що засвідчують поступове наближення до загальноприйнятих цивілізованих стандартів.

Контроль з боку громадськості передбачає насамперед створення доступу до деталізованої інформації, яка стосується основних макроекономічних та макрофінансових показників діяльності державних органів влади. Відсутність такої інформації не дає можливості громадськості аналізувати позитивні й негативні підсумки роботи та реагувати на них.

У сукупності всі види фінансового контролю дають змогу забезпечити прозорість бюджетного процесу, відповідальність його учасників та досягнення поставлених цілей.

Бюджетування як одна з технологій бюджетного менеджменту

Бюджет, бюджетний процес і бюджетний менеджмент розвиваються у тісному взаємозв'язку. Метою виконання бюджету є не тільки уникнення його дефіциту та максимально точне виконання бюджетного плану, а й найефективніше витрачання бюджетних коштів. Зміст бюджетного менеджменту упродовж останнього століття відображає пошук способів удосконалення отриманих результатів не тільки за рахунок нарощування державних витрат. Причина появи технології бюджетування в бюджетному менеджменті криється у необхідності підвищення ефективності та результативності витрачання коштів держави або територіальних громад. Особливістю бюджетування в демократичній країні є постійний діалог та співпраця між платниками, що формують бюджетні доходи, і політиками та державними службовцями, які розпоряджаються витрачанням сформованих бюджетних доходів від імені населення. Держава розробляє критерії для оцінки наслідків витрачання суспільних коштів та здійснює діалог із платниками податків, чиї кошти використовуються для надання гарантованих нею послуг.

Макрофінансове бюджетування як важлива складова бюджетного менеджменту передбачає управління бюджетними ресурсами з огляду на сукупність соціально-економічних чинників, які зумовлюють суспільні потреби й відповідні витрати бюджетних коштів. Бюджетування – технологія, що поєднує найсучасніші методи, моделі та способи забезпечення тісного зв'язку між формуванням і витрачанням бюджетних коштів для отримання бажаного результату. Хоча технологія бюджетування більше зосереджена на управлінні видатками бюджету, але пов'язана також із системою його доходів, тому що бюджет не може розглядатися тільки за доходами або тільки за видатками.

Передумовою появи бюджетування стало поєднання контролю та менеджменту, коли бюджетні статті почали формувати за змістом та призначенням. За форматом бюджетного плану сучасний бюджет можна представити як постатейний (у розрізі об'єктів, видатків або товарів) і складений за очікуваними результатами (цільовий бюджет). При складанні останнього застосовується бюджетування, при цьому практично обов'язково використовується бюджетна програма.

Відомим програмно-цільовий підхід до управління став після запровадження в СРСР плану створення другої паливно-енергетичної бази на сході країни. У 1920-х роках програми використовувалися тільки на рівні держави з командно-адміністративною економікою. Основні принципи цільового бюджету в ринковій економіці було сформульовано в 1930-х роках у Сполучених Штатах Америки. У 1940-х роках у США, щоб пов'язати продукт і результативність діючих одиниць компанії з бюджетними ресурсами корпорації, апарат управління вдався до об'єднання подібних послуг у програми. Першими, хто на практиці застосував програми у бюджеті, були декілька органів місцевого самоврядування у США у 1950-х роках. На початку 1960-х років департамент оборони США ввів програмно-цільовий метод бюджетування, після чого президент Л. Джонсон задекларував запровадження такої практики в усі підрозділи державного управління.

Бюджетування – управлінська технологія, що включає сукупність процедур з бюджетної роботи, передбачає аналітично-розрахункову підготовку бюджету шляхом порівняння відносної корисності альтернативних варіантів витрачання бюджетних коштів на конкретні види державної діяльності з урахуванням вартості витрат на досягнення кінцевого результату й упущених вигід. Основне завдання бюджетування – ефективне використання коштів бюджетів, тобто досягнення максимальних результатів за допомогою використаних ресурсів і покращання цих результатів у майбутньому.

Слід наголосити на необхідності розроблення стратегічних цілей бюджетної політики для реалізації бюджетування. На відміну від постатейного методу, цільовий бюджет накладав відповідальність на його виконавців. Відповідальність передбачає не лише єдність фінансової політики і відповідність бухгалтерським стандартам, а й вимірювання обсягів здійснених робіт, їх виконання та досягнення цілей. Згідно з цільовим бюджетом, відповідальність включає і небюджетну роботу. Він висуває високі вимоги до персоналу – виникає потреба у великій кількості висококваліфікованих працівників, яку не передбачає постатейний бюджет. Цільовий бюджет виявився занадто складним у використанні, тому від нього через десять років відмовилися, хоча у бюджетуванні залишилися такі елементи, як цілі розпорядників коштів, результативні показники та оцінка. Найпоширенішим став бюджет, складений за бюджетними програмами,

який дає змогу розподілити відповідальність виконавця програми та фінансових органів за складання і реалізацію програми.

Умовами реалізації бюджетування на сьогодні є: наявність системи стратегічних документів уряду, які регламентують стратегічні й тактичні цілі бюджетної політики; мережа розпорядників коштів з розробленими стратегічними планами їхньої діяльності у межах системи стратегічних завдань уряду; сукупність бюджетних програм згідно з функціями розпорядників коштів та результативні показники до них; налагоджена система моніторингу та оцінки програм, система оцінювання ефективності діяльності бюджетних установ з метою визначення їхньої доцільності. Останнім часом особливої ваги набуває також співпраця між громадянами як платниками податків і споживачами державних послуг та владою (особливо це стосується місцевого самоврядування) стосовно рішень про використання бюджетних коштів.

Еволюція бюджетування показує багато трансформацій, які змінили акценти з обґрунтування витрат бюджетів на обґрунтування результатів витрачання коштів. Виокремимо такі методи бюджетування: бюджетування “з нуля” (Zero-Based Budgeting, *англ.*), базисне або базове бюджетування (Baseline Budgeting, *англ.*), програмне бюджетування (Program Budgeting, *англ.*), програмно-цільове бюджетування (назва більше використовується в Україні, Російській Федерації), спільне бюджетування (Participatory Budgeting, *англ.*). Спільне бюджетування ефективне щодо муніципальних бюджетів, коли воно охоплює процес від одержання консультацій та інформування щодо змісту рішень з виконання бюджету до спільного прийняття рішень про бюджетні видатки і доходи, а далі до прямого ініціювання бюджетних видатків та контролю за використанням бюджетних коштів (рис. 1.6).

Аналіз ефективності витрат ураховує здобутки аналітичних методів “витрати – вигоди” і вартісного ефекту, але значно відрізняється від них. Якщо метод “витрати – вигоди” створює основу для прийняття рішень на макроекономічному рівні, то метод аналізу ефективності витрат – на рівні бюджету територіальної громади. Кожний із методів має різні передумови для аналізу. Метод аналізу ефективності витрат, на відміну від методу “витрати – вигоди”, досліджує наслідки функціонування проекту, беручи до уваги різні варіації бажаної цілі. Він дає можливість за допомогою глибшого і детальнішого

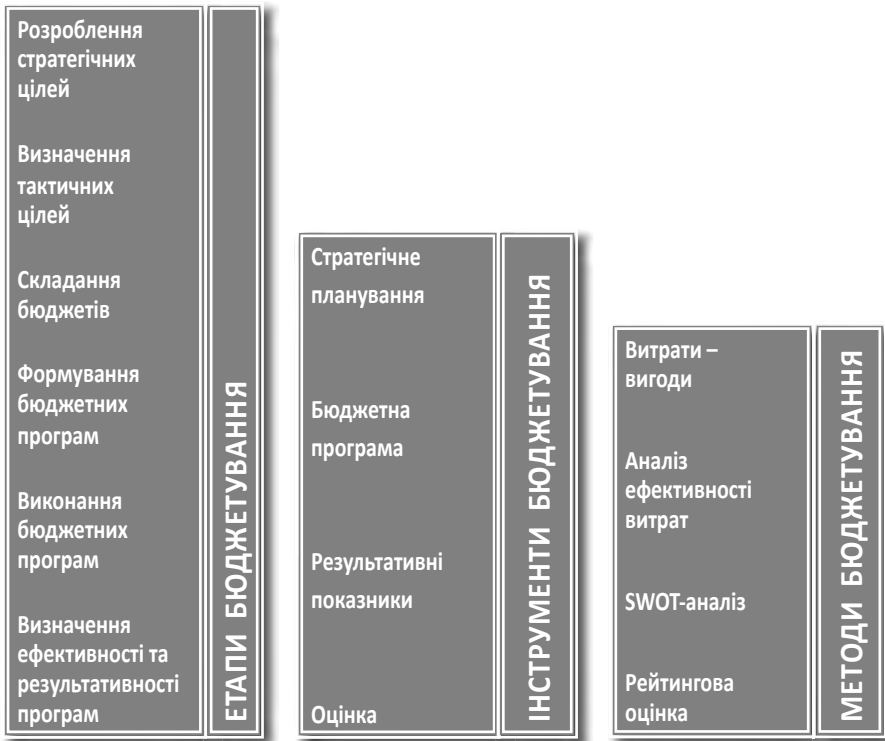

Рис. 1.6. Складові механізми бюджетування

аналізу поставленої перед розпорядником або одержувачем коштів мети знаходити нові шляхи вирішення, досліджувати не тільки переваги, а й недоліки проектів, підпорядковувати результати конкретних дій головній меті.

На відміну від методу аналізу вартісного ефекту, де витрати і вигоди проекту водночас фіксуються, під час аналізу ефективності витрат проводиться роздільна калькуляція витрат і вигід. Розрахунок здійснюється майже аналогічно методу аналізу вартісного ефекту, але до фактичної вартості витрат відносять лише безпосередні витрати, тоді як навіть негативні ефекти не враховують. Оцінка вигід відбувається аналогічно методу аналізу вартісного ефекту. Привабливість проекту й ефективність заходу встановлюються як відно-

шення вартості вигід до величини витрат. Проект вважається кращим, коли для реалізації цільового коефіцієнта корисної дії потрібні мінімальні витрати. Захід розглядається як ефективний, якщо він у рамках цільових витрат забезпечує найвищий вартісний ефект. Цим у критерій прийняття управлінських рішень уже заздалегідь закладаються певні фінансові обмеження.

Аналіз “витрат – вигід” є процесом зіставлення витрат і вигід, що вимірюються у стандартних одиницях (як правило, грошових). Аналіз ефективності витрат – це формальне упорядкування інформації для систематичного порівняння альтернативних напрямів у процесі досягнення подібних чи однакових цілей та завдань. Аналіз продуктивності витрат означає розрахунок співвідношення робочого навантаження чи продукту з витратами. Аналіз корисності витрат становить визначення відношення вартості діяльності до рівня задоволення потреб споживачів у результаті діяльності. Аналіз витрат на одиницю продукції означає розрахунок витрат на одиницю продукту (товари, діяльність, послуги) шляхом ділення суми витрат на кількість одиниць продукту. Матриця витрат (технологічна матриця) передбачає наявність відповідного рівня ведення обліку витрат, їх систематизації та високого кваліфікаційного рівня економістів-бюджетників. Ця матриця як інструмент аналізу може застосовуватися в процесі становлення або зміни стратегії управління видатками. Аналіз здійсненності витрат є найпростішою методикою його проведення, оскільки оцінює рівень достатності наявних ресурсів для фінансування альтернативних варіантів.

Співпраця з представниками територіальної громади може включати підготовку “білих” або “зелених” книг, інтерв’ювання громадян, електронний уряд та, відповідно, електронний бюджет, залучення представників громади до розроблення бюджету та контролю за його виконанням.

Отже, бюджетування є альтернативним підходом до складання і виконання бюджету від досягнутого рівня доходів, які вдалося отримати державі. В Україні запроваджено програмно-цільовий метод у бюджетний процес, а бюджетний менеджмент має на меті використовувати програмно-цільове бюджетування, яке застосовується з 1993 р. і щороку модифікується. Деякі країни (наприклад, Російська Федерація) використовують його під назвою “бюджетування, орієнтоване на результат” (*Budgeting for Results. – англ.*). Незважаючи на

зміни форм і якості бюджетної інформації, сам метод, який має на меті поєднання фінансових ресурсів із конкретними результатами від реалізації програм, наразі є однією з основних технологій бюджетування в різних країнах.

Особливість державних фінансів полягає в тому, що бюджет пов'язаний не стільки з економічною вигодою (“прибутком”) держави, скільки із забезпеченням ефективного перерозподілу частини вартості національного продукту для стимулювання суспільного виробництва, надання суспільних благ і задоволення суспільних потреб. Поняття бюджетного ефекту означає перевищення доходів відповідного бюджету над видатками у зв'язку з реалізацією певних програм чи заходів за певний проміжок часу. Позитивний бюджетний ефект є різницею між доходами, отриманими від витрачання бюджетних коштів, та видатками за потрібний проміжок часу (рис. 1.7).

Показник бюджетного ефекту можна розрахувати у вартісному виразі або у відсотках зміни загальної суми доходів та видатків бюджету. Бюджетний ефект може мати від'ємне значення, коли прогнози або фактичні витрати бюджету не дають змоги отримати прибутку у вартісному виразі, який би їх виправдовував. Тому бюджетний ефект слід розраховувати за кілька періодів, на коротко- та довгострокову перспективу.

Рис. 1.7. Завдання, які ставляться під час бюджетування

В Україні методику програмного бюджетування вперше використано при формуванні Державного бюджету України на 2002 р. Програма дій Кабінету Міністрів на 2004–2005 роки передбачала запровадження програмного бюджетування на місцевому рівні, але реалізувати це вдалося тільки з 2011 р. З бюджету здійснюється фінансування програм, а не адміністративних одиниць та штатних посад. Важливими є довгострокове планування капітальних інвестицій, розгляд, оцінка, аналіз і моніторинг виконання бюджету, його прозорість та участь громадськості у бюджетному процесі. Головна перевага, яку отримує Україна з впровадженням бюджетування, – продуктивніше використання обмежених фінансових ресурсів та підвищення рівня відповідальності посадових осіб.

Бюджетування передбачає високу відповідальність розпорядника коштів – виконавця бюджетних програм. За програмно-цільового бюджетування розпорядник має певну свободу переміщувати виділені на реалізацію програми кошти між напрямками діяльності (завданнями) та у часі в межах середньострокового бюджету з метою покращання реалізації програми. Однак за результатами виконання неефективне витрачання коштів матиме негативні наслідки як для самої програми (її закрийють), так і для бюджетної установи (її реформують чи ліквідують).

При бюджетуванні бюджетне планування має визначати, які видатки пріоритетніші згідно з державними завданнями, запобігати впливу суб'єктивних чинників на бюджетні показники, забезпечувати передбачуваність і стабільність бюджетного фінансування розпорядників коштів бюджетів на середньостроковий період. Таку можливість дає лише середньострокове бюджетне планування (переважно на три – чотири роки), яке успішно використовується у розвинутих країнах світу і запроваджується в Україні.

За бюджетним кодексом України особливими складовими програмно-цільового методу в бюджетному процесі є бюджетні програми, їх відповідальні виконавці, паспорти, результативні показники. Бюджетні програми визначаються головними розпорядниками бюджетних коштів, а потім погоджуються з Міністерством фінансів України.

Таким чином, в Україні необхідно застосовувати єдину методологічну базу для використання програмного, а надалі програмно-цільового бюджетування та середньострокового бюджетного планування

для державного та місцевих бюджетів; методологію стратегічного планування діяльності головних розпорядників бюджетних коштів відповідно до довго- та середньострокових пріоритетів державної політики з метою створення основи для середньострокового бюджетного планування; програмну класифікацію видатків державного та місцевих бюджетів, орієнтовні переліки бюджетних програм для місцевих бюджетів; Державні соціальні стандарти надання соціальних послуг з метою розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів на середньострокову перспективу, встановлення показників та проведення моніторингу і оцінки виконання бюджетних програм; базовий перелік показників виконання бюджетних програм для використання при здійсненні моніторингу та оцінки бюджетних програм.

БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ В УКРАЇНІ

Мета:

- сформувати вміння й навички щодо бюджетного планування в Україні шляхом їх практичного відпрацювання.

Завдання:

- вивчити та засвоїти теоретичні засади бюджетного планування як складової бюджетного процесу України;
- вивчити нормативну базу з питань планування показників державного і місцевих бюджетів в Україні;
- ознайомитися з правами, функціональними обов'язками та повноваженнями всіх учасників бюджетного планування та засвоїти їх;
- оволодіти методами і видами бюджетного прогнозування і планування;
- навчитися орієнтуватися у процедурних аспектах процесів прогнозування і планування показників бюджету.

Розділ 1. РОБОТА З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

- 1.1. Визначити органи загального управління бюджетом та їх роль і місце в управлінні бюджетним процесом.
- 1.2. Охарактеризувати, які органи здійснюють керівництво бюджетним плануванням та в чому полягають стратегічні й тактичні завдання процесу бюджетного планування.

- 1.3. Органи системи Міністерства фінансів України та їх роль у бюджетному плануванні.
- 1.4. Органи ДПС України та їх роль у бюджетному плануванні.
- 1.5. Охарактеризувати систему справляння податків і платежів до бюджету в Україні.
- 1.6. Дослідити планування деяких видів неподаткових надходжень (рентної плати, різниці в ціні на природний газ, плати за транзит газу через територію України) до бюджету.
- 1.7. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо фінансування бюджету (дефіцит, профіцит) і державного (місцевого) боргу (статті 14–18). Визначити права на здійснення запозичень, державні та місцеві гарантії і граничні обсяги боргу та гарантій.

Розділ 2. АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 2.1. Визначити й охарактеризувати основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку держави на поточний рік.
- 2.2. Проаналізувати порядок і терміни складання, розгляду і затвердження Державного бюджету України на поточний рік. Визначити матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України.
- 2.3. Проаналізувати порядок і терміни складання, розгляду і затвердження республіканського бюджету АРК на поточний рік. Визначити матеріали, що додаються.
- 2.4. Дослідити порядок і терміни складання, розгляду і затвердження обласних і міських (міст Києва та Севастополя) бюджетів на поточний рік. Визначити матеріали, що додаються.
- 2.5. Проаналізувати порядок і терміни складання, розгляду і затвердження проектів місцевих бюджетів на поточний рік. Визначити матеріали, що додаються.
- 2.6. Вивчити планові показники дохідної і видаткової частин Державного бюджету України (та/або республіканського бюджету АРК, обласних, міських (міст Києва та Севастополя), місцевих бюджетів) за останні п'ять років. Визначити фактори, що вплинули на їх зростання або зменшення.

Розділ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТЕЙ (ПІДГОТОВКА ІНТЕЛЕКТ-КАРТ) *(див. додаток до модуля 2)*

- Етапи планування бюджету у Міністерстві фінансів України (рис. 1).
- Підходи до визначення терміна “бюджетне планування” у вітчизняній науковій фінансовій думці (табл. 1).
- Методи планування та прогнозування бюджету, що застосовуються у світовій практиці (табл. 2, 5).
- Методи прогнозування податкових надходжень, що використовуються в Україні (табл. 3, рис. 2).
- Методи розрахунку очікуваних показників надходжень податків у ДПС України (табл.4, рис. 4, 5).
- Результативні показники бюджетної програми (табл. 6).
- Схема складання проекту Державного бюджету України (рис. 6).
- Стадія планування місцевого бюджету (табл. 7, рис. 7).
- Програма управління державним боргом (рис. 8).

Розділ 4. СИТУАЦІЙНІ ТА РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

- Встановлення взаємозв'язків основних етапів бюджетного планування та термінів їх виконання з визначенням строків відповідно до чинного бюджетного законодавства.
- Встановлення взаємозв'язків плану заходів з підготовки проекту місцевого бюджету, відповідальних осіб та термінів їх виконання відповідно до чинного бюджетного законодавства.
- Завдання з планування показників доходів державного і місцевих бюджетів методом прямого розрахунку, непрямим та нормативним методами з визначенням планових показників надходжень податків до бюджету.
- Визначення планових показників основних бюджетоутворюючих податків, враховуючи основні фактори, що впливають на надходження податків до бюджету.
- Завдання з планування показників видатків державного і місцевих бюджетів зі складанням бюджетного запиту щодо загальноосвітніх і спеціалізованих шкіл району.
- Завдання для оцінки результативності бюджетних програм.
- Завдання з планування показників дефіциту державного бюджету та рівня державного боргу.

Планування показників доходів державного і місцевих бюджетів

Завдання 1. Бюджетне планування в умовах переходу до ринкових відносин.

Структура завдання передбачає, що в першій його частині вивчаються організація та проводиться аналіз процесів; аналізуються первинні документи і форми звітності; показується вміння заповнювати документи, форми звітності, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відображати операції з виконання бюджету в обліку; аналізується діяльність відповідних органів; висвітлюється методика організації бюджетного планування тощо.

Друга частина завдання передбачає визначення проблем щодо об'єкта у галузі дослідження та пропозиції щодо їх вирішення:

- 1) проаналізувати процес планування показників доходної частини бюджету не менш як за три роки;
- 2) визначити проблеми в організації бюджетного планування та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 2

1. Проаналізувати процес планування показників видаткової частини бюджету не менш як за три роки.
2. Визначити проблеми щодо організації бюджетного планування та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 3. Методом прямого розрахунку, непрямим методом та нормативним методом визначити планові показники надходжень податків до бюджету (табл. 2.1–2.5).

Завдання 4. Визначити планові показники основних бюджетотворюючих податків, враховуючи основні фактори, що впливають на надходження податків до бюджету.

Податок на доходи фізичних осіб (11010000)

Розрахувати прогнозні надходження податку на доходи фізичних осіб на плановий рік з урахуванням очікуваних надходжень у поточному році податкової соціальної пільги та податкової знижки, відповідно до чинних норм Бюджетного та Податкового кодексів України.

Таблиця 2.1
Розрахунок надходжень податку на додану вартість на _____ рік, тис. грн

№ з/п	Показники, що створюють додану вартість	Сума
1	Прибуток	
2	Фонд оплати праці	
3	Нарахування єдиного соціального внеску	
4	Амортизаційні відрахування на повне відновлення основних засобів	
5	Акцизний податок	
6	Мито	
7	Додана вартість визначена на підставі інших показників	
8	Всього додана вартість (сума рядків 1–7)	
9	Ставка податку	
10	Податок на додану вартість (ряд. 8 · ряд. 9 / 100)	
11	Втрати бюджету внаслідок пільгового оподаткування	
12	Податок на додану вартість, який обчислюється за нульовою ставкою	
13	Податок на додану вартість з експорту товарів (робіт, послуг), який обчислюється за нульовою ставкою	
14	Податок на додану вартість на _____ рік (ряд. 10 – 11 – 12 – 13)	

Таблиця 2.2

Розрахунок надходжень податку на додану вартість на ____ рік, тис. грн

№ з/п	Показники	Сума
1	Очікувані надходження базового року	
2	Очікувані надходження з урахуванням впливу зростання недоїмки і переplat, проведених взаємозаліків	
2.1	Сума взаємозаліків, проведених у рахунок погашення недоїмки минулого року	
2.2	Сума очікуваного зростання недоїмки за платежами в базовому році	
2.3	Сума очікуваного зростання переplat за платежами в базовому році	
2.4	Очікувані надходження сум, що належали до сплати у зв'язку з реструктуризацією заборгованості в базовому році	
2.5	Прогнозна сума реструктуризованої заборгованості, яку підприємства мають сплатити в прогнозному році	
3	Вплив за рахунок зміни контингенту платників	
3.1	Нараховані суми податку за платниками, що перейшли до інших ДПІ	
	а) Назви підприємств	
	б)	
	в)	
3.2	Нараховані суми податку за платниками, що перейшли до цієї ДПІ	
	а) Назви підприємств	
	б)	
	в)	
4	Вплив макропоказників на надходження в прогнозному періоді	
4.1	Індекс оптових цін	
4.2	Індекс зростання (падіння) виробництва регіону	
5	Прогнозна сума податку (ряд. 1 – 2.1 + 2.2 – 2.3 – 2.4 + 2.5 – 3.1 + 3.2) × 4.1 · 4.2	
6	Вплив змін у законодавстві (ряд. 6.1 + 6.2)	
6.1	За рахунок запровадження або скасування нульової ставки чи пільг	
	а)	
	б)	
	в)	
6.2	За рахунок зменшення чи збільшення показників, які утворюють додану вартість	
7	Податок на додану вартість на ____ рік (ряд. 5 + 6)	

Таблиця 2.3

**Розрахунок надходжень акцизного податку по товарах
вітчизняного виробництва на _____ рік**

№ з/п	Найменування товару	Одиниця виміру	Кількість, що підлягає оподаткуванню	Оподатковувана вартість, тис. грн	Розмір ставок		Сума акцизного податку	
					На од. продукції	% вартості	тис. євро	тис. грн
1.1	Спирт етиловий	тис. л		X				
1.2	Спирт етиловий для виготовлення вибухових речовин, парфумів	тис. л		X				
1.3	Лікєро-горіччані вироби	тис. л						
1.4	Разом по спирту	тис. л		X				
2.1	Вина виноградні натуральні (марочні)	тис. л		X				
2.2	Вина виноградні ординарні сухі	тис. л		X				
2.3	Вина виноградні ординарні кріплєні	тис. л		X				
2.4	Вермути та ін. вина виноградні натуральні	тис. л		X				
2.5	Вина плодово-ягідні	тис. л		X				
2.6	Інші напої зброжені (сидр яблучний, сидр грушевий – перру, медовий напій)	тис. л		X				
2.7	Виноматеріали, що реалізуються посередницьким організаціям та населєнню	тис. л		X				

Закінчення табл. 2.3

№ з/п	Найменування товару	Одиниця виміру	Кіькість, що підлягає оподаткуванню	Оподатковувана вага, тис. грн	Розмір ставок		Сума акцизного податку	
					На од. продукції	% вартості	тис. грн	тис. євро
2.8	Вина ігристі, шампанське	тис. л		X		X		
2.9	Коньяки, бренді витримка яких не менше трьох років (середн. міцн. – 40 град.)	тис. л		X		X		
2.10	Разом по виноробній продукції	тис. л		X		X		
3	Пиво	тис. л		X		X		
4	Цигарки	ман шт.		X		X		
5	Нафтопродукти	тис. т		X				
6	Автомобілі	тис. шт						
7	ВСЬОГО	тис. грн	X	X	X	X	X	X

Таблиця 2.4

Розрахунок надходжень податку на прибуток на _____ рік

№	Показники	Сума
1	Прибуток прибуткових підприємств (за визначенням Міністерства економічного розвитку і торгівлі України)	
2	Збільшення (зменшення) прибутку за рахунок внесення змін порівняно з чинним законодавством:	
	а)	
	б)	
3	Прибуток прибуткових підприємств з урахуванням змін (ряд. 1 + 2)	
4	Пільги всього, у тому числі:	
	– створення страхових резервів банків	
	– від'ємне значення об'єкта оподаткування відповідних попередніх податкових років	
	– на благодійні цілі	
	– інші пільги	
5	Оподатковуваний прибуток (ряд. 3 – 4)	
6	Ставка податку	
7	Сума податку на прибуток (ряд. 5 · 6 / 100)	
8	Збільшення (зменшення) надходжень до бюджету за рахунок внесення змін порівняно з чинним законодавством:	
	а)	
	б)	
9	Податок на прибуток до зведеного бюджету (ряд. 7 + 8)	
10	Погашення реструктуризованої заборгованості відповідно до Податкового кодексу України	
11	Всього податок на прибуток до зведеного бюджету (ряд. 9 + 10)	

Таблиця 2.5

Розрахунок надходження податку на доходи фізичних осіб на ___ рік

№ з/п	Показник	Сума, тис. грн
	Фактична середня ставка, що склалася в минулому році, %	
I	Кошти, спрямовані на оплату праці робітників, службовців, працівників кооперативів, малих та спільних підприємств у прогнозованому році	
	Середня ставка податку прогнозованого року, %	
	Сума податку	
	Перехідні платежі на наступний період	
	Податок з урахуванням перехідних платежів	
	Фактична середня сума податку, що склалася в минулому році, %	
II	Кошти, спрямовані на оплату праці працівників колективних сільськогосподарських підприємств	
	Середня ставка податку прогнозованого року, %	
	Перехідні платежі	
	Податок з урахуванням перехідних платежів	
III	Прибутковий податок з доходів від заняття підприємницькою діяльністю та інших доходів	
	Усього прибуткового року (I + II + III)	

Основні чинники, які впливають на надходження податку на доходи фізичних осіб: зростання номінального ВВП у розмірі ___%; зростання витрат на оплату праці у розмірі ___%; підвищення мінімальних соціальних гарантій у розмірі ___%; зростання змішаних доходів домашніх господарств за рахунок індивідуальної підприємницької діяльності у розмірі ___%.

Фактори, що безпосередньо впливають на забезпечення зростання життєвого рівня населення та надходження податку на доходи фізичних осіб: підвищення мінімальної заробітної плати у розмірі ___%; підвищення прожиткового мінімуму на одну працездатну особу у розмірі ___%.

Вимоги Податкового кодексу України: встановлення двох ставок податку на доходи фізичних осіб – 15 % для осіб, що отримують доходи на рівні до 10 мінімальних заробітних плат, 17 % – для тих, хто отримує доходи, вищі за цю суму; оподаткування за ставкою податку 15 % виграшу у державну та недержавну грошову лотерею; оподаткування за ставкою 5 % доходів, отриманих у вигляді дивідендів; оподаткування за ставкою 5 % доходів від продажу об'єктів рухомого майна, а також за ставкою 1 % доходів від продажу легкового автомобіля, мотоцикла, моторолера один раз на рік; визначення єдиного критерію звільнення від оподаткування нецільової благодійної допомоги зі встановленням обмеження її суми, а саме сукупно на рік не більше 140 % прожиткового мінімуму. При цьому скасовується вимога щодо наявності у фізичної особи права на податкову соціальну пільгу для набуття допомоги.

Розмір податкової соціальної пільги – 100 % для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років, – у розрахунку на кожну таку дитину; звільнення від оподаткування доходів від продажу об'єктів нерухомого майна один раз на рік без обмежень за умови перебування такого майна у власності платника податку понад три роки, у тому числі земельної ділянки за нормами, визначеними Земельним кодексом України.

Коригування алгоритму нарахування податкової знижки, а саме при її обчисленні зменшуватиметься загальний річний дохід на суму відрахувань, сплачених до фондів соціального та пенсійного страхування, аналогічно алгоритму визначення об'єкта оподаткування у вигляді заробітної плати.

Податок на прибуток підприємств (11020000)

Розрахувати прогнозні надходження податку на прибуток на плановий рік з урахуванням очікуваних надходжень у звітному році.

Фактори, які впливають на розрахунок прогнозної суми податку на прибуток на плановий рік:

- позитивна динаміка зростання макропоказників економічного і соціального розвитку України: обсягу продукції промисловості у розмірі ___%; індексу цін виробників у розмірі ___%; фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування (прибуток) у розмірі ___%;

- погашення податкового боргу в розмірі ___ млн грн; суми надміру сплаченого податку в розмірі ___ млн грн; врахування від'ємного значення об'єкта оподаткування у складі витрат у розмірі ___ млн грн.

Вимоги Податкового кодексу України – наближення бухгалтерського фінансового обліку та податкового (доходи та витрати визначатимуться відповідно до Положень (стандартів) бухгалтерського обліку); заборона віднесення на витрати платника податку на прибуток витрат на придбання товарів (робіт, послуг) у фізичних осіб – суб'єктів господарювання, що перебувають на єдиному податку; зменшення суми валових витрат на суму скасованих місцевих податків, що відповідно до податкового обліку включалися до складу валових витрат. Запровадження нульової ставки податку на прибуток для малих підприємств (з річним оборотом до 3 млн грн) та звільнення від оподаткування підприємств літако- та суднобудування, готелів та машинобудування для агропромислового комплексу. Зниження ставки податку на прибуток з 21 до 19 % (з 19 до 16 % – з 1 січня 2014 р.), що може призвести до зменшення надходжень з податку на прибуток протягом деякого часу.

Податок на додану вартість (14010000)

Визначити прогнозні надходження ПДВ на плановий рік з урахуванням очікуваних надходжень ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг); бюджетне відшкодування з ПДВ.

ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) (14010100)

З огляду на позитивну тенденцію розвитку національної економіки, у плановий рік очікуються поліпшення макроекономічних показників, інвестиційного клімату, оптимізація промислового виробництва, розвиток та модернізація промислових підприємств, систем транспорту, зв'язку, сервісного обслуговування. Це відповідно вплине на поживлення попиту, зростання внутрішнього валового продукту та надходжень ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг).

Визначення податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів на плановий рік враховує кореляційну залежність показників кінцевих споживчих витрат та надходжень податку, вплив динаміки роздрібного товарообороту підприємств, обсягу реалізації послуг насе-

ленню, валового нагромадження основного капіталу та змін кон'юнктури валової доданої вартості за видами економічної діяльності.

Прогнозні надходження податку визначають на основі розрахункової бази оподаткування ПДВ та реальної ставки. Реальна ставка та коефіцієнт її зміни відображають фактичний рівень оподаткування, що склався відносно бази оподаткування, та, зокрема, враховують вплив на надходження ПДВ динаміки податкового боргу та переплат.

Вимоги Податкового кодексу України, які вплинуть на надходження ПДВ з вироблених в Україні товарів: звільнення від оподаткування ПДВ операцій з імпорту природного газу, що відповідно збільшить надходження ПДВ від реалізації природного газу на території України; реєстрація податкових накладних платниками податку продавцями в Єдиному реєстрі податкових накладних; звільнення від оподаткування операцій з постачання будівельно-монтажних робіт з будівництва доступного житла та житла, що зводиться за державні кошти.

Бюджетне відшкодування з ПДВ (14010200)

Визначити обсяг бюджетного відшкодування податку на додану вартість на плановий рік з урахуванням: очікуваної орієнтації виробників України на внутрішній ринок та корекції цінової кон'юнктури світових ринків; прогнозного обсягу експорту товарів та послуг; положень Технічного меморандуму про взаєморозуміння щодо визначення індикативного цільового показника “стелі” на заборгованість з відшкодування ПДВ.

Вимоги Податкового кодексу України, які мають вплив на обсяг сум ПДВ, заявлених платниками податку до відшкодування: подання платниками ПДВ разом з податковою декларацією копій реєстрів податкових накладних в електронному вигляді; анулювання реєстрації платників ПДВ у разі внесення запису до Єдиного реєстру юридичних та фізичних осіб про відсутність юридичної або фізичної особи за її місцезнаходженням, а також, якщо установчі документи особи, зареєстрованої як платник податку, за рішенням суду визнані недійсними, що дасть змогу запобігти безпідставному відшкодуванню ПДВ з бюджету; звільнення від оподаткування операцій з постачання зерна, технічних культур, відходів та брухту чорних та кольорових металів. Встановлено механізм автоматичного відшкодування та відповідальності держави за несвоєчасне відшкодування податку на додану вартість з державного бюджету платникам податку.

Акцизний податок (14020000 + 14030000)

Розрахувати прогнозний показник акцизного податку до зведеного бюджету на плановий рік, виходячи з прогнозних обсягів виробництва, експорту та імпорту підакцизних товарів в умовах дії Податкового кодексу України. У плановому році надходження акцизного податку з нафтопродуктів та транспортних засобів зараховуються до спеціального фонду державного бюджету (100 %).

Прогнозний показник акцизного податку на плановий рік враховує вплив норм Податкового кодексу України щодо збільшення ставок на підакцизні товари, зокрема: на сигарети з фільтром – до 110,64 грн за 1000 шт.; на сигарети без фільтра – до 49,48 грн за 1000 шт.; на лікєро-горілчані вироби – до 45,87 грн за 1 л 100-відсоткового спирту; на бензини – до 198 євро за 1000 кг; на дизельне паливо – до середньозваженої 71,75 євро за 1000 кг; на легкі дистиляти – до 182 євро за 1000 кг; на паливо для реактивних двигунів – до 30 євро за 1000 кг. Податковим кодексом України передбачено оподаткування акцизним податком скрапленого газу за ставкою 44 євро за 1000 кг.

“Акцизний податок із вироблених в Україні товарів” (14020000)

Визначити прогнозні показники акцизного податку з вироблених в Україні товарів на плановий рік на основі прогнозних обсягів виробництва та реалізації підакцизних товарів в умовах дії Податкового кодексу України.

“Акцизний податок із ввезених в Україну товарів” (14030000)

Визначити прогнозні показники надходжень до державного бюджету акцизного податку з ввезених в Україну товарів на плановий рік. Прогнозна сума податку враховує прогнозні обсяги імпорту підакцизних товарів у плановому році та норми Податкового кодексу України.

Ввізне мито (15010000)

Визначити прогнозні надходження ввізного мита на основі динаміки імпорту товарів, з урахуванням прогнозного обсягу імпорту на плановий рік та середньорічного обмінного курсу гривні до долара США.

Також врахувати прогнозний розмір середньозваженої ставки ввізного мита за всією товарною номенклатурою на рівні 4,13 %, у тому числі за нафтопродуктами, транспортними засобами та шинами до них на рівні 6,05 % та за всіма іншими товарами – 3,96 % (за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України). Після набуття повноправного членства у Світовій організації торгівлі в травні 2008 р. відбулося зменшення рівня ставок ввізного мита на значну кількість товарів, які ввозяться на митну територію України. Зокрема, на легкові автомобілі ставка знизилася з 25 до 10 % від митної вартості, що суттєво вплинуло на скорочення надходжень ввізного мита до спеціального фонду державного бюджету. Крім того, за вимогою СОТ щорічно поступово зменшуються ставки ввізного мита на імпорт деяких товарів, що впливає на зростання обсягів імпорту та надходження до бюджету.

Вивізне мито (15020000)

Здійснити розрахунок прогнозних надходжень вивізного мита, зважаючи на очікувані надходження у поточному році, прогнозне зростання експорту товарів на плановий рік та прогнозний середньорічний обмінний курс гривні до долара США.

Крім того, врахувати зменшення ставок вивізного мита, що відповідають міжнародним зобов'язанням України, встановленим Законом України “Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі” від 10.04.2010 № 250-VI.

Завдання 5. Розрахувати планові показники доходів, закріплених за бюджетами місцевого самоврядування та бюджетом Автономної Республіки Крим, обласних та районних бюджетів і податку на доходи фізичних осіб на основі Методичних вказівок та офіційних даних бази практики.

Методичні вказівки до розв'язку

Розрахунок обсягу доходів, закріплених за бюджетами місцевого самоврядування та бюджетом Автономної Республіки Крим, обласних та районних бюджетів, проводиться шляхом застосування індексу відносної податкоспроможності певної адміністративно-територіальної одиниці. Він визначається на основі звітних даних про

фактичні надходження відповідних податків, зборів до цих бюджетів за три останні бюджетні періоди (базовий період), що передують року, в якому формуються показники бюджету на планований бюджетний період. При цьому враховуються втрати закріплених доходів у базовому періоді відповідних місцевих бюджетів унаслідок надання пільг платникам податків згідно з рішеннями Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідних місцевих рад.

Розрахунок прогнозованого обсягу доходів, закріплених за місцевими бюджетами (D), проводиться у межах прогнозованого обсягу доходів зведеного бюджету України, визначеного на підставі основних прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку України на планований бюджетний період, а також із застосуванням індексу відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці, за такою формулою:

$$D = \frac{K_{i5} \cdot N_{\text{Зміст}} \cdot D_4}{N_{\text{України}}}$$

Розглянемо розрахунок кожного наведеного показника.

Індекс відносної податкоспроможності адміністративно-територіальної одиниці (K_{i5}) визначається шляхом ділення відношення попереднього прогнозу обсягу доходів, закріплених за місцевими бюджетами (Dr), до чисельності наявного населення адміністративно-територіальної одиниці за останній рік базового періоду ($N_{\text{Зміст}}$) (всього три базових попередніх роки) на відношення фактичних надходжень доходів (SD) до чисельності наявного населення України за останній базовий рік ($N_{\text{України}}$). D_4 – прогнозований обсяг доходів, закріплених за всіма місцевими бюджетами на планований бюджетний період:

$$K_{i5} = \frac{Dr / N_{\text{Зміст}}}{SD / N_{\text{України}}}$$

Варто зазначити, що з метою зменшення диспропорцій між бюджетами Автономної Республіки Крим та областей (крім бюджетів міст Києва і Севастополя) обсяг доходів з урахуванням коефіцієнта регіонального вирівнювання (PD) (для бюджетів міст Києва і Севастополя PD дорівнює D) визначається шляхом добутку суми прогнозованого обсягу доходів, закріпленими за місцевими бюджетами

АРК або області ($SD_{АРК,обл}$) та коефіцієнта регіонального вирівнювання для бюджету адміністративно-територіальній одиниці (σ).

$$PD = SD_{АРК,обл} \cdot \sigma.$$

Коефіцієнт регіонального вирівнювання σ розраховується як відношення фактичних надходжень доходів за звітний період поточного року, закріплених за бюджетом адміністративно-територіальної одиниці ($SD_{місц}$), до фактичних надходжень доходів за звітний період поточного року за зведеним бюджетом АРК або області ($SD_{АРК,обл}$).

$$\sigma = \frac{SD_{місц}}{SD_{АРК,обл}}.$$

До доходів бюджетів міст Києва і Севастополя зараховується 100 % загального обсягу податку на доходи фізичних осіб.

До доходів бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення зараховується 75 % загального обсягу податку на доходи фізичних осіб.

До доходів бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення зараховується 25 % загального обсягу податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на цій території.

Планування показників видатків державного і місцевих бюджетів

Завдання 1. Скласти бюджетний запит за загальноосвітніми та спеціалізованими школами району. Розрахунки виконати в такій послідовності (у розрізі кодів економічної класифікації – КЕК):

1000 "Поточні видатки" _____ грн.

1100 "Видатки на товари і послуги" _____ грн.

1110 "Оплата праці працівників бюджетних установ" _____ грн.

Необхідно визначити фонд заробітної плати педагогічного персоналу загальноосвітніх та спеціалізованих шкіл на підставі даних табл. 2.6.

Визначені такі суми доплат педагогічному персоналу за видами (табл. 2.7).

Таблиця 2.6
Зведення фонду заробітної плати педагогічних працівників*

№	Показник	1-4-й класи	5-9-й класи	10-11-й класи	Разом
1	Кількість класів на 01.01.2012	274	542	194	1010
2	Кількість педагогічних ставок на клас за тарифікацією	1,40	2,30	2,62	X
3	Середня ставка вчителя за тарифікацією, грн	1000,29	1017,66	1036,22	X
4	Кількість педагогічних ставок на всі класи на 01.01.2012	Визначити	Визначити	Визначити	X
5	Фонд заробітної плати на 1 місяць у період січень – вересень, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
6	Фонд заробітної плати на 8 місяців, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
7	Кількість класів на 01.09.2012	258	531	223	1012
8	Кількість педагогічних ставок на всі класи на 01.09.2012	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
9	Фонд заробітної плати на 1 місяць у період вересень – грудень, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
10	Фонд заробітної плати на 4 місяці, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
11	Разом заробітна плата вчителів за рік, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
12	Середні витрати на перевірку зошитів за 1 клас за тарифікацією, грн	24,37	19,79	19,87	X
13	Фонд заробітної плати на місяць на 1 січня 2012, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
14	Витрати на перевірку зошитів за 8 місяців, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
15	Фонд заробітної плати на 1 місяць на 01.09.2012, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
16	Витрати на перевірку зошитів за 4 місяці, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
17	Разом за перевірку зошитів, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
18	Разом фонд заробітної плати вчителів, грн	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити

* Умовні дані.

Таблиця 2.7

Суми доплат педагогічному персоналу за видами, грн

Вид доплати	Сума
За завідування кабінетом	10 070,72
За завідування теплицею	79,12
За завідування майстернею	6 106,24
За позашкільну роботу з фізичного виховання	6 106,24
За класне керівництво	778 352,14
За бібліотечну роботу	2 149,12
За обслуговування комп'ютерних класів	1 106,52
За допризовну підготовку	1 736,52
Доплата за вислугу	2 693 313,56

Заробітна плата вихователів груп подовженого дня і керівників гуртків становить 886 217,09 і 456 443,80 грн відповідно.

Заробітну плату адміністративно-господарського персоналу необхідно визначити на підставі даних табл. 2.8.

До витрат на оплату праці працівників установ освіти також належать:

- фонд матеріального заохочення (5 % від фонду заробітної плати з урахуванням всіх доплат*);
- кошти на оздоровлення педагогічного персоналу та матеріальна допомога в розмірі одного посадового окладу вчителя на рік становлять відповідно (_____ грн та _____ грн).

1120 “Нарахування на заробітну плату” _____ грн.

Нарахування на заробітну плату станом на 2011 р. дорівнювали 36,67 %.

1130 “Придбання товарів і послуг” _____ грн.

Дані для здійснення розрахунків надаються школами району з огляду на наявні потреби. Зведення за кодами економічної класифікації проводить управління освіти.

* Фонд матеріального заохочення дозволяється створювати в розмірі від 2 до 5 % фонду заробітної плати і доплат усіх працівників установи.

Таблиця 2.8
Зведення фонду заробітної плати адміністративно-господарського персоналу

№ з/п	Посада	Ставка, грн	Кількість ставок на 01.01.2012	Місячний фонд заробітної плати в період з 01.01.2012, грн	Кількість ставок на 01.09.2012	Місячний фонд заробітної плати в період з 01.09.2012, грн
1	Директор	1 293,43	30,0	Визначити	30,0	Визначити
2	Заступник директора з навчально-виховної роботи	816,63	72,0	Визначити	74,0	Визначити
3	Педагог-організатор	727,19	32,0	Визначити	32,0	Визначити
4	Педагог – організатор навчальних груп	746,95	52,0	Визначити	55,0	Визначити
5	Методист	742,22	11,0	Визначити	11,0	Визначити
6	Психолог	732,77	33,0	Визначити	33,0	Визначити
7	Майстер ВН	645,73	6,0	Визначити	6,0	Визначити
8	Завідувач майстерні	663,30	1,0	Визначити	1,0	Визначити
9	Інструктор з фізкультури	640,56	5,0	Визначити	5,0	Визначити
	<i>Разом педпрацівників</i>	X	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
10	Заступник директора з АГР	791,46	21,0	Визначити	21,0	Визначити
11	Секретар-Арукарка	489,05	31,0	Визначити	31,0	Визначити
12	Лаборант	524,68	46,5	Визначити	46,0	Визначити
13	Інспектор з харчування	489,15	29,0	Визначити	29,0	Визначити
14	Завідувач бібліотеки	567,56	25,0	Визначити	25,0	Визначити
15	Бібліотекар	546,27	9,0	Визначити	9,0	Визначити
16	Завгост	550,71	10,0	Визначити	10,0	Визначити

Закінчення табл. 2.8

№ з/п	Посада	Ставка, грн	Кількість ставок на 01.01.2012	Місячний фонд заробітної плати в період з 01.01 по 01.01.2012, грн	Кількість ставок на 01.09.2012	Місячний фонд заробітної плати в період з 01.09 по 01.01.2012, грн
17	Медсестра	570,74	6,0	Визначити	6,0	Визначити
18	Технік	524,55	3,0	Визначити	3,0	Визначити
19	Інженер	565,16	2,0	Визначити	2,0	Визначити
	<i>Разом спеціалісти</i>	X	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
20	Кухар	545,80	5,0	Визначити	5,0	Визначити
21	Підсобний робітник	525,60	6,0	Визначити	6,0	Визначити
22	Робітник з обслуговування	486,54	50,0	Визначити	50,0	Визначити
23	Прибиральниця	506,27	324,0	Визначити	324,0	Визначити
24	Гардеробник	460,25	56,5	Визначити	56,5	Визначити
25	Вахтер	460,25	5,0	Визначити	5,0	Визначити
26	Двірник	460,25	162,75	Визначити	162,75	Визначити
27	Сторож	644,35	68,0	Визначити	68,0	Визначити
	<i>Разом адміністративно-господарський персонал</i>	X	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
	Разом на місяць	X	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити
	Разом на рік	X	Визначити	Визначити	Визначити	Визначити

1131 “Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м’який інвентар та обмундирування” _____ грн.

Необхідно розрахувати витрати на придбання класних журналів та мийних засобів за даними табл. 2,9 (на придбання цих засобів кожній установі виділяється 38,5 грн).

Сума витрат на придбання медикаментів обчислюється, виходячи з фактичних видатків за попередній бюджетний рік. Середня вартість медикаментів на установу – 443,24 грн.

1133 “Продукти харчування” _____ грн.

Необхідно розрахувати витрати на придбання продуктів харчування, виходячи з даних табл. 2.10.

1134 “Оплата послуг (крім комунальних)” та 1135 “Інші видатки” _____ грн.

Необхідно розрахувати суму видатків за КЕК 1134 та 1135, з огляду на розміри місячних витрат загалом за загальноосвітніми та спеціалізованими школами (табл. 2.9–2.11).

Таблиця 2.9

Зведення витрат на придбання класних журналів

Показник	1–4-й класи	5–9-й класи	Разом
Кількість класів	254	692	X
Вартість одного журналу, грн	9	14	X
Сума коштів, грн	Визначити	Визначити	Визначити

Таблиця 2.10

Зведення витрат на придбання продуктів харчування

Кількість дітей		Число днів функціонування	Кількість діто-днів	Грошова норма витрат, грн	Витрати на рік, грн
на початок року	на кінець року				
22 457	22 413	140	Визначити	0,69	Визначити

Таблиця 2.11

Витрати за КЕК 1139, грн

№	Напрями використання коштів	Місячні витрати	Витрати за рік
1	Повірка систем центрального опалення, гарячого та холодного водопостачання	16 000,00	Визначити
2	Повірка технологічного обладнання (холодильники, електроплити та інше)	508,33	Визначити
3	Профдезінфекція	22 300,00	Визначити
4	Послуги обчислювального центру	3 333,33	Визначити
5	Ревізія щитових	5 166,67	Визначити
6	Обслуговування модульних теплолічильників	2 250,00	Визначити
7	Охорона комп'ютерних класів	3 641,67	Визначити
8	Обслуговування лічильників обліку тепла	7 941,67	Визначити
9	Охорона закладів району*	66 044,00	Визначити
	<i>Разом</i>	Визначити	Визначити

* Охорона загальноосвітніх та спеціалізованих шкіл проводиться лише 9 з 12 місяців на рік.

До цієї статті витрат належать також:

- повірка лічильників газу (вартість повірки одного лічильника становить 100 грн, у цих установах таких лічильників сім);
- послуги банку (інкасація) – 33 000 грн;
- проведення енергетичного аудиту – 22 000 грн;
- заборгованість за попередні роки – 57 200 грн.

1160 “Оплата комунальних послуг та енергоносіїв” _____ грн.

1161 “Оплата теплопостачання” _____ грн.

Потрібно визначити суму необхідних коштів з огляду на такі показники:

- витрати теплоенергії – 29 992,69 Гкал;
- вартість 1 Гкал – 69 грн (з ПДВ).

1162 “Оплата водопостачання і водовідведення” _____ грн.

Слід визначити суму необхідних коштів відповідно до таких показників:

- витрати води – 274 558,82 м³;
- вартість 1 м³ – 2,34 грн (з ПДВ).

1163 “Оплата електроенергії” _____ грн.

Потрібно визначити суму необхідних коштів за такими показниками:

- витрати електроенергії – 1 970 123,46 кВт · год;
- вартість 1 кВт · год – 0,2802 грн.

1164 “Оплата природного газу” _____ грн.

Слід визначити суму необхідних коштів з огляду на такі показники:

- витрати природного газу – 4428 м³;
- вартість 1 м³ – 0,331 грн (з ПДВ).

1165 “Оплата інших комунальних послуг” 39 450 грн.

1340 “Поточні трансферти населенню” _____ грн.

В установах цього виду закладів освіти навчається сім дітей-сиріт. Кишенькові витрати дітям-сиротам плануються у розмірі 6,8 грн/міс. Потрібно визначити річну суму кінцевих витрат, які зазначаються за КЕК 1343.

1343 “Інші поточні трансферти населенню” _____ грн.

2000 “Капітальні видатки” _____ грн.

2110 “Придбання обладнання і предметів довгострокового користування” _____ грн.

Протягом року загальноосвітніми та спеціалізованими школами планується придбати комп’ютерну техніку і меблі в таких обсягах (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

**Зведення витрат на придбання обладнання і предметів
довгострокового користування**

Вид обладнання	Вартість одиниці обладнання, грн	Кількість, шт.	Загальна вартість, грн
Комп’ютерна техніка	5000,00	30	Визначити
Комплекти аудиторні (на два учня)	161,54	1000	Визначити
Дошки шкільні	850,00	20	Визначити
Стінка для класу	1700,00	20	Визначити
Стіл для вчителя	380,00	25	Визначити
Стілець для вчителя	152,00	40	Визначити
<i>Разом</i>	X	X	Визначити

Завдання 2. Відомі такі показники:

- фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на утримання органів управління – H ;
- чисельність працівників апарату обласної міської ради – $A_{\text{обл}}$;
- чисельність працівників апарату міської ради м. Києва (Севастополя) – $A_{\text{Київ(Сев)}}$;
- обсяг видатків місцевого бюджету на утримання органів управління у плановому бюджетному періоді в цілому по Україні – $V_{\text{зар}}$;
- частка видатків бюджету м. Києва (Севастополя) на утримання органів управління – $K_{\text{Київ(Сев)}}$;
- видатки бюджету м. Києва на утримання апарату міської та районних у місті державних адміністрацій, у тому числі фінансових органів, – $V_{\text{адм.Київ}}$;
- частка видатків обласного бюджету на утримання органів місцевого самоврядування – $K_{\text{обл}}$;
- загальна чисельність працівників апарату обласної, Київської і Севастопольської міської ради – $A_{\text{зар}}$;
- частка видатків бюджету АРК на утримання органів управління – $K_{\text{АРК}}$;
- фінансовий норматив бюджетної забезпеченості міста – $H_{\text{міста}}$;
- чисельність населення міста станом на 1 січня – $N_{\text{міста}}$;
- коригувальні коефіцієнти (K_1, K_2, K_3);
- видатки бюджету міста згідно з вимогами Закону України “Про статус гірських населених пунктів в Україні” – $V_{\text{гір.пун}}$.

За даними бази практики розрахувати планові показники видатків на утримання органів управління, використовуючи відповідні коригувальні коефіцієнти на поточний рік.

Методичні вказівки до розв'язку

Обсяг видатків на утримання органів управління визначається, з огляду на чисельність їх працівників, як співвідношення показників обсягів видатків відповідних рівнів бюджетів на цю мету, що склалися за даними зведення місцевих бюджетів. У цій групі виокремимо чотири формульні підходи для визначення видатків:

1. Видатки обласного бюджету, бюджетів міст Києва та Севастополя:

- для обласного бюджету ($V_{обл}$) визначаються шляхом добутку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на утримання органів управління (H) та чисельності працівників апарату обласної міської ради ($A_{обл}$):

$$V_{обл} = H \cdot A_{обл};$$

- для бюджету міст Києва та Севастополя ($V_{Київ(Сев)}$) визначаються шляхом суми таких складових: добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H) на чисельність працівників апарату міської ради м. Києва (Севастополя) ($A_{Київ(Сев)}$), добуток обсягу видатків місцевого бюджету в цілому по Україні ($V_{заг}$) на утримання органів управління у плановому бюджетному періоді та частки видатків бюджету м. Києва (Севастополя) ($K_{Київ(Сев)}$) та видатків бюджету м. Києва на утримання апарату міської та районних у місті державних адміністрацій, у тому числі фінансових органів ($V_{адм.Київ}$):

$$V_{Київ(Сев)} = H \cdot A_{Київ(Сев)} + V_{заг} \cdot K_{Київ(Сев)} + V_{адм.Київ}.$$

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості на утримання органів управління (H) визначається шляхом ділення добутку обсягу видатків місцевого бюджету в цілому по Україні ($V_{заг}$) та частки видатків обласного бюджету на утримання органів місцевого самоврядування ($K_{обл}$) на загальну чисельність працівників апарату обласної, Київської і Севастопольської міської ради ($A_{заг}$)

$$H = V_{заг} \cdot K_{обл} / A_{заг}.$$

2. Видатки бюджету Автономної Республіки Крим ($V_{АРК}$) визначаються шляхом множення обсягу видатків місцевого бюджету в цілому по Україні ($V_{заг}$) на частки видатків бюджету АРК ($K_{АРК}$):

$$V_{АРК} = V_{заг} \cdot K_{АРК}.$$

3. Видатки бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення на утримання органів управління ($V_{міста}$) визначаються шляхом використання відповідного фінансового нормативу бюджетної забезпеченості ($H_{міста}$) та чисель-

ності населення міста станом на 1 січня ($N_{\text{міста}}$), коригуючи добуток двома коригувальними коефіцієнтами (K_1, K_2) плюс додаткові видатки бюджету міста згідно з вимогами Закону України “Про статус гірських населених пунктів в Україні” ($V_{\text{гір.пун}}$):

$$V_{\text{міста}} = H_{\text{міста}} \cdot N_{\text{міста}} \cdot K_1 \cdot K_2 + V_{\text{міс.гір.пун}}$$

4. *Видатки бюджетів районів* на утримання органів управління ($V_{\text{рай}}$) визначаються аналогічно до третього пункту, лише використовуємо відповідні показники для бюджету району та замість коригувальних коефіцієнтів 1 та 2, застосовуємо 2 та 3.

$$V_{\text{рай}} = H_{\text{рай}} \cdot N_{\text{рай}} \cdot K_2 \cdot K_3 + V_{\text{рай.гір.пун}}$$

Завдання 3. Розрахувати плановий обсяг видатків на охорону здоров'я відповідного бюджету, якщо відомі такі показники:

- фінансовий норматив бюджетної забезпеченості Автономної Республіки Крим та обласного бюджету – $H_{\text{АРК,обл}}$;
- чисельність наявного населення АРК та відповідної області станом на 1 січня – $N_{\text{АРК,обл}}$;
- коефіцієнт рівня застосування впливу вікової структури населення – λ ;
- коефіцієнт відносної вартості витрат на медичних послуг залежно від статеві та вікової структури – K_2 ;
- видатки бюджету згідно з вимогами Закону України “Про статус гірських населених пунктів в Україні” – $V_{\text{гір.пун}}$;
- цільові видатки на лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет – $V_{\text{Діабет}}$;
- коефіцієнт диференціації рівня витрат на одного жителя – K_3 ;
- чисельність наявного населення територій, де відсутня мережа закладів охорони здоров'я, – $N_{\text{відс.мережа}}$;
- чисельність населення, що частково обслуговується закладами охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства інфраструктури України та ін., – $N_{\text{частк.обслуг}}$;
- видатки, що передаються до відповідних місцевих бюджетів у зв'язку з відсутністю мережі бюджетних установ на підставі спільних рішень та угод, – $V_{\text{перед}}$.

Методичні вказівки до розв'язку

Обсяг видатків на охорону здоров'я визначається залежно від чисельності населення адміністративно-територіальної одиниці та співвідношень між бюджетом Автономної Республіки Крим, обласними бюджетами, бюджетами міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджетами районів, з урахуванням коригувальних коефіцієнтів і специфічних видатків. У цій групі виокремлюють три формульні підходи до визначення видатків:

1. *Видатки бюджету Автономної Республіки Крим та обласного бюджету* ($V_{\text{АРК,обл}}$) визначаються з використанням відповідного фінансового нормативу бюджетної забезпеченості ($H_{\text{АРК,обл}}$) та чисельності наявного населення АРК і відповідної області станом на 1 січня ($N_{\text{АРК,обл}}$), а також коефіцієнта рівня застосування впливу вікової структури населення (λ), коефіцієнта відносної вартості витрат на медичні послуги залежно від статеві та вікової структури (K_2) та додаткових видатків бюджету згідно з вимогами Закону України "Про статус гірських населених пунктів в Україні" ($V_{\text{гір.пун}}$) і цільових видатків на лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет ($V_{\text{діабет}}$):

$$V_{\text{АРК,обл}} = H_{\text{АРК,обл}} \cdot N_{\text{АРК,обл}} \cdot (1 - \lambda + \lambda \cdot K_{\text{АРК,обл}}) + V_{\text{гір.пун}} + V_{\text{діабет}}$$

2. *Видатки на охорону здоров'я бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджету району* ($V_{\text{міста,рай}}$) визначаються як у пункті 1. Ми лише коригуємо відповідний фінансовий норматив бюджетної забезпеченості ($H_{\text{міста,рай}}$) на коефіцієнт диференціації рівня витрат на одного жителя (K_3), від чисельності наявного населення адміністративно-територіальної одиниці ($N_{\text{міста,рай}}$) віднімаємо чисельність населення територій, де немає мережі закладів охорони здоров'я ($N_{\text{відс.мережа}}$), та чисельність населення, що частково обслуговується закладами охорони здоров'я, які належать до сфери управління Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства інфраструктури України та ін. ($N_{\text{частк.обслуг}}$), скоригованого на коефіцієнт K_5 . Також додаються видатки, що передаються до відповідних місцевих бюджетів у зв'язку з відсутніс-

тю мережі бюджетних установ на підставі спільних рішень та угод ($V_{\text{перед}}$):

$$V_{\text{міста,рай}} = H_{\text{міста,рай}} \cdot K_3 \cdot (N_{\text{міста,рай}} - N_{\text{відс.мережа}} - N_{\text{частк.обслуг}} \cdot K_5) \times \\ \times (1 - \lambda + \lambda \cdot K_2) + V_{\text{гір.пун}} + V_{\text{перед}}.$$

3. *Видатки на охорону здоров'я бюджету міст Києва і Севастополя* ($V_{\text{Київ(Сев)}}$) визначаються як сума двох попередніх показників, тобто:

$$V_{\text{Київ(Сев)}} = V_{\text{АРК,обл}} + V_{\text{міста,рай}}.$$

Завдання 4. Визначити планові показники видатків місцевих бюджетів на основі Методичних вказівок до розв'язку та офіційних даних бази практики.

Методичні вказівки до розв'язку

Обсяг видатків на освіту визначається залежно від загального обсягу ресурсів місцевих бюджетів на освіту, фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня та приведеного контингенту учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів станом на 5 вересня року, що передував поточному бюджетному періодові. У цій групі виокремлюють три формульні підходи до визначення видатків.

1. *Видатки бюджету Автономної Республіки Крим та обласного бюджету* ($V_{\text{АРК,обл}}$) визначаються шляхом множення фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня ($H_{\text{обл}}$) на кількість учнів, які диференціюються на такі групи і коригуються відповідними коефіцієнтами приведення:

- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл у цілому в Автономній Республіці Крим, області, містах Києві та Севастополі ($U_{\text{обл}}, K_{\text{обл}}$);
- кількість учнів, крім учнів з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, загальноосвітніх шкіл-інтернатів (ліцеїв) з посиленою військово-фізичною підготовкою (U_f, K_f);
- кількість учнів (включаючи студентів), крім учнів (студентів) з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, училищ олімпійського резерву, училищ, шкіл-інтернатів (ліцеїв) фізичної культури і спорту (U_w, K_w);

- кількість вихованців, крім вихованців з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, загальноосвітніх шкіл-інтернатів, що розташовані у населених пунктах, яким надано статус гірських (U_{gt}, K_{gt});
- кількість учнів, що приходять на навчання, у загальноосвітніх школах-інтернатах, розташованих у населених пунктах, яким надано статус гірських (U_{gz}, K_{gz});
- кількість вихованців загальноосвітніх шкіл-інтернатів, крім вихованців шкіл-інтернатів (ліцеїв) з посиленою військово-фізичною підготовкою, вихованців загальноосвітніх санаторних шкіл-інтернатів та вихованців з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (U_p, K_p);
- кількість вихованців загальноосвітніх санаторних шкіл-інтернатів, крім вихованців з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (U_{si}, K_{si});
- кількість учнів загальноосвітніх шкіл-інтернатів, що приходять на навчання (U_z);
- кількість вихованців, крім вихованців з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних шкіл-інтернатів для дітей, які потребують корекції розумового та (або) фізичного розвитку (U_{gh}, K_{gh});
- кількість вихованців, крім вихованців з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, спеціальних шкіл-інтернатів для дітей, які потребують корекції розумового та (або) фізичного розвитку (U_h, K_h);
- кількість учнів спеціальних шкіл-інтернатів для дітей, які потребують корекції розумового та (або) фізичного розвитку, що приходять на навчання (U_d, K_d);
- кількість учнів та вихованців, що перебувають на повному державному утриманні, у різних типах загальноосвітніх навчальних закладів з числа дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (U_c, K_c).

Також враховують добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня видатками на оздоровлення та відпочинок дітей працівників агропромислового комплексу ($H_{\text{оздор., АРК}}$) та кількість учнів загальноосвітніх шкіл у сільській місцевості ($U_{\text{сіл. місц}}$), видатки на підготовку робітничих кадрів та фахівців з вищою освітою у вищих навчальних закладах III–IV рівнів акредитації Автономної Рес-

публіки Крим ($V_{\text{АРК}}$), додаткові асигнування на відповідний рік для виплати стипендій ($S_{\text{стипенд}}$), додаткові асигнування на відповідний рік для виплати одноразової грошової допомоги ($S_{\text{грош.доп}}$) та видатки для підготовки робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах Львівської та Харківської областей ($V_{\text{Львів}}, V_{\text{Харків}}$).

$$V_{\text{АРК,обл}} = H_{\text{обл}} \cdot [U_{\text{обл}} \cdot K_{\text{обл}} + U_f \cdot K_f + U_w \cdot K_w + U_{gt} \cdot K_{gt} + U_{gz} \cdot K_{gz} + U_t \cdot K_t + U_{si} \cdot K_{si} + U_z + U_{gh} \cdot K_{gh} + U_h \cdot K_h + U_d \cdot K_d + U_c \cdot K_c] + H_{\text{оздор.,АРК}} \cdot U_{\text{сіл.місц}} + V_{\text{АРК}} + S_{\text{стипенд}} + S_{\text{грош.доп}} + V_{\text{Львів}} + V_{\text{Харків}}$$

2. Видатки на освіту бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджету району ($V_{\text{міста,рай}}$) визначаються шляхом множення фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одну дитину дошкільного віку (H_d) на кількість дітей, які диференціюються на такі групи і коригуються відповідними коефіцієнтами охоплення:

- кількість дітей у віці 0–6 років міської місцевості міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення і районів (крім дітей у віці 0–6 років у населених пунктах, яким надано статус гірських) на 1 січня за статистичними даними (D_m, K_{nmr});
- кількість дітей у віці 0–6 років у міській місцевості міст обласного значення та районів, яким надано статус гірських, станом на 1 січня за статистичними даними (D_{gm}, K_{gnmr});
- кількість дітей у віці 0–6 років сільської місцевості міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення і районів (крім дітей у віці 0–6 років у населених пунктах, яким надано статус гірських) на 1 січня за статистичними даними (D_s, K_{nmr});
- кількість дітей у віці 0–6 років у сільській місцевості міст обласного значення та районів, яким надано статус гірських, станом на 1 січня 2008 р. за статистичними даними (D_{gs}, K_{gnmr}), де:
 - K_{nmr} – фактичний коефіцієнт охоплення дітей у віці 0–6 років у містах республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення;
 - K_{gnmr} – фактичний коефіцієнт охоплення дітей у віці 0–6 років у містах обласного значення.

Аналогічно до пункту 1 додається добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості одного учня ($H_{обл}$) на кількість учнів, які диференціюються на такі групи і коригуються відповідними коефіцієнтами приведення:

- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, розташованих у населених пунктах міст обласного значення, яким надано статус гірських (U_{gm}, K_{gm});
- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, розташованих у міській місцевості, якій надано статус гірської (U_{gmr}, K_{gmr});
- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, розташованих у сільській місцевості, якій надано статус гірської (U_{gs}, K_{gs});
- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, розташованих у містах республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, крім учнів шкіл, розташованих у населених пунктах, яким надано статус гірських (U_m, K_m);
- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл міської місцевості районів, крім учнів шкіл, розташованих у населених пунктах, яким надано статус гірських (U_{mr}, K_{mr});
- кількість учнів денних загальноосвітніх шкіл, розташованих у сільській місцевості, крім учнів шкіл, розташованих у населених пунктах, яким надано статус гірських (U_s, K_s);
- кількість учнів вечірніх загальноосвітніх шкіл адміністративно-територіальної одиниці (U_{bm}, K_{bm});
- кількість учнів спеціальних шкіл для дітей, які потребують корекції розумового та (або) фізичного розвитку (U_p, K_p).

Також враховуються додаткові асигнування на виплату одноразової допомоги дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, яким у певному році виповнюється 18 років, що визначаються за індивідуальним розрахунком (S_d), цільові видатки на певний рік для забезпечення загальноосвітніх навчальних закладів районів сучасними технічними засобами навчання з природничо-математичних і технологічних дисциплін, що визначаються за окремим розрахунком МОНМС України ($V_{цїл}$).

$$V_{міста,рай} = H_d \cdot [D_m \cdot K_{nmr} + D_{gm} \cdot K_{gnmr} + D_s \cdot K_{nm} + D_{gs} \cdot K_{gnmr}] + H_{обл} \cdot [U_{gm} \cdot K_{gm} + U_{gmr} \cdot K_{gmr} + U_{gs} \cdot K_{gs} + U_m \cdot K_m + U_{mr} \cdot K_{mr} + U_s \cdot K_s + U_{bm} \cdot K_{bm} + U_j \cdot K_j + U_f \cdot K_f + U_w \cdot K_w + U_{gt} \cdot K_{gt} + U_{gz} \cdot K_{gz} + U_t \cdot K_t + U_{si} \cdot K_{si} + U_z + U_{gh} \cdot K_{gh} + U_h \cdot K_h + U_d \cdot K_d + U_c \cdot K_c] + S_d + S_{грощ,доп} + V_{цїл}.$$

Видатки бюджету міст Києва та Севастополя розраховуються подібно до пункту 2.

Видатки на утримання будинків-інтернатів для престарілих та інвалідів, будинків-інтернатів для дітей-інвалідів та навчання і трудове влаштування інвалідів (V_{sli}) для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету, бюджету міст Києва і Севастополя визначаються як добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одного підопічного (H_{s1}) та кількості підопічних (Q_{s1}) плюс додаткові видатки бюджету адміністративно-територіальної одиниці згідно з вимогами Закону України “Про статус гірських населених пунктів України” ($V_{гip.пун}$):

$$V_{sli} = H_{s1} \cdot Q_{s1} + V_{гip.пун}$$

Видатки на утримання притулків для дітей (V_{s2}) для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету, бюджету міст Києва і Севастополя визначаються як добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H_{s2}) на кількість місць у притулках для дітей на кінець року (Q_{s2}):

$$V_{s2} = H_{s2} \cdot Q_{s2}$$

Видатки на утримання територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів і одиноких непрацездатних громадян та відділень соціальної допомоги вдома (V_{s3}) для бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, району, бюджету міст Києва і Севастополя визначаються шляхом суми таких складових: 1) добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H_{s3}) на кількість одиноких непрацездатних громадян, які потребують надання різних видів соціальної допомоги вдома, сільської місцевості ($Q_{s3cila.micq}$), з урахуванням коефіцієнта приведення (K) та міської місцевості ($Q_{s3cila.micq}$); 2) добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H_{s31}) на кількість одиноких непрацездатних громадян, які перебувають у стаціонарних відділеннях для постійного проживання (Q_{s31}); 3) додаткові видатки адміністративно-територіальної одиниці згідно з вимогами Закону України “Про статус гірських населених пунктів України” ($V_{гip.пун}$):

$$V_{s3} = H_{s3} \cdot (Q_{s3cila.micq} \cdot K + Q_{s3mic.micq}) + H_{s31} \cdot Q_{s31} + V_{гip.пун}$$

Видатки на виконання програм і здійснення заходів стосовно сім'ї, жінок, молоді та дітей (V_{s4}) визначаються окремо за формульними підходами для бюджету АРК та обласного бюджету, бюджету міста республіканського АРК та обласного значення і бюджету району та окремо для бюджетів міст Києва та Севастополя. Якщо узагальнити, то методика розрахунку полягатиме в добутку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одну особу на відповідні заходи (H_{s4}) та чисельності наявного населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць (Q_{s4}) плюс додаткові видатки на оздоровлення та відпочинок дітей пільгових категорій ($V_{\text{пільг}}$):

$$V_{s4} = H_{s4} \cdot Q_{s4} + V_{\text{пільг}}.$$

Видатки місцевих бюджетів на обробку інформації з нарахування та виплати допомоги, компенсацій і субсидій (V_{s5}) для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету, бюджету міст Києва і Севастополя визначаються шляхом сумування добутку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H_{s5}) на кількість особових справ з питань надання допомоги, компенсацій та субсидій, за якими нарахування та виплати здійснюються децентралізовано ($Q_{s5\text{децентр}}$), та добутку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на кількість особових справ з питань надання допомоги, компенсацій та субсидій, за якими нарахування та виплата здійснюються централізовано ($Q_{s5\text{центр}}$) з урахуванням коригувального коефіцієнта (K):

$$V_{s5} = H_{s5} \cdot Q_{s5\text{децентр}} + H_{s5} \cdot Q_{s5\text{центр}} \cdot K.$$

Видатки з надання допомоги по догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу (V_{s6}) для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету, бюджету міст Києва і Севастополя визначаються шляхом добутку фінансового нормативу бюджетної забезпеченості витрат по догляду за хворим (H_{s6}) на кількість психічно хворих інвалідів (Q_{s6}) плюс аналогічний добуток хворих у гірських населених пунктах з урахуванням коефіцієнта 0,2:

$$V_{s6} = H_{s6} \cdot Q_{s6} + H_{s6} \cdot Q_{s6\text{гір.місц}} \cdot 0,2.$$

Видатки на виплату компенсацій реабілітованим громадянам (V_{s7}) визначаються як добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на прогнозну кількість одержувачів грошової компенсації.

Видатки на поховання учасників бойових дій (V_{s9}) визначаються аналогічно з урахуванням коефіцієнта смертності осіб віком 70 років

і більше, тобто як добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на кількість учасників бойових дій у регіоні на коефіцієнт смертності.

Видатки, пов'язані з пільговим медичним обслуговуванням осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для всіх місцевих бюджетів ($V_{\text{чорн}}$) визначаються аналогічно як добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на чисельність осіб в адміністративно-територіальній одиниці, що належать до категорії I постраждалих, і на коефіцієнт приведення чисельності осіб. При плануванні видатків для здійснення заходів щодо соціального захисту інвалідів ($V_{\text{інв}}$) враховують добуток фінансового нормативу бюджетної забезпеченості й чисельність інвалідів.

Обсяг видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення (V_s) визначається з огляду на обсяги ресурсів бюджету на цю мету, фінансовий норматив бюджетної забезпеченості та контингент отримувачів соціальних послуг. Цей показник можна представити у вигляді суми таких складових: видатки на утримання притулків для дітей (V_{s2}), видатки на утримання територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів і одиноких непрацевдатних громадян та відділень соціальної допомоги вдома (V_{s3}), видатки на виконання програм і здійснення заходів стосовно сім'ї, жінок, молоді та дітей (V_{s4}), видатки на оброблення інформації з нарахування та виплати допомоги, компенсацій та субсидій (V_{s5}), видатки на допомогу по догляду за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу (V_{s6}), видатки на виплати реабілітованим громадянам (V_{s7}), видатки на виконання інших державних програм соціального захисту населення (V_{s8}), видатки на поховання учасників бойових дій (V_{s9}), видатки, пов'язані з пільговим медичним обслуговуванням осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для всіх місцевих бюджетів ($V_{\text{чорн}}$), видатки на здійснення заходів щодо соціального захисту інвалідів ($V_{\text{інв}}$):

$$V_s = V_{s2} + V_{s3} + V_{s4} + V_{s5} + V_{s6} + V_{s7} + V_{s8} + V_{s9} + V_{\text{чорн}} + V_{\text{інв}}.$$

Видатки на культуру і мистецтво (V_k) визначаються відповідно до чисельності наявного населення адміністративно-територіальної одиниці та фінансових нормативів бюджетної забезпеченості на одного жителя (середній розмір загальних видатків місцевих бюджетів, затверджених місцевими радами на бюджетний період, що передре плануванню, на одного жителя) і коригуються на прогнозний об-

сяг ресурсів бюджету, що спрямовуються на зазначену мету (цілі) у планованому бюджетному періоді. Обсяг видатків місцевих бюджетів на культуру і мистецтво не може бути меншим, ніж обсяг у році, що передує плановому, скоригований на індекс споживчих цін у середньому до попереднього року, врахований в основних прогнозних показниках економічного і соціального розвитку за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

Видатки бюджету Автономної Республіки Крим та обласного бюджету ($V_{kAPK,обл}$), бюджету міст Києва і Севастополя ($V_{kКиїв,Сев}$) та бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджету районів ($V_{kміста}$) визначаються як добуток відповідного фінансового нормативу бюджетної забезпеченості (H_k) на чисельність наявного населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Q_k). Для першого та останнього видів бюджетів також враховують додаткові видатки адміністративно-територіальних одиниць, до складу яких входять населені пункти, віднесені за статусом до гірських ($V_{гip.пун}$).

$$V_k = H_k \cdot Q_k + V_{гip.пун}.$$

Обсяг видатків на утримання установ культури і мистецтва, що фінансуються з районного бюджету, визначається з огляду на частку видатків районного бюджету в загальному обсязі видатків на цю мету, за даними зведення місцевих бюджетів.

Для бюджетів міст районного значення, сіл, селищ розрахунковий обсяг видатків на культуру і мистецтво встановлюється як різниця між загальним обсягом видатків по цій галузі, визначених району при затвердженні закону України про державний бюджет на плановий рік, та сумою видатків на утримання установ культури та мистецтв районного значення, по кожному бюджету міста районного значення, села, селища (їх об'єднань) району окремо, відповідно до фінансового нормативу бюджетної забезпеченості, кількості наявного населення та штатних одиниць.

Видатки на фізичну культуру і спорт (V_p) визначаються з урахуванням чисельності наявного населення адміністративно-територіальної одиниці та питомої ваги зазначених видатків бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів (45 %), бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районів (55 %) у загальній сумі видатків на фізичну культуру і

спорт бюджетів адміністративно-територіальних одиниць за даними зведення місцевих бюджетів, затверджених місцевими радами за попередній рік, а також кількості спортсменів постійного складу шкіл вищої спортивної майстерності відповідно до плану комплектування та спискового складу, затвердженого на бюджетний період, що передує планованому.

1. *Видатки бюджету Автономної Республіки Крим та обласного бюджету* ($V_{\text{АРК,обл}}$), а також *бюджету міста республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, бюджету районів* ($V_{\text{міста}}$) визначаються як добуток відповідного фінансового нормативу бюджетної забезпеченості у розрахунку на одного жителя (H_f) на чисельність наявного населення відповідної адміністративно-територіальної одиниці (Q_f) та на коефіцієнт 0,55 плюс додаткові видатки населеним пунктам, які за статусом віднесені до гірських ($V_{\text{гір.пун}}$).

$$V_{\text{АРК,обл}} = H_f \cdot Q_f \cdot 0,55 + V_{\text{гір.пун}}$$

2. *Видатки бюджету міст Києва і Севастополя* ($V_{\text{кКиїв,Сев}}$) визначають аналогічно, лише з урахуванням обсягу додаткових видатків на школи вищої спортивної майстерності ($V_{\text{шк.вищ.майт}}$)

$$V_{\text{кКиїв,Сев}} = H_f \cdot Q_f + V_{\text{шк.вищ.майт}}$$

Показник обсягу видатків, пов'язаних із забезпеченням виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів, визначається залежно від чисельності населення адміністративно-територіальної одиниці та фінансового нормативу бюджетної забезпеченості на одного жителя.

Видатки, пов'язані з забезпеченням виконання зазначених програм, передусім спрямовують на розвиток соціально-культурної сфери, зокрема на:

- 1) реалізацію інвестиційних проектів економічного та соціально-розвитку регіонів, що включені до середньострокових програм їх соціально-економічного розвитку відповідно до пріоритетів, передбачених Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2015 року;
- 2) об'єкти, роботи на яких розпочато в минулому році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток регіонів;

- 3) об'єкти зі ступенем будівельної готовності не менш як 50 % (без урахування обладнання);
- 4) об'єкти з плановим введенням в експлуатацію в поточному та наступному роках;
- 5) розвиток об'єктів комунальної власності та здійснення заходів, що включені до місцевих і регіональних програм соціально-економічного розвитку.

Обсяг видатків на підвищення рівня забезпеченості за захищеними статтями видатків загального фонду місцевих бюджетів ($V(zsi)$) визначається пропорційно обсягу видатків, що враховуються під час визначення міжбюджетних трансфертів, зокрема на утримання органів управління, на охорону здоров'я, на освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення, культуру і мистецтво, фізичну культуру і спорт.

Планування показників дефіциту державного бюджету та рівня державного боргу

Завдання 1. Розрахувати планову величину дефіциту державного бюджету за нормативним методом. Заданий розмір дефіциту визначити, використовуючи дані табл. 2.13. Дефлятор ВВП становить 108,7 %.

Розділ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Інтелектуальні змагання. На основі звітів про виконання Державного бюджету України за 2011–2012 рр. здійснити прогноз показників державного бюджету на три роки, використовуючи методи економіко-математичного моделювання. Визначити похибки складеного прогнозу і вибрати оптимальний метод прогнозування.

Завдання 1. Встановити взаємозв'язки основних етапів бюджетного планування та термінів їх виконання. Визначити чіткі дати відповідно до чинного бюджетного законодавства (табл. 2.14).

Завдання 2. Встановити взаємозв'язки плану заходів з підготовки проекту місцевого бюджету, відповідальних осіб та термінів їх виконання відповідно до чинного бюджетного законодавства (табл. 2.15).

Таблиця 2.13
Динаміка складу та структури доходів і видатків Державного бюджету України

Код бюджетної класифікації	Показники	2009		2010		2011				
		Факт, млрд грн	У тому числі фонд, % загальний спеціальний	Факт, млрд грн	У тому числі фонд, % загальний спеціальний	Факт, млрд грн	У тому числі фонд, % загальний спеціальний			
ДОХОДИ										
10000000	Податкові надходження	148,92	89,84	10,16	166,87	102,18	-2,18	261,60	93	7
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	32,57	93,41	6,59	39,97	89,98	10,02	60,90	100	-
13000000	Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів	2,62	82,77	17,23	2,93	85,12	14,88	1,91	100	-
14000000	Внутрішні податки на товари та послуги	106,33	89,53	10,47	114,30	108,64	-8,64	163,10	92	8
15000000	Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції	6,93	86,32	13,68	9,07	86,88	13,12	11,77	82	18
19000000	Інші податки та збори	0,46	0,40	99,60	0,60	0,18	99,82	2,77	28	72
20000000	Неподаткові надходження	50,68	29,40	70,60	65,07	46,46	53,54	49,09	40	60
21000000	Доходи від власності та підприємницької діяльності	16,15	74,35	25,65	29,70	89,13	10,87	17,26	95	5
22000000	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	1,63	87,90	12,10	1,64	84,44	15,56	2,55	83	17
24000000	Інші неподаткові надходження	12,33	11,83	88,17	11,65	20,37	79,63	6,02	19	81
25000000	Власні надходження бюджетних установ	20,57		100,00	22,08		100,00	23,26		100

Продовження табл. 2.13

Код бюджетної класифікації	Показники	2009		2010		2011		
		Факт, млрд грн	У тому числі	Факт, млрд грн	У тому числі	Факт, млрд грн	У тому числі	
			фонд, %		фонд, %		фонд, %	
		загальний	спеціальний	загальний	спеціальний	загальний	спеціальний	
30000000	Доходи від операцій з капіталом	1,06	84,80	0,59	70,76	0,52	36	64
31000000	Надходження від продажу основного капіталу	0,02		0,02	100,00	0,03	100	
32000000	Надходження від реалізації державних запасів товарів	0,89	100,00	0,41	100,00	0,33	100	
33000000	Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	0,15	95,74	0,15	98,70	0,15	100	
40000000	Офіційні трансферти	7,77	97,62	6,62	96,59	2,72	91	9
41000000	Від органів державного управління	7,77	97,62	6,62	96,59	2,72	91	9
41010000	Кошти, що надходять з інших бюджетів	7,77	97,62	6,62	96,59	2,72	91	9
41010100	Кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів	7,58	100,00	6,40	100,00	2,48	100	
42000000	Від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій	0,65	20,29	0,31	51,91	0,48	33	67
50000000	Цільові фонди	0,63	100,00	1,16		0,21	100	
50070000	Надходження до Фонду соціального захисту інвалідів	0,23	100,00	0,19		0,21	100	
	Разом доходів (без урахування міжбюджетних трансфертів)	201,93	73,77	233,99	85,93	311,90	84	16
	Усього доходів	209,70	74,66	240,62	86,23	314,62	84	16

Закінчення табл. 2.13

Код бюджетної класифікації	Показники	2009				2010				2011	
		Факт, млрд грн	У тому числі фонду, %		Факт, млрд грн	У тому числі фонду, %		Факт, млрд грн	У тому числі фонду, %		
			загальний	спеціальний		загальний	спеціальний		загальний	спеціальний	
ВИДАТКИ											
0100	Загальнодержавні функції	24,85	93,94	6,06	34,69	88,77	11,23	40,00	96,66	3,34	
0200	Оборона	9,66	81,32	18,68	11,35	81,65	18,35	13,24	89,58	10,42	
0300	Громадський порядок, безпека та судова влада	24,16	82,89	17,11	28,57	83,92	16,08	32,42	87,48	12,52	
0400	Економічна діяльність	33,29	20,38	79,62	36,03	16,31	83,69	44,77	60,84	39,16	
0500	Охорона навколишнього природного середовища	1,82	61,28	38,72	2,29	67,58	32,42	3,01	56,25	43,75	
0600	Житлово-комунальне господарство	0,27	26,48	73,52	0,84	9,05	90,95	0,32	87,69	12,31	
0700	Охорона здоров'я	7,53	80,82	19,18	8,76	81,53	18,47	10,22	83,61	16,39	
0710	Духовний та фізичний розвиток	3,22	64,87	35,13	5,17	48,96	51,04	3,83	95,00	5,00	
0800	Освіта	23,93	69,06	30,94	28,81	48,96	51,04	27,23	65,34	34,66	
0900	Соціальний захист та соціальне забезпечення	51,52	91,92	8,08	69,31	70,25	29,75	63,54	93,59	6,41	
1000	Разом видатків (без урахування міжбюджетних трансфертів)	180,26	72,82	27,18	225,82	73,48	26,52	238,58	82,80	17,20	
0180	Міжбюджетні трансферти	62,18	90,85	9,15	77,77	93,07	6,93	94,88	94,59	5,41	
	Усього видатків	242,44	77,44	22,56	303,59	78,50	21,50	333,46	86,15	13,85	

Таблиця 2.14

Основні етапи бюджетного планування та терміни їх виконання

Основні етапи	Термін
<p>Подання Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України та показників виконання бюджету за минулий рік.</p> <p>Рахункова палата протягом двох тижнів з дня офіційного подання річного звіту готує висновки до звіту про виконання Закону України про Державний бюджет України за минулий рік та використання коштів державного бюджету, Верховна Рада України, незалежні аналітичні організації розглядають та аналізують виконання закону про Державний бюджет України, основні макропоказники економічного і соціального розвитку України, реалізацію напрямів і завдань, передбачених законом про бюджет на минулий рік.</p> <p>Не пізніше ніж за чотири дні до початку проведення парламентських слухань з питань бюджетної політики, Кабінет Міністрів України подає до Верховної Ради України проект Основних напрямів бюджетної політики та прогнозні макропоказники економічного та соціального розвитку України на наступний бюджетний період.</p>	
<p>Подання до Верховної Ради України Кабінетом Міністрів проекту закону про Державний бюджет на наступний рік з необхідними матеріалами, перелік яких визначений ст. 38 Бюджетного кодексу України.</p> <p>Через п'ять днів після подання проекту закону про Державний бюджет відбувається представлення його на пленарному засіданні Верховної Ради України:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Міністр фінансів України представляє проект бюджету; голова Комітету Верховної Ради України з питань бюджету виступає з доповіддю про відповідність поданого проекту рішенню Верховної Ради України щодо Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період; 2) за результатами обговорення Верховна Рада України визначається щодо прийняття до розгляду поданого Кабінетом Міністрів України проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік або про його відхилення. <p>Поданий проект закону про Державний бюджет України на наступний рік підлягає обов'язковій публікації в газеті "Урядовий кур'єр"</p>	<p>Жовтень поточного року</p>

Продовження табл. 2.14

Основні етапи	Термін
<p>Закон про Державний бюджет України набуває чинності у разі його підписання Президентом України.</p> <p>За умови неповернення Президентом України закону про Державний бюджет України для повторного розгляду, у двотижневий термін після оприлюднення закону про державний бюджет відбувається затвердження бюджетів міст обласного значення, бюджетів районів і обласних бюджетів</p>	<p>Липень – серпень поточного року</p>
<p>Підготовка проекту закону про Державний бюджет України до розгляду Верховною Радою України у першому читанні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) проект закону розглядається народними депутатами України, у комітетах, депутатських фракціях та групах; 2) подаються пропозиції суб'єктів права законодавчої ініціативи до проекту закону. <p>Комітет Верховної Ради України з питань бюджету, розглядає пропозиції суб'єктів права законодавчої ініціативи і готує висновки та пропозиції до проекту закону про Державний бюджет України.</p> <p>Перше читання проекту закону відповідно до Бюджетного кодексу починається з доповіді голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету про висновки та пропозиції до проекту закону про Державний бюджет України. Верховна Рада України приймає рішення щодо висновків та пропозицій до проекту закону про Державний бюджет України, схвалення яких вважається прийняттям проекту закону у першому читанні</p>	<p>Вересень – початок жовтня поточного року</p>
<p>Складання проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік:</p> <ul style="list-style-type: none"> – головні розпорядники коштів розробляють бюджетні запити та аналізують проекти кошторисів підпорядкованих їм розпорядників коштів з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу коштів, необхідних для досягнення встановлених завдань та показників з надання бюджетних послуг; – Міністерство фінансів України аналізує отримані від головних розпорядників коштів запити та пропозиції щодо обсягу видатків та визначає їх відповідність ухваленним Основним напрямам бюджетної політики; 	<p>Грудень поточного року</p>

Продовження табл. 2.14

Основні етапи	Термін
<ul style="list-style-type: none"> - відповідно до пріоритетів бюджетної політики на наступний бюджетний рік Міністерство фінансів готує пропозиції Кабінету Міністрів України щодо проекту Державного бюджету України, прогнозних показників зведеного бюджету, обґрунтування особливостей формування місцевих бюджетів і показників міжбюджетних відносин та подає їх на розгляд Кабінету Міністрів України; - Міністерство фінансів України доводить Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям та виконавчим органам відповідних рад особливості формування місцевих бюджетів відповідно до ухвалених Основних напрямів бюджетної політики. - Кабінет Міністрів України завершує розроблення проекту закону про Державний бюджет України на наступний рік та розглядає його на своїх засіданнях з урахуванням остаточних змін законів, що впливають на формування доходів та видатків бюджету. За результатами розгляду проекту закону на засіданні Кабінету Міністрів України приймається відповідна постанова 	
<p>Кабінет Міністрів України подає доопрацьований проект закону відповідно до Бюджетних вишнвоків і порівняльну таблицю щодо їх врахування з вмотивованими поясненнями щодо неврахованих пропозицій Комітету Верховної Ради України з питань бюджету, який розглядає його і готує висновки та пропозиції щодо поданого законопроекту до другого читання, які затверджуються на засіданні Бюджетного комітету.</p> <p>Відбувається друге читання проекту закону про Державний бюджет України відповідно до Бюджетного кодексу України, під час якого приймаються загальний обсяг дефіциту (профіциту), загальний обсяг доходів і видатків, обсяг міжбюджетних трансфертів та інші положення, необхідні для формування місцевих бюджетів.</p> <p>Комітет Верховної Ради України з питань бюджету вносить доопрацьований проект закону про Державний бюджет України на розгляд Верховної Ради України у третьому читанні.</p> <p>Закон про Державний бюджет України має прийматися Верховною Радою України</p>	<p>Листопад погочного року</p>

Закінчення табл. 2.14

Основні етапи	Термін
<p>Підготовка та розроблення Основних напрямів бюджетної політики на наступний рік:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кабінет Міністрів України разом з міністерствами та відомствами розробляє Основні напрями бюджетної політики на наступний рік; – Міністерство економічного розвитку і торгівлі України готує прогноз основних макропоказників економічного і соціального розвитку на наступний рік; – Національний банк України готує та подає до Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України проект основних засад грошово-кредитної політики та проект кошторису НБУ на наступний рік; – головні розпорядники бюджетних коштів, Державна казначейська служба України, Міністерство фінансів України, органи стягнення та інші учасники бюджетного процесу складають звітність про стан виконання бюджету за минулий рік та аналізують її; – Міністерство фінансів України розробляє і здійснює оцінювання попередніх показників доходів і видатків проекту зведеного і державного бюджетів на наступний рік; – реалізуються інші організаційно-методичні заходи, що мають забезпечити розроблення Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний рік 	<p>Червень поточного року</p>
<p>Парламентські слухання у Верховній Раді України з питань бюджетної політики на наступний бюджетний період. Виступає Прем'єр-міністр України або за його дорученням Міністр фінансів України з доповіддю про Основні напрями бюджетної політики на наступний бюджетний період.</p> <p>За результатами парламентських слухань Верховна Рада України приймає постанову про схвалення або прийняття до відома Основних напрямів бюджетної політики, поданих Кабінетом Міністрів України</p>	<p>Січень-квітень поточного року</p>

Таблиця 2.15

План заходів з підготовки проекту місцевого бюджету

Заходи	Відповідальні	Термін виконання
Аналіз бюджетних запитів	Головні розпорядники коштів, заступник начальника	26.10–12.11
Аналіз виконання бюджету поточного року	Заступник начальника або начальник бюджетного відділу	15.08
Аналіз доцільності надання пільг місцевими радами та визначення втрат у результаті їх надання	Заступник начальника управління	15.08
а) з розпорядниками бюджетних коштів	Головні розпорядники бюджетних коштів	19.11–20.11
б) з головами районних виконавчих комітетів	Заступник начальника управління / начальник бюджетного відділу	21.11–22.11
Включення бюджетного запиту до пропозиції проекту місцевого бюджету	Заступник начальника фінансового управління, начальники галузевих відділів	25.11
Громадські слухання "Бюджет – 20__р."	Заступник начальника фінансового управління	06.12
Доведення інструкцій з підготовки бюджетних запитів та граничних обсягів видатків на 20__ р.	Заступник начальника фінансового управління	10.10
Доведення лімітів головним розпорядникам бюджетних коштів	Заступник начальника фінансового управління	27.12
Доатковиті положення, що регламентують процес виконання бюджету, пропозиції до проекту розпорядження голови місцевої державної адміністрації та проекту рішення виконавчого органу	Заступник начальника фінансового управління	25.11

Продовження табл. 2.15

Заходи	Відповідальні	Термін виконання
(план заходів зі збільшення надходжень та ефективності використання бюджетних коштів; заходи щодо приведення потреби у видатках до граничного обсягу)		
Оприлюднення проекту рішення міськради "Про бюджет міста на 20__ рік"	Керівник місцевого фінансового органу	25.12
Отримання бюджетних запитів на 20__ р.	Керівник фінансового органу	26.10
Перелік інвестиційних програм на наступний бюджетний період та наступні три бюджетні періоди	Начальник бюджетного відділу	15.08
Перелік неузгоджених питань щодо обсягів видатків місцевого бюджету	Начальник бюджетного відділу	05.12
Підготовка доповіді начальника фінансового управління	Начальник бюджетного відділу	20.12
Підготовка інформації про соціально-економічний стан відповідної адміністративно-територіальної одиниці й прогноз її розвитку на наступний бюджетний період, які покладено в основу проекту місцевого бюджету	Начальник бюджетного відділу	05.12
Підготовка інформації про хід виконання відповідного бюджету у поточному бюджетному періоді	Начальник бюджетного відділу, начальник відділу комп'ютеризації	25.11
Підготовка інформації про погашення боргу місцевого самоврядування, обсягів та умов запозичень	Начальник бюджетного управління / відділу	05.12
Підготовка пояснювальної записки до проекту рішення відповідної ради "Про місцевий бюджет на 20__ рік"	Начальник відділу доходів, начальник бюджетного відділу	10.12
Підготовка проекту показників зведеного бюджету району, міста з районним поділом	Начальник відділу доходів	05.12

Продовження табл. 2.15

Заходи	Відповідальні	Термін виконання
Підготовка проекту рішення про відповідні місцеві бюджети	Начальник відділу доходів	05.12
Подання проекту рішення на розгляд відповідної ради	Начальник відділу доходів бюджету та аналізу	12.12
Показники видатків, необхідних на наступні бюджетні періоди для завершення проектів, що враховані в бюджеті й реалізація яких передбачена протягом більше ніж одного бюджетного періоду	Начальник управління економіки	15.08
Попередній прогноз доходів та видатків місцевого бюджету на наступний рік	Начальник управління економіки, начальник фінансового управління	01.09
Пояснення головних розпорядників бюджетних коштів до проекту відповідного бюджету	Начальник фінансового управління	05.12
Пояснення до основних положень проекту рішення "Про проект місцевого бюджету", включаючи аналіз пропонованих обсягів доходів та видатків щодо функцій та програм. Обґрунтування включають бюджетні показники за попередній, поточний та наступний бюджетні періоди в розрізі класифікації видатків бюджету. Обґрунтування особливостей міжбюджетних взаємовідносин (для районних, міських з районним поділом)	Начальник фінансового управління	05.12
Прогноз показників місцевого бюджету за основними видами доходів, видатків та фінансування на наступні три бюджетні періоди	Начальники відділів	01.09
Розгляд та перевірка прогностичних обсягів міжбюджетних трансфертів доведених Міністерством фінансів України	Начальники відділів фінансового управління	01.09

Закінчення табл. 2.15

Заходи	Відповідальні	Термін виконання
Розгляд та схвалення проекту рішення про місцевий бюджет місцевою державною адміністрацією чи виконкомом відповідної ради	Начальники відділів / головні розпорядники бюджетних коштів	10.12
Розгляда у депутатських комісіях місцевої ради	Начальники галузевих відділів	12.12–20.12
Розрахунок втраг доходів місцевого самоврядування на виконання власних повноважень внаслідок наданих державою податкових пільг	Начальники галузевих відділів	15.07
Розроблення інструкцій з підготовки бюджетних запитів та графічних обсягів видатків; за головними розпорядниками коштів місцевого бюджету; за видатками бюджетів районів у містах	Начальники галузевих відділів, начальник бюджетного відділу	01.10–05.10
Узагальнення всіх поданих матеріалів, формування всіх необхідних документів та підготовка їх до розгляду місцевою державною адміністрацією чи виконавчим органом відповідної ради	Начальники галузевих відділів, начальник бюджетного відділу	01.12
Узгодження пропозицій проекту місцевого бюджету	Начальники галузевих відділів подають бюджетному відділу	25.11–30.11
Формування бюджетних призначень головним розпорядникам коштів місцевого бюджету за бюджетною класифікацією	Перший заступник начальника управління	25.11
Формування бюджетних призначень міжбюджетних трансфертів	Узагальнення бюджетним відділом фінансового управління	25.11
Формування контингентів надходжень місцевого бюджету за бюджетною класифікацією	Фахівці галузевих відділів фінансового управління	22.11

Питання для самоперевірки

1. Порядок і терміни складання, розгляду і затвердження республіканського бюджету АРК.
2. Матеріали, що додаються до проекту закону про Державний бюджет України.
3. Бюджетне планування: визначення, завдання, принципи.
4. Порядок і терміни складання Державного бюджету України на поточний рік.
5. Органи загального управління бюджетом та їх роль і місце в управлінні бюджетним процесом.
6. Бюджетні запити та їх роль у формуванні пропозицій до бюджету.
7. Порядок і терміни складання, розгляду і затвердження обласних і міських (міст Києва і Севастополя) бюджетів.
8. Порядок і терміни складання, розгляду і затвердження районних, міських бюджетів та бюджетів міських районів в Україні.
9. Основні прогностичні макропоказники економічного і соціального розвитку держави на поточний рік.
10. Система справляння податків і платежів до бюджету в Україні.
11. Органи ДПС України та їх роль у бюджетному плануванні.
12. Органи системи Міністерства фінансів України та їх роль у бюджетному плануванні.
13. Призначення бюджетного планування.
14. Хто здійснює керівництво бюджетним плануванням?
15. З яких етапів складається процес формування бюджету?
16. Зведене бюджетне планування.
17. Стратегічні й тактичні завдання процесу бюджетного планування.
18. Що таке бюджетні резерви? Чим вони зумовлені та які їх особливості?
19. Методи бюджетного планування.
20. Бюджетна програма.
21. Етапи формування системи програмного планування бюджету.
22. Елементи і переваги програмно-цільового методу бюджетного планування.
23. Особливості формування Державного бюджету України за програмно-цільовим методом.
24. Заходи Міністерства фінансів України щодо забезпечення складання проекту Державного бюджету України на плановий рік.

25. Обмеження для видатків нового бюджетного періоду в разі не своєчасного прийняття закону про державний бюджет.
26. Складання, розгляд проектів і затвердження місцевих бюджетів.
27. Планування суми податку на прибуток підприємств до бюджету.
28. Розрахунок надходжень до бюджету прибуткового податку з громадян.
29. Планування надходження до бюджету платежів за використання природних ресурсів.
30. Планування надходження до бюджету від податку на додану вартість, акцизного збору і мита.
31. Розрахунок надходжень до бюджету від державного мита, консульських зборів та місцевих податків і зборів.
32. Планування деяких видів неподаткових надходжень до бюджету (рентна плата, різниця в ціні на природний газ, плата за транзит газу через територію України).
33. Форми фінансового забезпечення розвитку економіки.
34. Бюджетні установи.
35. Форми кошторисів.
36. Бюджетні призначення та бюджетні асигнування.
37. Призначення лімітної довідки про бюджетні асигнування.
38. Загальні засади оперативно-сіткових показників.
39. Бюджетне нормування видатків.
40. Розрахунок видатків на оплату комунальних послуг та енергоносіїв.
41. Розрахунок видатків на відрядження та капітальний ремонт будівель.
42. Особливості кошторисного планування у закладах освіти.
43. Особливості кошторисного планування у закладах охорони здоров'я.

Розділ 6. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

У системі заходів, спрямованих на успішне розв'язання економічних і соціальних завдань в умовах ринкових відносин, важливе місце посідає *бюджетне планування*. Воно є центральною ланкою всієї фінансової роботи в державі. Бюджетне планування охоплює

процеси складання, розгляду і затвердження бюджету як централізованого фонду грошових коштів.

Зауважимо, що серед економістів є певна невизначеність у розмежуванні термінів “бюджетне планування” та “бюджетне прогнозування”. Наприклад, деякі зарубіжні вчені під прогнозуванням розуміють систематичний метод отримання оцінок майбутніх значень економічних показників, що зазвичай ґрунтується на аналізі спостережень за їхньою минулою поведінкою, тобто прогнозування виконує індикативну роль, маючи характер передбачення, одержаного науково-аналітичними методами, тоді як планування передбачає організаційно-централізовану систему визначення показників. В “Економічній енциклопедії” за редакцією С. В. Мочерного бюджетне прогнозування ототожнюється з “плануванням-прогнозуванням-бюджетуванням”, метою якого є посилення контролю за витрачанням бюджетних коштів, а також скорочення або скасування витрат, які не узгоджуються з вимогами соціально-економічного прогресу.

Насправді бюджетне прогнозування нерозривно пов’язане з плануванням: воно може передувати процесу розроблення плану (для того щоб прийняти обґрунтоване рішення необхідно мати прогноз певних показників), відбуватися водночас із плануванням (коли йдеться про показники, котрі мають прогнозне походження: ефективності використання ресурсів, індекс цін тощо), здійснюватися після прийняття управлінського рішення (або прогнозування наслідків прийнятих рішень, або безперервність процесу прогнозування та планування). Таким чином, у вузькому розумінні (процесуальний підхід) бюджетне прогнозування – це процес складання очікуваних оцінок формування бюджетних ресурсів і напрямів їх використання, які є орієнтиром під час бюджетного планування. З цього визначення випливає, що прогнозування доходів бюджету передує прогнозуванню напрямів їх використання.

Завдання бюджетного планування в загальному вигляді зводяться до:

- забезпечення перевірки через фінансові показники збалансованості й ув’язки проекту Державної програми (плану) економічного і соціального розвитку країни, відповідності доходів і видатків держави, визначення загальнофінансових зв’язків у відтворювальному процесі суспільного виробництва;

- визначення джерел і способів фінансування всіх завдань і заходів, передбачених державними програмами;
- забезпечення реалізації єдиної фінансової політики, єдиних форм і методів усієї бюджетної роботи.

Засади бюджетного планування визначаються Конституцією України, а також спеціальним бюджетним законодавством – Бюджетним та Податковим кодексами України. Загальне керівництво бюджетним плануванням покладено на Кабінет Міністрів, а безпосередньо роботу з планування бюджету виконує Міністерство фінансів України.

Додаток до модуля 2

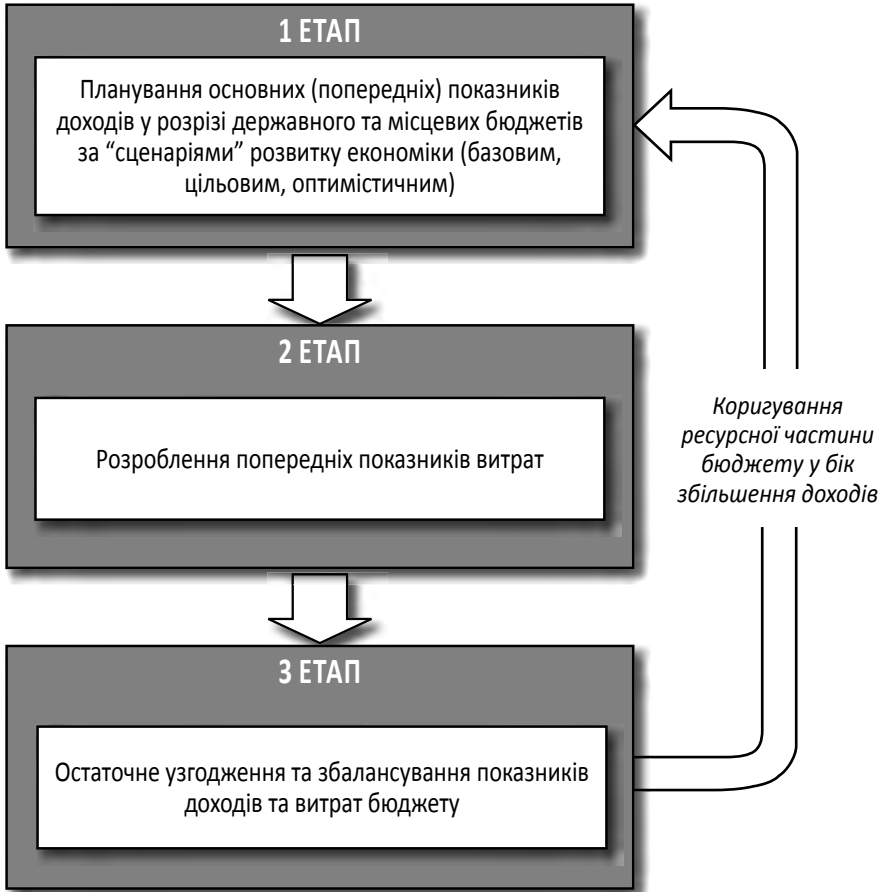

Рис. 2. Етапи планування бюджету в Міністерстві фінансів України

Таблиця 1
Підходи до визначення терміна “бюджетне планування” у вітчизняній науковій фінансовій думці

Підхід	Дефініція	Автори
Процес	<p>Науково обґрунтований процес визначення джерел створення і напрямів використання бюджетних ресурсів в економіці держави з метою забезпечення стабільного економічного і соціального розвитку</p> <p>Процес складання, розгляду та затвердження бюджету на наступний рік. Охоплює комплекс організаційних заходів та методик розрахунку окремих статей бюджету</p> <p>Процес формування бюджетів для конкретних об'єктів на нетривалий період (до року) з метою визначення на засадах багатоваріантного аналізу у натуральній чи грошовій формі обсягу видатків і надходжень, оптимізації їхньої структури для досягнення цілей організації з урахуванням наявності певних обмежень і впливу чинників середовища функціонування</p>	<p>Т. Ф. Куденко</p> <p>В. М. Федосов, В. М. Оларін, Л. А. Сафонова, С. Я. Огородник, В. М. Суторміна, С. В. Мочерний</p> <p>О. Г. Мельник</p>
Форми діяльності	<p>Комплекс заходів з визначення доходів і видатків бюджетів на всіх стадіях бюджетного процесу</p> <p>Централізований розподіл і перерозподіл ВВП між ланками фінансової системи у процесі складання та виконання бюджету</p> <p>Комплекс організаційно-технічних, методичних і методологічних заходів на таких стадіях бюджетного процесу, як складання, розгляд і затвердження бюджетів для визначення обсягів і джерел формування та напрямів використання бюджетних ресурсів держави з метою забезпечення стабільного соціально-економічного розвитку суспільства</p>	<p>О. А. Василік</p> <p>М. І. Деркач, Л. П. Гордєєва, Т. Ф. Куденко</p> <p>А. В. Полозенко, С. І. Юрій, В. І. Стоян</p>
Складова фінансової системи, інструменти управління	<p>Певний інструмент системи фінансового управління, спрямованого на підвищення ефективності, дієвості та прозорості державного сектору, що здійснюється шляхом встановлення бюджетних цілей не тільки на наступний (плановий) рік, а й на перспективу, зокрема середньострокову (до трьох років)</p>	<p>В. М. Федосов, В. М. Оларін, Л. А. Сафонова, Ц. Г. Огонь</p>

Таблиця 2
Методи планування та прогнозування бюджету, що застосовуються в світовій практиці

Автор, джерело	Підходи та методи	Пояснення
МВФ	Підхід, в основу якого покладено прогнозні моделі	<p>В основному використовують економіметричні моделі, завдяки яким можна враховувати загальну взаємозалежність податкової системи та макроекономічного розвитку й моделювати вплив різних рішень, які приймаються щодо податків та бюджету, на економіку та бюджет у цілому. Однак такі методи є досить складними та потребують значних витрат ресурсів і аналізу великих масивів інформації.</p> <p>Найвідоміші з них: <i>словацька економіметрична модель для фіскального сектору</i> (представлена у вигляді рівнянь у лінійно-логіарифмічній формі з урахуванням сезонних факторів та доданих сезонних фільтрів); <i>MRS</i> – спільна економіметрична розробка Федерального резервного бюро міністерства зовнішньої торгівлі США та Пенсильванського університету (для шокквартильної оцінки економічного впливу альтернативних варіантів монетарної політики); <i>DR1</i> – розроблено на основі Бруклінської моделі та моделі Уартона (для структурного аналізу з використанням показників еластичності змінних); <i>Дьюзенбері – Екстейна – Фроома</i> (або <i>DEF-модель</i>) – описує поквартальний розвиток економіки США в умовах рецесії; (результатом дослідження є висновок про те, що вбудовані стабілізатори можуть лише пом'якшувати, а не усунути вплив негативних екзогенних імпульсів, які призводять до циклічних економічних спадів); <i>BEA</i> – квартальна модель, яку розроблено в Бюро економічного аналізу США (містить структурні рівняння для всіх компонентів доходу, зміни економічної політики в моделі відтворюються через включення різних податкових ставок і змінних грошово-кредитної політики); <i>мічиганська квартальна економіметрична модель (MQEM)</i> – сформована на базі моделі Сьюта (крім прогнозування використовувалася для аналізу довгострокової та стійкої поведінки кривої Філіпса (кривої зовнішньої торгівлі))</p>
	Підхід, що ґрунтується на фактичних податкових ставках	<p>Основною перевагою є простота, що зумовлює широке використання цього підходу в практиці податкового прогнозування в багатьох країнах. У той самий час для достовірності отриманих прогнозів необхідна: незмінна структура бази оподаткування; незмінна</p>

¹ Податок на додану вартість та прогнозування його надходжень до бюджету: монографія / М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, Т. І. Єфименко та ін. – К.: НДФІ, 2004. – С. 190–195.

Продовження табл. 2

Автор, джерело	Підходи та методи	Пояснення
		податкова система; незмінний показник виконання вимог податкового законодавства, що не характерно для нашої країни
	Підхід, що базується на еластичності податкових надходжень	Еластичність податкових надходжень визначається як співвідношення відсоткової зміни податкових надходжень до відсоткової зміни бази оподаткування за умови, що протягом досліджуваного періоду не відбувається жодних змін в оподаткуванні. Якщо такі зміни відбувалися, то з метою врахування їх впливу застосовують різні методи усунення впливу дискреційних змін податків на податкові надходження. Поширенішим є метод логарифмування
МВФ	Прагматичний підхід	У його основі – вибір методів для конкретного випадку. Має такий алгоритм: 1-й етап – з'ясувати, які зміни відбулися в податковій системі за поточний період; 2-й етап – або здійснити оцінювання еластичності для більшості основних категорій баз оподаткування, або використати підхід на основі фактичної податкової ставки; 3-й етап – врахувати вплив будь-яких державних заходів на податкові надходження, передбачені на прогнозований період
	Екстраполяція минулих тенденцій	Екстраполяція – найпростіший метод прогнозування; розрахунок лінійного тренду за показниками минулих років та продовження його на як завгодно далекий період у майбутньому або за допомогою побудови і розв'язання систем рівнянь так званої лінійної множинної регресії, де кожне рівняння описує залежність фіскального показника в певному періоді від значення цього показника у попередньому періоді. Плюси і мінуси таких моделей очевидні. Їхня низька вимогливість до наявності різноманітних даних іноді робить їх незамінними. Водночас надзвичайно спрощений погляд на взаємозв'язок економічних змінних у таких моделях істотно знижує їх ефективність. Ці моделі вкрай рідко використовують у країнах ОЕСР
Країни ОЕСР	Структурні моделі окремих податків	Структурна модель містить інформацію про конкретні параметри бази оподаткування; найчастіше такою інформацією є власне мікродані в розрізі індивідуальних платників податків. Такі дані зазвичай збираються і обробляються податковими органами безпосеред-

Продовження табл. 2

Автор, джерело	Підходи та методи	Пояснення
Україна ОЕСР	Оцінка ефективної ставки	<p>вно на підставі заповнених податкових декларацій, а також у вигляді обстежень витрат і доходів окремих громадян і домогосподарств. Однак структурні дані можуть бути представлени і в більш узагальненому вигляді, у тому числі у вигляді таблиць міжгалузевого балансу (які містять дані про випуск і споживання продукції в розрізі галузей, корисні для моделювання податків на юридичних осіб, а також узагальнених даних про індивідуальні доходи і витрати фізичних та юридичних осіб. Використання структурних моделей особливо зручне для податків на прибуток підприємств і фізичних осіб, враховуючи наявність даних податкових баз цих податків безпосередніх мікроданних за результатами податкових декларацій. У всіх країнах ОЕСР, починаючи з 1960-х років, уже розроблені й регулярно використовуються структурні моделі основних податків, у той час як у країнах з низьким рівнем доходів і в перехідні періоди мікродані рідко доступні для цілей податкового прогнозування</p>
	Оцінка ефективної ставки	<p>Ідея методу полягає в обчисленні ефективної ставки податку – як співвідношення його надходжень і відповідної податкової бази – на фактичних даних поточного або попереднього періоду, та застосуванні цієї ставки до прогнозу податкової бази на наступний період. Відповідно, в чистому вигляді метод ефективної ставки не аналізує зміни цієї ставки з плином часу (зазвичай використовується показник попереднього періоду, з можливим коригуванням за допомогою різних коефіцієнтів, які відображають зміни в податковій політиці, або експертних суджень)</p>
	Оцінка еластичностей податків щодо змін в інших економічних показниках	<p>Математично описується таким чином: оцінювання еластичності проводиться за допомогою звичайного регресійного аналізу, на підставі даних попередніх років (регресійні рівняння описують залежність фактичних податкових надходжень від фактичних макроекономічних показників через набір коефіцієнтів еластичності тих періодів, що підлягають економічному оцінюванню). Можливе використання двох видів еластичностей: еластичності податків від їх оціночних баз (наприклад, обсягу імпорту), а також еластичностей самих цих баз від ВВП</p>
	Оцінка змін в еластичності	<p>Ці моделі також оснований на регресійному аналізі, як і в попередньому випадку, однак у них немає обмеження на постійність коефіцієнтів еластичності, що підлягають оцінці</p>

Продовження табл. 2

Автор, джерело	Підходи та методи	Пояснення
Кратіні ОЕСР	<p>Моделі, що інтегрують процес макроекономічного та фіскального прогнозування</p>	<p>Повна інтеграція цих процесів є вкрай складним технічним завданням. З причини цих труднощів поширеним є проміжне рішення (між прийняттям макроекономічного прогнозу як даності й спробами шляхом інтегрувати фіскальне прогнозування в макроекономічну модель). Таким проміжним рішенням стали "ітеративні" моделі, які спочатку розраховують початковий макроекономічний прогноз, використовують його для прогнозу фіскальних показників описаними простішими методами, після чого отримані похибки використовують для налагодження макроекономічного прогнозу, і ця процедура повторюється кілька разів, поки показники двох моделей не придуть у повну відповідність</p>
	<p>Метод моделювання</p>	<p>Переваги таких моделей полягають у можливості враховувати загальної взаємозв'язок між системою доходів і макроекономікою, а також проводити імітаційні розрахунки впливу різноманітних рішень у сфері оподаткування на економіку і бюджет. Деякі з них ґрунтуються на даних великої вибірки реальних податкових декларацій. Оцінювання податкових доходів здійснюється шляхом прогнозу баз оподаткування і детальних положень податкового законодавства для різних категорій платників податків. Дані агрегують за різними категоріями платників податків</p>
В. І. Островецьки	<p>Метод ефективної ставки оподаткування</p>	<p>Цей підхід оснований на застосуванні даних про ефективну (середньої) ставку оподаткування для певної категорії податків, яка розраховується шляхом ділення податкових доходів на базу оподаткування. Ефективна ставка оподаткування може і буде відрізнятися від шкали податкових ставок, встановленої законом. Прогноз доходів отримують шляхом множення прогнозу бази оподаткування на прогнозну оцінку ефективної ставки оподаткування.</p> <p>Простота методу ефективної ставки оподаткування пояснює його широке застосування для практичного прогнозування. Однак цей метод слід використовувати з великою обережністю, оскільки він ґрунтується на трьох важливих припущеннях:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) якщо склад бази оподаткування змінюється від періоду до періоду, метод ефективної ставки оподаткування дає досить неточний прогноз; 2) у разі зміни структури ставок, їх рівня, розмірів податкової бази неможливо поклатися лише на використання ефективної ставки оподаткування;

Закінчення табл. 2

Автор, джерело	Підходи та методи	Пояснення
В. І. Островецький	Метод, оснований на еластичності	<p>3) у разі зміни рівня збирання податкових зобов'язань використання ефективної ставки оподаткування призводить до збільшення помилок прогнозу</p> <p>Це найпоширеніший метод прогнозування доходів, який ґрунтується на стійкій залежності між зростанням надходжень від певного податку і збільшенням його бази. Еластичність податкових надходжень визначається як співвідношення відсоткової зміни податкових надходжень до відсоткової зміни податкової бази, з огляду на передумови відсутності змін у податковій системі за аналізований період. За наявності оцінки еластичності певного податку і прогнозу темпів зростання його бази прогноз надходжень можна отримати шляхом множення темпу зростання бази оподаткування на еластичність</p>
	Синтетичний підхід	Кожен із зазначених трьох методів має певні переваги та недоліки, тому в практичній діяльності також застосовується синтетичний підхід

Таблиця 3
Методи прогнозування податкових надходжень, що застосовуються в Україні

Автори	Підходи та методи	Пояснення
Т. Ф. Купченко	Експертні оцінки	Експерт пропонує найкраще припущення про майбутні податкові доходи, покладаючись на свої спеціалізовані знання. Частіше використовується для приблизного оцінювання суми запозичень
	Екстраполяції	Минулі тенденції надають основу для прогнозування майбутніх змін. Підходить для оцінювання доходів, які розвиваються в постійно передачуваному напрямі
	Прогнозування в межах детерміністичного підходу	Припускається постійність відношень між прогнозованою змінною та певним іншим змінним фактором (наприклад, економічним чи демографічним). Може використовуватися для оцінювання податків, пов'язаних з конкретною кількістю проданих чи куплених товарів
	Економіричне та статистичне моделювання	Метод екстраполяції з використанням динамічних трендових моделей, методи розрахунку впливу окремих факторів на прогнозний показник, прогнози на основі нормативних розрахунків. Установлюється відношення між змінною доходу та низкою причинних чи пояснювальних факторів. Використовується щодо змінних, які перебувають під впливом циклічних змін
А. І. Крисоватий	Екстраполяція сучасних тенденцій в оподаткуванні на певний майбутній період	Найбільша вада методу – неточність даних податкового прогнозування і їх суб'єктивна залежність від непередбачуваних факторів, а вже такі результати малооефективні через припущення, що доходи в майбутньому будуть такі самі, як у минулому, незалежно від змін бази оподаткування
	Метод емпіричних досліджень, або метод апріорії	Базується на ланцюгових підставовках фактичних і планових (розраховуються відповідо до наперед визначених середніх темпів приросту податкової бази за останні роки) даних щодо податкових надходжень. Такий метод є досить цікавим у науково-теоретичному плані, але його результати бувають досить відірваними від реальності. Використавши метод апріорії, за ознакою коефіцієнта еластичності, автор пропонує згрупувати всі податки і податкові платежі у три групи.

Продовження табл. 3

Автори	Підходи та методи	Пояснення
А. І. Крисоватий		<p>1. $KR < 1$ – прями податки, у розрахунок яких закладаються пропорційні підходи до визначення ставки податку, а також використання неоподаткованого мінимуму.</p> <p>2. $KR = 1$ – податки на споживання, зокрема податок на додану вартість і акцизний податок (базуються на стабільності споживання порівняно з отриманням доходів чи процесом нагромадження капіталу).</p> <p>3. $KR > 1$ – податки, у розрахунок яких закладаються прогресивні шкали для визначення конкретної ставки податку.</p> <p>Поєднання методів економічного моделювання й емпіричного досвіду (зокрема, дослідження динамічних рядів минулого) окреслило можливості врахування впливу еластичності на співвідношення запрограмованих податкових показників і показників валового внутрішнього продукту. Цей науковий постулат можна виразити формулою:</p> $\frac{R}{GDP} = R_0 \left(\frac{GDP}{GDP_0} \right)^{\gamma-1},$ <p>де R – податкові надходження; GDP – валовий внутрішній продукт</p>
	Балансовий	Разом з ними при прогнозуванні доходів бюджету використовують економіко-статистичні та економетричні методи (екстраполяція, кореляційно-регресійні моделі тощо)
	Нормативний	
І. І. Огонь	Комплексний	Метод реальної (ефективної ставки): розрахунок реальної ставки як співвідношення суми податкових надходжень і величини податкової бази. Прогнозоване значення визначається добутком цієї ставки на величину майбутньої податкової бази.
	Економічні методи	
Ю. В. Лапшин, А. М. Леміш		Метод репрезентативної податкової системи: прогнозування (чи оцінювання) потенційних податкових надходжень бюджету регіону за допомогою застосування стандартних (чи середніх по країні) податкових ставок до відповідних податкових

Продовження табл. 3

Автори	Підходи та методи	Пояснення
Ю. В. Латшин, А. М. Леміш		<p>баз. Дані про розмір податкової бази в регіоні надаються податковими органами держави.</p> <p>Метод макроекономічних показників: оснований на спроможності регіональної влади мобілізувати податкові доходи залежно від сумлінності платників податків. Ці доходи обчислюються на підставі середньої частки податкових вилучень у кінцевому доході на території субнаціональних адміністративно-територіальних утворень, тобто моделювання здійснюється без урахування особливостей податкових баз і ставок окремих податків.</p> <p>Метод міжгалузєвого балансу.</p> <p>Якісні (експертні) методи: метод Дельфі, дослідження ринку "групової згоди", місцеві прогнози, історичні аналогії.</p> <p>Макроекономічний інтегрований метод</p>
О. А. Мірнова, Р. А. Саакян	Економіко-математичні методи Детермінований прогноз	<p>Аналітичні методи динамічних рядів: цілком спираються на ретроспективні дані, фокусуючи увагу на сезонних і циклічних коливаннях та екстраполяції тренду.</p> <p>Каузальні (причинні методи) визначають взаємозалежність між незалежними (екзогенними) та залежними (ендогенними) змінними: регресійний аналіз, економіетричні моделі.</p> <p>Балансові методи встановлюють матеріально-речові й вартісні пропорції в показниках і припускають використання взаємних рівноважних розрахунків</p> <p>Умовний метод прогнозування податкових надходжень (статистичні та динамічні моделі) використовується для отримання прогнозних значень агрегованих надходжень, урахування прямих ефектів впливу на податкову базу та структуру податків (базується на одержанні оцінок еластичності податкових надходжень за базою оподаткування)</p>

Закінчення табл. 3

Автори	Підходи та методи	Пояснення
О. А. Міронова, Р. А. Сазакян		Мета «податкового калькулятора» застосовують для моделювання податків з доходів та на прибуток. При побудові «податкового калькулятора» використовують моделі типового платника податку і модель агрегування. Вона дає змогу аналізувати вплив змін податкового законодавства на різні категорії платників податків. За допомогою моделі агрегування за наявності індивідуальних податкових звітів за декілька років, значень темпів економічного зростання та дефлятора можна прогнозувати сумарні податкові надходження

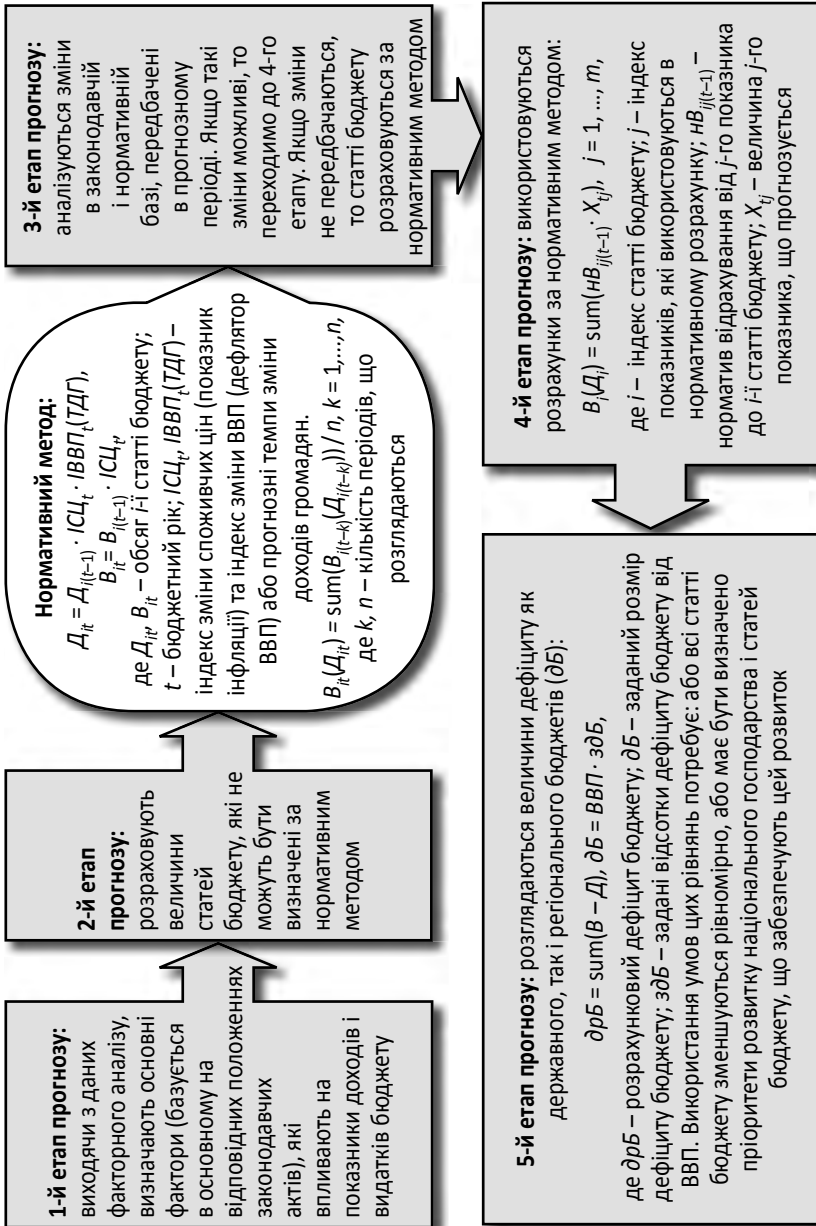

Рис. 2. Алгоритм бюджетного прогнозування за нормативним методом

Таблиця 4

Методи розрахунку очікуваних показників надходжень податків у ДПС України*

Назва методу	Рівень застосування	Дані	Розрахунок
Непрямий	Центральний та обласний	На основі даних про фактичні нарахування та надходження	База оподаткування визначається як сума нарахованого податку, заборгованості, надходження реструктуризованих сум, за винятком безнадійної заборгованості, та суми переплат. База коригується на стан прогнозних показників соціально-економічного розвитку, бюджетної та монетарної політики і змін в законодавстві
Прямий	Районний та обласний, центральний	На основі показників діяльності платників у поточному періоді та їх динаміки за минулі роки	База оподаткування визначається за кожним податком, виходячи з даних Декларації (Зведеної декларації) та стану розрахунків з бюджетом

* Два методи застосовують паралельно для реального визначення розміру надходжень податків та зборів.

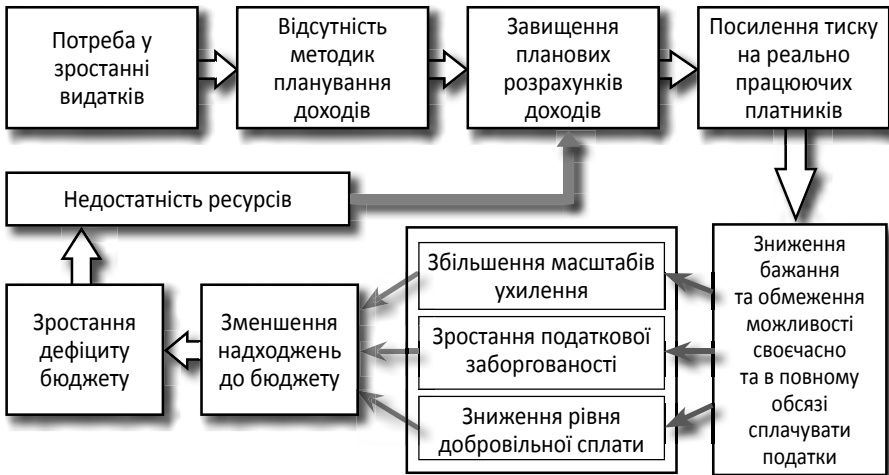

Рис. 3. Вплив якості планування доходів бюджету на його виконання

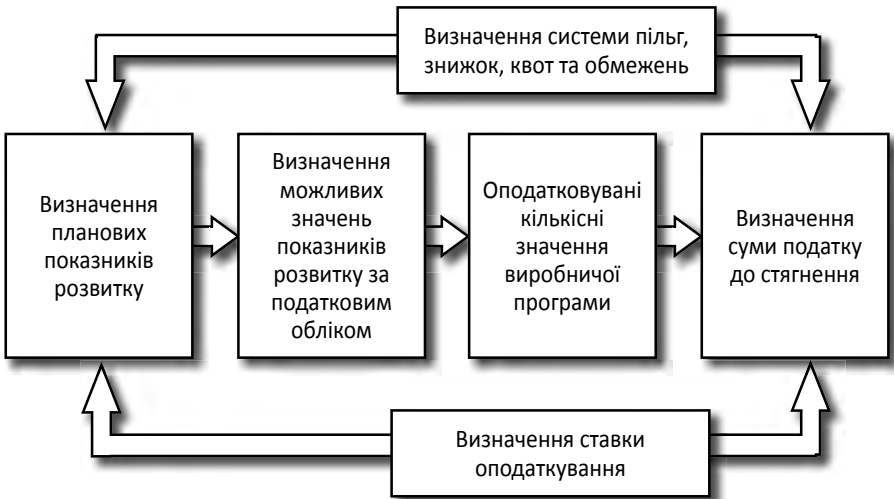

Рис. 4. **Наявна схема планових розрахунків податкових надходжень**

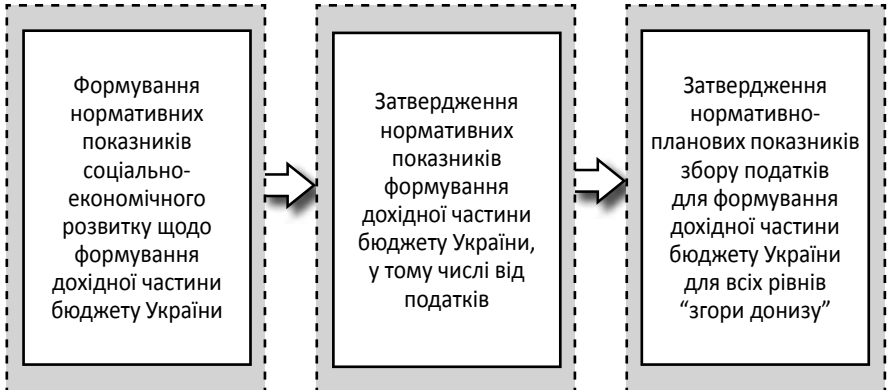

Рис. 5. **Загальна структура процесу планування податкових надходжень**

Таблиця 5

**Особливості програмно-цільового методу планування
видатків бюджету**

Особливість	Характеристика
Цільове спрямування коштів державного бюджету відповідно до пріоритетів бюджетної політики	Дає змогу зіставити наявні фінансові ресурси державного сектору з цілями реалізації тих чи інших бюджетних програм
Формування бюджетних програм передбачає розроблення основної мети діяльності головних розпорядників коштів, цілей та завдань бюджетної програми, визначення відповідального виконавця, напрямів діяльності в межах програми та показників результативності виконання програми	Одна бюджетна програма може виконуватися лише одним головним розпорядником і, відповідно, не має аналогів
Зосередженість на кінцевих результатах	Встановлюються напрями проведення видатків з бюджету, чи то на потреби економічної діяльності, чи на соціальні програми
Прозорість бюджетного процесу	Програмно-цільовий метод складання бюджету формує систему звітування та оцінки роботи, що забезпечує вищий рівень прозорості ухвалення рішень у державному секторі

Таблиця 6

Результативні показники бюджетної програми

Показники затрат	Показники продукту	Показники ефективності	Показники якості
<p>Результативні показники бюджетної програми – особлива складова бюджетної програми, яка характеризує результат її виконання та досягнення поставленої мети та виконання завдань бюджетної програми</p> <p>Визначають обсяги та структуру ресурсів, які забезпечують виконання бюджетної програми та характеризують структуру її витрат (наприклад, витрати на функціонування геодезичної мережі та топографічного картографування, чисельність працівників державної фельдшерської служби, загальна площа приміщень)</p>	<p>Використовуються для оцінки досягнення поставленої мети. Показниками продукту є, зокрема, обсяг виробленої продукції, наданих послуг чи виконаних робіт на виконання бюджетної програми, кількість користувачів товарами (роботами, послугами) (наприклад, кількість створених робочих місць для інвалідів, кількість пролікованих хворих, довіжина введених в експлуатацію автомобільних доріг загального користування)</p>	<p>Визначаються як витрати ресурсів на одиницю показника продукту; відношення максимальної кількості вироблених товарів (виконаних робіт, наданих послуг) до визначеного обсягу фінансових ресурсів; досягнення визначеного результату (наприклад, вартість 1 м² придбаного житла, завантаженість ліжкового фонду, середні витрати на проведення капітального ремонту 1 км доріг загального користування)</p>	<p>Сукупність властивостей, які характеризують досягнуті результати якості створеного продукту, що задовольняють споживача відповідно до їх призначення та відображають ослаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій у наданні послуг (товарів, робіт) споживачам за рахунок коштів бюджетної програми (наприклад, зміна питомої ваги автомобільних доріг загального користування, переведених до вищої категорії, порівняно з попереднім роком; рівень захворюваності порівняно з попереднім роком)</p>

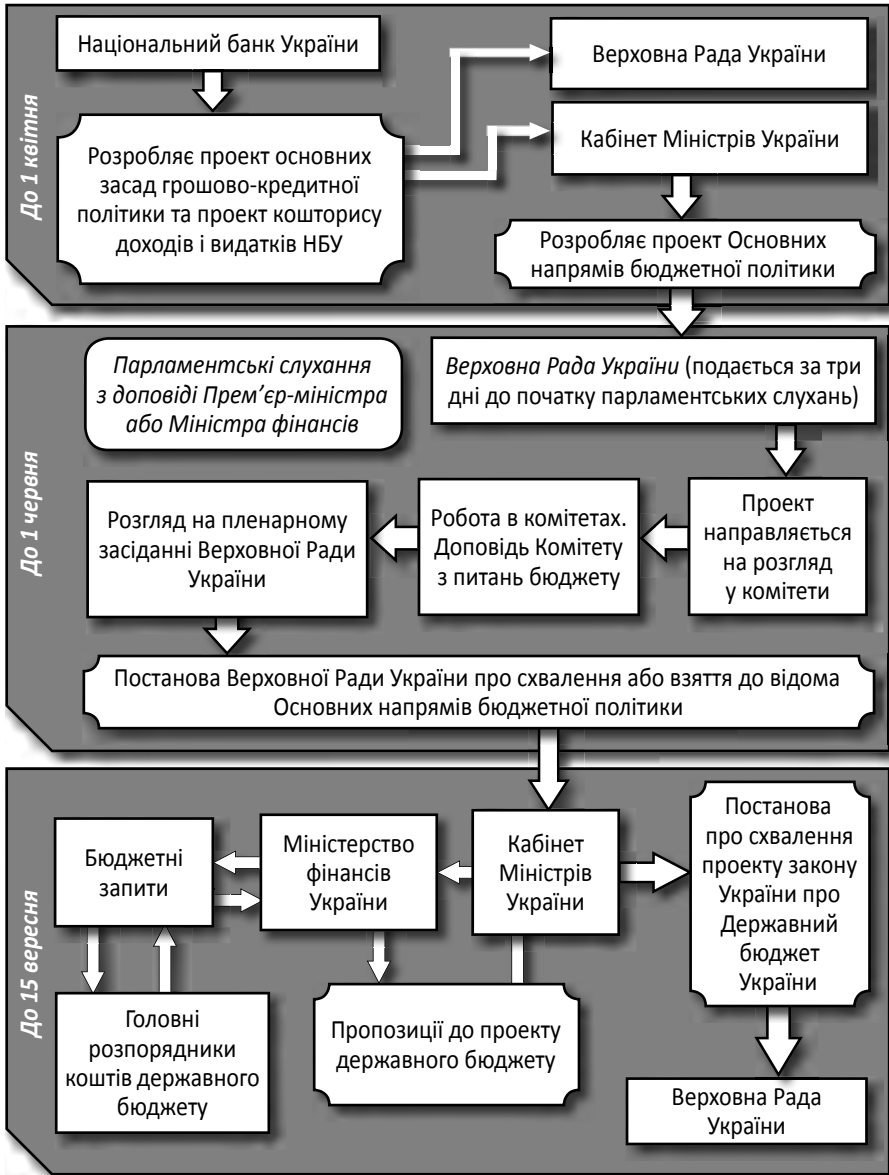

Рис. 6. Схема складання проекту Державного бюджету України

Таблиця 7

Стадії планування місцевого бюджету

Стадії	Виконавці	Термін виконання
<i>І. Складання проекту бюджету</i>		
Встановлення граничних обсягів бюджетних асигнувань	Рада міністрів АРК, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевих рад	Липень – серпень
Складання і доведення до розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів	Місцеві фінансові органи	До 1 серпня
Подання обласним адміністраціям (Раді міністрів АРК), Міністерству фінансів України та Верховній Раді України інформації для розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів та інших показників	Райдержадміністрації, виконавчі органи місцевих рад, Рада міністрів АРК, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації	До 1 серпня
Підготовка бюджетних запитів	Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів	Визначається фінансовими органами
Аналіз і зведення бюджетних запитів	Місцеві фінансові органи	
Отримання від Міністерства фінансів України прогнозних розрахунків обсягів міжбюджетних трансфертів та інших показників	Рада міністрів АРК, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи місцевих рад	До 15 вересня
Підготовка проекту рішення про місцевий бюджет і документів, що до нього додаються		

Закінчення табл. 7

Стадії	Виконавці	Термін виконання
<i>II. Розгляд та затвердження (прийняття рішення) про бюджет</i>		
Розгляд проекту рішення про місцевий бюджет	Верховна Рада АРК, місцеві ради	
Затвердження бюджету АР Крим, обласних, районних і міських (крім міст районного значення) бюджетів	Верховна Рада АРК, обласні та міські ради	Двотижневий термін після опублікування закону України про Державний бюджет України
Затвердження бюджетів міст районного значення, районних у містах, селищних і сільських бюджетів	Місцеві ради	Двотижневий термін після прийняття рішення про районний або міський бюджет

Формула розрахунку дотації вирівнювання:

$$T_i = a_i (V_i - D_{izak}),$$

- де T_i – обсяг дотації вирівнювання з державного бюджету;
- V_i – розрахунковий показник обсягу видатків місцевих бюджетів;
- D_{izak} – розрахунковий обсяг доходів (кошик доходів), закріплених за відповідним місцевим бюджетом;
- a_i – коефіцієнт вирівнювання ($0,6 < a_i < 1,0$)

Рис. 7. Формула розрахунку дотації вирівнювання

Програма управління державним боргом містить:

- показники закону про державний бюджет на відповідний рік у частині державного боргу і державних запозичень;
- боргові інструменти, за допомогою яких планується забезпечити фінансування державного бюджету у відповідному році в розрізі сум, термінів погашення, валют і виду процентної ставки, а також допустимі інтервали відхилень від них, з відповідними обґрунтуваннями (як складової управління процентним і валютним ризиками та ризиком рефінансування);
- еталонні інструменти, які планується розмістити у відповідному році, за термінами погашення з відповідними обґрунтуваннями;
- цільові значення та допустимі інтервали відхилень від них на кінець відповідного бюджетного періоду:
 - частки державного боргу в іноземній валюті в загальній сумі державного боргу (як складової управління валютним ризиком);
 - частки державного боргу з плаваючими процентними ставками у загальній сумі державного боргу (як складової управління відсотковим ризиком);
 - середньозважений термін погашення для внутрішнього і зовнішнього державного боргу (як складової управління ризиком рефінансування);
 - показник рефіксації процентів (як складової управління ризиком рефінансування) з відповідними обґрунтуваннями;
- запровадження на практиці й здійснення операцій активного управління державним боргом з відповідними обґрунтуваннями;
- заходи з управління кредитним, рейтинговим, операційним ризиками та ризиком ліквідності з відповідними обґрунтуваннями

Рис. 8. Програма управління державним боргом

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

Мета:

- практично засвоїти матеріал щодо організації виконання дохідної і видаткової частин державного бюджету та місцевих бюджетів в Україні;
- оволодіти практичними навичками проведення й оформлення операцій щодо виконання бюджету.

Завдання:

- вивчити та засвоїти організаційний аспект виконання бюджету відповідно до чинних законодавчих і нормативних документів;
- з'ясувати права, функціональні обов'язки та повноваження всіх учасників стадії бюджетного процесу – виконання бюджету;
- оволодіти практикою оформлення документів і проведення операцій щодо зарахування доходів до бюджету;
- оволодіти методами і видами бюджетного фінансування.

Розділ 1. РОБОТА З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

- 1.1. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо організації виконання Державного бюджету України (статті 42–44). Визначити: органи, що забезпечують виконання бюджету, здійснюють загальну організацію та управління виконанням бюджету, безпосередньо виконують бюджет; основний документ, який лежить в основі виконання бюджету.
- 1.2. Дослідити положення Бюджетного кодексу України щодо виконання Державного бюджету України за доходами (ст. 45). Зазна-

чити зміни, які відбулися. Проаналізувати відповідні накази Державної казначейської служби України щодо деталізації цих положень.

- 1.3. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо виконання Державного бюджету України за видатками (статті 46–51). Зазначити зміни, які відбулися. Проаналізувати відповідні накази Державної казначейської служби України щодо деталізації зазначених положень.
- 1.4. Дослідити положення Бюджетного кодексу України щодо виконання місцевих бюджетів України за доходами і видатками (ст. 78). Зазначити особливості відносно виконання Державного бюджету України. Проаналізувати відповідні накази Державної казначейської служби України щодо деталізації цих положень.

Розділ 2. АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 2.1. Проаналізувати виконання планових показників дохідної і видаткової частин Державного бюджету України за останні п'ять років. Визначити фактори, що вплинули на їх невиконання або перевиконання.
- 2.2. Дослідити виконання планових показників дохідної і видаткової частин місцевих бюджетів України за останні п'ять років. Визначити фактори, що вплинули на їх невиконання або перевиконання.
- 2.3. Вивчити структуру дохідної і видаткової частин Державного бюджету України за фактичним виконанням за останні п'ять років. Визначити актуальні тенденції.
- 2.4. Проаналізувати структуру дохідної і видаткової частин місцевих бюджетів України за фактичним виконанням за останні п'ять років. Визначити актуальні тенденції.

Розділ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТЕЙ (ПІДГОТОВКА ІНТЕЛЕКТ-КАРТ)

- Механізм виконання дохідної частини Державного бюджету України.
- Механізм виконання дохідної частини місцевих бюджетів України.

- Казначейське обслуговування видаткової частини Державного бюджету України.
- Казначейське обслуговування видаткової частини місцевих бюджетів України.

Розділ 4. СИТУАЦІЙНІ ТА РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. За даними витягу з тимчасового розпису районного бюджету на плановий рік здійснити помісячне збалансування розпису бюджету за рахунок дотацій з державного бюджету.

Завдання 2. Проаналізувати динаміку показників фінансування державної статистики в Україні за рахунок коштів державного бюджету в розрізі загального та спеціального фондів на основі даних табл. 3.1.

Завдання 3. Міністерство інфраструктури України в рамках державного бюджету наступного року виконуватиме 35 бюджетних програм, зокрема 10 програм з національної транспортної мережі, 3 – у галузі залізничного транспорту, 3 – морського і річкового, 6 – авіаційного, 8 – у сфері зв'язку та інформатизації. За результатами оцінки ефективності програм було встановлено, що ефективність бюджетних програм у галузі залізничного транспорту становить 83 %, морського та річкового – 87, авіаційного – 83, у сфері зв'язку та інформатизації – 90 %. Розрахувати інтегральний показник ефективності діяльності Міністерство інфраструктури України. Обґрунтувати доцільність фінансування визначених програм, якщо відомо, що в загальному обсязі фінансування міністерства їх питома вага становить 96 %.

Завдання 4. За даними квартального звіту Державної казначейської служби України за I півріччя попереднього та I півріччя поточного років визначити за доходами: абсолютні відхилення за групами доходів і за порівняльні періоди; темпи зростання цих показників; структуру доходів. Провести аналіз та зробити висновки.

Завдання 5. За даними квартального звіту Державної казначейської служби України за I півріччя попереднього та I півріччя поточного років визначити за видатками: абсолютні відхилення за кодами економічної класифікації і за порівняльні періоди; темпи зростання

Таблиця 3.1

**Фінансування державної статистики в Україні за рахунок коштів
Державного бюджету України, млн грн**

Назва бюджетних програм	2007		2008		2009		2010		2011	
	Загальний фінанс	Спеціальний фінанс	Загальний фінанс	Спеціальний фінанс	Загальний фінанс	Спеціальний фінанс	Загальний фінанс	Спеціальний фінанс	Загальний фінанс	Спеціальний фінанс
3001010 Керівництво та управління у сфері статистики	308,063	26,505	446,882	24,377	406,262	21,046	427,193	22,455	472,802	24,272
3001020 Статистичні спостереження та переписи	6,097	0	7,188	0	4,931	0	6,790	0	56,175	0
3001030 Обстеження умов життя домогосподарств	2,216	0	2,193	0	1,379	0	4,304	0	3,938	0
3001040 Прикладні розробки у сфері державної статистики	1,473	0	1,915	0	1,749	0	1,754	0	1,786	0
3001060 Підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики	0,02	0	0,037	0	0,018	0	0,024	0	0,026	0
3001070 Створення та розвиток інтегрованої інформаційно-аналітичної системи державної статистики	2,075	0	1,218	0	0,139	0	0,332	0	0,333	0
3001080 Фінансова підтримка підготовки наукових кадрів у сфері державної статистики	0,066	0	0,048	0	0,079	0	0,078	0	0,079	0
3001600 Реформування державної статистики	9,609	39,132	3,161	15,856	1,108	37,745	0,333	34,707	0,289	40,807
Разом	329,619	65,637	462,642	40,233	415,665	58,791	440,808	57,162	535,428	65,079

цих показників; структуру видатків за поточними та капітальними видатками, складовими поточних видатків. Провести аналіз та зробити висновки.

Завдання 6. Визначити показники виконання бюджетних програм (абсолютні відхилення фактичного обсягу фінансування програм від планового, відсоток недофінансування за всіма програмами) та проаналізувати їх динаміку і структуру на основі даних табл. 3.2. Провести аналіз і зробити висновки щодо фінансування передбачених бюджетних програм.

Завдання 7. Відомі такі показники:

1. Сума власних доходів бюджету – $ВД$, тис. грн.
2. Сума закріплених доходів – $ЗД$, тис. грн.
3. Сума видаткової частини бюджету – $В$, тис. грн.
4. Щорічна заборгованість населення з оплати комунальних платежів – $КП$, тис. грн.
5. Індекс податкоспроможності – I .
6. Податкові надходження у сумі власних доходів бюджету – $ПНВ$, %.
7. Податкові надходження у сумі закріплених доходів бюджету – $ПЗВ$, %.

Використовуючи дані за місцем проходження практики, розрахувати суму відкритого, реального і прихованого дефіциту відповідного бюджету за останні п'ять років. Дати економічну характеристику отриманих результатів, виявити шляхи оптимізації дефіциту відповідного бюджету

Методичні вказівки до розв'язку

Відкритий дефіцит бюджету розраховується за формулою:

$$B_{\text{деф}} = B - (ЗД + ВД),$$

де $B_{\text{деф}}$ – дефіцит бюджету; B – видаткова частина бюджету; $ЗД$ – сума закріплених доходів бюджету; $ВД$ – сума власних доходів бюджету.

За формою прихований дефіцит – це завищення дохідної частини бюджету, при цьому прибуток комунальних підприємств, отриманий від їх діяльності, входить до складу власних доходів.

Таблиця 3.2.

**Затверджені та фактичні обсяги фінансування бюджетних програм
Державної служби статистики України**

Назва бюджетної програми	2006				2007			
	Затверджено на рік з ураху- ванням змін	Касові виплати	Абсолютне ввіхнення	Частка на до- фінансування, %	Затверджено на рік з ураху- ванням змін	Касові виплати	Абсолютне ввіхнення	Частка на до- фінансування, %
1								
3001010 Керівництво та управління у сфері статистики	280,15	277,884			337,427	334,568		
3001020 Статистичні спостереження та переписи	10,519	8,128			10,192	6,097		
3001030 Обстеження умов життя домогосподарств	2,2	1,964			2,462	2,216		
3001040 Прикладні розробки у сфері державної статисти- тики	1,456	1,448			1,473	1,473		
3001060 Підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики	0,0108	0,018			0,021	0,020		
3001070 Створення та розвиток інтегрованої інформа- ційно-аналітичної системи державної статистики	1,866	1,17			2,092	2,075		
3001080 Фінансова підтримка підготовки наукових ка- дрів у сфері державної статистики	0,035	0,036			0,066	0,066		
3001600 Реформування державної статистики	63,521	21,596			70,232	48,741		
Разом	360,0708	312,244			424,015	395,256		

Продовження табл. 3.2

Назва бюджетної програми	2008				2009			
	Затверджено на рік з урахуванням змін	Касові виатки	Абсолютне відхилення	Частка недо-фінансування, %	Затверджено на рік з урахуванням змін	Касові виатки	Абсолютне відхилення	Частка недо-фінансування, %
1	10	11	12	13	14	15	16	17
3001010 Керівництво та управління у сфері статистики	480,041	471,259			431,757	427,308		
3001020 Статистичні спостереження та переписи	7,963	7,188			5,698	4,931		
3001030 Обстеження умов життя домогосподарств	2,532	2,194			1,814	1,379		
3001040 Прикладні розробки у сфері державної статистики	1,915	1,915			1,743	1,749		
3001060 Підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики	0,042	0,036			0,0396	0,018		
3001070 Створення та розвиток інтегрованої інформаційно-аналітичної системи державної статистики	1,937	1,218			0,139	0,139		
3001080 Фінансова підтримка підготовки наукових кадрів у сфері державної статистики	0,074	0,048			0,085	0,079		
3001600 Реформування державної статистики	42,892	19,017			34,804	38,853		
Разом	537,396	502,875			496,0856	474,456		

Закінчення табл. 3.2

Назва бюджетної програми	2010				2011			
	Затверджено на рік з урахуванням змін	Касові видатки	Абсолютне відхилення	Частка недо-фінансування, %	Затверджено на рік з урахуванням змін	Касові видатки	Абсолютне відхилення	Частка недо-фінансування, %
1	18	19	20	21	22	23	24	25
3001010 Керівництво та управління у сфері статистики	454,386	449,648			499,111	497,074		
3001020 Статистичні спостереження та переписи	11,575	6,79			74,361	56,175		
3001030 Обстеження умов життя домогосподарств	4,304	4,304			4,937	3,938		
3001040 Прикладні розробки у сфері державної статистики	1,754	1,754			1,786	1,786		
3001060 Підвищення кваліфікації працівників органів державної статистики	0,0396	0,024			0,036	0,026		
3001070 Створення та розвиток інтегрованої інформаційно-аналітичної системи державної статистики	0,418	0,332			0,334	0,333		
3001080 Фінансова підтримка підготовки наукових кадрів у сфері державної статистики	0,093	0,0776			0,093	0,080		
3001600 Реформування державної статистики	62,513	35,04			42,403	41,096		
Разом	535,4336	497,970			623,061	600,508		

Недоотримані податки і збори, що входять до складу власних і закріплених доходів, враховують для розрахунку реальних доходів і обчислюють за формулами:

$$PВД = ВД \cdot ПНВ \cdot I + ВД \cdot (100 - ПНВ) - КП,$$

де $PВД$ – реальні власні доходи; $ВД$ – сума власних доходів бюджету; $ПНВ$ – податкові надходження у сумі власних доходів бюджету; I – індекс податкоспроможності; $КП$ – щорічна заборгованість населення з оплати комунальних платежів;

$$PЗД = ЗД \cdot ПЗВ \cdot I + ЗД \cdot (100 - ПЗВ),$$

де $PЗД$ – реальні закріплені доходи; $ЗД$ – сума закріплених доходів бюджету; $ПЗВ$ – податкові надходження у сумі закріплених доходів бюджету; I – індекс податкоспроможності.

Реальний дефіцит бюджету становитиме:

$$P_{\text{деф}} = В - (PЗД + PВД),$$

де $P_{\text{деф}}$ – реальний дефіцит бюджету; $В$ – видаткова частина бюджету; $PЗД$ – сума реально закріплених доходів бюджету; $PВД$ – сума реально власних доходів бюджету.

Звідси розраховується прихований дефіцит бюджету:

$$C_{\text{деф}} = P_{\text{деф}} - B_{\text{деф}},$$

де $C_{\text{деф}}$ – скритий дефіцит бюджету; $P_{\text{деф}}$ – реальний дефіцит бюджету; $B_{\text{деф}}$ – відкритий дефіцит бюджету.

Завдання 8. Відомі обсяги надходжень доходів до бюджету:

- Податок на доходи фізичних осіб – ПДФО, тис. грн.
- Місцеві податки і збори – МПЗ, тис. грн.
- Податок на прибуток комунальних підприємств – ПК, тис. грн.
- Інші власні доходи – ІВД, тис. грн.
- Інші закріплені доходи – ІЗД, тис. грн.

За фактичними матеріалами бази практики розрахувати коефіцієнт автономії відповідного бюджету за останні п'ять років, зробити висновки про фінансову незалежність, обґрунтувати відповідь.

Методичні вказівки до розв'язку

Власні доходи розраховуються:

$$ВД = МПЗ + ІВД,$$

де $ВД$ – власні доходи бюджету; $МПЗ$ – місцеві податки і збори; $ІВД$ – інші власні доходи бюджету.

Закріплені доходи:

$$ЗД = ПДФО + ПК + ІЗД,$$

де $ЗД$ – закріплені доходи бюджету; $ПДФО$ – податок на доходи фізичних осіб; $ПК$ – податок на прибуток комунальних підприємств; $ІЗД$ – інші закріплені доходи бюджету.

Коефіцієнт автономії ($K_{\text{авт.}}$) розраховується за формулою:

$$K_{\text{авт.}} = \frac{ВД}{ВД + ЗД}.$$

Завдання 9. Використовуючи офіційні дані Державної казначейської служби України, проаналізувати за останні п'ять років для відповідного бюджету:

- видатки на освіту. Здійснити аналіз фактичного їх виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- видатки на утримання органів управління відповідного бюджету. Здійснити аналіз фактичного їх виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- видатки відповідного бюджету на охорону здоров'я. Здійснити аналіз фактичного їх виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- видатки бюджету на утримання будинків-інтернатів для престарілих та інвалідів, будинків-інтернатів для дітей-інвалідів та навчання і трудове влаштування інвалідів. Здійснити аналіз фактичного їх виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- видатки на утримання притулків для дітей відповідного бюджету. Оцінити фактичне їх виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;

- видатки з відповідного бюджету на утримання територіальних центрів соціального обслуговування пенсіонерів і одиноких непрацездатних громадян та відділень соціальної допомоги вдома. Дослідити їх фактичне виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- видатки місцевого бюджету на обробку інформації з нарахування та виплати допомоги, компенсацій і субсидій. Проаналізувати фактичне виконання видатків до прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- для бюджету Автономної Республіки Крим, обласного бюджету, бюджету міст Києва і Севастополя обсяг видатків з надання допомоги по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу, на виплату компенсацій реабілітованим громадянам та на поховання учасників бойових дій. Порівняти фактичне їх виконання з прогнозними даними, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- обсяг видатків, пов'язаних з пільговим медичним обслуговуванням осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та видатків для здійснення заходів щодо соціального захисту інвалідів. Дослідити їх фактичне виконання відносно прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- обсяг видатків на соціальний захист і соціальне забезпечення. Здійснити аналіз їх фактичного виконання, виявити закономірності та надати пропозиції щодо сталого фінансування соціальних видатків;
- обсяг видатків на культуру і мистецтво. Проаналізувати фактичні та планові дані щодо фінансування цього напрямку, зробити обґрунтовані висновки;
- обсяг видатків на фізичну культуру і спорт. Провести комплексний аналіз виконання, зробити висновки, обґрунтувати відповідь;
- обсяг видатків на забезпечення реалізації програм соціально-економічного розвитку регіонів. Проаналізувати виконання програми соціально-економічного розвитку відповідного регіону, запропонувати напрями підвищення її дієвості.

Завдання 10. На основі звітних даних дати економічну характеристику обсягу доходів, відповідного місцевого бюджету. Проаналізувати за останні п'ять років:

- обсяг доходів, закріплених за відповідним місцевим бюджетом. Дослідити фактичне виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- надходження від податку на доходи фізичних осіб. Дослідити фактичне виконання щодо прогнозних показників, виявити причини недовиконання (перевиконання) планових показників;
- структуру неподаткових надходжень до бюджету. Визначити та обґрунтувати тенденції у структурі неподаткових надходжень до відповідного бюджету, дати економічну характеристику отриманих результатів.

Завдання 11. За даними бази практики проаналізувати видатки спеціального фонду бюджету за останні п'ять років, визначити та обґрунтувати тенденції здійснення видатків спеціального фонду бюджету, дати економічну характеристику отриманих результатів.

Методичні вказівки до розв'язку

Спеціальний фонд бюджету – складова бюджету, яка включає надходження до бюджету, призначені для спрямування на конкретні заходи, та витрати з бюджету на реалізацію цих заходів, які провадяться за рахунок відповідних надходжень.

Розділ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Інтелектуальне змагання

Інтелектуальне змагання містить декілька частин:

- 1) здійснення аналітичних досліджень і розрахунків, побудова таблиць та рисунків;
 - 2) виявлення основних тенденцій, причин і наслідків, формування обґрунтувань і висновків;
 - 3) формування висновків, пропозицій і управлінських рішень.
- Провести аналіз виконання дохідної частини бюджету за останні п'ять років.

- Проаналізувати виконання бюджету за видатками за останні п'ять років.
- Здійснити аналіз динаміки рівня дефіциту/профіциту за останні п'ять років, заповнивши табл. 3.3.

Таблиця 3.3

Аналіз динаміки рівня дефіциту/профіциту бюджету

Рік	Доходи	Видатки	Дефіцит/профіцит	Доходи	Видатки	Дефіцит/профіцит
	<i>млрд грн</i>			<i>% до ВВП</i>		
2007						
2008						
2009						
2010						
2011						

- Розрахувати рівень прихованого і відкритого дефіциту; оцінити потенціал дохідної частини бюджету з визначенням розміру необхідних залучень фінансових ресурсів із зовнішніх джерел.
- Відповідно до проведеного дослідження сформулювати висновки, пропозиції й управлінські рішення.

Завдання 1. Структура завдання передбачає, що в першій його частині вивчається організація та проводиться аналіз процесів; досліджуються первинні документи і форми звітності; показується вміння заповнювати ці документи, форми та реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відобразити операції з виконання бюджету в обліку; аналізується діяльність відповідних органів; висвітлюється методика організації бюджетного виконання тощо.

Друга частина завдання передбачає визначення проблем об'єкта у сфері дослідження та подання пропозицій щодо їх вирішення.

1. Проаналізувати склад і структуру доходів бюджету (районного, міського, обласного, державного) не менш як за три роки.
2. Встановити тенденції при формуванні дохідної частини бюджету.
3. Визначити проблеми та можливі шляхи їх вирішення щодо бюджету.

Завдання 2

1. Проаналізувати склад і структуру видатків бюджету (районного, міського, обласного, державного) не менш як за три роки.
2. Встановити тенденції при визначенні напрямів використання коштів бюджету.
3. Визначити проблеми та можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 3. Організація, методи та види бюджетного фінансування.

1. Проаналізувати документообіг у процесі оплати рахунків і видачі готівкою та встановити вузькі місця.
2. Вивчити документи, які використовують при фінансуванні з бюджету.
3. Визначити проблеми та запропонувати шляхи їх вирішення щодо організації бюджетного фінансування.

Завдання 4. Казначейська система касового виконання Державного бюджету України.

1. Проаналізувати організацію касового виконання дохідної частин державного бюджету органами ДКСУ.
2. Розглянути значення попередньої форми контролю за виконанням видаткової частини державного бюджету.
3. Встановити проблеми в організації виконання бюджету та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 5. Організація і проблеми виконання місцевого бюджету в сучасних умовах.

1. Розглянути організацію виконання бюджету:
 - документи, необхідні для здійснення фінансування із бюджету та порядок записів у них;
 - порядок оформлення документів;
 - документи, потрібні для контролю за коштами, що надійшли до бюджету.
2. Проаналізувати проблеми в організації виконання бюджету в сучасних умовах та запропонувати можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 6. Встановити взаємозв'язок понять, їх змісту та виконавців (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Взаємозв'язок понять, їх змісту та виконавців

Поняття	Зміст	Виконавці (обрати з переліку)
Бюджетна інвестиція	Документ, у якому встановлюється розподіл доходів та фінансування бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації	1. ВРУ 2. КМУ 3. ВР АРК
Надходження бюджету	Повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження	4. МФУ 5. НБУ 6. ДКСУ
Бюджетна позичка	Передавання коштів з одного бюджету до іншого для відновлення збалансування цих бюджетів у зв'язку з перерозподілом між ними доходів або видатків після затвердження бюджету	7. ДФІУ 8. ДПСУ 9. ОДА
Бюджетна програма	Забезпечення повного і своєчасного надходження всіх передбачених у затверженому бюджеті доходів і спрямування цих коштів на фінансування видатків, включених до бюджету	10. РДА
Бюджетна програма	Суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету	11. Головний розпорядник бюджетних коштів 12. Розпорядники бюджетних коштів 2-го ступеня
Бюджетний кредит	Виділення коштів на фінансування конкретних об'єктів і суб'єктів, витрат, програм і проектів	13. Отримувач бюджетних коштів
Бюджетний розпис	Вкладення коштів у певні об'єкти і проекти з метою забезпечення економічного зростання або досягнення соціального ефекту	
Бюджетне фінансування	Надання коштів з бюджету вищого рівня бюджету нижчого рівня на покриття тимчасових касових розривів (випередження в часі фінансування видатків відносно надходження доходів) на короткостроковий термін і повернення до кінця поточного бюджетного року	
Взаємні розрахунки	Показники поточних і капітальних видатків з бюджетів усіх рівнів на забезпечення задоволення потреб на рівні, не нижчому від державних соціальних стандартів і нормативів	

Продовження табл. 3.4

Поняття	Зміст	Виконавці (обрати з переліку)
Касове виконання бюджету	Видатки бюджетів на утримання мережі підприємств, установ, організацій та органів, яка діє на початок бюджетного року та набуває чинності в цьому році, а також на фінансування заходів соціального захисту населення та інших заходів, які не належать до тих, що фінансуються за видатками розвитку	1. ВРУ 2. КМУ 3. ВР АРК 4. МФУ
Кошторис	Міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує	5. НБУ 6. ДКСУ
Місцева позика (запозичення)	Приймання та зарахування доходів на рахунки бюджету, зберігання і перерахування коштів з цих рахунків на фінансування видатків бюджету	7. АФІУ 8. ДПСУ
Паспорт бюджетної програми	Доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів	9. ОДА 10. РДА 11. Головний розпорядник бюджетних коштів
Нерозподілені видатки	Бюджетно-процесуальна процедура, що легітимізує припинення фінансування певної установи, програми або проекту, якщо тільки право на їх діяльність чи виконання не продовжують на новий термін	12. Розпорядники бюджетних коштів 2-го ступеня
Нормативи витрат (фінансування)	Надання суб'єктам господарювання коштів з бюджету на засадах поворотності, строковості й платності	13. Отримувач бюджетних коштів
Поточні видатки	Механізм регулювання міжбюджетних відносин, спрямований на вирівнювання фінансових потенціалів регіонів і адміністративно-територіальних одиниць, за допомогою якого досягається баланс інтересів різних рівнів влади	
Сансет	Випуск в обіг казначейських білетів, зобов'язань і державних цінних паперів державним казначейством чи іншими державними фінансовими органами	
Секвестр бюджету	Фінансовий документ, у якому в плановому порядку визначаються обсяги коштів на фінансування певних об'єктів, програм і заходів з визначенням їх цільового призначення і розподілом за окремими періодами фінансування	

Продовження табл. 3.4

Поняття	Зміст	Виконавці (обрати з переліку)
Взаємозалік коштів	Постійне поліпшення бюджетного балансу, яке визначається розміром скорочення обсягу бюджетного дефіциту чи періодом, протягом якого відбувається постійне зниження дефіциту	1. ВРУ 2. КМУ 3. ВР АРК
Бюджетна класифікація	Сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій	4. МФУ 5. НБУ 6. ДКСУ
Видатки бюджету	Надання з бюджету у безповоротному порядку коштів на видатки, пов'язані зі здійсненням державних замовлень, виконанням державних програм, утриманням державних і комунальних установ та організацій	7. ДФІУ 8. ДПСУ 9. ОДА 10. РДА
Виконання бюджету	Пропорційне скорочення видатків з усіх статей бюджету (крім захищених) протягом часу, що залишається до закінчення поточного бюджетного року	11. Головний розпорядник бюджетних коштів
Головний розпорядник бюджетних коштів	Залучення органами місцевої влади і самоврядування коштів на умовах повернення, терміновості та платності	12. Розпорядники бюджетних коштів 2-го ступеня
Дотація вирівнювання	Бюджетна установа в особі її керівника, якому надано головне право розпоряджатися виділеними бюджетними асигнуваннями, а також спрямовувати їх для використання за бюджетним призначенням	13. Отримувач бюджетних коштів
Казначейська емісія	Видатки з резервних фондів Кабінету Міністрів України та фондів непередбачених видатків Ради міністрів АР Крим, обласних та місцевих державних адміністрацій, виконкомів місцевих рад	
Казначейський вексель	Систематизований перелік заходів, спрямованих на досягнення загальної мети та завдань, виконання яких пропонує та здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій	
Капітальні видатки	Державний цінний папір, що є короткостроковим зобов'язанням держави за виконані роботи та надані послуги, випущеним на період від трьох до 12 місяців, за якими дохід власників формується як різниця між номінальною ціною векселя та ціною продажу його зі знижкою проти номіналу	

Закінчення табл. 3.4

Поняття	Зміст	Виконавці (обрати з переліку)
Фінансове вирівнювання	Операції з фінансування видатків у рахунок погашення недоїмки за належними до бюджету платежами, які проводяться між розпорядником бюджетних коштів і платником податків у межах не проведених на дату взаємозаліку видатків або не використаних на цю дату асигнувань, на суми, що не перевищують розміру недоїмки платника з відповідних видів податків	1. ВРУ 2. КМУ 3. ВР АРК 4. МФУ 5. НБУ
Фіскальна консолідація	Кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу, та повернення надміру сплачених до бюджету сум	6. ДКСУ 7. ДФІУ 8. ДПСУ
Головні розпорядники бюджетних коштів	Бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень	9. ОДА 10. РДА 11. Головний розпорядник бюджетних коштів
Бюджетне асигнування	Документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет)	12. Розпорядники бюджетних коштів 2-го ступеня 13. Отримувач бюджетних коштів
Одержувач бюджетних коштів	Єдине систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів	
Цільове фінансування	Фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема: фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення; фінансування структурної перебудови національної економіки; субсидії, субвенції та інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням виробництва і соціальної сфери	

Примітка. ВРУ – Верховна Рада України; КМУ – Кабінет Міністрів України; ВР АРК – Верховна Рада АР Крим; МФУ – Міністерство фінансів України; НБУ – Національний банк України; ДКСУ – Державна казначейська служба України; ДФІУ – Державна фінансова інспекція України; ДПСУ – Державна податкова служба України; ОДА – обласна державна адміністрація; РДА – районна державна адміністрація.

Питання для самоперевірки

1. Завдання щодо виконання бюджету, які належать до компетенції обласних фінансових управлінь.
2. Документи, що використовуються при фінансуванні об'єктів соціальної сфери на рівні району міста.
3. Практичні приклади взаємодії органів ДКСУ з податковими органами при виконанні дохідної частини бюджету.
4. Детальна інтерпретація формули розрахунку міжбюджетних трансфертів.
5. Розподіл коштів на загальний та спеціальний фонди.
6. Позитивні та негативні чинники, що впливають на формування дохідної частини бюджету держави.
7. Проблеми взаємодії між учасниками процесу виконання дохідної частини бюджету держави та шляхи їх усунення.
8. Шляхи підвищення ефективності взаємодії між структурними підрозділами Державної казначейської служби України.
9. Єдиний казначейський рахунок як інструмент впливу на фінансовий та економічний розвиток України.
10. Прояви корупції в органах ДКСУ та засоби протидії їм.
11. Проблема розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями бюджетної системи в процесі виконання бюджету держави та шляхи її вирішення.
12. Фактори, що впливають на ефективність видатків бюджету держави.
13. Особливості діяльності ДКСУ на ринку позикових ресурсів.
14. Напрями підвищення ефективності взаємодії органів ДКСУ з розпорядниками бюджетних коштів.
15. Взаємодія розпорядників різних рівнів у процесі використання бюджетних коштів та напрями її поліпшення.

Розділ 6. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Відповідно до ст. 42 “Організація виконання державного бюджету” Бюджетного кодексу України Кабінет Міністрів України забезпечує виконання Державного бюджету України. Міністерство фінансів України здійснює загальну організацію та управління виконанням

Державного бюджету України, координує діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету. Стаття 43 “Казначейське обслуговування бюджетних коштів” встановлює, що при виконанні державного бюджету і місцевих бюджетів застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Державна казначейська служба України (до 1 січня 2011 р. – Державне казначейство України), що є центральним органом виконавчої влади, забезпечує казначейське обслуговування бюджетних коштів на основі ведення єдиного казначейського рахунку (ЄКР), відкритого у Національному банку України (НБУ).

Організація виконання дохідної частини бюджету

Виконати дохідну частину бюджету означає забезпечити повне і своєчасне надходження запланованих доходів у цілому і за кожним джерелом окремо до всіх ланок бюджетної системи.

Відповідно до статей 45 і 78 Бюджетного кодексу України податки, збори (обов’язкові платежі) та інші доходи державного і місцевих бюджетів визнаються зарахованими в дохід державного та місцевих бюджетів з моменту зарахування їх на ЄКР і не можуть акумулюватися на рахунках органів, що контролюють справляння надходжень бюджету. Тобто інформацію про надходження до державного та місцевих бюджетів органи Державної податкової служби України та інші органи адміністрування податків і зборів у процесі казначейського обслуговування державного та місцевих бюджетів можуть отримати лише від органів казначейства.

Виконання Державного бюджету України за доходами регламентується Порядком казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету, затвердженим наказом Державного казначейства України від 19.12.2000 № 131 (зі змінами і доповненнями), місцевих бюджетів – Порядком казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженим наказом Державного казначейства України від 04.11.2002 № 205 (зі змінами і доповненнями).

Порядок взаємодії між органами Державного казначейської служби України та Державної податкової служби України в процесі виконання державного бюджету та місцевих бюджетів за доходами

затверджено спільним наказом Державного казначейства України та Державної податкової адміністрації України від 25.04.2002 № 74/194.

Для забезпечення повноти надходжень платежів до бюджетів органи Державної податкової служби до 1 грудня щороку подають відповідним територіальним органам ДКСУ в електронному вигляді списки платників податків, які перебувають на податковому обліку в кожному районі, місті, області, за:

- 1) юридичними особами та їхніми філіями;
- 2) фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності (за відповідним запитом органу казначейства).

Списки платників податків повинні містити: назву (або прізвище, ім'я та по батькові для фізичної особи) платника податків, його ідентифікаційний код (номер), коди платежів відповідно до бюджетної класифікації України за доходами.

Після прийняття закону України про Державний бюджет України на відповідний рік (рішення про відповідний місцевий бюджет) та відкриття в установленому порядку рахунків з обліку доходів державного та місцевих бюджетів в органах казначейства середньої ланки інформація про реквізити відкритих рахунків надається відповідним органам Державної податкової служби України, ДКСУ – Державній податковій службі України.

У свою чергу, органи Державної податкової служби повідомляють реквізити аналітичних рахунків платникам протягом трьох робочих днів з дня відкриття цих рахунків. У разі змін складу платників або видів платежів протягом бюджетного періоду територіальні органи податкової служби в триденний термін подають відповідним органам казначейства уточнені списки.

Порядок відкриття рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України затверджено наказом Державного казначейства України від 02.12.2002 № 221 (зі змінами і доповненнями). Порядок регламентує взаємовідносини між органами казначейства і розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, відокремленими структурними підрозділами розпорядників бюджетних коштів, підприємствами, установами, організаціями і фізичними особами – суб'єктами підприємницької діяльності (клієнтами), а також органами, що контролюють справляння надходжень до бюджету, та органами місцевого самоврядування в процесі відкриття (закриття) рахунків і є

обов'язковим до застосування всіма органами казначейства, розпорядниками та одержувачами коштів бюджетів та іншими клієнтами органів Державної казначейської служби України.

Згідно з цим Порядком рахунки відкриваються відповідно до *Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного і місцевих бюджетів та Інструкції про відкриття аналітичних рахунків для обліку операцій з виконання бюджетів у системі Державного казначейства України, затверджених наказом Державного казначейства України від 28.11.2000 № 119 (зі змінами і доповненнями).*

Розрахунково-касове обслуговування розпорядників, одержувачів коштів та інших клієнтів здійснюється органами казначейства відповідно до умов договорів між ними і власниками рахунків, які складаються за типовою формою, встановленою Порядком відкриття рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України. У розробленні зазначеного порядку казначейство як учасник системи електронних платежів (СЕП) НБУ намагалося максимально врахувати вимоги Національного банку України, що містяться в Інструкції про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті, затвердженій *постановою Правління Національного банку України від 18.12.1998 № 527 (зі змінами)*, оскільки процедура відкриття рахунків чи то в банках, чи в органах казначейства має бути аналогічною.

Казначейство України щороку на початку нового бюджетного періоду централізовано відкриває бюджетні рахунки для зарахування надходжень до державного та місцевих бюджетів. Інформація про відкриті рахунки доводиться до територіальних органів ДКСУ для подальшого інформування податкових та митних органів. Рахунки відкриваються протягом 45 днів з дня прийняття закону України про Державний бюджет України на відповідний рік. У разі неприйняття цього закону переоформляються рахунки попереднього бюджетного періоду.

Платники податків сплачують податки і збори у безготівковій або готівковій формі через установи банків, у яких вони обслуговуються, установи Державного комітету зв'язку України та каси Ощадного банку – за місцезнаходженням платника. При безготівковій формі оплати розрахункові документи, які подаються в установи банку, мають бути оформлені відповідно до вимог Інструкції про безготівкові

розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22.

Документи, на підставі яких проводиться зарахування платежів до бюджету, сплачених готівкою:

- 1) копії платіжних доручень Ощадбанку та корінці прибуткових документів (“повідомлення”) про приймання установою банку платежів до державного і місцевих бюджетів;
- 2) копії квитанцій за формою 24 та формою 10, видані органами місцевого самоврядування платниками податків разом з описом до них;
- 3) платіжні доручення установ Державного комітету зв’язку України на перекази з доданими до них талонами поштових переказів (при сплаті платежів через установи зв’язку).

Платежі до бюджету зараховуються на бюджетні рахунки, відкриті в органах казначейства середньої ланки.

При зарахуванні платежів на бюджетні рахунки в органах казначейства здійснюються такі операції:

- повернення помилково або надміру зарахованих до бюджету коштів;
- відшкодування платникам податку на додану вартість;
- розподіл платежів між загальним та спеціальним фондами Державного бюджету України, державним і місцевими бюджетами та державними цільовими фондами відповідно до нормативів відрахувань, визначених законодавством;
- перерахування дотації вирівнювання місцевим бюджетам.

Щомісячно органи казначейства проводять з відповідними органами податкової служби звірку доходів за всіма кодами бюджетної класифікації на підставі даних про надходження до державного та місцевих бюджетів і відомостей розподілу коштів станом на 1-ше число місяця, наступного за звітним. За результатами складаються акти звірки. Акти звірки органів, підпорядкованих ДКСУ, Державній податковій службі України, разом зі звітами про виконання дохідної частини державного та відповідних місцевих бюджетів у терміни, передбачені для надання звітів, в обов’язковому порядку надсилаються до органів вищого рівня. Такі ж звірки проводяться працівниками органів казначейства та Державної митної служби України.

Організація виконання бюджету за видатками

Виконання видаткової частини бюджету пов'язане з перерахуванням і витрачанням коштів підприємствами, організаціями, установами в межах сум, які визначені й затверджені в бюджеті. Процес перерахування коштів із бюджету в бюджетній теорії і практиці отримав назву *бюджетного фінансування* (не варто плутати з поняттям “фінансування бюджету”).

Фінансування з бюджету (бюджетне фінансування) здійснюється на основі *двох основних принципів*: плановості та цільового характеру використання бюджетних коштів. Принцип плановості означає обов'язкову умову законодавчого затвердження цих видатків. Цільовий характер використання бюджетних коштів – вимогу до їх розпорядників і одержувачів використовувати виділені кошти за їх цільовим призначенням (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі на виконання бюджетних програм).

Методи бюджетного фінансування. Відомо два методи бюджетного фінансування. Перший – відкриття кредитів – базується на принципі авансування видатків на кредитній основі. Відкриття кредитів не означає перерахування грошових коштів на видатки головним розпорядникам коштів. Це дозвіл фінансового органу на видачу коштів, яка потім здійснюється установами банків у межах встановлених видатковим розписом (спеціальний документ) асигнувань. Підставою для відкриття кредитів є розпис видатків. Зазначений метод використовувався в Україні при фінансуванні з державного бюджету до 1 липня 1993 р.

Другий – метод перерахування коштів з рахунку бюджету на рахунок розпорядників коштів – до 1 липня 1993 р. використовувався лише при фінансуванні з місцевих бюджетів. Сутність цього методу полягає в тому, що фінансовий орган здійснює перерахування бюджетних коштів з рахунку бюджету на рахунки розпорядників коштів тільки за їх наявності на цьому рахунку. Підставою для перерахування є затверджені в бюджеті суми видатків.

З 1 липня 1993 р. відповідно до Указу Президента України “Про порядок виконання Державного бюджету України” від 18.06.1993 № 219/93 з метою забезпечення ефективного управління доходами і видатками державного бюджету, ведення касового порядку його виконання, посилення контролю за надходженням, цільовим і економ-

ним їх використанням було вирішено, що Міністерство фінансів України здійснюватиме фінансування видатків у межах наявних фінансових ресурсів у Державному бюджеті України. Це означало, що з цього моменту в Україні почав застосовуватися єдиний метод бюджетного фінансування – перерахування коштів з рахунку бюджету на бюджетні рахунки розпорядників коштів. Наприкінці 1995 р. в Україні було створено Державне казначейство України, до якого протягом 1996 р. перейшла функція організації та здійснення фінансування з державного бюджету. Після переходу всіх видів бюджетів на повнофункціональне казначейське обслуговування (2003–2004 рр.) цей метод зазнав певних змін, тобто змінилася сукупність кроків, які необхідно здійснити для виконання певного завдання, але навіть з урахуванням змін він використовується і сьогодні. Перерахування коштів з єдиного казначейського рахунку (на якому зберігаються кошти бюджету) розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів проводиться шляхом безготівкового перерахування (на користь суб'єктів господарської діяльності, які виконали для них роботи, реалізували товари і надали послуги) або видачі готівкових коштів у межах відкритих бюджетних асигнувань (за наявності коштів на ЄКР).

Відповідно до ст. 46 Бюджетного кодексу України *стадіями виконання бюджету за видатками є:*

- встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів на основі та в межах затвердженого розпису бюджету;
- затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі), а також порядків використання бюджетних коштів;
- взяття бюджетних зобов'язань;
- отримання товарів, робіт і послуг;
- здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних зобов'язань;
- використання товарів, робіт і послуг для виконання заходів бюджетних програм.

Бюджетне фінансування із Державного бюджету України здійснюється відповідно до наказу Державного казначейства України “Про порядок обслуговування державного бюджету за видатками та операціями з надання та повернення кредитів, наданих за рахунок коштів державного бюджету” від 25.05.2004 № 89 (зі змінами і доповненнями), із місцевих бюджетів – відповідно до наказу Державного

казначейства України “Про порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів” від 04.11.2002 № 205 (зі змінами і доповненнями).

Бюджетне фінансування проводиться органами казначейства, насамперед за наявності даних про територіальне розташування мережі установ, підприємств і організацій на відповідній території, на підставі затверджених кошторисів та паспортів бюджетних програм, відкритих бюджетних асигнувань і взятих до обліку бюджетних зобов’язань.

Порядок і терміни доведення інформації про територіальне розташування установ, підприємств, організацій органам казначейства. Формування мережі

Перед тим, як розглянути це питання, необхідно звернутися до визначення понять і положень у Бюджетному кодексі України:

- відповідно до пп. 47 п. 1 ст. 2 бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов’язань та здійснення витрат бюджету – це *розпорядник бюджетних коштів*;
- відповідно до п. 1 ст. 22 *розпорядників бюджетних коштів* за обсягом наданих їм прав поділяють на *головних розпорядників бюджетних коштів та розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня* (як ті, що мають у своєму підпорядкуванні підвідомчі установи, так і ті, що їх не мають);
- відповідно до пп. 38 п. 1 ст. 2 *одержувач бюджетних коштів* – суб’єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету;
- відповідно до п. 6. ст. 22 *розпорядник бюджетних коштів може уповноважити одержувача бюджетних коштів* на виконання заходів, передбачених бюджетною програмою та надати йому кошти бюджету в межах відповідних бюджетних асигнувань.

Головні розпорядники бюджетних коштів до початку бюджетного періоду визначають мережу розпорядників коштів бюджету нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів за територіями, чітко визначивши статус кожної установи, яка обслуговується у відповідному органі казначейства. Установа не може бути водночас розпорядником бюджетних коштів та їх одержувачем.

Підприємство (установу, організацію) не може бути внесено водночас до мережі головного розпорядника та розпорядника нижчого рівня за однією бюджетною програмою.

До мережі відповідних розпорядників бюджетних коштів входять підприємства (установи, організації), внесені до Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, у порядку, встановленому ДКСУ.

Якщо до 1 березня поточного бюджетного періоду головним розпорядником бюджетних коштів (розпорядником нижчого рівня) не внесені до мережі поточного бюджетного періоду установи, які на кінець попереднього бюджетного періоду перебували в його мережі і мали бюджетну заборгованість та для них у кошторисах (планах асигнувань, планах використання) не передбачені асигнування для погашення такої заборгованості, цей розпорядник несе відповідальність згідно з бюджетним законодавством.

Не пізніше ніж за 15 днів до початку бюджетного періоду головні розпорядники бюджетних коштів подають ДКСУ на паперових та електронних носіях відомості про мережу установ і організацій, які отримують кошти з Державного бюджету України. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольські міські державні адміністрації подають інформацію про мережу розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів органам казначейства середньої ланки для внесення до єдиної бази даних мережі розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету. Розпорядники нижчого рівня, до сфери управління яких належать інші розпорядники нижчого рівня, складають мережу у порядку, визначеному для головних розпорядників коштів. Ці розпорядники (крім районних державних адміністрацій) обслуговуються в органах казначейства середньої ланки та включають до мережі розпорядників нижчого рівня й одержувачів, які обслуговуються в органах казначейства відповідної адміністративно-територіальної одиниці. Районні державні адміністрації обслуговуються у відповідних органах казначейства базової ланки та включають до мережі розпорядників та одержувачів, які обслуговуються в цьому управлінні.

Розпорядники нижчого рівня (обласний рівень) надають органам казначейства середньої ланки на паперових і електронних носіях дані про мережу розпорядників та одержувачів бюджетних коштів у територіальному розрізі (міст, районів) не пізніше ніж за 10 днів до по-

чатку бюджетного періоду. Органи казначейства отриману інформацію вносять до єдиної бази даних мережі розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету. Органи казначейства середньої ланки, отримавши цю інформацію, передають її органам казначейства базового рівня. Районні державні адміністрації подають інформацію про мережу органам казначейства базової ланки.

Органи казначейства перевіряють подану інформацію на відповідність встановленим вимогам до складання мережі даним Єдиного реєстру розпорядників і одержувачів бюджетних коштів (код розпорядника коштів за Єдиним реєстром розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ, повне та скорочене найменування, статус установи (розпорядник або одержувач), код та найменування органу казначейства) і вносять до єдиної бази даних мережі розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету, про що на документі ставиться відбиток штампа за формою. Якщо виявлено невідповідність інформації зазначеним даним, про це повідомляється обслуговуючому органу казначейства для виправлення або тлумачення такої невідповідності.

У процесі виконання державного бюджету розпорядниками бюджетних коштів можуть виникати зміни мережі, наприклад, у разі внесення до мережі нової установи, виключення установи з мережі, уточнення реквізитів тощо. Про ці зміни головні розпорядники бюджетних коштів повідомляють ДКСУ, а розпорядники нижчого рівня – безпосередньо органи казначейства, що їх обслуговують на місцях. Реєстр змін у мережі з відповідним обґрунтуванням надається на паперових і електронних носіях.

Відповідальність за достовірність даних, наведених у мережі, несуть розпорядники бюджетних коштів. Органи ДКСУ є користувачами мережі розпорядників бюджетних коштів. Казначейство надає головним розпорядникам бюджетних коштів інформацію з єдиної бази даних мережі розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету на паперових і електронних носіях.

Процедура формування бази даних мережі розпорядників коштів місцевих бюджетів аналогічна описаній процедурі.

Кількість установ та організацій, включених до Єдиного реєстру розпорядників і одержувачів бюджетних коштів зведеного бюджету України, на кінець 2012 р. становила 74 125, із них за Державним бюджетом України – 18 619, за місцевими бюджетами – 55 506.

Порядок доведення обсягів асигнувань та кошторисів до органів казначейства відповідного рівня

У місячний термін після прийняття закону про державний бюджет Міністерство фінансів України готує бюджетний розпис і доводить його до ДКСУ. У визначений термін Міністерство фінансів України направляє казначейству затверджений річний розпис асигнувань Державного бюджету України (за винятком надання кредитів з Державного бюджету України), помісячний розпис асигнувань загального фонду Державного бюджету України (за винятком надання кредитів з Державного бюджету України), річний розпис витрат спеціального фонду Державного бюджету України з розподілом за видами надходжень, помісячний розпис спеціального фонду Державного бюджету України (за винятком власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), річний розпис повернення кредитів до Державного бюджету України та надання кредитів з державного бюджету України, помісячний розпис повернення кредитів до загального фонду та надання кредитів із загального фонду Державного бюджету України. У триденний термін витяги із зазначених документів доводять до головних розпорядників коштів. Отримані витяги є підставою для затвердження в установленому порядку кошторисів, планів асигнувань загального фонду, планів спеціального фонду, планів надання кредитів із загального фонду Державного бюджету України розпорядників та планів використання бюджетних коштів одержувачів. Підприємства (установи, організації) затверджують кошториси, плани асигнувань загального і спеціального фондів державного бюджету, плани надання кредитів загального фонду державного бюджету підвідомчим установам та організаціям, діяльність яких координується через них. Головні розпорядники коштів готують і в триденний термін подають ці документи ДКСУ.

Порядок подання інформації у розрізі трьох ланок органів казначейства і рівнів розпорядників коштів

- Головні розпорядники коштів надають обсяги асигнувань і зведені кошториси в розрізі підвідомчих установ у ДКСУ.
- Казначейство доводить цю інформацію до органів середньої ланки.

- Розпорядники коштів нижчого рівня (з урахуванням одержувачів бюджетних коштів) надають обсяги асигнувань і зведені кошториси в розрізі підвідомчих установ органам казначейства середньої ланки, які доводять одержану інформацію органам базової ланки.
- Розпорядники коштів нижчого рівня (з урахуванням одержувачів бюджетних коштів) надають обсяги асигнувань і затверджені кошториси органам казначейства базової ланки.

Показники зведених кошторисів, зведених планів асигнувань загального фонду державного бюджету, спеціального фонду державного бюджету, надання кредитів із загального фонду, зведення показників спеціального фонду головних розпорядників, а також відповідні дані розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів обліковуються в органах казначейства на відповідних рахунках, відкритих за рахунками позабалансового обліку.

Порядок доведення обсягів асигнувань місцевих бюджетів і даних кошторисів розпорядників, які отримують кошти місцевих бюджетів, до органів казначейства, в яких вони обслуговуються, такий самий, як і при виконанні Державного бюджету України.

Лімітування бюджетних асигнувань організації, установи

Після того, як будуть враховані обсяги та терміни погашення основної суми державного боргу, вивчені можливості щодо обсягів і термінів залучення державних запозичень, графіки проведення приватизації державного майна, а також потреби покриття помісячних касових розривів загального фонду державного бюджету, на підставі складених розписів доходів і фінансування розраховують граничні помісячні обсяги асигнувань загального фонду державного бюджету. Узагальнена лімітна довідка складається для кожного головного розпорядника з визначенням помісячних обсягів асигнувань головному розпоряднику в цілому. На підставі лімітних довідок головні розпорядники повідомляють розпорядників нижчих рівнів про встановлені обсяги асигнувань для уточнення кошторисів і складання проектів планів асигнувань. У процесі підготовки проектів кошторисів бюджетні установи приводять у відповідність до визначеного фонду оплати праці штатні розписи, а решту витрат – у відповідність до ін-

ших встановлених асигнувань таким чином, щоб забезпечити виконання покладених на установу функцій.

Проекти кошторисів і планів асигнувань, які подають установи головним розпорядникам і розпорядникам вищого рівня, за необхідності розглядаються в присутності керівників цих установ. Розпорядники коштів вищого рівня під час розгляду кошторисів і планів асигнувань повинні забезпечувати виконання вимог законодавства, не допускати включення до кошторисів асигнувань, не підтверджених розрахунками та економічно не обґрунтованих.

Наступним кроком є розроблення і затвердження паспортів бюджетних програм. Відповідно до ст. 20 Бюджетного кодексу України головний розпорядник бюджетних коштів розробляє та протягом 45 днів з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет) затверджує спільно з Міністерством фінансів України (місцевим фінансовим органом) паспорт бюджетної програми. Порядок подання їх до органів казначейства такий самий, як і цих кошторисів.

Відкриття бюджетних асигнувань

Процедура відкриття асигнувань є одним з інструментів управління ЄКР протягом місяця, інакше кажучи, лімітування всередині помісячного розпису. Необхідність цього полягає у площині мінімізації місячних касових розривів. Дохідна частина бюджету протягом місяця наповнюється нерівномірно, пік припадає на останні числа, тоді як потреба у погашенні зобов'язань – на інші дати місяця.

Відкриті асигнування – це норма, що стосується виключно внутрішніх казначейських процедур, які мають бути визначені внутрішніми інструктивними документами ДКСУ; це право, надане головним розпорядникам та розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня щодо розподілу виділених асигнувань загального та спеціального фондів державного бюджету підвідомчим установам (одержувачам бюджетних коштів) та використання бюджетних асигнувань з урахуванням узятих зобов'язань. Відкриті асигнування забезпечуються ресурсами ЄКР.

Сучасна нормативна база визначає, що асигнування за захищеними видатками загального фонду державного бюджету відкриваються в обсязі помісячного розпису в перший робочий день місяця

в автоматизованому режимі, а за *незахищеними видатками* – шляхом складання казначейством пропозицій щодо відкриття асигнувань, як правило, щотижнево.

У перший робочий день місяця ДКСУ на підставі помісячного розпису (без складання пропозицій) готує Розпорядження щодо зарахування асигнувань за захищеними статтями і видатками (оплата праці працівників бюджетних установ, придбання медикаментів і перев'язувальних матеріалів, забезпечення продуктами харчування, оплата комунальних послуг та енергоносіїв, трансферти населенню та ін.) на узагальнені рахунки відкритих асигнувань загального фондів державного бюджету в розрізі головних розпорядників коштів. Головні розпорядники коштів після отримання Виписки про відкриті асигнування подають відповідному структурному підрозділу ДКСУ розподіли відкритих асигнувань за кодами програмної і економічної класифікації видатків та за територіями у розрізі розпорядників нижчого рівня та одержувачів бюджетних коштів на паперових та електронних носіях і з урахуванням фінансових зобов'язань.

Перевірені розподіли групуються ДКСУ за територіями, і на їх підставі складаються Реєстри на відкриття асигнувань, які засобами електронного зв'язку передаються органам казначейства середньої ланки. На підставі реєстрів складається Зведення реєстрів відкритих асигнувань та формується аналітична база даних, і суми переданих асигнувань відображаються на рахунках управлінського обліку.

Процедура відкриття бюджетних асигнувань передбачена тільки при виконанні Державного бюджету України.

Порядок відкриття бюджетних рахунків в органах казначейства

Відкриття бюджетних рахунків в органах ДКСУ регламентується наказом Державного казначейства України “Про затвердження Порядку відкриття рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України” від 02.12.2002 № 221 (зі змінами і доповненнями).

Бюджетні рахунки для операцій клієнтів з бюджетними коштами поділяються на:

- реєстраційні рахунки, які відкриваються розпорядникам бюджетних коштів, відокремленим структурним підрозділам розпорядників бюджетних коштів за відповідними кодами бю-

- джетної класифікації видатків та кредитування бюджету для обліку операцій з виконання загального фонду кошторисів;
- спеціальні реєстраційні рахунки, які відкриваються розпорядникам бюджетних коштів, відокремленим структурним підрозділам розпорядників бюджетних коштів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків та кредитування бюджету для обліку операцій з виконання спеціального фонду кошторисів;
 - рахунки одержувачів бюджетних коштів для обліку операцій з виконання плану використання бюджетних коштів;
 - рахунки, які відкриваються розпорядникам бюджетних коштів для здійснення загальнодержавних видатків;
 - рахунки, які відкриваються розпорядникам коштів місцевих бюджетів для обліку руху коштів загального та/або спеціального фондів місцевих бюджетів за міжбюджетними трансфертами;
 - особові рахунки, які відкриваються розпорядникам коштів місцевих бюджетів за відповідними кодами бюджетної класифікації видатків та кредитування бюджету для обліку руху коштів, виділених із загального та/або спеціального фондів місцевих бюджетів для розподілу між розпорядниками та одержувачами коштів місцевих бюджетів, а також відокремленими структурними підрозділами розпорядників коштів місцевих бюджетів.

Бюджетні рахунки відкриваються щорічно на початок нового бюджетного періоду відповідно до закону України про Державний бюджет України та рішень про місцеві бюджети на відповідний рік. Усі відкриті рахунки реєструються в Книзі відкритих рахунків, яка ведеться органами казначейства.

Документи, необхідні для відкриття бюджетних рахунків розпорядникам і одержувачам бюджетних коштів в органах казначейства:

- а) заява про відкриття рахунків за підписом керівника та головного бухгалтера або інших посадових осіб, яким відповідно до затвердженої в установленому порядку картки зі зразками підписів та відбитка печатки надано право першого та другого підписів;
- б) копія свідоцтва про державну реєстрацію клієнта в органі, уповноваженому здійснювати державну реєстрацію, засвідчену органом, що видав свідоцтво, або у нотаріальному порядку;

- в) копія довідки про включення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, засвідчену в нотаріальному порядку або органом, що видав довідку;
- г) копія належним чином зареєстрованого (затвердженого) установчого документа, засвідчена органом, що здійснив реєстрацію, або у нотаріальному порядку. Положення юридичних осіб публічного права, які затверджуються розпорядчими актами Президента України, органу державної влади, органу АРК або органу місцевого самоврядування, засвідчення не потребують. Клієнти, що діють на підставі законів, установчі документи не подають;
- д) копія документа, що підтверджує взяття клієнта на облік в органі Державної податкової служби, засвідчена органом, що видав документ, або нотаріально;
- е) картка зі зразками підписів і відбитка печатки та перелік рахунків, якими можуть розпоряджатися зазначені у картці особи, оформлені з урахуванням вимог;
- е) копія повідомлення про взяття клієнта на облік у відповідному органі Пенсійного фонду України як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, засвідчена органом, що його видав, або нотаріально;
- ж) копія довідки про включення розпорядника (одержувача) до Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, засвідчена органом, що видав документ;
- з) затверджений кошторис розпорядників бюджетних коштів, крім видатків бюджетів, кошториси для здійснення яких не складаються (для одержувачів бюджетних коштів – план використання бюджетних коштів).

Бюджетні рахунки, відкриті в поточному бюджетному періоді, закриваються не пізніше 31 грудня або в останній день іншого бюджетного періоду. У разі змін у законодавстві бюджетні рахунки можуть закриватися (відкриватися) протягом поточного бюджетного періоду.

Бюджетні рахунки відкриваються на підставі договорів і додаткових договорів між клієнтами та органами казначейства. Договір складається за встановленою формою і містить: предмет договору, права і обов'язки сторін, порядок розв'язування спорів, строки дії

договору, порядок його зміни і припинення, інші умови та юридичні адреси сторін.

Кількість реєстраційних рахунків за коштами загального фонду Державного бюджету України на 31 грудня 2010 р. становила 32 317, а кількість спеціальних реєстраційних рахунків за коштами спеціального фонду Державного бюджету України – 23 869.

Порядок взяття на облік бюджетних зобов'язань

Розпорядники бюджетних коштів беруть бюджетні зобов'язання за загальним фондом бюджету в межах бюджетних асигнувань, установлених кошторисами (планами використання бюджетних коштів), враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами казначейства; за спеціальним фондом бюджету беруть бюджетні фінансові зобов'язання виключно в межах фактичних надходжень до цього фонду, залишків коштів на спеціальних реєстраційних рахунках у частині власних надходжень та бюджетних асигнувань, встановлених кошторисами (планами використання бюджетних коштів).

Розпорядники бюджетних коштів за умови взяття зобов'язання протягом семи робочих днів з дати його виникнення подають до відповідного органу ДКСУ Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт взяття на облік зобов'язань.

За умови взяття бюджетного зобов'язання, за яким застосовуються процедури закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, розпорядник бюджетних коштів протягом семи робочих днів з дати, зазначеної у звіті про результати проведення процедури закупівель, подає до ДКСУ додатково, крім вказаних документів, оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують проведення закупівлі та передбачені законодавством у сфері державних закупівель (звіти про результати проведення процедури закупівлі, листи-погодження уповноваженого органу щодо можливості застосування процедури закупівлі, яка потребує погодження, тощо).

За умови взяття бюджетного зобов'язання, що виникло на виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів), розпорядник бюджетних коштів проставляє суму в Реєстрі розрахунково, на підставі договору (контракту) за курсом Національного банку України на день подання Реєстру. У разі закупівлі валюти через міжбанківський валютний ринок України розпорядник бюджетних коштів проставляє суму в Реєстрі розрахунково на підставі договору (контракту) на рівні курсу, встановленого на міжбанківському валютному ринку України на день подання Реєстру.

Органи ДКСУ звіряють поданий розпорядником Реєстр та документи, що підтверджують відповідність даних, включених до Реєстру.

Підтвердні документи, надані розпорядником бюджетних коштів, опрацьовуються органом казначейства:

- 1) за захищеними статтями, які не потребують проведення процедур закупівель, – протягом одного операційного дня;
- 2) за захищеними статтями, які потребують проведення процедур закупівель (крім капітальних видатків), – до трьох операційних днів;
- 3) за іншими поточними видатками, крім захищених, – до трьох операційних днів;
- 4) за капітальними видатками – до п'яти операційних днів.

За бюджетними фінансовими зобов'язаннями, які виникають у процесі виконання кошторису, розпорядники бюджетних коштів протягом семи робочих днів з дати виникнення зобов'язання, але не пізніше останнього робочого дня місяця подають до відповідного органу ДКСУ Реєстр бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників (одержувачів бюджетних коштів на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях, а також оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт взяття бюджетного та бюджетного фінансового зобов'язання.

Документи, що підтверджують факт взяття зобов'язань та/або бюджетного фінансового зобов'язання, повертаються розпоряднику з відміткою *“зареєстровано та взято на облік”*.

Органи казначейства не реєструють:

- а) зобов'язання у разі:

– відсутності у розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань, встановлених кошторисом;

- відсутності документів, які підтверджують факт взяття бюджетного зобов'язання;
 - відсутності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми;
 - невідповідності напрямів витрачання бюджетних коштів бюджетному асигнуванню, паспорту бюджетної програми;
 - неподання або подання неповного пакета підтвердних документів щодо проведення процедур закупівлі товарів, робіт і послуг за державні кошти;
 - недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень та обмежень, які вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами;
 - недотримання вимог до оформлення поданих документів;
- б) фінансові зобов'язання за умови:
- відсутності відповідного бюджетного зобов'язання, відображеного у бухгалтерському обліку виконання державного та місцевих бюджетів;
 - відсутності у розпорядника бюджетних коштів фактичних надходжень спеціального фонду;
 - відсутності документів, які підтверджують факт узяття бюджетного фінансового зобов'язання;
 - недотримання вимог до оформлення поданих документів;
 - невідповідності фінансового зобов'язання бюджетному зобов'язанню, відображеному в бухгалтерському обліку виконання державного та місцевих бюджетів;
 - недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень та обмежень, які вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами.

У таких випадках органи казначейства не реєструють зобов'язання та/або фінансові зобов'язання, а попереджають у письмовій формі відповідних розпорядників про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою усунути порушення щодо взяття та/або реєстрації таких зобов'язань. Розпорядник бюджетних коштів усуває порушення у строк до 30 календарних днів, про що повідомляє відповідний орган казначейства та, за наявності, подає виправлені документи. У разі неповідомлення розпорядником бюджетних коштів про усунення порушення орган ДКСУ оформляє протокол про порушення бюджетного законодавства та повідомляє органи Держ-

жавної фінансової інспекції України для вжиття заходів відповідно до законодавства.

Розпорядники бюджетних коштів бюджетів місцевого самоврядування за умови взяття бюджетного фінансового зобов'язання подають до відповідного органу ДКСУ Реєстр-розпорядження на виділення коштів з бюджетів місцевого самоврядування на погашення бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників бюджетних коштів (на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях), оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт взяття бюджетного фінансового зобов'язання, а також платіжні доручення на погашення бюджетних фінансових зобов'язань.

Після проходження стадій встановлення бюджетних асигнувань розпорядникам, затвердження кошторисів, паспортів бюджетних програм і порядків використання бюджетних коштів, взяття бюджетних фінансових зобов'язань та отримання товарів, робіт і послуг відбувається процедура здійснення платежів відповідно до взятих бюджетних фінансових зобов'язань.

Здійснення видатків шляхом оплати рахунків і видачі готівкових коштів

Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів після отримання товарів, робіт і послуг відповідно до умов взятого бюджетного зобов'язання приймають рішення про їх оплату та надають доручення на здійснення платежу органу казначейства.

З метою забезпечення контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів органи казначейства в частині виконання державного і місцевих бюджетів за видатками здійснюють:

- попередній контроль – на етапі реєстрації зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;
- поточний контроль – у процесі оплати рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів.

Органи казначейства проводять платежі на підставі платіжних доручень за дорученнями розпорядників та одержувачів бюджетних коштів у разі наявності в обліку відповідного зобов'язання та фінансового зобов'язання у межах залишків на рахунках для обліку відкритих асигнувань (тільки для Державного бюджету України). Під-

тверді документи (договори, звіт про результати проведення процедури закупівлі) надаються у разі потреби в авансуванні, поетапній оплаті зареєстрованих фінансових зобов'язань тощо.

Платіжні доручення подаються до органів казначейства в кількості примірників, необхідних для всіх учасників безготівкових розрахунків. Форма, обов'язкові реквізити платіжних доручень та вимоги щодо заповнення розрахункових документів на паперових носіях визначено Інструкцією про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затвердженою постановою Правління Національного банку України від 21.01.2004 № 22.

Подані розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів платіжні доручення перевіряються в органах казначейства щодо наявності всіх необхідних реквізитів, відповідності підписів відповідальних посадових осіб і відбитка печатки установи зразкам. За правильність оформлення та достовірність інформації, наведеної у платіжному дорученні, відповідає розпорядник (одержувач) бюджетних коштів.

Після проведення платежу на платіжних дорученнях, за якими здійснено оплату, ставиться відмітка у вигляді відбитка штампа казначая "Оплачено".

Платіжне доручення не береться до виконання у разі:

- неправильного заповнення реквізитів, якщо не заповнено хоча б один з реквізитів, або недотримання вимог до оформлення платіжного документа;
- відсутності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми, крім бюджетних програм, за якими не складаються паспорти;
- відсутності в обліку органів казначейства відповідних зобов'язань та фінансових зобов'язань;
- невідповідності платежу зареєстрованим бюджетним та фінансовим зобов'язанням;
- невідповідності зазначеного коду економічної класифікації видатків та кредитування бюджету економічній характеристиці платежу;
- обмеження здійснення видатків, що встановлюється нормативно-правовими актами;
- накладення арешту на кошти, що перебувають на відповідному рахунку розпорядника;

- зупинення операцій з бюджетними коштами на відповідному рахунку розпорядника;
- надходження до органів казначейства рішення органу оскарження за результатами розгляду скарги щодо порушення законодавства у сфері державних закупівель та/або копії рішення суду про визнання результатів процедури закупівель недійсними, яке набрало законної сили;
- відсутності або недостатності невикористаних відкритих асигнувань у частині загального та спеціального фондів державного бюджету (крім власних надходжень) розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів та відсутності або недостатності коштів (у частині власних надходжень) на відповідних рахунках бюджетних установ та організацій;
- перевищення показників, затверджених у кошторисах, планах асигнувань загального та спеціального фондів державного бюджету, планах надання кредитів із загального фонду державного бюджету, планах використання бюджетних коштів розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів;
- неподання документів, що підтверджують отримання товарів, робіт/послуг за договорами, згідно з умовами яких було здійснено авансування.

Платіжне доручення, не взяте до виконання у зв'язку із зазначеними причинами, не пізніше наступного робочого дня повертається без виконання органами казначейства розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів, від яких воно надійшло, разом з відмовою у прийнятті до виконання платіжних доручень у письмовій формі. У такому випадку до платіжного доручення складається попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою усунення цього порушення, яке реєструється у журналі реєстрації попереджень.

Строк дії платіжного доручення розпорядників та одержувачів бюджетних коштів установлений у межах 10 календарних днів з дня його виписання. Списання коштів з рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів здійснюється на підставі першого примірника розрахункового документа, який залишається на зберіганні в органах казначейства.

Розрахункові документи надаються як на паперових, так і на електронних носіях. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів від-

повідать за правильність заповнення розрахункового документа, у тому числі номерів рахунків і кодів банків, суми податків, кодів бюджетної класифікації тощо.

Усі операції казначейства повинні оформлятися відповідними документами, що є підставою для відображення їх в обліку, і вміщувати конкретну інформацію про характер операції.

Органи казначейства при здійсненні розрахунково-касового обслуговування розпорядників бюджетних коштів шляхом проведення платежів з їх рахунків та рахунків одержувачів бюджетних коштів надають розпоряднику та одержувачу бюджетних коштів виписки з рахунку про здійснені операції за результатами попереднього операційного дня.

При застосуванні системи безготівкової виплати заробітної плати кошти перераховуються (за згодою працівників підприємств, установ та організацій) на вкладні рахунки відповідно до платіжних доручень та заявки на видачу готівки та перерахування коштів на вкладні рахунки.

Операції можуть проводитися також розпорядниками у натуральній формі у межах планових показників та відображатися в бухгалтерському обліку виконання державного бюджету. Розпорядники до закінчення звітного періоду складають і подають до органів казначейства довідку про надходження у натуральній формі.

Для оформлення документів на отримання заробітної плати, стипендії, допомоги, видатків на службові відрядження та інших коштів на видатки, які не можуть бути проведені безготівковою оплатою, розпорядники та одержувачі бюджетних коштів подають до органів казначейства заявку на видачу готівки та перерахування коштів на вкладні рахунки у двох примірниках. Заявки на видачу готівки виписуються розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів на осіб, з якими в них укладені договори про повну матеріальну відповідальність та які мають право отримувати і видавати кошти. У заявках на видачу готівки зазначаються суми податку на доходи фізичних осіб, суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, інші податки й обов'язкові платежі, утримані із заробітної плати та нараховані на її фонд.

Після видачі готівки один примірник повертається розпоряднику або одержувачу бюджетних коштів з відповідним відбитком штампа казначея, другий – зберігається в органах казначейства.

На підставі перевіреної заявки відповідальні особи органів казначейства підписують грошові чеки на отримання готівки з поточних рахунків, відкритих в установах банків на ім'я відповідного органу казначейства. Для отримання готівки з рахунків розпорядникам видаються грошові чекові книжки. Після підтвердження факту оплати (копія платіжного доручення) орган казначейства в установленому порядку отримує в банку чекові книжки та реєструє їх у журналі реєстрації отриманих та виданих чекових книжок.

Передача чекової книжки розпоряднику здійснюється на підставі довіреності розпорядника установленної форми шляхом оформлення акта приймання-передачі грошових чекових книжок у двох примірниках.

Готівка на здійснення інших видатків, які не можуть бути проведені у безготівковій формі, розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів видається на підставі заявки на видачу готівки. Але чинний порядок чітко регламентує строки надання готівкових коштів під звіт: на закупівлю сільськогосподарської продукції, продуктів її переробки та заготівлю вторинної сировини дозволяється на строк не більше 10 робочих днів від дня видачі готівкових коштів під звіт, а на всі інші виробничі (господарські) потреби – на строк не більше двох робочих днів, включаючи день отримання готівкових коштів під звіт.

Після отримання установою матеріальних цінностей або послуг, придбаних за готівку, до органів казначейства подаються документи, які підтверджують здійснені видатки (акти придбання матеріальних цінностей чи послуг, рахунки-фактури тощо). Відповідальність за цільове використання готівки несе розпорядник або одержувач бюджетних коштів.

Для проведення операцій із застосуванням банківських платіжних карток бюджетним установам відкривається картковий рахунок в установах банків на умовах договору. У договорі повинні бути вказані довірені особи установи, перелік яких додається до заяви про відкриття карткового рахунку.

Розпорядники бюджетних коштів за деякими напрямками витрат, встановленими законодавством, можуть проводити розрахунки в іноземній валюті. Для здійснення операцій в іноземній валюті розпорядники бюджетних коштів відкривають рахунки в установах банків за відповідними балансовими рахунками згідно з вимогами нор-

мативних актів НБУ. Після відкриття рахунку для обліку операцій в іноземній валюті бюджетна установа подає до відповідного органу казначейства довідку банку про відкриття рахунку на її ім'я.

Для погашення зобов'язань, узятих розпорядниками бюджетних коштів в іноземній валюті, пов'язаних з міжнародною діяльністю, ДКСУ на підставі поданої заявки-доручення, зважаючи на наявність коштів на валютних рахунках, відкритих на ім'я казначейства, та потреби в іноземній валюті приймає рішення про перерахування коштів з валютного рахунку на рахунок розпорядника, відкритий в установі банку.

Казначейство готує платіжний документ на перерахування коштів в іноземній валюті з рахунку ДКСУ на рахунок бюджетної установи, зазначений у заявці. Гривневий еквівалент перерахованої валюти в той самий день на підставі наданих розпорядниками бюджетних коштів реєстрів зобов'язань, фінансових зобов'язань та платіжних доручень списується з реєстраційного рахунку розпорядника.

У разі здійснення розрахунків розпорядниками бюджетних коштів за зобов'язаннями, що виникли внаслідок укладання договорів і не пов'язані з міжнародною діяльністю, розпорядник подає до органів казначейства платіжне доручення на перерахування коштів з відповідних рахунків у національній валюті для закупівлі іноземної валюти на міжбанківській валютній біржі. Разом з платіжним дорученням надаються підтвердні документи в установленому порядку.

ОБЛІК ТА ЗВІТНІСТЬ ПРО ВИКОНАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ І МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Мета:

- дослідити процедуру обліку на етапі виконання бюджету держави як складової бюджетного процесу;
- вивчити особливості формування та подання звітності стосовно руху та використання бюджетних коштів у межах бюджетного процесу.

Завдання:

- проаналізувати діяльність бухгалтерських служб казначейства та їх функції в процесі виконання бюджету держави;
- визначити особливості документообігу в межах бюджетного обліку;
- з'ясувати організаційні основи синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету;
- проаналізувати основні етапи звітності за рухом бюджетних коштів;
- сформувати цілісне уявлення про нормативно-правову базу, яка визначає правила формування та подання звітності за підсумками використання бюджетних коштів;
- дослідити основні форми звітності, їх зміст, терміни та порядок подання.

Розділ 1. РОБОТА З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

- 1.1. Проаналізувати діяльність бухгалтерських служб казначейства та їх функції в процесі виконання бюджету держави.
- 1.2. Визначити особливості документообігу в межах бюджетного обліку.
- 1.3. З'ясувати організаційні основи синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету.
- 1.4. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо казначейського обслуговування бюджетних коштів (ст. 43).
- 1.5. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо ведення бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України та порядок закриття рахунків після закінчення бюджетного періоду (статті 56–57).
- 1.6. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо звітності про виконання Державного бюджету України (статті 58–62). Визначити відмінності між фінансовою і бюджетною звітністю, періодичність і склад бюджетної звітності, а також органи, що беруть участь у її підготовці із зазначенням інших користувачів даних, що подаються у бюджетній звітності. Проаналізувати відповідні накази Державної казначейської служби України. Вказати зміни, які відбулися.
- 1.7. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо звітності про виконання місцевих бюджетів України (ст. 80). Визначити періодичність і склад бюджетної звітності, а також органи, які беруть участь у її підготовці із зазначенням інших користувачів даних, що подаються у бюджетній звітності. Проаналізувати відповідні накази Державної казначейської служби України. Вказати зміни, які відбулися.

Розділ 2. АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 2.1. Проаналізувати цифрові дані форми квартальної звітності “Звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України” у поточному бюджетному періоді. Охарактеризувати стан бюджету на звітну дату.
- 2.2. Дослідити цифрові дані форми річної звітності про виконання закону про Державний бюджет України “Звіт про бюджетну за-

боргованість” у поточному бюджетному періоді. Охарактеризувати стан бюджетної заборгованості на звітну дату.

- 2.3. Проаналізувати інформацію про виконання захищених видатків Державного бюджету України за результатами виконання бюджету у поточному бюджетному періоді.
- 2.4. Визначити стан державного боргу в Україні за результатами розгляду квартальної звітності у поточному бюджетному періоді.

Розділ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТЕЙ (ПІДГОТОВКА ІНТЕЛЕКТ-КАРТ)

- Система обліку (бухгалтерський, бюджетний, управлінський облік).
- Функції бухгалтерських служб органів казначейства в організації обліку виконання бюджетів та кошторисів і видатків установ.
- Структура балансу виконання бюджету.
- Визначення результатів виконання бюджету та складання заключного балансу з виконання бюджету.
- Формування бюджетної звітності про виконання Державного бюджету України.
- Формування звітності про виконання місцевих бюджетів України (на прикладі конкретного місцевого бюджету).
- Порядок і терміни подання звітності (окремо: місячної, квартальної, річної) про виконання Державного бюджету України відповідним органам законодавчої і виконавчої влади.
- Процедура розгляду і прийняття рішення щодо затвердження річного звіту про виконання закону України про державний бюджет.

Розділ 4. СИТУАЦІЙНІ ТА РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Звітність головних розпорядників коштів про використання коштів загального та спеціального фондів бюджету.

Структура завдання передбачає, що в першій його частині вивчається організація та проводиться аналіз процесів; аналізуються первинні документи і форми звітності; показується вміння заповнювати

документи, форми звітності, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відображати операції з виконання бюджету в обліку; аналізується діяльність відповідних органів; висвітлюється методика організації звітності тощо.

Друга частина завдання передбачає визначення проблем стосовно об'єкта у сфері дослідження та пропозиції щодо їх вирішення.

Завдання 2. Звітність головних розпорядників коштів про використання коштів загального та спеціального фондів бюджету.

1. Вивчити організацію роботи з приймання звітів відповідною службою від розпорядників коштів.
2. Проаналізувати форми квартальної та річної звітності розпорядників коштів за три останні роки.
3. Визначити вузькі місця з питань звітності розпорядників коштів та запропонувати шляхи їх усунення.

Завдання 3. Завдання, функції та роль бухгалтерських служб в організації обліку виконання бюджету.

1. Розглянути організацію роботи з обліку виконання бюджету:
 - документи, які використовують для обліку;
 - реєстри синтетичного і аналітичного обліку;
 - порядок записів у документах та реєстрах;
 - порядок зберігання документів та реєстрів;
 - застосування плану рахунків з обліку виконання бюджету.
2. Запропонувати напрями вдосконалення організації обліку виконання бюджету відповідною службою.

Завдання 4. Облік грошових коштів і доходів бюджету.

1. Проаналізувати баланс виконання відповідного бюджету на 1-ше число місяця (наприклад, квітня).
2. Розглянути операції з надходження доходів за місяць (наприклад, квітень).
3. Скласти бухгалтерські записи за операціями за місяць; заповнити реєстри синтетичного і аналітичного обліку.
4. Скласти баланс виконання бюджету на 1-ше число наступного місяця (наприклад, травня).
5. Зазначити, які первинні документи є основою для обліку за кожною операцією.

6. Дослідити проблеми обліку грошових коштів і доходів бюджету.

Завдання 5. Облік фінансування та видатків бюджету.

1. Проаналізувати баланс виконання відповідного бюджету на 1-ше число місяця (наприклад, березня).
2. Розглянути операції з оплати рахунків та видачі готівкою за місяць (наприклад, березень).
3. Скласти бухгалтерські записи за операціями за місяць; заповнити реєстри синтетичного і аналітичного обліку.
4. Скласти баланс виконання бюджету на 1-ше число наступного місяця (наприклад, квітня).
5. Зазначити, які первинні документи є основою для обліку за кожною операцією.
6. Розкрити проблеми обліку видатків бюджету.

Завдання 6. Звітність розпорядників коштів про використання коштів загального та спеціального фондів бюджету.

1. Вивчити організацію роботи з приймання звітів відповідною службою від розпорядників коштів.
2. Проаналізувати форми місячної звітності розпорядників коштів за три останні роки.
3. Визначити вузькі місця з питань звітності розпорядників коштів та запропонувати шляхи їх усунення.

Завдання 7. Звітність органів Державної казначейської служби України про виконання державного або місцевого бюджету.

1. Проаналізувати форми місячної, квартальної і річної звітності за три останні роки.
2. Вивчити організацію роботи з підготовки звітності.
3. Визначити вузькі місця з питань звітності ДКСУ про виконання державного бюджету та запропонувати шляхи їх усунення.

Завдання 8. Встановити назви форм фінансової звітності про виконання Державного бюджету України та терміни їх підготовки в органах Державної казначейської служби України (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Фінансова звітність про виконання Державного бюджету України

№ форми	Назва форми	Строк подання
<i>Квартальна звітність</i>		
№ 1дб		
Без номера		
<i>Річна звітність</i>		
№ 1 дб		
Без номера		
Без номера		

Завдання 9. Визначити періодичність підготовки і подання бюджетної звітності про виконання зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Бюджетна звітність

Періодичність	Назва форми	Строк подання
	Звіт про виконання зведеного бюджету України	
	Звіт про виконання Державного бюджету України	
	Звіт про виконання бюджетів АРК, областей, міст Києва і Севастополя	
	Звіт про бюджетну заборгованість	
	Інформація про виконання захищених видатків Державного бюджету України	
	Звіт про використання коштів з резервного фонду Державного бюджету України	
	Звіт про стан державного боргу	
	Звіт про операції щодо державних гарантійних зобов'язань	
	Інформація про надані державні гарантії	

Закінчення табл. 4.2

Періодичність	Назва форми	Строк подання
	Інформація про здійснені операції з державним боргом	
	Інформація про стан боргу місцевих бюджетів	
	Звіт про виконання показників розподілу видатків Державного бюджету України	
	Звіт про повернення кредитів до Державного бюджету України та розподіл надання кредитів з Державного бюджету України	
	Звіт про використання коштів на централізовані заходи між адміністративно-територіальними одиницями	
	Звіт про використання коштів на здійснення правосуддя в розрізі місцевих та апеляційних судів	
	Інформація про виконання показників міжбюджетних трансфертів (дотації вирівнювання з державного бюджету і коштів, що передаються до державного бюджету) та інших показників міжбюджетних відносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами	
	Інформація про виконання показників міжбюджетних трансфертів (додаткових дотацій та субвенцій) з Державного бюджету України місцевим бюджетам	
	Інформація щодо кредитів (позик), що залучаються державою до спеціального фонду Державного бюджету України від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів)	

Завдання 10. Назвати форми бюджетної звітності про виконання Державного бюджету України та визначити терміни їх підготовки в органах Державної казначейської служби України (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

Бюджетна звітність про виконання Державного бюджету України

№ форми	Назва форми	Строк подання
<i>Місячна звітність</i>		
№ 2м(к)Дб		
№ 7Дб		
Без номера		
<i>Квартальна звітність</i>		
№ 2м(к)Дб		
<i>Річна звітність</i>		
№ 2м(к)Дб		
№ 7Дб		
Без номера		
Довідка		

Завдання 11. Назвати номери форм бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів України. Визначити правильність віднесення тієї чи іншої форми до звітності за відповідний період (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

Бюджетна звітність про виконання місцевих бюджетів України

№ форми	Назва форми	Строк подання
<i>Місячна звітність</i>		
	Звіт про виконання місцевих бюджетів	Не пізніше 8-го числа місяця, наступного за звітним
	Звіт про бюджетну заборгованість	Не пізніше 21-го числа місяця, наступного за звітним
	Інформація про виконання захищених витратків місцевих бюджетів	Не пізніше 8-го числа місяця, наступного за звітним

Закінчення табл. 4.4

№ форми	Назва форми	Строк подання
	Звіт про використання коштів з резервного фонду	Не пізніше 8-го числа місяця, наступного за звітним
	Звіт про надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету	Те саме
<i>Квартальна звітність</i>		
	Звіт про виконання місцевих бюджетів	Не пізніше 21-го числа місяця, наступного за звітним кварталом
	Звіт про бюджетну заборгованість	Те саме
	Інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів	– ” –
	Звіт про використання коштів з резервного фонду	– ” –
	Звіт про надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету	– ” –
<i>Річна звітність</i>		
	Звіт про виконання місцевих бюджетів	Визначається кожного року наказом Міністерства фінансів України про складання річного звіту про виконання державного та місцевих бюджетів
	Звіт про бюджетну заборгованість	
	Інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів	
	Звіт про використання коштів з резервного фонду	
	Звіт про надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету	
	Інформація про стан боргу місцевих бюджетів	

Завдання 12. Визначити склад квартальної і річної фінансової звітності про виконання місцевих бюджетів України та терміни їх подання (табл. 4.5).

Таблиця 4.5

Фінансова звітність про виконання місцевих бюджетів

№ форми	Назва форми	Строк подання
<i>Квартальна фінансова звітність</i>		
<i>Річна фінансова звітність</i>		

Розділ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ***Інтелектуальні змагання***

Завдання 1. Використовуючи фактичні дані, розрахуйте значення запропонованих показників та проаналізуйте й поясніть отриманий результат (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Динаміка абсолютного та відносного навантаження на органи Державної казначейської служби України

Показники	2009	2010	2011
Кількість розпорядників			
Кількість одержувачів			
Інші клієнти			
Усього			
У розрахунку на одного працівника			

Завдання 2

- Проведіть аналіз місячної, квартальної, річної звітності про виконання Державного бюджету України за останні три роки.

- Дослідіть структуру, тенденції, строки подання та одержувачів звітів.
- Визначте основні результати звітів.
- Поясніть необхідність звітності та можливість її подальшого використання різними користувачами інформації.
- Запропонуйте шляхи підвищення ефективності організації бухгалтерського обліку, складання та аналізу звітності про виконання Державного бюджету України.

Завдання 3

- Проведіть аналіз місячної, квартальної, річної звітності про виконання місцевого бюджету України за останні три роки.
- Дослідіть структуру, тенденції, строки подання та одержувачів звітів.
- Визначте основні результати звітів.
- Поясніть необхідність звітності та можливість її подальшого використання різними користувачами інформації.
- Запропонуйте шляхи підвищення ефективності організації бухгалтерського обліку, складання та аналізу звітності про виконання місцевих бюджетів України.

Питання для самоперевірки

1. Облікова політика органів Державної казначейської служби України.
2. Облік розрахунків з бюджетом та різними дебіторами і кредиторами.
3. Облік науково-дослідних робіт за господарськими договорами та розрахунків із замовниками.
4. Облік доходів і видатків спеціального фонду.
5. Перспективи використання в Україні зарубіжного досвіду ведення бухгалтерського обліку виконання бюджету.
6. Шляхи підвищення ефективності організації бухгалтерського обліку, складання та аналізу звітності про виконання Державного бюджету України.
7. Переваги розмежування звітності про виконання бюджету на фінансову і бюджетну.
8. Співвідношення фінансової та бюджетної звітності як складових звітності про виконання Державного бюджету України.
9. Аналіз затвердженої структури форм звітності про виконання всіх видів бюджетів, які функціонують в Україні. Повнота відо-

браження операцій з виконання всіх видів бюджетів у формах звітності.

10. Уявлення про стан виконання бюджетів на певну дату за складом звітності про виконання місцевих бюджетів та її змістом.
11. Напрями посилення контролю за формуванням бюджетної звітності в Україні.

Розділ 6. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Облік виконання бюджету в органах казначейства покладений на відповідні служби залежно від рівня органу. Так, облік виконання Державного бюджету України здійснює Управління бухгалтерського обліку і звітності в складі ДКСУ та відділів бухгалтерського обліку і звітності територіальних органів казначейства. Облік виконання місцевих бюджетів здійснюють відділи бухгалтерського обліку і звітності територіальних органів ДКСУ.

Органи казначейства належать до бюджетних установ. Крім обліку виконання бюджету вони здійснюють облік кошторисів доходів і видатків. Обидва види обліку чітко розмежовані.

Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання державного та місцевих бюджетів в органах ДКУ, затверджене наказом Державного казначейства України від 28.11.2000 № 119, яке розроблено на підставі Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” в 1999 р., визначає, що *система обліку* включає бухгалтерський, бюджетний, управлінський облік, які ґрунтуються на єдиній теоретичній та інформаційній базі, відрізняючись формою та періодичністю розрахунку даних.

Бухгалтерський облік забезпечує своєчасне й повне відображення всіх операцій органів ДКСУ та надання користувачам інформації про стан активів і зобов’язань, результати виконання бюджетів та їх змін. На основі даних бухгалтерського обліку складається фінансова звітність.

Бюджетний облік ведеться з метою накопичення даних про доходи, видатки, кредитування за вирахуванням погашення і фінансування бюджетів, а також визначення результатів виконання бюджетів.

Управлінський облік ведеться з метою забезпечення керівництва органів ДКСУ оперативною фінансовою і нефінансовою інформацією

у визначеній ними формі для планування, управління бюджетними коштами, оцінки і контролю використання бюджетних коштів. Управлінський облік ДКСУ спрямований на задоволення внутрішніх потреб в інформації, з огляду на специфіку виконання бюджетів та особливості діяльності.

Бухгалтерський облік та фінансова звітність в органах казначейства ґрунтується на таких принципах: законність, достовірність, повнота бухгалтерського обліку, дата операції, прийнятність вхідного балансу, превалювання сутності над формою, суттєвість, доречність, відкритість, сталість, правильність, обережність, незалежність, порівнянність, своєчасність, безперервність, консолідація, окреме відображення активів та пасивів.

Завданнями обліку виконання бюджету є повне, своєчасне і достовірне відображення процесу виконання державного та місцевих бюджетів. Ця інформація є суттєвою для управлінської діяльності в процесі виконання бюджету. Дуже важлива при цьому правильна організація обліку виконання бюджету.

Функції бухгалтерських служб органів казначейства в організації обліку виконання бюджетів та кошторисів і видатків установ

Управління бухгалтерського обліку операцій виконання бюджетів, що є структурним підрозділом відповідного управління ДКСУ, згідно з покладеними на нього завданнями та функціональними обов'язками:

- здійснює контроль за дотриманням правил та достовірністю відображення операцій з виконання бюджетів на рахунках бюджетного та управлінського обліку;
- проводить звірку залишків коштів на балансових рахунках, відкритих в АС “Казна-Видатки”, з рахунками, відкритими в АС “Казна-Доходи”;
- на підставі службових структурних підрозділів управління ДКСУ та після узгодження з начальником чи заступником начальника та головним бухгалтером управління виконує коригування за рахунками 3-го класу, рахунками 4451, 4452 та рахунками 5-го класу;

- веде книги відкритих (закритих) рахунків, відкритих в управлінні ДКСУ;
- проводить щомісячну звірку відповідності відкритих в АС “Казна-Видатки” рахунків з рахунками, відкритими в АС “Казна-Доходи”;
- проводить щорічну інвентаризацію рахунків, відкритих в управлінні ДКСУ, із залученням структурних підрозділів, узагальнює матеріали інвентаризації;
- здійснює контроль за правильністю оформлення первинних документів відповідно до вимог нормативно-правових актів Державної казначейської служби України та Національного банку України;
- забезпечує підписання електронних документів, створених на підставі документів клієнтів, які обслуговуються управлінням ДКСУ;
- на підставі розпорядчих документів структурних підрозділів управлінь ДКСУ формує в АС “Казна-Доходи”:
 - платіжні доручення на перерахування коштів з рахунків, відкритих в управліннях ДКСУ;
 - меморіальні ордери з відображення в обліку операцій виконання бюджетів;
- здійснює операції з оформлення документів для виплати готівки розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів:
 - відкриття в уповноважених банках на ім’я управління ДКСУ балансових рахунків групи 257;
 - отримання в уповноважених банках чекових книжок та їх передачу розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів;
 - формування платіжних доручень на перерахування коштів на рахунки управлінь ДКСУ, відкритих в установах банків за групою 257 для отримання розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів;
 - проведення щоденного контролю за використанням коштів з рахунків;
- надає оперативну інформацію Державній казначейській службі України про:
 - сальдовий баланс рахунків;
 - рух коштів на небюджетних рахунках;
 - залишки коштів;

– розглядає пропозиції, заяви, скарги громадян, надає роз'яснення.

Організація синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва (контролю) виконання бюджету. Бухгалтерські документи, порядок їх складання, перевірки та обробки

Бухгалтерський облік виконання бюджету є суворо документованим: кожна здійснювана операція оформляється бухгалтерським документом. Згідно з поясненням бухгалтерський документ – це підтвердження в письмовій чи електронній формі здійснення операцій з виконання бюджету. Записи в облікових реєстрах можуть бути проведені тільки на основі бухгалтерських документів. Усі бухгалтерські документи (первинні та зведені) використовуються для організації аналітичного та синтетичного обліку.

Термін “синтетичний”, що походить від лат. *synthesis*, означає *зведений* або *узагальнений*, об'єднання в одне ціле окремих елементів. Синтетичними називають рахунки бухгалтерського обліку для обліку економічно однорідних груп засобів, їх джерел та господарських процесів у грошовому вимірнику.

Облік на підставі таких рахунків називається синтетичним. Дані синтетичного обліку використовують при складанні бухгалтерського балансу та інших форм фінансової звітності. Оскільки дані статистичного обліку застосовують для макроекономічного аналізу й управління, оперативний і бухгалтерський облік підпорядковують завданням державної статистики.

Однак для оперативного управління підприємством з боку ДКСУ, здійснення контролю за збереженням і використанням ресурсів узагальненої інформації недостатньо, потрібна детальна інформація про конкретні види засобів, їх джерел, а також господарських процесів. Її одержують за допомогою аналітичних рахунків.

Термін “аналітичний” походить від лат. *analysis* – розкладання, розчленування цілого на елементи. Облік на підставі аналітичних рахунків називається аналітичним. У ньому, крім грошового, застосовують натуральні й трудові вимірники.

У бюджетному обліку використовують такі первинні бухгалтерські документи: платіжні доручення, меморіальні ордери, платіжні

вимоги-доручення, акредитиви, векселі, розпорядження, чеки тощо. Крім перелічених документів можуть використовуватися інші, якщо це не суперечить чинному законодавству. Одна частина документів і реєстрів обслуговує аналітичний облік, друга – синтетичний.

Аналітичними у бюджетному обліку вважаються первинні та зведені документи, відомості, картки аналітичного обліку, оборотні відомості за аналітичними рахунками, довідки-розрахунки для звітності. Синтетичний облік обслуговують меморіальні ордери, реєстраційні журнали, шахматні контрольні відомості (баланси), оборотні відомості за рахунками синтетичного обліку.

Первинні документи для надання їм юридичної сили повинні мати такі обов'язкові реквізити:

- назву;
- номер і дату складання;
- назву установи, від імені якої складений документ;
- місце складання документа, назву отримувача коштів, зміст операції, суму операції (цифрами та прописом);
- номери рахунків за дебетом і кредитом;
- назву банку і казначейства, а також номер коду;
- підписи осіб, відповідальних за здійснення операцій, та інші вимоги.

Приймання та оплата документів здійснюються за схемою:

- перевірка первинного документа на правильність складання;
- повідомлення (підтвердження) особи, що надала первинний документ, про його приймання до виконання або відхилення;
- виконання дій, вказаних у первинному документі, з записами в облікових реєстрах;
- складання звіту про виконання операцій;
- передача звіту про виконання операцій ініціатору операції та/або вказаній ним особі;
- отримання, за необхідності, повідомлення від ініціатора операції про приймання ним звіту (протокол підтвердження).

З метою впорядкування руху та своєчасного одержання для записів у бухгалтерському обліку первинних документів наказом керівника підприємства, установи встановлюється графік документообігу, в якому вказується дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передача в обробку та до архіву.

Графік документообігу на підприємстві, в установі повинен забезпечити оптимальну кількість підрозділів і виконавців, через які проходить кожний первинний документ, визначити мінімальний термін його перебування в підрозділі, а також сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, підвищенню рівня його механізації та автоматизації.

**Облікові реєстри, їх роль у бухгалтерському обліку
виконання бюджету. Хронологічний і систематичний аналіз.
Порядок зберігання бухгалтерських документів і облікових реєстрів**

Облікові реєстри – носії інформації спеціального формату й будови, призначені для реєстрації, групування та узагальнення господарських операцій, оформлених відповідними первинними документами. Записи господарських операцій у реєстрах називають обліковою реєстрацією.

Інформацію, що міститься в облікових реєстрах, використовують для оперативного управління, економічного аналізу господарської діяльності підприємств і складання звітності. Однією з важливих передумов організації обліку є застосування найефективнішої форми бухгалтерського обліку – поєднання реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, їх взаємозв'язок, послідовність і способи застосування облікових засобів з метою узагальнення й одержання звітності.

В органах казначейства при обліку виконання бюджету використовують такі форми облікових реєстрів: синтетичний облік здійснюється у книзі “Журнал-Головна”, аналітичний облік – у спеціальних книгах, відомостях та на картках.

Бюджетні операції відбуваються і реєструються у певній хронологічній послідовності, а інформація про стан та рух об'єктів обліку відповідно систематизується на рахунках. Тому бухгалтерські записи є хронологічними і систематичними.

Хронологічний запис – це запис операцій у хронологічній (календарній) послідовності їх виникнення. Хронологічний запис здійснюється у спеціальних журналах з обов'язковим відображенням нумерації бюджетних операцій, їх змісту, сум і кореспондуючих рахунків.

Підсумок цього журналу показує загальну суму зареєстрованих за місяць бюджетних операцій і використовується для перевірки повноти

і правильності відображення операції на рахунках. Загальні підсумки проведених у журналі сум за дебетом і кредитом мають збігатися з їх оборотами. У практиці облікової роботи інформацію з бухгалтерського проведення переносять на вказані у проведенні рахунки для накопичення й узагальнення, тобто систематизують на бухгалтерських рахунках. Тому таке групування називають систематичним обліком.

У результаті систематичних записів дані хронологічного обліку шляхом групування бюджетних операцій на рахунках бухгалтерського обліку впорядковуються, систематизуються. У практиці облікової роботи за певних форм бухгалтерського обліку хронологічний і систематичний облік ведуть паралельно в окремих облікових регістрах. Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти і баланси підлягають обов'язковій передачі до архіву.

Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, бухгалтерські звіти і баланси до передачі їх до архіву підприємства/установи повинні зберігатися в бухгалтерії у спеціальних приміщеннях або зачинених шафах під відповідальністю осіб, уповноважених головним бухгалтером.

Бланки суворої звітності мають зберігатися в сейфах, металевих шафах або спеціальних приміщеннях, що забезпечують їх схоронність. Порядок зберігання первинних та вихідних документів на машинозчитуваних носіях визначається вказівками щодо організації бухгалтерського обліку з використанням обчислювальної техніки.

Первинні документи поточного місяця, що пройшли обробку ручним способом і належать до відповідного облікового регістру, комплектуються в хронологічному порядку, нумеруються, переплітаються і супроводжуються довідкою для архіву. Термін зберігання первинних документів облікових регістрів, бухгалтерських звітів та балансів у архіві підприємства/установи визначається згідно з Переліком типових документів, що утворюються в діяльності органів державної представницької і виконавчої влади та місцевого самоврядування, інших установ, організацій і підприємств із зазначеним терміном зберігання матеріалів, затверджених Головним архівним управлінням при Кабінеті Міністрів України.

Зберігання первинних документів та облікових регістрів, що пройшли обробку і були підставою для складання звітності, а також бухгалтерських звітів і балансів, оформлення і передачу їх до архіву забезпечує головний бухгалтер підприємства/установи.

Баланс виконання бюджету, його побудова

Баланс виконання бюджету – форма звітності про виконання бюджету фінансовими органами (ДКСУ, територіальними органами казначейства, фінансовими управліннями), що містить узагальнену інформацію про стан активів і пасивів бюджету за звітний період. Одна його частина – актив, який відображає фінансові ресурси бюджету на певну дату, їх склад та розміщення, друга – пасив, де відображаються джерела утворення ресурсів бюджету.

В активі балансу відображають дебетові залишки за активними рахунками 1-го класу “Активи” (ресурси бюджету) і 7-го класу “Видатки бюджету” та за активно-пасивними рахунками 4-го класу “Розрахунки”. В активі також відображають залишок за дебетом 5-го класу рахунків “Результати виконання бюджету”.

У пасиві балансу відображають кредитні залишки за пасивними рахунками 2-го класу “Зобов’язання”, 3-го класу “Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів” і 6-го класу “Доходи бюджету”, за активно-пасивними рахунками 4-го класу “Розрахунки”, 5-го класу “Результат виконання бюджету” (табл. 4.7).

Таблиця 4.7

Структура балансу виконання бюджету

Актив	Пасив
1. Активи (ресурси бюджету)	1. Доходи бюджету
2. Розрахунки	2. Зобов’язання
3. Видатки бюджету	3. Кошти бюджетів та розпорядників бюджетних коштів
4. Результат виконання бюджету	4. Розрахунки
	5. Результат виконання бюджету
<i>Баланс</i>	<i>Баланс</i>

План рахунків бухгалтерського обліку виконання Державного бюджету України і місцевих бюджетів.

Характеристика рахунків. Коди рахунків і їх побудова

План рахунків – систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку операцій з виконання державного та місцевих бюджетів зі стислим викладом їх змісту, за допомогою якого ці операції відображаються у фінансовій звітності.

План рахунків бухгалтерського обліку операцій з виконання державного та місцевих бюджетів розроблений відповідно до принципів, прийнятих у міжнародній практиці бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів, і є обов'язковим для застосування фінансовими органами. Його основою є облікові та економічні поняття, що використовуються в умовах ринкової економіки.

Будова плану рахунків базується на класифікації рахунків за економічним змістом з метою отримання інформації про виконання бюджетів і здійснення контролю за цим процесом.

Кожна операція бюджетного процесу документально фіксується і відображається на рахунках.

Розрізняють два види рахунків: активні для обліку ресурсів бюджету за їх складом та розміщенням, а пасивні для обліку джерел бюджетних коштів за їх цільовим призначенням.

План рахунків поділяється на три логічні частини: баланс, бюджетні рахунки (доходи і видатки), меморандні та позабалансові рахунки. Кожна з частин формується із таких класів.

Балансові рахунки:

1-й клас – “Активи”;

2-й клас – “Зобов'язання”;

3-й клас – “Кошти бюджетів і розпорядників бюджетних коштів”;

4-й клас – “Розрахунки”.

Бюджетні рахунки:

5-й клас – “Результат виконання бюджету”;

6-й клас – “Доходи бюджету”;

7-й клас – “Видатки бюджету”.

Меморандні та позабалансові рахунки:

8-й клас – “Управлінський облік”;

9-й клас – “Позабалансовий облік”.

Кожен клас поділяється на:

– рахунки II порядку;

– рахунки III порядку;

– рахунки IV порядку.

Номер рахунку II порядку (двозначний) складається з номера класу рахунків, на який відводиться один знак, та коду рахунку другого порядку, на який також відводиться один знак.

Номер рахунку III порядку (тризначний) складається з номера класу рахунків (один знак), коду рахунку другого порядку (один знак) та коду рахунку третього порядку (один знак).

Номер рахунку IV порядку (чотиризначний) складається з номера рахунків (один знак), коду рахунку другого порядку (один знак), коду рахунку третього порядку (один знак) та коду рахунку четвертого порядку, на який також відводиться один знак.

Перший клас Плану рахунків визначає активи бюджетів. Він містить кореспондентський рахунок ДКСУ в НБУ, кошти бюджетів в інших банках, розміщені депозити, цінні папери, надані бюджетні кредити, інші активи (кошти в дорозі та заблоковані на рахунках, товарно-матеріальні цінності), субкореспондентські рахунки, відкриті в органах ДКСУ. Всі рахунки першого класу активні.

Другий клас Плану рахунків визначає зобов'язання за операціями виконання бюджетів, пов'язані з випуском в обіг цінних паперів, отриманням кредитів та депозитів тощо. Всі рахунки другого класу пасивні.

У третьому класі Плану рахунків відображені зобов'язання за операціями ДКСУ з коштами бюджетів і розпорядників бюджетних коштів: державного бюджету, місцевих бюджетів; які підлягають розподілу між рівнями бюджетів; тимчасово віднесеними на доходи бюджету; на рахунках розпорядників бюджетних коштів, органів ДКСУ. Рахунки третього класу пасивні.

У четвертому класі Плану рахунків відображаються рахунки, які виникають між бюджетами в процесі їх виконання, розрахунки за векселями, позицією ДКСУ щодо іноземної валюти та балануючі рахунки. Всі рахунки четвертого класу активно-пасивні.

П'ятий клас Плану рахунків визначає результат виконання загального та спеціального фондів бюджетів. Рахунки п'ятого класу активно-пасивні.

У шостому класі Плану рахунків відображаються: доходи державного та місцевих бюджетів, які підлягають розподілу; кошти, тимчасово віднесені на доходи бюджетів. Усі рахунки шостого класу пасивні, крім рахунку 6911 "Контррахунок за видатковими операціями", який є активно-пасивним.

У сьомому класі Плану рахунків відображаються видатки державного та місцевого бюджетів. Усі рахунки сьомого класу активні,

за винятком груп 713 та 723 (активно-пасивні), 7911 (контрактивний) та 7922 (активно-пасивний).

Восьмий клас Плану рахунків містить меморандні (технічні) рахунки, які є елементом управлінського обліку і не входять у баланс про виконання бюджету. Це кошти, передані та отримані органами ДКСУ в процесі виконання бюджетів. Рахунки розділу 81 пасивні, рахунки розділів 82 та 83 – активні, рахунок 8911 – контрактивний, 8921 – контрпасивний.

У дев'ятому класі Плану рахунків відображають позабалансові статті. Це тимчасові та інші планові показники; кошторисні призначення; асигнування; планові показники за доходами бюджету; зобов'язання розпорядників бюджетних коштів; розрахункові документи, не оплачені в термін; нараховані доходи і витрати; зобов'язання і вимоги за кредитуванням та всіма видами гарантій.

Звітність

Звітність є елементом бухгалтерського обліку та завершальним етапом бюджетного процесу. Тому вона належить до вищого етапу узагальнення інформації про виконання бюджетів.

Формування звітності про виконання всіх видів бюджетів, які створюються і виконуються в Україні, здійснюється відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” та Бюджетного кодексу України (статті 58–62, 80).

Відповідно до Бюджетного кодексу України звітність про виконання бюджету включає фінансову і бюджетну звітність. Фінансова звітність бюджетних установ (про виконання кошторисів) складається згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та за формами, що затверджуються Міністерством фінансів України. Бюджетна звітність відображає стан виконання бюджету, містить інформацію в розрізі бюджетної класифікації. Положення цих законодавчих актів деталізуються у відповідних наказах Міністерства фінансів України і Державної казначейської служби України.

Органи Державної казначейської служби України встановлюють терміни подання звітності у межах термінів, визначених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” від 28.02.2000 № 419.

Процес організації звітності охоплює два послідовних етапи – складання та подання звітності.

Організація складання звітності включає:

- визначення пакета звітності;
- розподіл робіт зі складання звітних форм між виконавцями та підготовку таблиці складання;
- визначення складу облікових робіт, які потребують виконання до початку складання;
- розроблення робочих інструкцій;
- проведення інструктивних нарад.

Організація подання звітності внутрішнім і зовнішнім користувачам передбачає визначення порядку технічної підготовки ланок звітності, термінів подання звітності адресату, подання способу відправлення звітності, складання табеля-календаря звітності; перевірку звітності щодо узгодженості форм, підписання і затвердження звітності.

На виконання статей 58–61, 80 Бюджетного кодексу України, які містять положення щодо звітності про виконання державного і місцевих бюджетів, були розроблені й затверджені відповідні накази Державної казначейської служби України:

- “Щодо організації роботи Державної казначейської служби України зі складання звітності про виконання зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя” від 13.02.2012 № 53;
- “Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України зі складання звітності про виконання місцевих бюджетів” від 08.02.2012 № 49;
- “Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України зі складання звітності про виконання державного бюджету” від 13.02.2012 № 52.

Відповідно до цих нормативно-правових актів визначається така структура форм звітності про виконання бюджетів в Україні:

1. Сальдовий баланс рахунків та Рекомендації щодо звірки окремих показників Сальдового балансу рахунків із показниками інших форм бюджетної звітності про виконання державного бюджету, затверджені наказом Державної казначейської служби України “Щодо організації роботи органів Державної казна-

чейської служби України зі складання звітності про виконання державного бюджету” від 13.02.2012 № 52.

2. **Форми бюджетної звітності про виконання зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, затверджені наказом Державної казначейської служби України “Щодо організації роботи Державної казначейської служби України зі складання звітності про виконання зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя” від 13.02.2012 № 53:**
 - звіт про виконання зведеного бюджету України;
 - звіт про виконання Державного бюджету України;
 - звіт про виконання бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя;
 - звіт про бюджетну заборгованість;
 - інформація про виконання захищених видатків Державного бюджету України;
 - звіт про виконання показників розподілу видатків Державного бюджету України;
 - звіт про повернення кредитів до Державного бюджету України та розподіл надання кредитів з Державного бюджету України;
 - інформація про виконання показників міжбюджетних трансфертів (дотації вирівнювання з державного бюджету і коштів, що передаються до Державного бюджету України) та інших показників міжбюджетних відносин Державного бюджету України з місцевими бюджетами;
 - інформація про виконання показників міжбюджетних трансфертів (додаткових дотацій та субвенцій) з Державного бюджету України місцевим бюджетам;
 - інформація щодо кредитів (позик), які залучаються державою до спеціального фонду Державного бюджету України від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій для реалізації інвестиційних програм (проектів).
3. **Форми звітності про виконання місцевих бюджетів, затверджені наказом Державної казначейської служби України “Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України**

зі складання звітності про виконання місцевих бюджетів” від 08.02.2012 № 49:

- звіт про виконання місцевих бюджетів (форма № 2ммб);
- звіт про виконання місцевих бюджетів (форма № 2кмб (мб));
- звіт про бюджетну заборгованість;
- інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів;
- звіт про надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з Державного бюджету України.

Встановлено, що Державна казначейська служба України (центральна ланка системи органів) складає та подає звітність про виконання бюджетів за структурою, наведеною в пунктах 1–3, а територіальні органи ДКСУ – за структурою, вказаною в пунктах 1 і 3.

Звітність складається у грошовій одиниці України (у гривнях з копійками). За періодичністю звітність про виконання бюджетів може бути місячною, квартальною, річною. Звітним періодом для складання місячної бюджетної звітності є період, що починається 1 січня і закінчується в останній день звітного місяця. Звітним періодом для складання квартальної фінансової та бюджетної звітності є період, що починається 1 січня і закінчується в останній день звітного кварталу. Звітним періодом для складання річної фінансової та бюджетної звітності є бюджетний період, який становить один календарний рік, що починається 1 січня і закінчується 31 грудня того самого року, якщо не буде визначено інший період.

Фінансова та бюджетна звітність про виконання зведеного бюджету України, Державного бюджету України і бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя складається Департаментом консолідованої фінансової звітності (центрального апарату казначейства) на підставі зведених даних звітів, отриманих від головних управлінь Державної казначейської служби України (середня ланка у структурі органів казначейства) в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, і звітів та інформації, отриманих від самостійних структурних підрозділів центрального апарату Державної казначейської служби України за відповідними формами.

Звітність органів Державної казначейської служби України про виконання Державного бюджету України

Фінансова звітність про виконання Державного бюджету України складається та подається за такими формами:

- 1) форма № 1ДБ “Звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України”;
- 2) звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України;
- 3) звіт про рух грошових коштів.

Місячна фінансова звітність не складається. *Квартальна фінансова звітність* складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1 та 3. *Річна фінансова звітність* складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1–3.

Форма № 1ДБ “Звіт про фінансовий стан (баланс) Державного бюджету України” складається на кінець останнього дня звітного періоду (року) на підставі даних сальдового балансу за рахунками класів 1–5 Плану рахунків. Дані балансу повинні бути тотожні аналогічним даним інших форм звітності. У звіті відображається інформація, яка стосується операцій з виконання державного бюджету.

Звіт про фінансові результати виконання Державного бюджету України складається у розрізі загального і спеціального фондів державного бюджету та включає три розділи:

- Розділ I “Операційний дохід” складається на підставі зведених даних про доходи державного бюджету.
- Розділ II “Операційні видатки” складається на підставі зведених даних про здійснені видатки та операції з кредитування відповідно до перехідних таблиць від програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету до функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету.
- Розділ III “Фінансування” складається у розрізі кодів класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов’язання.

Форма “Звіт про рух грошових коштів” складається за загальним і спеціальним фондами та включає чотири розділи:

- Розділ I “Операційна діяльність” складається на підставі зведених даних за доходами, поточними видатками та кредитуванням державного бюджету.

- Розділ II “Інвестиційна діяльність” складається на підставі зведених даних бухгалтерського обліку центрального апарату казначейства.
- Розділ III “Нерозподілені видатки” не заповнюється.
- Розділ IV “Фінансова діяльність” складається на підставі даних бухгалтерського обліку центрального апарату ДКСУ в розрізі класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов’язання.

Бюджетна звітність про виконання Державного бюджету України складається на підставі даних бухгалтерського обліку органів казначейства та окремих даних звітів розпорядників (одержувачів) коштів. Звітність складається у грошовій одиниці України (у гривнях з копійками). За періодичністю бюджетна звітність є місячною, кварталною, річною.

Бюджетна звітність складається та подається за такими формами:

- 1) форма № 2м(к)Дб “Звіт про виконання державного бюджету”;
- 2) форма № 7Дб “Звіт про бюджетну заборгованість”;
- 3) звіт про використання коштів з резервного фонду державного бюджету;
- 4) довідка про перераховані відкриті асигнування державного бюджету Головним транзитним управлінням Державного казначейської служби України на здійснення видатків розпорядників бюджетних коштів.

Місячна бюджетна звітність складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1–3. *Квартальна бюджетна звітність* складається та подається за формою, вказаною у п. 1. *Річна бюджетна звітність* складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1–4.

Форма № 2м(к)Дб “Звіт про виконання державного бюджету” складається у розрізі загального і спеціального фонду та включає три розділи:

- Розділ I “Доходи” складається в розрізі кодів класифікації доходів бюджету на підставі даних аналітичного обліку.
- Розділ II “Видатки” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету на підставі даних звітів підрозділів II.1 “Видатки загального фонду дер-

жавного бюджету” та П.2 “Видатки спеціального фонду державного бюджету”.

Підрозділ П.1 “Видатки загального фонду державного бюджету” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету на підставі даних аналітичного обліку. При складанні квартальної та річної звітності дані аналітичного обліку повинні бути попередньо звірені з даними звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за формою № 2д “Звіт про надходження та використання коштів загального фонду”.

Підрозділ П.2 “Видатки спеціального фонду державного бюджету” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету на підставі даних частин: П.2.1 “Видатки спеціального фонду бюджету, проведені за рахунок коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами”, П.2.2 “Видатки спеціального фонду бюджету, проведені за рахунок коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ”, П.2.3 “Видатки спеціального фонду бюджету, проведені за рахунок інших надходжень спеціального фонду”, П.2.4 “Видатки спеціального фонду бюджету, проведені за рахунок коштів, отриманих як субвенція з місцевого бюджету на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів”. При складанні квартальної та річної звітності дані аналітичного обліку повинні бути попередньо звірені з даними звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за формами: для п. П.2.1 за формою № 4-1д “Звіт про надходження і використання коштів, отриманих як плата за послуги, що надаються бюджетними установами”; для п. П.2.2 за формою № 4-2д “Звіт про надходження і використання коштів, отриманих за іншими джерелами власних надходжень бюджетних установ”; для п. П.2.3 за формами № 4-3д “Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду” та № 4-3д.1 “Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (позики міжнародних фінансових організацій)”; для п. П.2.4 за формою № 4-4д “Звіт про надходження і викорис-

тання коштів, отриманих на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів”.

- Розділ III “Кредитування” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів класифікації кредитування бюджету на підставі даних підрозділів III.1 “Надання кредитів” та III.2 “Повернення кредитів”. Підрозділ III.1 “Надання кредитів” складається на підставі даних звітів частин III.1.1 “Надання кредитів із загального фонду державного бюджету” та III.1.2 “Надання кредитів зі спеціального фонду державного бюджету”. При складанні квартальної та річної звітності дані аналітичного обліку повинні бути попередньо звірені з даними звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за формами: для ч. II.1.1 за формою № 2д “Звіт про надходження та використання коштів загального фонду”; для ч. III.1.2 за формами № 4-Зд “Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду” та № 4-Зд.1 “Звіт про надходження і використання інших надходжень спеціального фонду (позики міжнародних фінансових організацій)”. Підрозділ III.2 “Повернення кредитів” складається на підставі даних аналітичного обліку. Дані цього підрозділу наводяться зі знаком мінус.

Операції за загальним та спеціальним фондами державного бюджету розпорядників бюджетних коштів, проведені в натуральній формі або іноземній валюті, відображаються в бухгалтерському обліку виконання державного бюджету в національній валюті України до закінчення звітного року органами казначейства на підставі Довідки про надходження у натуральній формі або Довідки про операції в іноземній валюті за встановленим порядком.

Звітність складається з урахуванням зазначених операцій.

Звіт про бюджетну заборгованість складається окремо за загальним та спеціальним фондами державного бюджету на підставі звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету, попередньо звірених з даними аналітичного обліку в частині зареєстрованих бюджетних фінансових зобов'язань. Суми заборгованості на початок звітного року повинні бути тотожні даним про заборгованість на кінець попереднього року. У разі наявності розбіжностей надається пояснення, з яких причин вони виникли.

Форма № 7Дб “Звіт про бюджетну заборгованість” містить два розділи, а саме:

- Розділ I “Дані про наявність дебіторської та кредиторської заборгованості розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету та містить інформацію про заборгованість розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету, як за видатками, так і за нарахованими доходами, а також про суми зареєстрованих бюджетних фінансових зобов’язань, які перебувають в обліку звітного періоду. Інформація наводиться на підставі звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за формою № 7Д “Звіт про заборгованість за бюджетними коштами”.
- Розділ II “Інформація про заборгованість розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за окремими програмами” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету та класифікації кредитування бюджету і містить інформацію про заборгованість розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету. Інформація наводиться на підставі звітів розпорядників та одержувачів коштів державного бюджету за формою № 7Д.1 “Звіт про заборгованість за окремими програмами”.

Форма бюджетної звітності “Звіт про використання коштів з резервного фонду державного бюджету” складається за кодами програмної класифікації видатків та кредитування державного бюджету в розрізі кодів економічної класифікації видатків бюджету і кодів класифікації кредитування бюджету на підставі даних бухгалтерського обліку за загальним фондом державного бюджету та містить інформацію про проведені видатки за рахунок коштів резервного фонду.

Довідка про перераховані відкриті асигнування державного бюджету Головним транзитним управлінням Державної казначейської служби України на здійснення видатків розпорядників бюджетних коштів заповнюється базовими головними управліннями при складанні річної звітності окремо за загальним і спеціальним фондами державного бюджету на підставі даних бухгалтерського обліку.

До квартального та річного звітів про виконання Державного бюджету України органами казначейства додається пояснювальна

записка, в якій розкривається інформація, що містить додатковий аналіз статей звітності, потрібний для забезпечення її зрозумілості та доречності. Пояснювальна записка складається з таких розділів: доходи державного бюджету, видатки державного бюджету, кредитування, бюджетна заборгованість, заборгованість за окремими програмами. До річного звіту також подаються: Довідка про кількість рахунків, відкритих розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів; Довідка про суми урегулювання заборгованості за бюджетними позичками, наданими державним та іншим сільськогосподарським підприємствам усіх форм власності і господарювання; Довідка про заборгованість перед державним бюджетом за фінансовою допомогою, наданою за рахунок коштів резервного фонду Кабінету Міністрів України на умовах повернення, тощо.

Терміни подання звітності про виконання Державного бюджету України. Органи казначейства середньої ланки та Департамент бухгалтерського обліку операцій державного бюджету центрального апарату казначейства подають звітність у такі терміни:

- місячну в розрізі відповідних форм: не пізніше 8-го і 21-го числа місяця, наступного за звітним;
- квартальну в розрізі відповідних форм і пояснювальну записку: не пізніше 21-го числа місяця, наступного за звітним; не пізніше 35 днів після закінчення звітного кварталу;
- річну не пізніше 1 лютого року, наступного за звітним.

Для забезпечення своєчасного подання звітності про виконання Державного бюджету України Державній казначейській службі України органи казначейства середньої ланки встановлюють відповідні терміни для органів казначейства базової ланки (рис. 4.1).

Відповідно до статей 59, 60, 61 Бюджетного кодексу України Державна казначейська служба України подає місячний, квартальний і річний звіт про виконання Державного бюджету України (річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України) Верховній Раді України, Президенту України, Кабінету Міністрів України, Рахунковій палаті України, Міністерству фінансів України у встановлені терміни і у визначених обсягах для контролю та затвердження у визначеному порядку (рис. 4.2, 4.3). Процедура розгляду і прийняття рішення щодо затвердження річного звіту про виконання закону України про державний бюджет зображена на рис. 4.4.

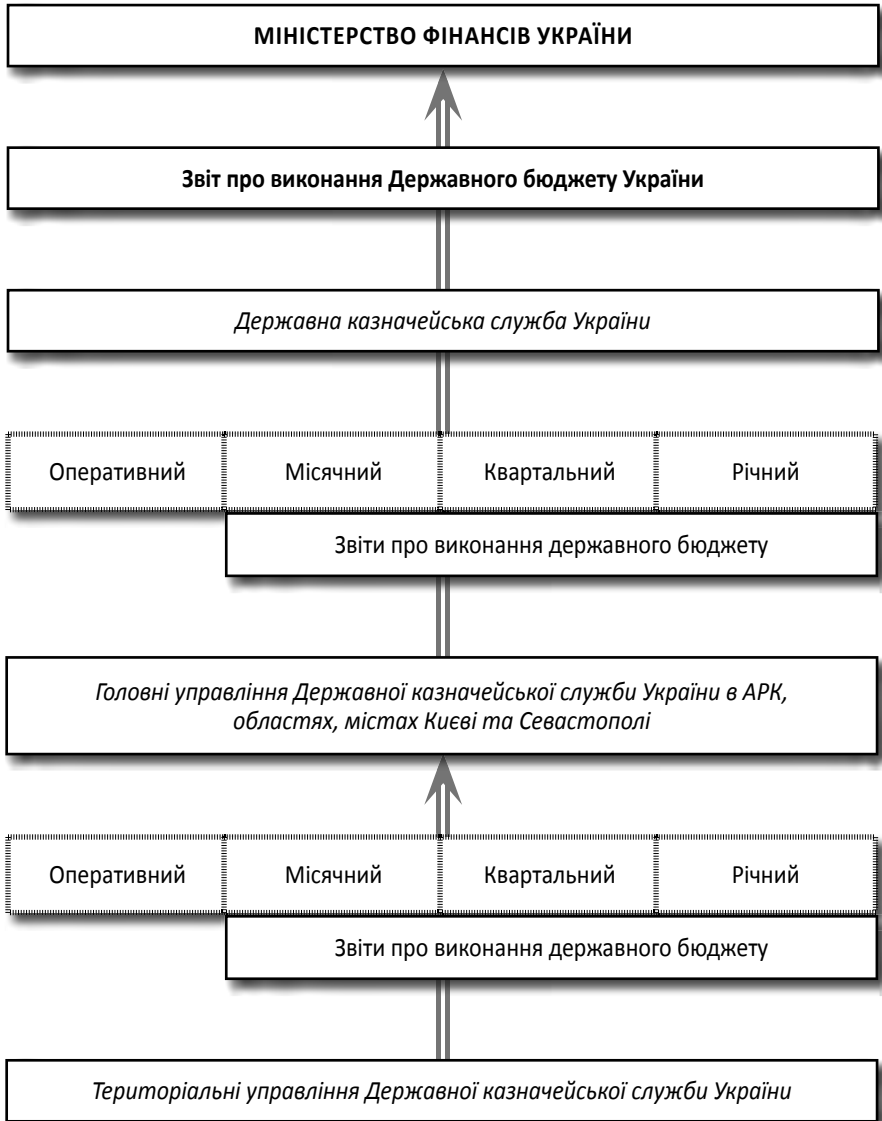

Рис. 4.1. Порядок подання звітності про виконання Державного бюджету України відповідним органам законодавчої і виконавчої влади

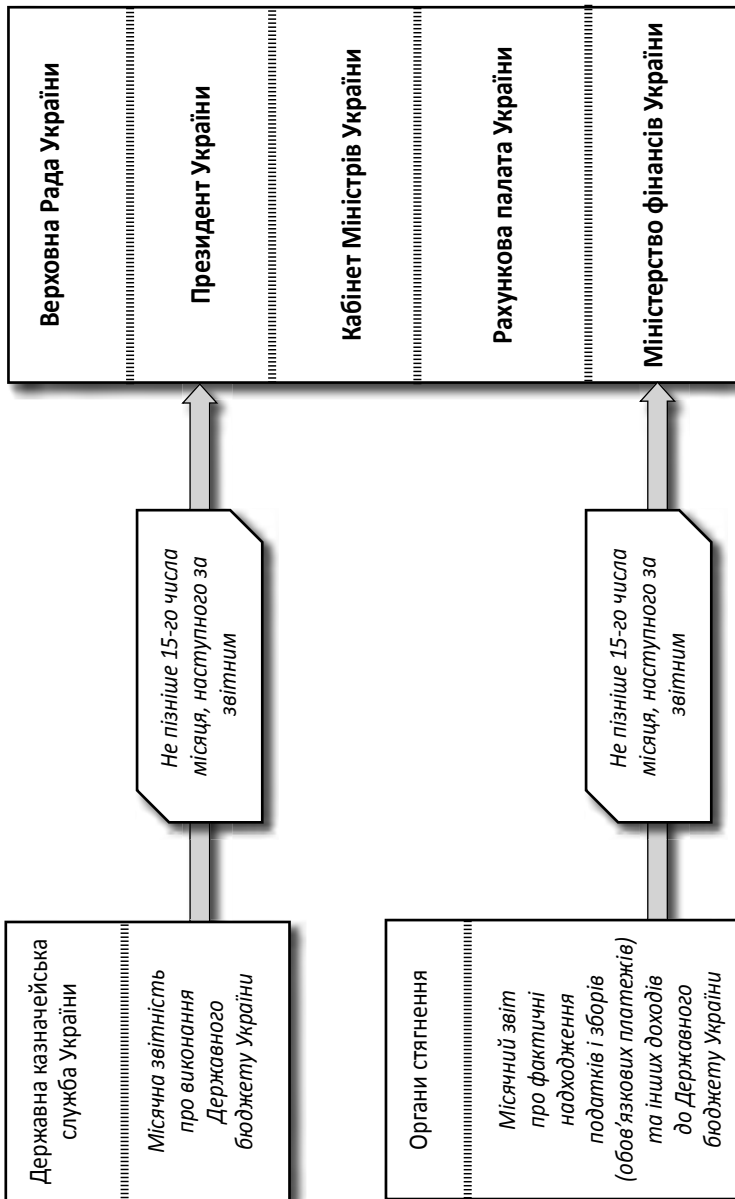

Рис. 4.2. Порядок і терміни подання місячної звітності про виконання Державного бюджету України відповідним органам законодавчої і виконавчої влади

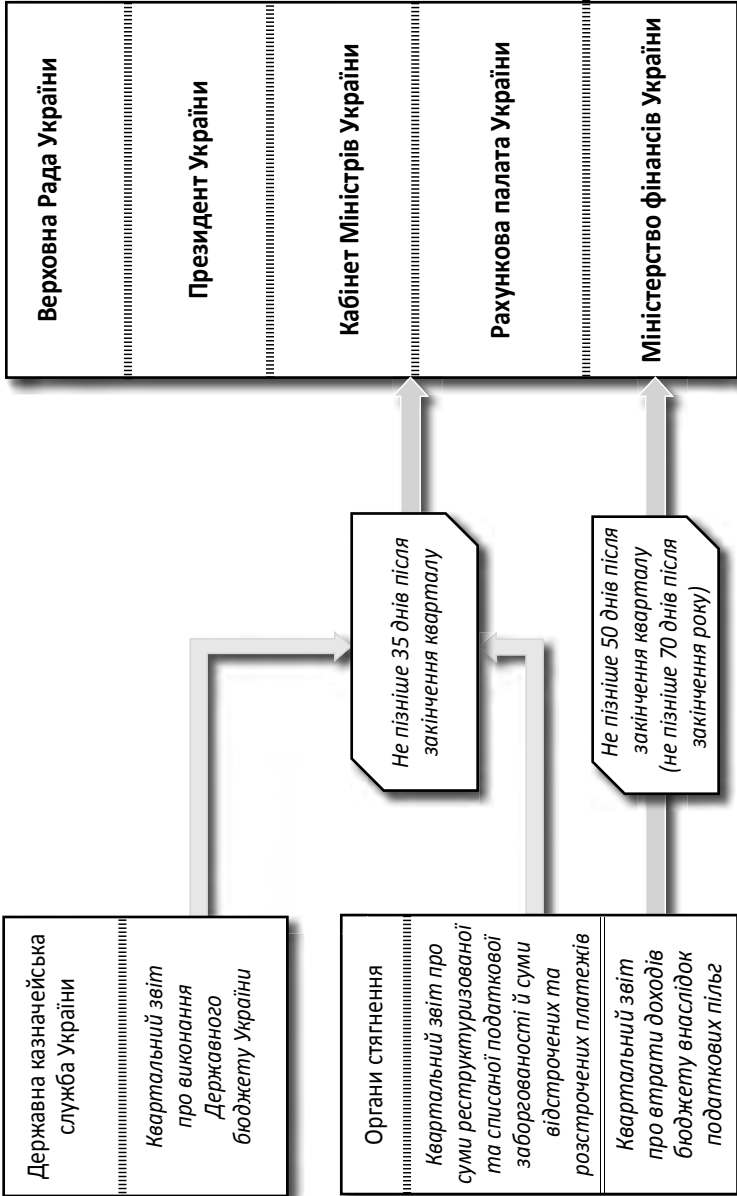

Рис. 4.3. Порядок і терміни подання квартальної звітності про виконання Державного бюджету України відповідним органам законодавчої і виконавчої влади

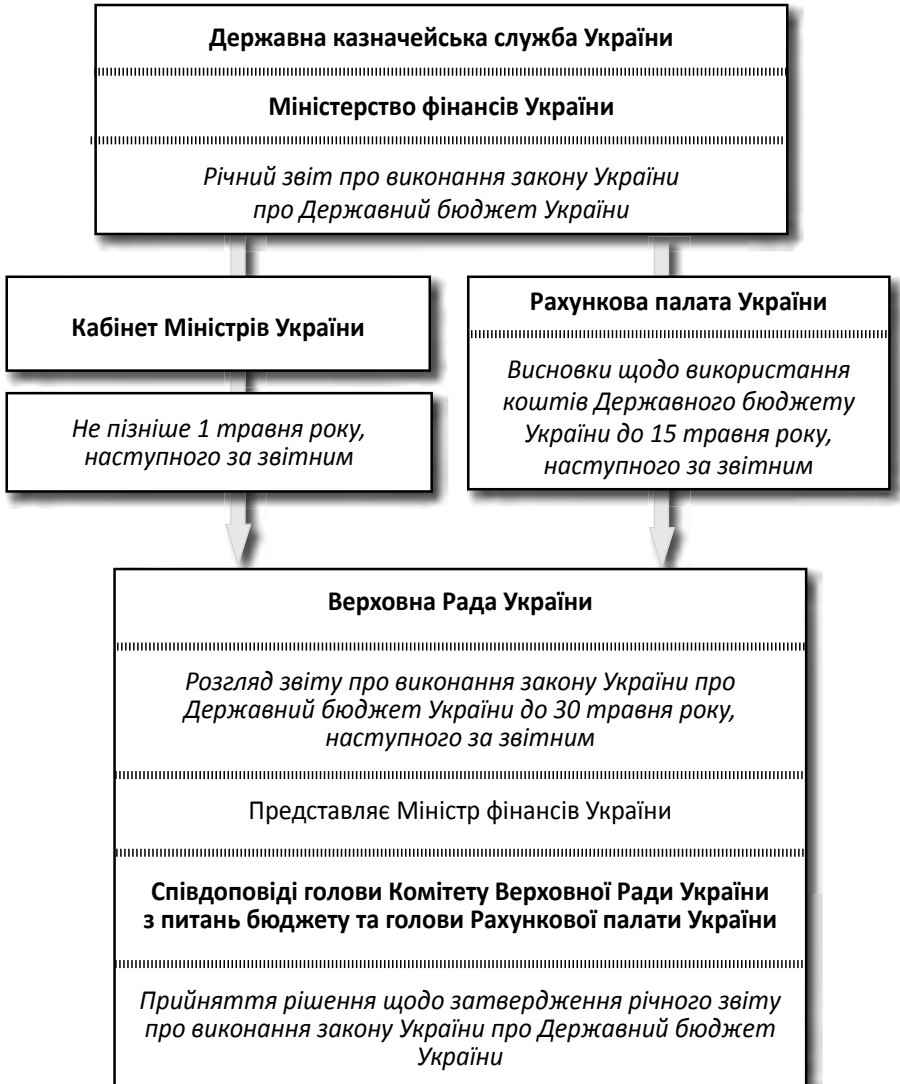

Рис. 4.4. Процедура розгляду і прийняття рішення щодо затвердження річного звіту про виконання закону України про Державний бюджет України

Звітність органів Державної казначейської служби України про виконання місцевих бюджетів України

Фінансова та бюджетна звітність про виконання місцевих бюджетів складається на підставі даних бухгалтерського обліку органів казначейства, окремих даних звітів розпорядників (одержувачів) коштів місцевих бюджетів та інформації органів системи Міністерства фінансів України. Звітність складається у грошовій одиниці України (у гривнях з копійками). За періодичністю звітність про виконання місцевих бюджетів може бути місячною, кварталною, річною. Місячна бюджетна звітність та квартална фінансова і бюджетна звітність складаються наростаючим підсумком з початку звітного року. Річна фінансова та бюджетна звітність складається за звітний рік.

Фінансова звітність складається та подається за формами:

- 1) № 1мб “Звіт про фінансовий стан (баланс)”;
- 2) № 2мб “Звіт про фінансові результати виконання місцевих бюджетів”;
- 3) № 3мб “Звіт про рух грошових коштів”.

Місячна фінансова звітність не складається. *Квартальна фінансова звітність* складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1 та 3, а *Річна фінансова звітність* – за формами, вказаними у пунктах 1–3. Зведена квартална і річна фінансова звітність про виконання місцевих бюджетів складається і подається у такому самому обсязі.

Форма № 1мб “Звіт про фінансовий стан (баланс)” складається на підставі даних синтетичного обліку, звірених з даними аналітичного обліку, за рахунками 1–5-го класів Плану рахунків. Дані балансу мають бути тотожні аналогічним даним інших форм звітності. Активи і зобов’язання в іноземній валюті у звіті відображаються у національній валюті України шляхом перерахунку суми іноземної валюти за валютним курсом Національного банку України на звітну дату.

Форма № 2мб “Звіт про фінансові результати виконання місцевих бюджетів” складається на підставі даних бухгалтерського обліку виконання місцевих бюджетів окремо за загальним і спеціальним фондами та включає три розділи:

- Розділ I “Операційний дохід” складається в розрізі класифікації доходів місцевих бюджетів на підставі даних аналітичного обліку доходів місцевих бюджетів, звірених із даними синтетичного обліку.
- Розділ II “Операційні видатки” складається в розрізі нової функціональної класифікації видатків місцевих бюджетів на підставі даних аналітичного обліку видатків місцевих бюджетів, звірених із даними синтетичного обліку.
- Розділ III “Фінансування” складається у розрізі кодів класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов’язання та за типом кредитора.

Форма № 3мб “Звіт про рух грошових коштів” складається на підставі даних бухгалтерського обліку виконання місцевих бюджетів, окремо за загальним і спеціальним фондами, та включає чотири розділи:

- Розділ I “Операційна діяльність” містить підрозділи “Операційні доходи” та “Операційні видатки”. Підрозділ “Операційні доходи” заповнюється в розрізі доходів місцевих бюджетів на підставі даних аналітичного обліку доходів місцевих бюджетів, звірених із даними синтетичного обліку доходів. Підрозділ “Операційні видатки” складається в розрізі видатків та операцій з кредитування за вирахуванням погашення операцій місцевих бюджетів на підставі даних аналітичного обліку, звірених із даними синтетичного обліку видатків. У цьому підрозділі визначається чистий потік від операційної діяльності (окремо за загальним та спеціальним фондами) як різниця між операційними доходами та операційними видатками.
- Розділ II “Інвестиційна діяльність” складається із підрозділів “Інвестиційні доходи” та “Інвестиційні видатки”. У цьому розділі заповнюється тільки підрозділ “Інвестиційні видатки” в розрізі видатків місцевих бюджетів на підставі даних аналітичного обліку, звірених із даними синтетичного обліку видатків місцевих бюджетів за загальним і спеціальним фондами місцевих бюджетів із визначенням чистого потоку від інвестиційної діяльності (окремо за загальним та спеціальним фондами) як різниці між інвестиційними доходами та інвестиційними видатками.
- Розділ III “Нерозподілені видатки” не заповнюється.

- Розділ IV “Фінансова діяльність” складається на підставі даних аналітичного обліку виконання місцевих бюджетів у розрізі класифікації фінансування бюджету за типом боргового зобов’язання.

Бюджетна звітність про виконання місцевих бюджетів складається та подається за такими формами:

- 1) № 2ммб “Звіт про виконання місцевих бюджетів”;
- 2) № 2кмб (мб) “Звіт про виконання місцевих бюджетів”;
- 3) № 7мб “Звіт про бюджетну заборгованість”;
- 4) інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів;
- 5) звіт про надання та використання місцевими бюджетами доцій та субвенцій, отриманих з державного бюджету.

Місячна бюджетна звітність складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 1, 3–5. *Квартальна бюджетна звітність* складається та подається за формами, вказаними у пунктах 2 і 5. *Річна бюджетна звітність* складається та подається за формами, зазначеними у пунктах 2–5. Органи казначейства складають зведену місячну, квартальну і річну бюджетну звітність про виконання місцевих бюджетів у такому ж обсязі.

Терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів України всередині системи органів Державної казначейської служби України визначаються у тому самому порядку, як і про виконання Державного бюджету України. Порядок подання звітності про виконання місцевих бюджетів в органах ДКСУ наведено на рис. 4.5.

Відповідно до ст. 80 Бюджетного кодексу України органи Державної казначейської служби України подають місячні, квартальні й річні звіти про виконання місцевих бюджетів за встановленими формами відповідним місцевим фінансовим органам (органам системи Міністерства фінансів України середньої і базової ланок) у визначені терміни. Зведені показники звітності про виконання бюджетів одночасно подаються територіальними органами казначейства Міністерству фінансів Автономної Республіки Крим, органам місцевих державних адміністрацій та виконавчим органів місцевих рад. Квартальний та річний звіти про виконання місцевого бюджету подаються до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевою державною адміністрацією, виконавчим органом місцевої ради або сіль-

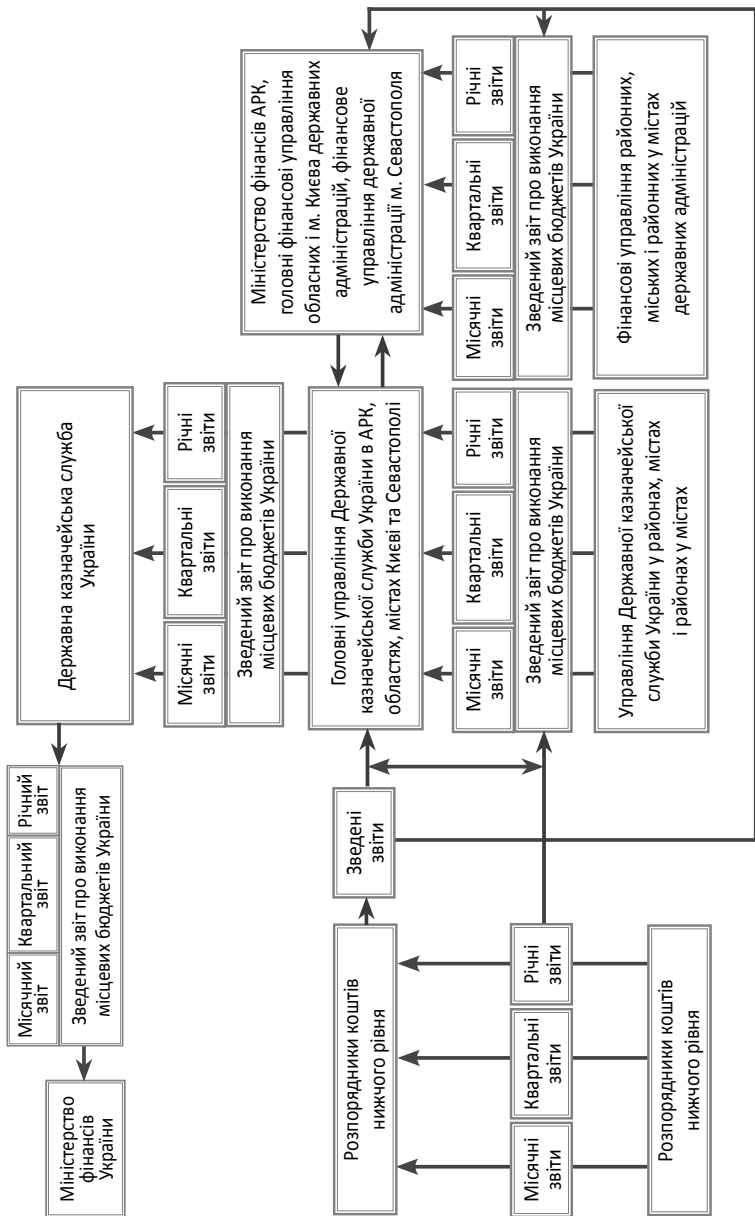

Рис. 4.5. Порядок подання звітності про виконання місцевих бюджетів України

ським головою у двомісячний термін після завершення відповідного бюджетного періоду. Перевірка річного звіту здійснюється Рахунковою палатою Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Комісією з питань бюджету Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної місцевої ради, після чого річний звіт затверджується у встановленому порядку.

КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Мета:

– оволодіти теоретичними знаннями з державного фінансового контролю.

Завдання:

– навчитися кваліфіковано застосовувати форми й методи контролю з метою виявлення, запобігання та усунення порушень і недоліків при використанні бюджетних коштів.

Розділ 1. РОБОТА З НОРМАТИВНОЮ БАЗОЮ

- 1.1. Проаналізувати органи державного контролю, їх характеристики та функції, спираючись на чинне законодавство.
- 1.2. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо проведення контролю за бюджетним законодавством (статті 111–115). Визначити контролюючі повноваження різних органів влади.
- 1.3. Вивчити положення Бюджетного кодексу України щодо відповідальності за порушення бюджетного законодавства (статті 116–118).

Розділ 2. АНАЛІТИЧНІ ЗАВДАННЯ

- 1.1. Проаналізувати складові акта ревізії та аудиту і з'ясувати їх спільні риси.

- 1.2. Визначити, в яких випадках казначейство відмовляє розпорядникам бюджетних коштів в оплаті рахунків, провести аналіз відмов на фактичному прикладі.
- 1.3. Розкрити прийоми та процедури аудиту ефективності на фактичному прикладі.
- 1.4. Проаналізувати дві – три податкові декларації та розрахунки, визначити порядок проведення камеральної та документальної перевірки (на прикладі одного – двох актів перевірки) податковими органами на фактичному прикладі.

Розділ 3. РОЗРОБЛЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ ТА ВЗАЄМОЗАЛЕЖНОСТЕЙ (ПІДГОТОВКА ІНТЕЛЕКТ-КАРТ)

- Механізм впливу державного фінансового контролю на фінансову безпеку держави.
- Система суб'єктів державного фінансового контролю в Україні.
- Елементи єдиної системи державного фінансового контролю.
- Класифікація державного фінансового контролю за основними ознаками.
- Механізм усунення наслідків бюджетних порушень.
- Стадії здійснення аудиту ефективності виконання бюджетних програм.
- Етапи проведення аудиту ефективності та їх характеристика.

Розділ 4. СИТУАЦІЙНІ ТА РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

Структура завдань (1–5) передбачає:

- У першій частині вивчається організація та проводиться аналіз процесів; аналізуються первинні документи і форми звітності; показується вміння заповнювати документи, форми звітності, реєстри синтетичного і аналітичного обліку, відображати операції з виконання бюджету в обліку; досліджується діяльність відповідних органів; висвітлюється методика організації контрольних заходів тощо.
- Друга частина завдання передбачає визначення проблем стосовно об'єкта у галузі дослідження та пропозиції щодо їх вирішення.

Завдання 1. Контроль за цільовим використанням бюджетних коштів фінансовими органами.

1. Вивчити організацію роботи щодо здійснення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів.
2. Проаналізувати результати двох – трьох перевірок (однотипних установ):
 - питання, які перевіряються;
 - документи, які перевіряються;
 - найбільш поширені випадки порушення бюджетного законодавства;
 - реалізацію результатів.
3. Проблемні аспекти організації і здійснення контролю фінансовими органами.

Завдання 2. Державна фінансова інспекція України і шляхи удосконалення її діяльності.

1. Розглянути організацію та методологічні основи контрольної роботи.
2. Проаналізувати результати контрольної роботи не менш як за три роки:
 - кількість проведених інспектувань, внутрішніх аудитів тощо;
 - встановлені порушення й недоліки;
 - розміри виявлених збитків;
 - суми, які належать до перерахування до бюджету;
 - застосування фінансових санкцій.
3. Розглянути взаємовідносини органів ДФІУ з іншими органами, на які покладено здійснення функцій фінансового контролю.
4. Зробити висновки та сформулювати пропозиції щодо удосконалення методів та організації діяльності ДФІУ.

Завдання 3. Ревізії бюджетних установ, які проводяться Державною фінансовою інспекцією України.

1. Вивчити план проведення ревізій (піврічні плани за попередній рік).
2. Визначити основні завдання ревізій бюджетних установ. Методика перевірки.
3. Проаналізувати два – три акти ревізій:
 - питання, які перевіряються під час ревізії;
 - документи, що перевіряються;

- найпоширеніші випадки порушення бюджетного законодавства;
 - реалізацію результатів.
4. Розглянути проблемні аспекти проведення ревізій у бюджетних установах.

Завдання 4. Ревізії і перевірки, які проводяться Державною фінансовою інспекцією України за поданням правоохоронних органів.

1. Ознайомитися з порядком призначення ревізій (перевірок).
2. Вивчити організацію і порядок проведення ревізії (перевірки).
3. Проаналізувати два – три акти ревізій (перевірок).
4. Вивчити реалізацію матеріалів ревізій (перевірок) та їх проходження в правоохоронних і судових органах.
5. Дослідити проблеми, які виникають під час ревізій і перевірок, що проводяться за поданням правоохоронних органів.

Завдання 5. Порядок проведення внутрішнього централізованого аудиту (державний фінансовий аудит діяльності суб'єктів господарювання, державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ, державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм) та оформлення його результатів.

1. Ознайомитися з порядком призначення внутрішнього аудиту.
2. Вивчити організацію і порядок проведення внутрішнього аудиту.
3. Проаналізувати матеріали двох – трьох проведених аудитів.
4. Вивчити результати проаналізованих аудитів.
5. Розглянути проблеми, які виникають під час внутрішнього аудиту, та можливі шляхи їх вирішення.

Завдання 6. Встановити взаємозв'язки понять, їх змісту та виконавців (табл. 5.1).

Таблиця 5.1

Взаємозв'язки понять, їх змісту та виконавців

Поняття	Зміст	Виконавці
Державний фінансовий контроль	Різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю	

Продовження табл. 5.1

Поняття	Зміст	Виконавці
Документальний контроль	Дає змогу встановити суть і достовірність господарської операції за даними первинної документації, облікових реєстрів і звітності, в яких вона відображена в бухгалтерському, оперативному і статистичному обліку	
Наступний контроль	Контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю по закінченні реалізації управлінських рішень і проведення операцій з фінансовими активами за результатами фінансово-господарської діяльності та/або по закінченні деякого періоду часу (але не частіше, ніж це встановлено законодавством України) об'єктами державного фінансового контролю з метою виявлення фінансових недоліків і порушень, прийняття управлінських рішень щодо виправлення ситуації та притягнення до відповідальності винних осіб згідно із законодавством	Верховна Рада України, Рахункова палата України, Державна фінансова інспекція України, Державна казначейська служба України, головні розпорядники бюджетних коштів, Державна податкова служба України
Перевірка	Обстеження і вивчення окремих ділянок фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації або їхніх підрозділів	
Попередній контроль	Контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю на етапі розгляду і прийняття управлінських рішень та здійснення операцій з фінансовими і матеріальними ресурсами, іншими активами об'єктами державного фінансового контролю з метою попередження порушення фінансового, у тому числі бюджетного, законодавства об'єктами державного фінансового контролю	Верховна Рада України, Рахункова палата України, Державна казначейська служба України, головні розпорядники бюджетних коштів
Поточний контроль	Контроль, який здійснюється суб'єктами державного фінансового контролю під час реалізації управлінських рішень та здійснення операцій з фінансовими активами за оперативною інформацією з метою дотримання вимог законодавства та інших нормативно-правових актів України, на підставі яких виконуються управлінські рішення об'єктами державного фінансового контролю	Державна казначейська служба України, Державна фінансова інспекція України, головні розпорядники бюджетних коштів

Продовження табл. 5.1

Поняття	Зміст	Виконавці
Ревізія	Форма документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності; спосіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань	
Розпорядники бюджетних коштів	Бюджетні установи в особі їх керівників, уповноважені на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення видатків з бюджету	
Фактичний контроль	Полягає в установленні реального стану об'єкта лічбою, зважуванням, вимірюванням, лабораторним аналізом	
Фінансовий контроль	Комплексна і цілеспрямована фінансово-правова діяльність органів фінансового контролю або їх підрозділів чи представників, а також осіб, уповноважених здійснювати контроль, що базується на положеннях актів чинного законодавства	Рахункова палата України, Державна фінансова інспекція України, Державна казначейська служба України, Державна митна служба України, Державна податкова служба України, Національний банк України, Міністерство фінансів України, Державна служба фінансового моніторингу України та ін.
Державний внутрішній фінансовий контроль	Система здійснення внутрішнього контролю, проведення внутрішнього аудиту, інспектування, провадження діяльності з їх гармонізації з метою забезпечення якісного управління ресурсами держави на основі принципів законності, економічності, ефективності, результативності та прозорості	

Закінчення табл. 5.1

Поняття	Зміст	Виконавці
Внутрішній аудит	Форма контролю, що забезпечує функціонально незалежну оцінку діяльності органів державного сектору та дає впевненість Кабінету Міністрів України, Міністерству фінансів України, іншим заінтересованим центральним органам виконавчої влади, керівництву органів державного сектору в тому, що система державного управління функціонує у спосіб, який максимально знижує ризик шахрайства, марнотратства, допущення помилок чи нерентабельності	
Інспектування	Подальший контроль за дотриманням законодавства органами державного сектору при використанні й розпорядженні фінансовими та матеріальними ресурсами, формуванні бюджетних зобов'язань, веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності, що здійснюється у формі ревізій і перевірок	
Аудит	Перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їх звітності, обліку, його повноти і відповідності чинному законодавству та встановленим нормативам, яка здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, що уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення	
Аудит ефективності	Форма державного фінансового контролю, спрямована на визначення ефективності використання бюджетних коштів для реалізації запланованих цілей та встановлення факторів, які цьому перешкоджають	

Розділ 5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПЕРЕВІРКИ НАБУТИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Інтелектуальні змагання щодо функцій під час бюджетного контролю; порушень стадій бюджетного процесу; результатів проведення ревізій та виправлення їх розпорядниками бюджетних коштів та щодо ефективності використання бюджетних коштів.

Завдання 1. Назвати, які органи виконують такі функції під час бюджетного контролю (Міністерство фінансів України та місцеві органи влади; органи контрольно-ревізійної служби України, Державна казначейська служба, контрольно-ревізійні підрозділи міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади):

- 1) контролюють у межах своїх повноважень використання бюджетних коштів;
- 2) перевіряють обґрунтованість видатків, внесених до кошторисів бюджетних установ;
- 3) ведуть бухгалтерський облік операцій, пов'язаних з виконанням державного та місцевих бюджетів, визначають єдині правила бухгалтерського обліку всіх фінансових операцій, активів і фінансових зобов'язань держави;
- 4) перевіряють правильність складання і затвердження кошторисів, планів асигнувань і штатних розписів бюджетних установ;
- 5) контролюють обґрунтованість бюджетних запитів бюджетних установ, дотримання бюджетної, кошторисної дисципліни, збереження і цільове використання бюджетних коштів;
- 6) проводять перевірку стану контрольно-ревізійної роботи в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади;
- 7) стежать за відповідністю показників державного та місцевих бюджетів бюджетній класифікації;
- 8) встановлюють єдині правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, видають у межах своїх повноважень інструкції з цих питань і здійснюють контроль за їх дотриманням;
- 9) контролюють ефективність використання матеріальних ресурсів, придбаних за бюджетні кошти, своєчасність документального оформлення господарських операцій, повноту виявлення та мобілізації внутрішньогосподарських резервів, усунення причин непродуктивних витрат;
- 10) проводять аналіз поданої звітності з метою встановлення відповідності її законодавству, повноти і достовірності інформації, яка в ній міститься, і вживають відповідних заходів у разі неподання або несвоечасного подання звітів;
- 11) накладають на порушників бюджетного законодавства стягнення та/або застосовують до них заходи, передбачені законодавством;

- 12) контролюють відповідність зобов'язань розпорядників бюджетних коштів бюджетним асигнуванням на етапі виникнення і реєстрації зобов'язань і відповідність платежів взятим зобов'язанням;
- 13) отримують у встановленому законодавством порядку від міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, установ банків та інших фінансово-кредитних установ усіх форм власності пояснення, матеріали та інформацію з питань, що виникають під час складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів та звітування про їх виконання;
- 14) стежать за дотриманням встановленого порядку закупівлі товарів (робіт, послуг) за бюджетні кошти;
- 15) проводять ревізії (перевірки) ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності про виконання бюджетних зобов'язань та операцій з бюджетними коштами.

Завдання 2. Показати, яке з порушень характеризує одну зі стадій бюджетного процесу (табл. 5.2).

Таблиця 5.2.

Порушення на різних стадіях бюджетного процесу

Стадія	Порушення
Складання проектів бюджетів	Подання фінансової звітності розпорядниками бюджетних коштів та одержувачами бюджетних коштів з порушенням встановленого терміну, недостовірними даними та/або не в повному обсязі
	Недотримання вимог закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет
Розгляд та прийняття Закону України про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет	Перевищення обсягів видатків на обслуговування боргу місцевих бюджетів понад 10 % видатків загального фонду відповідного місцевого бюджету впродовж будь-якого бюджетного періоду, в якому здійснювалося обслуговування боргу
	Недотримання встановлених порядку та термінів подання та/або розгляду звіту про виконання закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет
	Невиконання вимог законодавства щодо надання та повернення бюджетних коштів, отриманих на поворотній основі
	Витрачання бюджетних коштів на цілі, що не відповідають бюджетним призначенням, встановленим законом про Державний бюджет України, рішенням про місцевий бюджет

Закінчення табл. 5.2

Стадія	Порушення
Стадія виконання бюджету, зокрема у разі потреби внесення змін до закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет	Ухвалення рішення про місцевий бюджет з порушенням вимог Бюджетного кодексу України та закону про Державний бюджет України щодо формування бюджету в частині державних делегованих повноважень
	Порушення встановленого порядку і термінів розгляду та прийняття закону про Державний бюджет України, рішення про місцевий бюджет
	Порушення встановлених термінів подання головними розпорядниками бюджетних коштів бюджетних запитів Міністерству фінансів України, Міністерству фінансів Автономної Республіки Крим, місцевим фінансовим органам бюджетних запитів або неподання їх взагалі
	Прийняття відповідною радою рішення про місцевий бюджет, що не відповідає положенням і показникам закону про Державний бюджет України
	Планування видатків місцевих бюджетів, не віднесених до таких Бюджетним кодексом України та законом про Державний бюджет України
	Витрачання бюджетних коштів на цілі, що не відповідають наданим бюджетним асигнуванням чи кошторису
Стадія підготовки та розгляду звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього	Неподання або подання з порушенням встановлених термінів Національним банком України проекту основних засад грошово-кредитної політики та проекту кошторису своїх доходів і видатків на наступний бюджетний період
	Неповернення розпорядниками бюджетних коштів сум субвенцій, використаних не за цільовим призначенням упродовж бюджетного року
	Здійснення впродовж бюджетного періоду видатків на утримання бюджетних установ одночасно з різних бюджетів
	Недотримання порядку виділення і використання коштів з резервного фонду бюджету

Завдання 3. Знаючи виявлені під час ревізії порушення, описати правильні дії установ та саму процедуру ревізії.

А. Про важливість ревізії грошових коштів у касі бюджетної установи.

Ревізією, проведеною ДФІУ в управлінні юстиції в одній з областей стосовно збереження готівки, прийнятої в касу від державних

нотаріальних контор та приватних нотаріусів за надані послуги правового і технічного характеру та реалізовані бланки нотаріальних дій за останні п'ять років, а також збереження готівки, одержаної за чеками в установах банків на утримання управління і підпорядкованих йому установ, виявлено розкрадання готівкових коштів в особливо великих розмірах.

Зокрема, ревізор звернули увагу на те, що в централізованій бухгалтерії не велися журнали реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів; не всі касові книги скріплено печаткою та підписом керівника управління; у пред'явлених для ревізії касових книгах немає підписів головного бухгалтера, а в окремі періоди і підписів касира; у більшості випадків на прибуткових касових ордерах, за якими здійснювалося оприбуткування в касу готівки, отриманої від державних нотаріальних контор, відділів РАЦС і приватних нотаріусів, немає підписів головного бухгалтера, а на багатьох з них навіть підписів касира та відбитків штампа "Отримано"; не проводилися щоквартальні раптові інвентаризації готівки в касі; не вівся аналітичний і синтетичний облік бланків нотаріальних дій (первинні документи про їх надходження і реалізацію не пред'явлено); на видатки з касових книг списувалися суми за відсутності у розрахунково-платіжних відомостях, видаткових касових ордерах підтвердних підписів працівників про їх отримання; не виплачені за розрахунково-платіжними відомостями суми не депонувалися, не велися журнали депонованих сум; на більшості видаткових касових документів немає підписів касира, вони не погашені штампом "Оплачено".

Виявлені порушення встановленого порядку ведення касових операцій та бухгалтерського обліку зумовили необхідність організації проведення зустрічних перевірок в усіх державних нотаріальних конторах області, відділах РАЦС, нотаріальному архіві та приватних нотаріусів з питань повноти оприбуткування в касу управління юстиції прийнятої від них готівки за надані нотаріальні послуги юридичного і технічного характеру та реалізовані бланки для зіставлення сум, наведених у видаткових касових ордерах, які зберігаються в державних нотаріальних конторах, відділах РАЦС, нотаріальному архіві та у приватних нотаріусів, та списані у касових книгах як здані до каси управління юстиції, із сумами, наведеними у прибуткових касових ордерах, оформленими бухгалтерією управління юстиції та оприбуткованими за касовими книгами.

Таким шляхом встановлено, що старшим економістом, яка виконувала обов'язки касира, впродовж періоду, що перевірявся, неоприбутковано до каси отриману нею за прибутковими касовими ордерами від відповідальних осіб державних нотаріальних контор та нотаріального архіву і приватних нотаріусів готівку в загальній сумі 174 тис. грн.

Встановлено також, що цією службовою особою в ревізійному періоді списувалася готівка за розрахунково-платіжними відомостями, видатковими касовими ордерами на виплату заробітної плати, премій, допомог за рахунок коштів соціального страхування, на господарські потреби, службові відрядження тощо за відсутності підтверджень розпискою одержувачів на видаткових документах установи. Всього за цей період виявлено 444 таких випадки на загальну суму понад 26 тис. грн.

Це зумовило необхідність отримання пояснень від працівників управління юстиції щодо фактичного отримання ними цих сум з каси управління. Всього одержано 215 таких пояснень. Підтверджено отримання грошових коштів 90 особами у 225 випадках на загальну суму 13,5 тис. грн та неотримання грошей 125 особами у 184 випадках на суму 9,9 тис. грн.

Загалом ревізією викрито розкрадання готівкових коштів у касі управління юстиції на суму майже 380 тис. грн.

Б. Ревізія операцій за рахунками в банках.

Ревізією з проведенням зустрічної перевірки в банку, де відкрито позабюджетний рахунок управління, встановлено повну невідповідність всіх без винятку щоденних виписок банку з цього рахунку, які зберігаються в бухгалтерії управління і на підставі яких проведено записи у меморіальному ордері № 2, книзі “Журнал-Головна” та бухгалтерському обліку і фінансовій звітності, з виписками з цього рахунку за цей же період, які зберігаються в документах ОДАК “Укрсоцбанк”, за вхідними та вихідними сальдо на початок і кінець дня, дебетовими та кредитовими оборотами за день, а також зовнішньому вигляді, гатунку паперу та друкарського шрифту.

За зіставленням записів у цих виписках виявлено, що впродовж ревізованого періоду касир управління у 46 випадках не вніс на цей рахунок у повних сумах списаної в касових книгах за видатковими касовими ордерами зі свого підзвіту готівки у загальній сумі 119,1 тис. грн та у 56 випадках – у менших розмірах проти списаних за касовими книгами зі свого підзвіту на загальну суму 86,3 тис. грн.

Усього фактично не внесено на позабалансовий рахунок управління юстиції в установі банку оприбуткованої за касовими книгами від державних нотаріальних контор і приватних нотаріусів готівки за нотаріальні послуги та реалізовані бланки нотаріальних дій у сумі 295, 4 тис. грн.

Наприклад, за касовою книгою управління на початок дня 19 грудня 20__ р. касир відобразив залишок готівки в касі у сумі 379 грн, оприбуткування з 15 прибуткових касових ордерів внесеної в касу готівки за вчинені нотаріальні дії 5995 грн 20 коп., внесення на позабюджетний рахунок в ОДАК “Укрсоцбанк” за видатковим касовим ордером № 236 готівки в сумі 6078 грн 20 коп. і залишок готівки в касі на кінець дня 296 грн.

Внесення (яке виявилось фіктивним) готівки в сумі 6078 грн 20 коп. на позабюджетний рахунок управління юстиції в ОДАК “Укрсоцбанк” відображено у виписці банку з цього рахунку, що підтверджено записом в ордері банку № 123 від цього ж числа та відбитком іменного штампа касира банку, які прикладені в бухгалтерії управління до меморіального ордеру № 2.

Як встановлено зустрічною перевіркою, в ОДАК у документах від 19 грудня 20__ р. наявна виписка з позабюджетного рахунку управління юстиції, яка не відповідає виписці з цього рахунку, що зберігається в бухгалтерії управління, ні за сумами вхідного і вихідного сальдо з виписки, ні за дебетовими та кредитовими оборотами за цей день, а надходження готівки на рахунок з виписки взагалі не відображено. Таким чином, записами в оригіналі виписки банку за 19 грудня 20__ р. не підтверджується надходження готівки в сумі 6078 грн 20 коп., списаної касиром управління юстиції в касовій книзі зі свого підзвіту.

Згідно з поясненням касира управління юстиції, банківський ордер № 123 від 19 грудня 20__ р. на внесення готівки в сумі 6078 грн 20 коп. виписано і підписано проти реквізитів “бухгалтер” і “касир” банку та проштамповано іменним штампом касира банку власноручно, готівки в цій сумі на позабалансовий рахунок управління вона фактично не вносила.

Завдання 4. Про що свідчать такі факти:

- 1) касові видатки менші кошторисних призначень?
- 2) касові видатки перевищують кошторисні призначення?

- 3) фактичні видатки менші за касові?
- 4) фактичні видатки перевищують касові?
- 5) фактичні видатки менші за кошторисні призначення?

Завдання 5. Заповнити схеми для закріплення матеріалу (рис. 5.1–5.4):

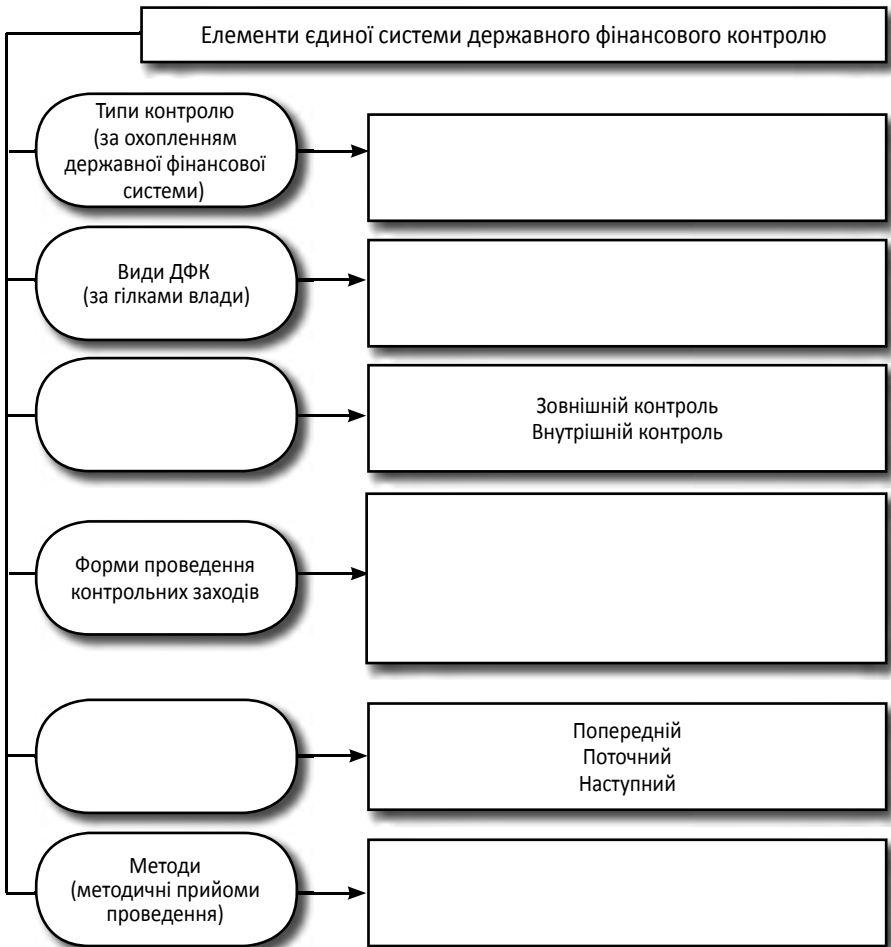

Рис. 5.1. Елементи єдиної системи державного фінансового контролю

Рис. 5.2. Стадії здійснення аудиту ефективності виконання бюджетних програм

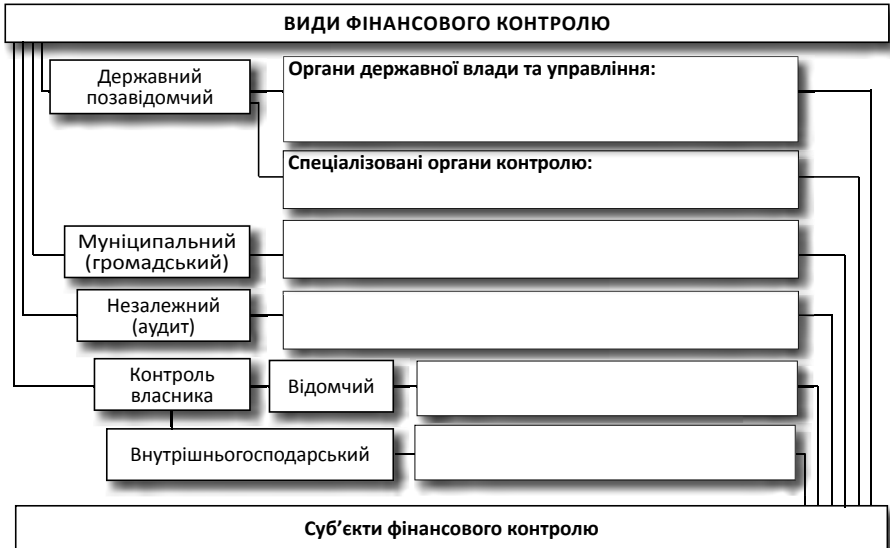

Рис. 5.3. Класифікація суб'єктів фінансового контролю за видами фінансового контролю

Рис. 5.4. Система суб'єктів державного фінансового контролю в Україні

Питання для самоперевірки

1. Чи має право Рахункова палата контролювати використання коштів місцевих бюджетів?
2. До яких посадових осіб застосовують заходи впливу за порушення бюджетного законодавства?
3. Чи є невиконання показника бюджетної програми правопорушенням?
4. Чи є запровадження програмно-цільового методу формування та використання бюджету одним із шляхів найбільш раціонального та ефективного їх витрачання?
5. Чи дозволяється здійснювати видатки на функціонування бюджетних установ одночасно з різних бюджетів?
6. На що бюджетна установа може використовувати кошти, одержані від реалізації своїх активів?
7. Для чого потрібна і який статус має програма ревізії?
8. Чи може відомчий контрольно-ревізійний підрозділ перевіряти підприємство, яке не належить до сфери управління цього органу влади чи міністерства?
9. Чи є невиконання фінансового плану фінансовим порушенням?

10. Відмінність державного фінансового контролю від аудиторського контролю.
11. Мета та основні завдання перевірок і ревізій Рахунковою палатою.
12. Організація і планування контрольної-ревізійної роботи Рахунковою палатою.
13. Суть перевірки Рахунковою палатою касового та фактичного виконання бюджету.
14. Методичні прийоми та способи виявлення порушень і зловживань, що застосовуються Рахунковою палатою.
15. Перевірка Рахунковою палатою використання коштів загальнодержавних цільових і позабюджетних фондів та бюджетних позичок.
16. Права працівників державної митної служби.
17. Міра відповідальності за порушення митного законодавства.
18. Види постанов, які може виносити митний орган за результатами розгляду справи.
19. Що потрібно зробити у випадку незгоди з постановою митного органу?
20. Яким документом оформляють результати контролю?
21. Дайте характеристику складових акта ревізії.
22. Якими документами оформляють результати перевірки аудитор, ревізор і експерт-бухгалтер?
23. У чому полягають спільні ознаки аудиту і ревізії?
24. Органи державного контролю та їх характеристика.
25. Ознаки, за якими розрізняють ревізії.
26. Суть інвентаризації.
27. Послідовність інвентаризації.
28. Випадки, в яких казначейство відмовляє розпорядникам бюджетних коштів в оплаті рахунків.
29. Завдання Державної казначейської служби України.
30. Завдання Державної фінансової інспекції України.
31. Завдання Державної податкової служби України.
32. Види податкових перевірок.
33. Формування та затвердження планів контрольної-ревізійної роботи в ДФІУ.
34. Етапи планування контрольної-ревізійної роботи.
35. Організація та проведення ревізій.

36. Роль і місце подальшого контролю в системі державного внутрішнього фінансового контролю.
37. Централізоване і децентралізоване інспектування.
38. Мета та завдання внутрішнього аудиту.
39. Порядок проведення централізованого внутрішнього аудиту.
40. Характеристика видів аудиту: спільні та відмінні риси.
41. Визначення сутності аудиту ефективності.
42. Методики реалізації аудиту діяльності бюджетних установ.
43. Прийоми та процедури аудиту ефективності.

Розділ 6. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ МОДУЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

Фінансовий контроль у бюджетному процесі – це контроль держави на макрорівні, який здійснюється відповідними законодавчими органами влади і державними органами управління при складанні, розгляді, затвердженні бюджетів, їх виконанні та контролі за їх виконанням, а також затвердженні звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України. Він спрямований на реалізацію фінансової політики держави у сфері бюджетних відносин і за своєю сутністю становить комплекс заходів, що проводяться державою з метою забезпечення формування і раціонального використання бюджетних коштів і коштів позабюджетних фондів цільового призначення (рис. 5.5, 5.6).

Сферою фінансового контролю є практично всі етапи бюджетного процесу.

Бюджетний контроль – важлива складова фінансового контролю. Завдання фінансового контролю, його види, форми і методи, суб'єкти і об'єкти залежать від рівня здійснення контролю. Відповідно до побудови економічної системи розрізняють фінансовий контроль на макро- і мікрорівнях. Бюджетний контроль належить до макрорівня, коли об'єктом фінансового контролю є державні фінанси. Оскільки бюджет держави охоплює все суспільство, то й суб'єктами такого контролю є, з одного боку, державні органи влади і управління, а з другого – юридичні та фізичні особи.

Фінансовий, зокрема бюджетний, контроль є одним з функціональних елементів управлінської діяльності у сфері фінансів (рис. 5.7). Оскільки фінанси, насамперед бюджет, пов'язані з вартісним розпо-

Рис. 5.5. Місце державного фінансового контролю в системі державного регулювання економіки

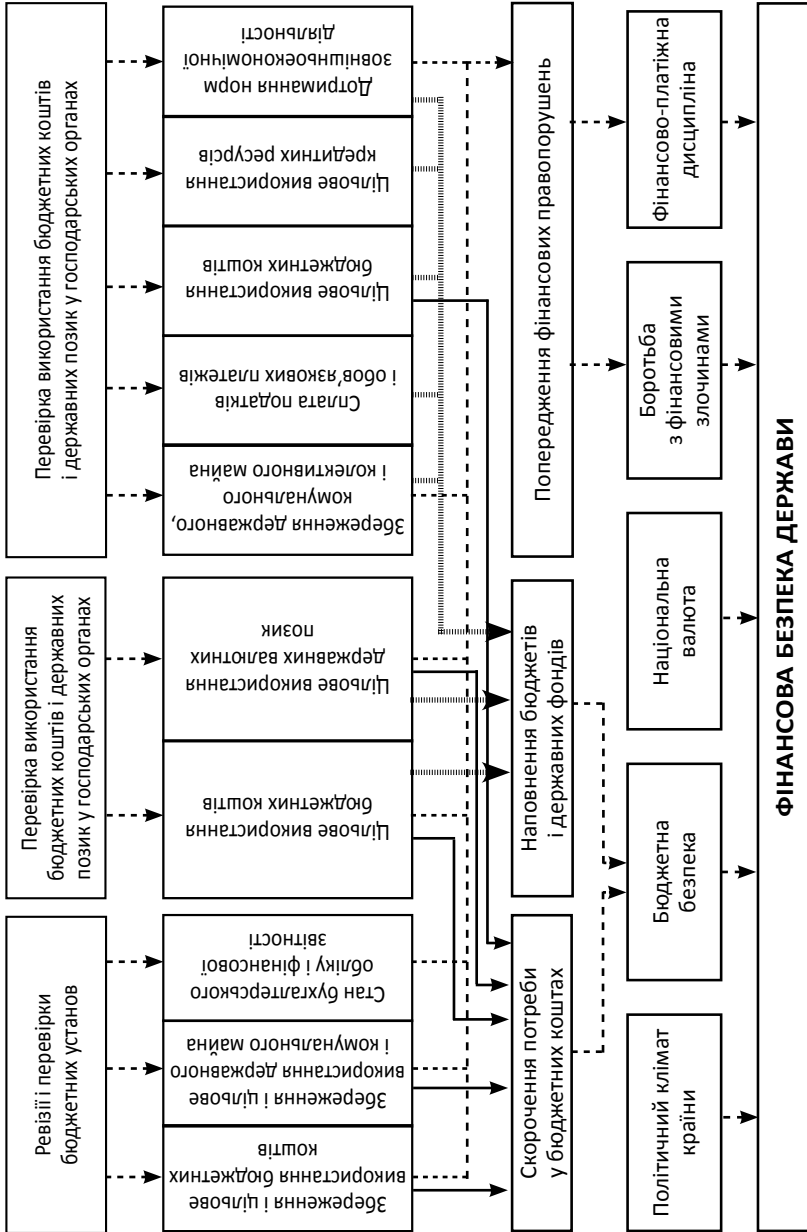

Рис. 5.6. Модель механізму впливу державного фінансового контролю на фінансову безпеку

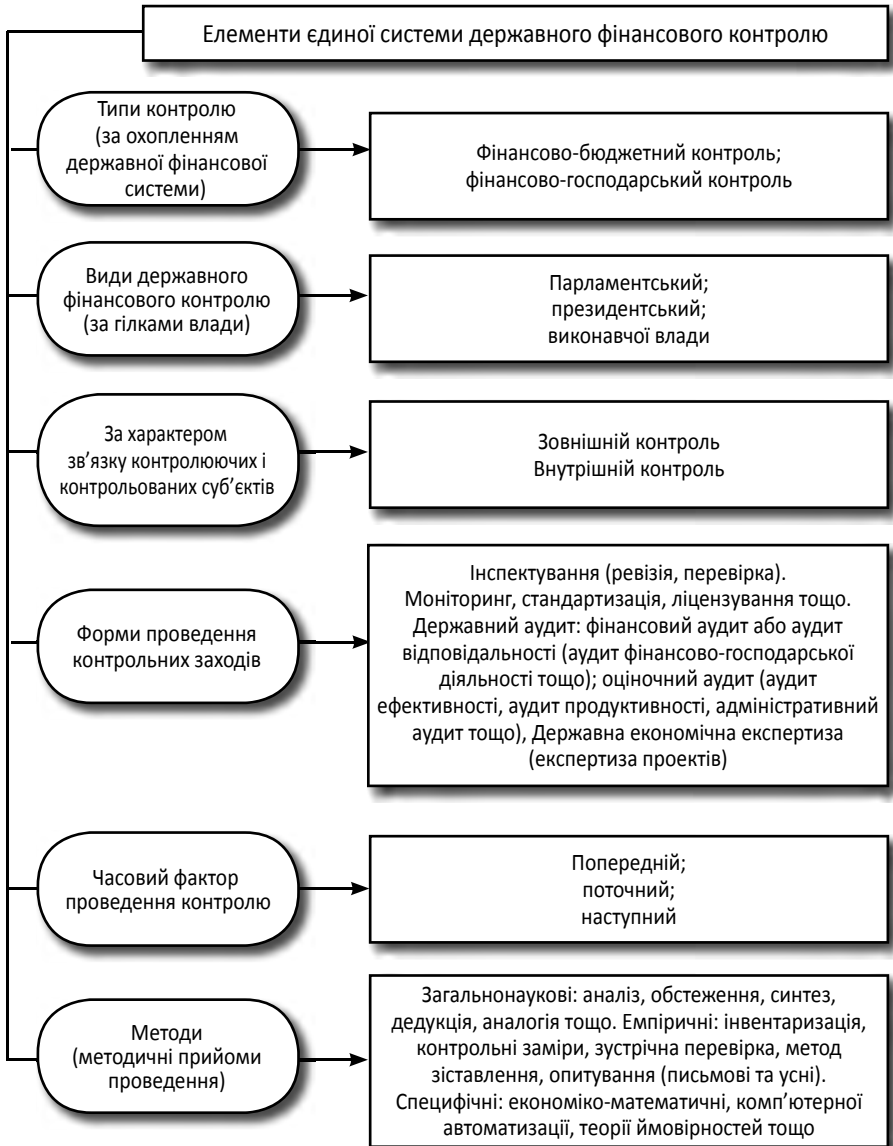

Рис. 5.7. Елементи єдиної системи державного фінансового контролю

ділом і перерозподілом валового внутрішнього продукту, вони мають властивість кількісно (через фінансові ресурси і грошові фонди) відображати відтворювальний процес в цілому і окремі його фази, регулювати пропорції, які складаються в процесі формування, розподілу та використання централізованих і децентралізованих фондів цільового призначення.

За сутністю бюджетний контроль – це сукупність дій уповноважених органів щодо перевірки складання і виконання бюджету і пов'язаних з цим питань діяльності суб'єктів господарювання та управління з використанням специфічних форм і методів його організації.

Для чіткішого визначення сфери контрольних функцій відповідних органів на всіх рівнях управління і раціональної організації бюджетного контролю його, як і фінансовий контроль загалом, класифікують за видами, формами і методами (рис. 5.8).

Відповідно до суб'єктів, які здійснюють контроль, розрізняють загальнодержавний, муніципальний, відомчий, внутрішньогосподарський, громадський і аудиторський бюджетний контроль (рис. 5.9).

Склад органів бюджетного контролю залежить від структури фінансового апарату держави, яка, у свою чергу, визначається державним устроєм і функціями державних органів, закріпленими в конституції країни (рис. 5.10, табл. 5.3).

Основна особливість загальнодержавного контролю в тому, що він є позавідомчим, проводиться щодо будь-якого суб'єкта незалежно від його відомчої належності й підпорядкування.

Цей контроль здійснюється державними органами законодавчої і виконавчої влади та спеціальними державними органами контролю.

Повноваження Верховної Ради України з контролю

Верховна Рада України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства у процесі:

- 1) визначення бюджетної політики на наступний бюджетний період;
- 2) розгляду проекту та прийняття закону про Державний бюджет України;
- 3) внесення змін до закону про Державний бюджет України;
- 4) виконання закону про Державний бюджет України, у тому числі шляхом заслуховування звітів про виконання Державного бюджету України (включаючи звіти головних розпорядників коштів дер-

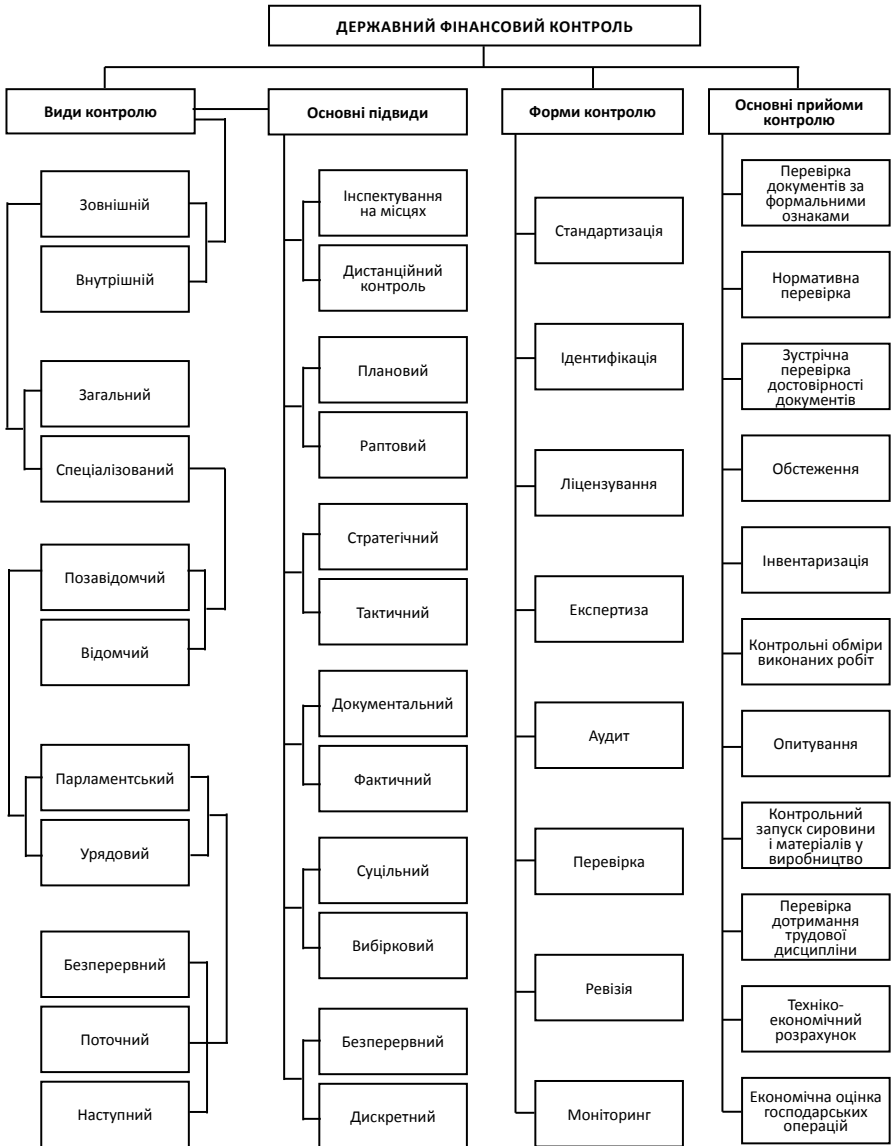

Рис. 5.8. Класифікація державного фінансового контролю за основними ознаками

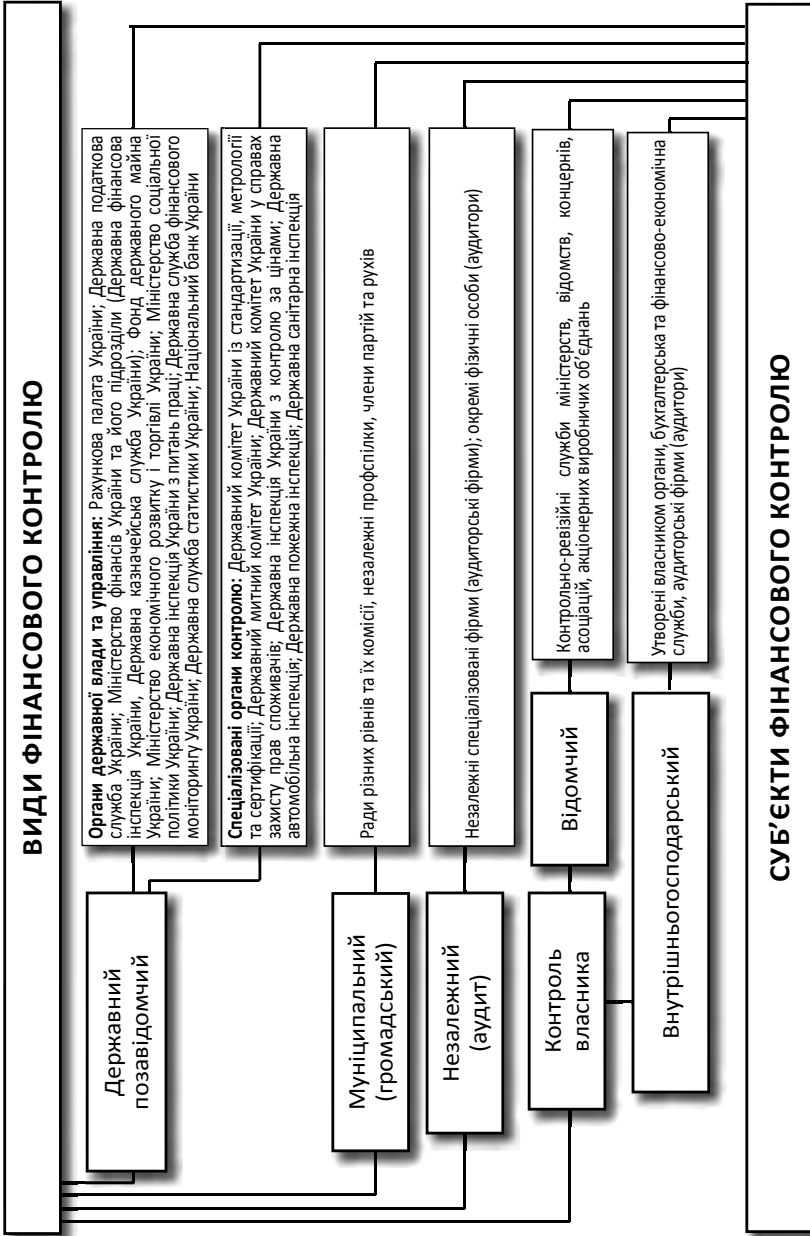

Рис. 5.9. Класифікація суб'єктів фінансового контролю за видами фінансового контролю

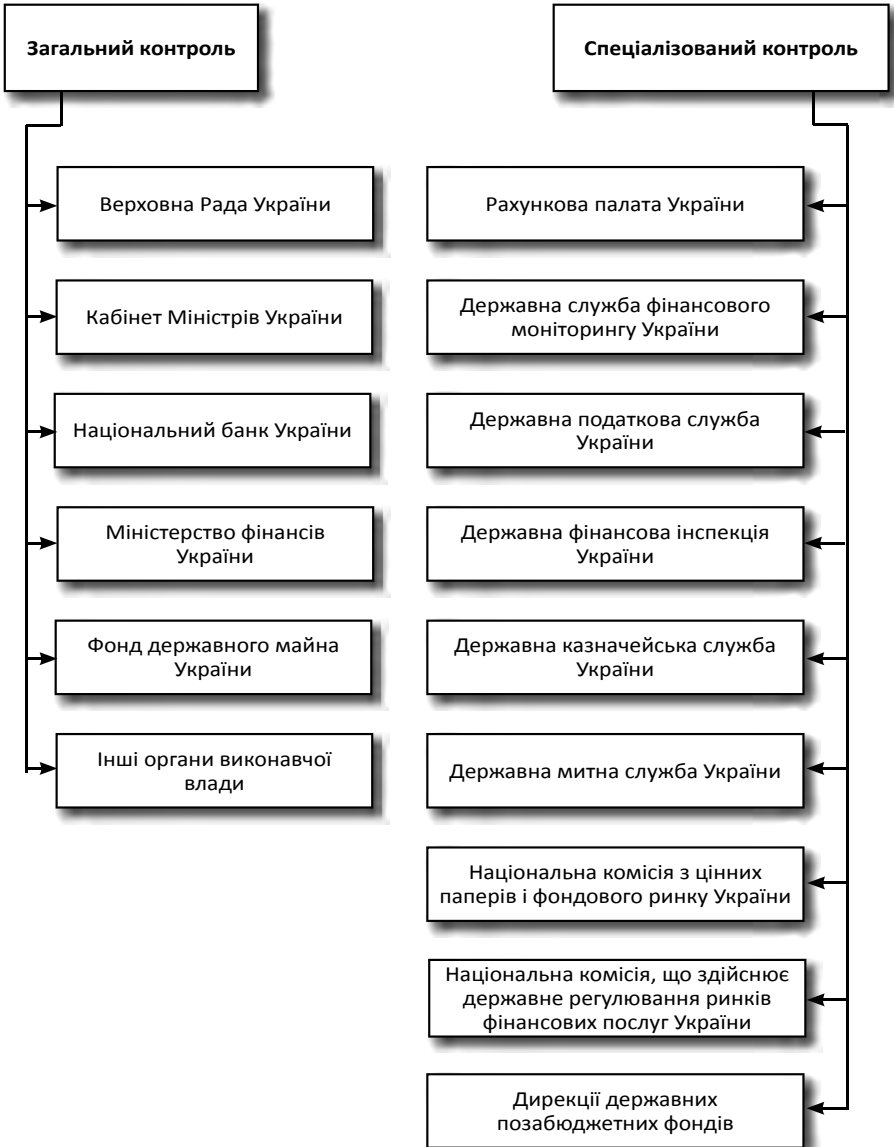

Рис. 5.10. Система суб'єктів державного фінансового контролю в Україні

Функції, які виконують органи при бюджетному контролі

Орган контролю	Функції
<p><i>Міністерство фінансів України, Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим та місцеві фінансові органи</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Контролюють дотримання інструкції з підготовки бюджетних запитів, порядку і термінів подання бюджетних запитів; - забезпечують складання і затвердження бюджетного розпису та відповідність бюджетних асигнувань бюджетним призначенням; - контролюють у межах своїх повноважень використання бюджетних коштів; - перевіряють правильність складання та затвердження кошторисів, планів асигнувань і штатних розписів бюджетних установ; - стежать за відповідністю показників державного та місцевих бюджетів бюджетній класифікації; - проводять аналіз поданої звітності з метою встановлення відповідності її законодавству, повноти і достовірності інформації, яка в ній міститься, і вживають відповідних заходів у разі неподання або несвочасного подання звітів; - отримують у встановленому законодавством порядку від міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організації, установ банків та інших фінансово-кредитних установ усіх форм власності пояснення, матеріали та інформацію з питань, що виникають під час складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів та звітування про їх виконання; - заслуховують у разі потреби на засіданнях колегії звіти з питань контрольно-ревізійної роботи, органів, уповноважених здійснювати спеціалізований бюджетний контроль, інформацію про результати проведених ними ревізій (перевірок), вживають заходи, спрямовані на усунення виявлених бюджетних правопорушень і вносять пропозиції щодо поліпшення контрольно-ревізійної роботи; - перевіряють правильність надання та виконання висновків щодо повернення платникам податково та надмірно сплачених сум; - накладають на порушників бюджетного законодавства стягнення та/або застосовують до них заходи, передбачені законодавством

Продовження табл. 5.3

Орган контролю	Функції
Орган контролю <i>Державна фінансова інспекція України</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Проводять ревізії (перевірки, аудит) цільового та ефективного використання коштів бюджетів і аналізують використання коштів бюджетів усіх рівнів, державних цільових фондів, а також повернення кредитів, залучених державою або під державні гарантії, інших гарантованих державою зобов'язань; – перевіряють обґрунтованість видатків, внесених до кошторисів бюджетних установ; – проводять ревізії (перевірки) ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової звітності про виконання бюджетних зобов'язань та операцій з бюджетними коштами; – перевіряють стан здійснення заходів, спрямованих на усунення бюджетних правопорушень і запобігання їх вчиненню; – проводять перевірку стану контрольно-ревізійної роботи в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади; – накладають на порушників бюджетного законодавства стягнення та/або застосовують до них заходи, передбачені законодавством
<i>Державна казначейська служба України</i>	<ul style="list-style-type: none"> – Веде бухгалтерський облік операцій, пов'язаних з виконанням державного та місцевих бюджетів, визначає єдині правила бухгалтерського обліку всіх фінансових операцій, активів і фінансових зобов'язань держави; – встановлює єдині правила ведення бухгалтерського обліку та складання звітності про виконання бюджетів, видає в межах своїх повноважень інструкції з цих питань і здійснює контроль за їх дотриманням; – контролює відповідність зобов'язань розпорядників бюджетних коштів бюджетним асигнуванням на етапі виникнення і реєстрації зобов'язань і відповідність платежів взятим зобов'язанням; – контролює відповідність кошторисів розпорядників бюджетних коштів бюджетному розпису; – накладає на порушників бюджетного законодавства стягнення та/або застосовує до них заходи, передбачені законодавством

Закінчення табл. 5.3

Орган контролю	Функції
<p>Контрольно-ревізійні підрозділи міністерств, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади</p>	<p>Контролюють:</p> <ul style="list-style-type: none"> – обґрунтованість бюджетних запитів бюджетних установ, доотримання бюджетної, кошторисної дисципліни, збереження і цільове використання бюджетних коштів; – ефективність використання матеріальних ресурсів, придбаних за бюджетні кошти, своєчасність докumentального оформлення господарських операцій, повноти виявлення та мобілізації внутрішньогосподарських резервів, усунення причин непродуктивних витрат; – правильність ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності, своєчасність і повноту виконання зобов'язань перед бюджетом; – виконання заходів, спрямованих на усунення вад, виявлених ревізією (перевіркою); – доотримання установленого порядку закупівлі товарів (робіт, послуг) за бюджетні кошти

жавного бюджету про використання ними бюджетних коштів та результати виконання відповідних бюджетних програм);

5) розгляду річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України;

6) використання кредитів (позик), що залучаються державою від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій.

Верховна Рада України здійснює контроль за діяльністю Рахункової палати щодо виконання нею повноважень, встановлених законом.

До повноважень Комітету Верховної Ради України з питань бюджету належать:

1) підготовка питання щодо бюджетної політики на наступний бюджетний період та попередній розгляд проекту закону про Державний бюджет України;

2) надання до поданих на розгляд Верховної Ради України законопроектів висновків щодо їх впливу на показники бюджету та відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини;

3) попередній розгляд річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України та підготовка проекту рішення щодо цього звіту для розгляду Верховною Радою України;

4) попередній розгляд інформації Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, інших центральних органів виконавчої влади про стан виконання закону про Державний бюджет України протягом відповідного бюджетного періоду;

5) взаємодія з Рахунковою палатою (включаючи попередній розгляд висновків і пропозицій Рахункової палати щодо результатів контролю за дотриманням бюджетного законодавства).

За зверненням Комітету Верховної Ради України з питань бюджету органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування надають необхідну йому інформацію для підготовки та попереднього розгляду бюджетних питань.

Комітети Верховної Ради України беруть участь у розгляді питання щодо бюджетної політики на наступний бюджетний період та проекту закону про Державний бюджет України, а також попередньо розглядають питання про виконання Державного бюджету України (включаючи висновки і пропозиції Рахункової палати щодо результатів контролю за дотриманням бюджетного законодавства) у частині, що належить до компетенції комітетів.

**До повноважень Рахункової палати належить
здійснення контролю за:**

- 1) надходженням та використанням коштів Державного бюджету України;
- 2) утворенням, обслуговуванням і погашенням державного боргу;
- 3) ефективністю управління коштами Державного бюджету України;
- 4) використанням коштів місцевих бюджетів у частині трансфертів, які надаються з державного бюджету.

Рахункова палата подає Верховній Раді України висновки та пропозиції щодо стану надходження коштів до Державного бюджету України та їх використання за підсумками кожного кварталу.

1. Міністерство фінансів України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо як державного бюджету, так і місцевих бюджетів, якщо інше не передбачено законодавством України.

Міністерство фінансів України в межах своїх повноважень забезпечує реалізацію єдиної державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, координує та спрямовує діяльність органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства, визначає основні організаційно-методичні засади та дає оцінку функціонуванню систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту, якщо інше не передбачено законодавством.

2. Місцеві фінансові органи здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів.
3. Міністерство фінансів України та місцеві фінансові органи у встановленому законодавством порядку одержують від центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, банків та інших фінансових установ усіх форм власності пояснення, матеріали та інформацію з питань, що виникають під час складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів та звітування про їх виконання.

До повноважень Державної казначейської служби України належить здійснення контролю за:

- 1) веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, складанням та поданням фінансової і бюджетної звітності;
- 2) бюджетними повноваженнями при зарахуванні надходжень бюджету;
- 3) відповідністю кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету;
- 4) відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів відповідним бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);
- 5) відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та бюджетним асигнуванням.

Державна казначейська служба України в межах своїх повноважень забезпечує організацію та координацію діяльності головних бухгалтерів бюджетних установ та контроль за виконанням ними своїх повноважень.

До повноважень органів Державної фінансової інспекції України належить здійснення контролю за:

- 1) цільовим та ефективним використанням коштів державного бюджету та місцевих бюджетів (включаючи проведення державного фінансового аудиту);
- 2) цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), одержаних під державні (місцеві) гарантії;
- 3) достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників;
- 4) відповідністю взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів бюджетним асигнуванням, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі);
- 5) веденням бухгалтерського обліку, а також складанням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі).

вого методу у бюджетному процесі), кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;

- б) станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів (табл. 5.4, 5.5, рис. 5.11).

Державна фінансова інспекція України щомісячно надає Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України та Міністерству фінансів України звіти про узагальнені результати контролю за дотриманням бюджетного законодавства (рис. 5.12, 5.13).

Контроль за відповідністю бюджетному законодавству показників затверджених бюджетів, розпису бюджету, кошторисів бюджетних установ та інших документів, які використовуються у бюджетному процесі, здійснюється:

- 1) Радою міністрів Автономної Республіки Крим – щодо бюджетів міст республіканського Автономної Республіки Крим значення та районних бюджетів Автономної Республіки Крим;
- 2) обласними державними адміністраціями – щодо районних та міських (міст обласного значення) бюджетів;
- 3) міськими державними адміністраціями в містах Києві та Севастополі – щодо районних у цих містах бюджетів;
- 4) районними державними адміністраціями – щодо міських (міст районного значення), селищних, сільських бюджетів та бюджетів їх об'єднань, які створюються згідно із законом;
- 5) виконавчими органами міських рад – щодо бюджетів районів у містах, сіл, селищ чи міст районного значення, які входять до складу цих міст.

Таблиця 5.4

Порівняння сутності ревізії та аудиту ефективності

Складники	Ревізія	Аудит ефективності
Поняття	Ревізія – метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, отриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку і звітності, спосіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань	Аудит ефективності – форма контролю, яка становить сукупність дій зі збору та аналітичного опрацювання статистичних і звітних даних, матеріалів ревізій і перевірок, іншої публічної інформації, спрямованих на визначення рівня ефективності державних вкладень для реалізації запланованих бюджетними програмами (функціями) цілей, встановлення факторів, які перешкоджають досягненню максимального результату у використанні визначеного обсягу трудових, матеріальних і фінансових ресурсів, та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних активів
Головна мета	Встановлення отримання суб'єктами господарювання обмежувальних параметрів обігу фінансових ресурсів, осіб, які допустили їх протизаконне використання, визначення фінансових втрат у разі відхилень від прийнятих стандартів і внесення пропозицій щодо усунення виявлених вад і порушень	Визначення слабких місць в організації виконання бюджетних програм (функцій), впливу цих вад на досягнення запланованих цілей та обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів
Основні завдання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Виявлення фактів фінансових порушень, розкрадань, безгосподарності і марнотратства. 2. Визначення обсягу фінансових втрат, причиною яких стали фінансові порушення. 3. Встановлення винних осіб, притягнення їх до відповідальності та вжиття заходів щодо відшкодування ними завданої шкоди 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення рівня досягнення цілей державної програми. 2. Встановлення упущень і вад адміністративного, нормативно-правового і фінансового характеру, які перешкоджають своєчасному і повному виконанню бюджетної програми (функції). 3. Визначення рівня впливу встановлених упущень і вад на якість виконання бюджетної програми (функції)

Продовження табл. 5.4

Складники	Ревізія	Аудит ефективності
<p>Прийоми (методи)</p>	<p>4. Здійснення превентивних заходів для попередження фінансових порушень</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз фінансової звітності. 2. Перевірка документів за формальними ознаками. 3. Нормативна перевірка. 4. Зустрічна перевірка достовірності документів. 5. Інвентаризація. 6. Контрольні обміри виконаних робіт. 7. Відбір пояснень. 8. Контрольний запуск сировини і матеріалів у виробництво. 9. Перевірка дотримання трудової дисципліни. 10. Техніко-економічний розрахунок 	<p>4. Оцінка доцільності подальшої реалізації бюджетної програми (функції) та обґрунтування пропозиції щодо її припинення чи забезпечення своєчасного та повного виконання із залученням оптимального обсягу державних ресурсів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналіз фінансової звітності та інших статистичних і оперативних даних. 2. Аналіз матеріалів попередніх ревізій і перевірок та нормативно-правових актів. 3. Нормативна перевірка. 4. Інтерв'ювання. 5. Анкетування за висунутими гіпотезами. 6. Хронометраж затрат робочого часу. 7. Обстеження виробничих приміщень. 8. Техніко-економічний розрахунок. 9. Економічна оцінка господарських операцій
<p>Обов'язкові елементи опису результатів</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що порушено (закон, стандарт, статут тощо)? Хто порушив (зазначити порушника)? Коли порушено (дата або період)? Як порушено (яким способом допущено відхилення)? Чим зумовлено порушення (причини та умови)? 2. Як відображено в бухгалтерському обліку та/або фінансовій звітності порушення? 3. Наслідки порушення (розмір шкоди або збитків)? 4. Які вади усунуто під час контролю (або скільки відшкодовано збитків)? 5. Що пояснила з приводу порушення винна особа? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що є метою реалізації бюджетної програми (функції)? 2. Як реалізується бюджетна програма (кількісно, якісно, вартісно тощо)? 3. Що перешкоджає або може перешкоджати своєчасній і повній реалізації бюджетної програми ("Дерево проблем")? 4. Яку проблему й об'єкти дослідження вибрано для аудиту і чому? 5. Які гіпотези з вибраної проблеми перевірялися під час аудиту? 6. Про що свідчать результати аудиту (недоосконалість законодавства, упущення в організації виконання програми, фінансові порушення тощо)? 7. Висновки аудиту (що потрібно зробити, щоб усунути слабкі місця в реалізації бюджетної програми)?

Продовження табл. 5.4

Складники	Ревізія	Аудит ефективності
Права контролерів	<p>Перевіряти грошові та бухгалтерські документи, звіти, кошториси й інші документи, що підтверджують надходження та витрачання коштів і матеріальних цінностей на дотримання норм законодавства, проводити перевірки фактичної наявності цінностей (грошових сум, цінних паперів, сировини, матеріалів, готової продукції, устаткування тощо).</p> <p>Безперешкодного доступу на склади, у сховища, виробничі та інші приміщення для їх обстеження і з'ясування питань, пов'язаних з ревізією.</p> <p>Ініціювати припинення на розрахункових та інших рахунках у банках та інших фінансово-кредитних установах операції у випадках, коли керівництво об'єкта, на якому необхідно проводити ревізію, перешкоджає контролеру виконувати свої обов'язки.</p> <p>Вимагати від керівників об'єктів, що ревізуються, проведення інвентаризації основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і розрахунків, у необхідних випадках опечатувати каси та касові приміщення, склади, архіви, а в разі виявлення підробок, інших зловживань вилучати необхідні документи на термін до закінчення ревізії</p>	<p>Висувати без обмежень гіпотези аудиту (варіанти того, що може перешкоджати своєчасній і повній реалізації державної програми).</p> <p>Для перевірки гіпотез вибирати ті прийоми (методи), які дають змогу одержати найбільш ефективні результати.</p> <p>Мати доступ на склади, у сховища, виробничі та інші приміщення для їх обстеження і з'ясування вибраними прийомами (методами) питань, пов'язаних з аудитом.</p> <p>Ініціювати проведення інвентаризації, контрольних обмірів виконаних робіт, контрольних запусків сировини і матеріалів у виробництво.</p> <p>Ініціювати одержання від органів державної влади, підприємств, установ і організацій інформації та/або документів, що стосуються теми аудиту.</p> <p>Вибирати критерії, за якими групуються результати емпіричних досліджень, і визначається рівень впливу встановлених упущень і вад на ефективність використання державних ресурсів (своєчасність і повноту виконання державної програми).</p> <p>Висувати на підставі результатів аудиту пропозиції щодо усунення слабких місць у реалізації бюджетної програми (функції) і попередньо обговорити їх (підготовлений проєкт висновків) з представниками об'єктів дослідження</p>

Закінчення табл. 5.4

Складники	Ревізія	Аудит ефективності
Права контролерів	<p>Ініціювати одержання від НБУ та його установ, комерційних банків та інших кредитних установ необхідних відомостей, копій документів, довідок про банківські операції та записки коштів на рахунках органів, що ревізуються, а від інших підприємств і організацій – довідок і копій документів про операції та розрахунки з підприємствами, установами, організаціями, що ревізуються.</p> <p>Одержувати від службових і матеріально відповідальних осіб об'єктів, що ревізуються, письмові пояснення з питань, що виникають під час ревізії.</p> <p>Ініціювати пред'явлення керівникам та іншим службовим особам об'єктів, що ревізуються, вимог щодо усунення виявлених порушень, вилучення до бюджету прихованих і занижених валютних та інших платежів, а також про припинення бюджетного фінансування і кредитування.</p> <p>Складати у випадках, передбачених законодавчими актами, на керівників та інших службових осіб об'єктів контролю протоколи про адміністративне правопорушення.</p> <p>Ініціювати передачу ревізійних матеріалів до органів державної влади, господарського управління, правоохоронних органів та інформування про результати ревізій громадськості через ЗМІ</p>	<p>Ініціювати передачу матеріалів аудиту до органів державної влади, господарського управління та ЗМІ</p>

Таблиця 5.5

Етапи проведення аудиту ефективності

Етап	Характеристика етапу
1. Планування роботи (вибір виду аудиту, який проводиться, визначення його меж, розроблення плану і програми проведення аудиту).	Отримання всебічного розуміння діяльності, яка перевіряється (організації або програми), її цілей та дій; загальний огляд галузі аудиту, щоб ідентифікувати межі ризику, важливі для досягнення цілей аудиту; огляд основних систем, процедур і засобів контролю одиниці, яка перевіряється; ідентифікація галузей для дослідження та розвитку стратегічного плану аудиту; огляд відібраних ключових галузей і подій; підготовка звіту про результати вивчення об'єкта аудиту; визначення меж аудиту; остаточне визначення цілей аудиту; становлення критеріїв аудиту; підготовка програми проведення аудиту.
2. Здійснення збору інформації і фактичних даних для аудиту ефективності (збір інформації і доказів, виявлення фактів, представлення отриманих результатів).	Деталізоване дослідження та аналіз даних аудиту ефективності; збір і дослідження фактичних даних аудиту; аналіз матеріалів інших аудиторських перевірок та результатів оцінки роботи; підготовка висновків за результатами аудиторської перевірки; підготовка рекомендацій; обговорення отриманих даних, висновків і рекомендацій з керівництвом об'єкта перевірки.
3. Складання і надання звіту за результатами аудиту ефективності (підготовка проекту звіту, узгодження, внесення на обговорення, надання звіту).	Підготовка висновків за підсумками аудиту ефективності; підготовка звіту про результати аудиту ефективності; затвердження звіту; надання звіту в законодавчий орган, у вищі щодо об'єкта аудиту органи управління або уряд.
4. Контроль за виконанням рекомендацій аудиту ефективності	Огляд відповідей на рекомендації проведеного аудиту; збір та аналіз фактичних даних про виконання рекомендацій проведеного аудиту

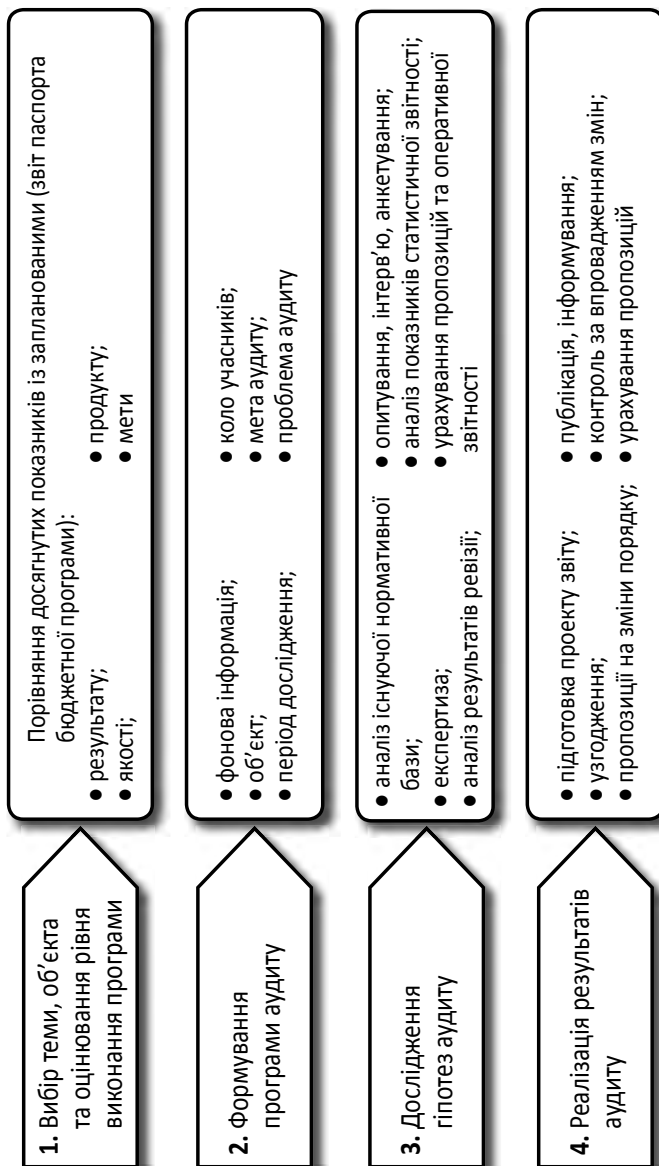

Рис. 5.11. Стадії здійснення аудиту ефективності виконання бюджетних програм

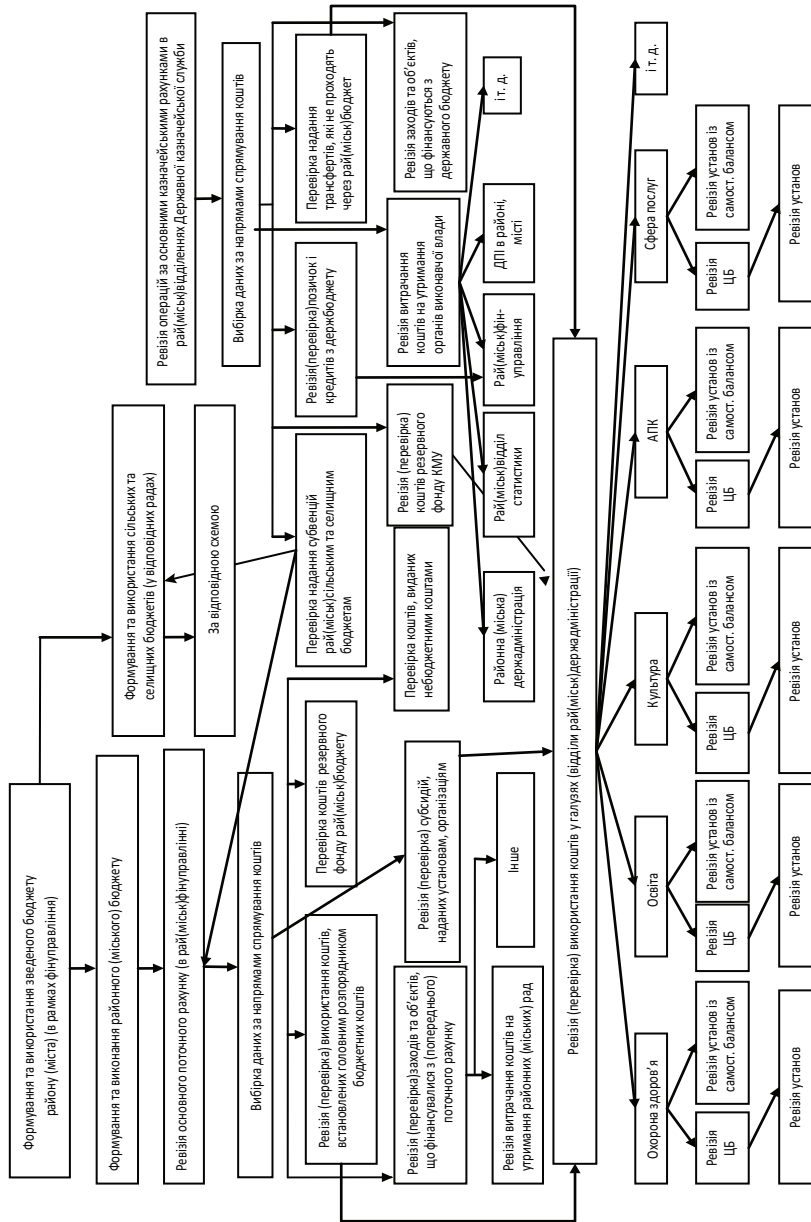

Рис. 5.12. Схема комплексної перевірки виконання бюджету району (міста)

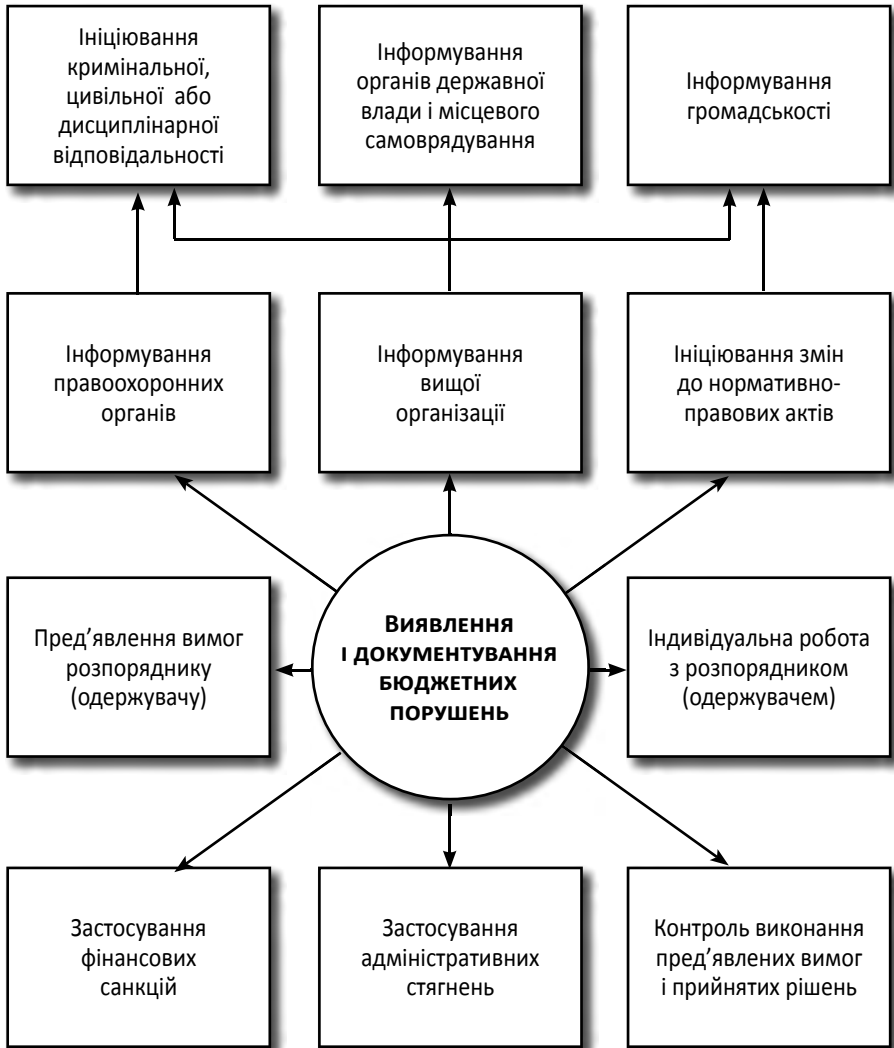

Рис. 5.13. Механізм усунення наслідків бюджетних порушень

КОМПЛЕКСНІ АНАЛІТИЧНО-РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ

На основі показників, що використовуються для аналізу діяльності органів системи Міністерства фінансів України середньої і базової ланок (додаток А):

- 1) обрати бюджет, за яким ви будете проводити розрахунки;
- 2) заповнити таблицю;
- 3) провести розрахунок, використовуючи показники додатка А;
- 4) виявити тенденції;
- 5) визначити причини і наслідки;
- 6) запропонувати управлінські рішення.

Завдання 1. Заповніть табл. 1, визначивши абсолютні показники характеристики стану місцевих фінансів (для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів, бюджетів міст Києва та Севастополя).

Таблиця 1

Динаміка абсолютних показників характеристики стану місцевих фінансів (для бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів, бюджетів міст Києва та Севастополя)

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
1	Територія	кв. км						
2	Населення	осіб						
3	Природний приріст (скорочення) населення	осіб						

Продовження табл. 1

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
4	Міграційний приріст (скорочення) населення	осіб						
5	Економічно активне населення у віці 15–70 років	осіб						
6	Зайняте населення у віці 15–70 років	осіб						
7	Кількість зайнятого населення за видами економічної діяльності	осіб						
8	Попит на робочу силу за видами економічної діяльності	осіб						
9	Безробіття населення (за методологією МОП) у віці 15–70 років	%						
10	Доходи населення	грн						
11	Середньомісячна номінальна заробітна плата за видами економічної діяльності	грн						
12	Витрати та заощадження населення	грн						
13	Наявний дохід населення	грн						
14	Валовий регіональний продукт (ВРП)	грн						
15	Індекси фізичного обсягу валового регіонального продукту	% до попереднього року						
16	Валова додана вартість за видами економічної діяльності	грн						

Продовження табл. 1

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
17	Інвестиції в основний капітал	грн						
18	Кількість організацій, які виконують наукові та науково-технічні роботи	од.						
19	Чисельність фахівців, які виконують наукові та науково-технічні роботи	осіб						
20	Обсяг інноваційної продукції	грн						
21	Поточна дебіторська заборгованість	грн						
22	Поточна кредиторська заборгованість	грн						
23	Загальні обсяги експорту товарів	грн						
24	Загальні обсяги імпорту товарів	грн						
25	Загальні обсяги експорту послуг	грн						
26	Загальні обсяги імпорту послуг	грн						
27	Прямі іноземні інвестиції в регіони	грн						
28	Прямі інвестиції з регіонів України	грн						
30	Кількість загальноосвітніх навчальних закладів	од.						
31	Кількість професійно-технічних навчальних закладів	од.						

Закінчення табл. 1

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
32	Кількість вищих навчальних закладів I–IV рівнів акредитації	од.						
33	Кількість лікарняних ліжок	од.						
34	Чисельність лікарів усіх спеціальностей	осіб						
35	Кількість ліжок (місць) у санаторно-курортних і оздоровчих закладах	од.						
36	Кількість місць у дитячих оздоровчих закладах (таборах)	од.						
37	Кількість пенсіонерів	осіб						
38	Кількість масових та універсальних бібліотек	од.						
39	Кількість закладів культури клубного типу	од.						

Завдання 2. Заповніть табл. 2, визначивши абсолютні показники характеристики стану місцевих фінансів.

Таблиця 2

Динаміка абсолютних показників характеристики стану місцевих фінансів

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
1	Житловий фонд	кв. м						
2	Нежитловий фонд	кв. м						
3	Міський житловий фонд	кв. м						
4	Сільський житловий фонд	кв. м						

Продовження табл. 2

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
5	Забезпеченість населення житлом	кв. м / осіб						
6	Житловий фонд, що перебуває у розпорядженні місцевої влади	кв. м						
7	Нежитловий фонд, що перебуває у розпорядженні місцевої влади	кв. м						
8	Загальна довжина мереж системи водопостачання та водовідведення	км						
9	Чисельність населення, охопленого послугами централізованого водопостачання та водовідведення	осіб						
10	Довжина мереж водопроводу	км						
11	Довжина мереж каналізації	км						
12	Виробництво води	тис. куб. м						
13	Виробництво стоків	тис. куб. м						
14	Тариф на водопостачання гарячої води для юридичних осіб	грн / куб. м						
15	Тариф на водопостачання гарячої води для фізичних осіб	грн / куб. м						
16	Тариф на водопостачання холодної води для юридичних осіб	грн / куб. м						
17	Тариф на водопостачання холодної води для фізичних осіб	грн / куб. м						
18	Тариф на водовідведення	грн / куб. м						

Продовження табл. 2

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
19	Надходження від фізичних осіб за послуги системи водопостачання та водовідведення	грн						
20	Надходження від юридичних осіб за послуги системи водопостачання та водовідведення	грн						
21	Видатки на капітальний ремонт системи водопостачання та водовідведення	грн						
22	Видатки на поточний ремонт системи водопостачання та водовідведення	грн						
23	Заборгованість юридичних осіб за послуги системи водопостачання та водовідведення	грн						
24	Заборгованість фізичних осіб за послуги системи водопостачання та водовідведення	грн						
25	Сумарна потужність теплогерел (ТЕЦ)	Гкал/год						
26	Загальна довжина теплових мереж	км						
27	Тариф на тепlopостачання для юридичних осіб	грн/кал						
28	Тариф на тепlopостачання для фізичних осіб	грн/особу						
29	Надходження від фізичних осіб за послуги системи тепlopостачання	грн						

Продовження табл. 2

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
30	Надходження від юридичних осіб за послуги системи теплопостачання	грн						
31	Видатки на капітальний ремонт системи теплопостачання	грн						
32	Видатки на поточний ремонт системи теплопостачання	грн						
33	Заборгованість юридичних осіб за послуги системи теплопостачання	грн						
34	Заборгованість фізичних осіб за послуги системи теплопостачання	грн						
35	Довжина кабельних ліній електропередачі	км						
36	Довжина повітряних ліній електропередачі	км						
37	Тариф на електроенергію для юридичних осіб	грн / кВт · год						
38	Тариф на електроенергію для фізичних осіб	грн / кВт · год						
39	Надходження від фізичних осіб за послуги системи електропостачання	грн						
40	Надходження від юридичних осіб за послуги системи електропостачання	грн						
41	Видатки на капітальний ремонт системи електропостачання	грн						

Продовження табл. 2

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
42	Видатки на поточний ремонт системи електропостачання	грн						
43	Заборгованість юридичних осіб за послуги системи електропостачання	грн						
44	Заборгованість фізичних осіб за послуги системи електропостачання	грн						
45	Кількість населення, що користується послугами ліфтового господарства	осіб						
46	Тариф за послуги ліфтового господарства	грн/особу						
47	Тариф за прибирання прибудинкової території	грн/особу						
48	Тариф за вивезення сміття	грн/особу						
49	Видатки на благоустрій	грн						
50	Довжина автомобільних доріг загального користування	км						
51	Довжина доріг місцевого значення	км						
52	Транспортний збір							
53	Експлуатаційна довжина (тролейбусних, трамвайних, метрополітену) шляхів загального користування	км						
54	Кількість одиниць комунального транспорту	шт.						
55	Кількість одиниць комунального електротранспорту	шт.						

Закінчення табл. 2

№ з/п	Показники	Одиниця виміру	2007	2008	2009	2010	2011	2007/2011 (відхилення), %
56	Тариф за пасажирські перевезення	грн						
57	Легкові автомобілі в державній та комунальній власності	шт.						
58	Легкові автомобілі в особистій власності	шт.						
59	Кількість комунальних підприємств	од.						
60	Фінансовий результат діяльності комунальних підприємств (сальдо) від звичайної діяльності до оподаткування	грн						

Завдання 3. Заповніть табл. 3.

Таблиця 3

Доходи місцевих бюджетів у 2011 р., грн

№ з/п	Показники	План	Факт	Відхилення
1	<i>Доходи зведеного бюджету</i>			
2	Загальна сума доходів			
3	Доходи загального фонду			
4	Доходи спеціального фонду			
5	<i>Податкові доходи</i>			
6	Податок на доходи фізичних осіб			
7	Податок на прибуток підприємств, організацій комунальної власності			
8	Податок з власників транспортних засобів			
10	Збір за спеціальне використання лісових ресурсів			

Продовження табл. 3

№ з/п	Показники	План	Факт	Відхилення
11	Збір за спеціальне водокористування			
12	Плата за користування надрами місцевого значення			
13	Фіксований сільськогосподарський податок			
14	Плата за землю			
15	Акцизний збір			
16	Єдиний податок			
17	Державне мито			
18	Адміністративні збори та платежі			
19	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки			
20	Туристичний збір			
21	Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності			
22	Збір за місця для паркування автотранспорту			
23	Всього податкових доходів			
24	<i>Неподаткові доходи</i>			
25	Орендна плата			
26	Дивіденди (дохід), нараховані на акції			
27	Частина чистого прибутку (доходу) комунальних підприємств			
28	Доходи від некомерційного та побічного продажу			
29	Надходження сум кредиторської та депонентської заборгованості			
30	Плата за ліцензії			
31	Плата за торговий патент на деякі види підприємницької діяльності			
32	Плата за державну реєстрацію			
33	Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації			

Закінчення табл. 3

№ з/п	Показники	План	Факт	Відхилення
34	Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів			
35	Штрафні санкції			
36	Адміністративні штрафи			
37	Власні надходження бюджетних установ			
38	Благодійні внески, гранти та дарунки			
39	Концесійні платежі			
40	Всього неподаткових доходів			
41	<i>Доходи від операцій з капіталом</i>			
42	Надходження від продажу основного капіталу			
43	Кошти від реалізації безхазяйного майна			
44	Надходження від відчуження майна			
45	Надходження від продажу землі			
46	Надходження від продажу нематеріальних активів			
47	Всього доходів від операцій з капіталом			
48	<i>Офіційні трансферти</i>			
49	Від органів державного управління			
50	Субвенції			
51	Дотації			
52	Всього офіційних трансфертів			
53	Доходи, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів			
54	Доходи, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів			
55	Доходи поточного бюджету			
56	Доходи бюджету розвитку			

Завдання 4. Заповніть табл. 4.

Таблиця 4

Видатки місцевих бюджетів у 2011 р., грн

№ з/п	Показник	План	Факт	Відхилення
1	<i>Видатки зведеного бюджету</i>			
2	Загальна сума видатків			
3	Видатки загального фонду			
4	Видатки спеціального фонду			
5	<i>Видатки бюджету, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, у тому числі на:</i>			
6	– державне управління			
7	– загальну середню освіту для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації			
8	– професійно-технічну освіту			
9	– вищу освіту			
10	– післядипломну освіту			
11	– позашкільну освіту			
12	– консультативну амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу			
13	– спеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу			
14	– санаторно-курортну допомогу			
15	– соціальний захист та соціальне забезпечення			
16	– культуру і мистецтво			
17	– фізичну культуру і спорт			
18	<i>Видатки бюджету, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, у тому числі на:</i>			
19	– місцеву пожежну охорону			
20	– позашкільну освіту			

Закінчення табл. 4

№ з/п	Показник	План	Факт	Відхилення
21	– соціальний захист та соціальне забезпечення			
22	– відшкодування різниці між розміром ціни (тарифу) на житлово-комунальні послуги			
23	– місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів			
24	– культурно-мистецькі програми місцевого значення			
25	– програми підтримки кінематографії та засобів масової інформації місцевого значення			
26	– місцеві програми з розвитку фізичної культури і спорту			
27	– типове проектування, реставрацію та охорону пам'яток архітектури місцевого значення			
28	– транспорт, дорожнє господарство			
29	– заходи з організації рятування на водах			
30	– обслуговування місцевого боргу			
31	– програми природоохоронних заходів місцевого значення			
32	– управління комунальним майном			
33	– регулювання земельних відносин			
34	– заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій			
35	– заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення			
36	– проведення місцевих виборів			
37	– підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад			
38	<i>Видатки поточного бюджету</i>			
39	<i>Видатки бюджету розвитку</i>			

Завдання 5. Заповніть табл. 5, розрахувавши відносні показники характеристики стану місцевих фінансів (для бюджетів міст обласного підпорядкування, районних бюджетів, бюджетів районів у містах, бюджетів міст районного підпорядкування) за показниками у додатку А.

Таблиця 5

Розрахунок відносних показників характеристики стану місцевих фінансів

№	Показник	2009	2010	2011
1	Обсяг доходів, що припадає на одного мешканця, <i>тис. грн</i>			
2	Обсяг ВРП, що перерозподіляються через бюджет, <i>тис. грн</i>			
3	Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів, %			
4	Частка неподаткових надходжень у загальній сумі доходів, %			
5	Частка доходів від операцій з капіталом у загальній сумі доходів, %			
6	Частка офіційних трансфертів у загальній сумі доходів, %			
7	Обсяг трансфертів, що в середньому припадає на одного мешканця, <i>тис. грн</i>			
8	Обсяг трансферту, що припадає на одиницю ВРП, <i>тис. грн</i>			
9	Частка трансфертів у загальному розмірі отриманих доходів, %			
10	Частка трансфертів із спеціального фонду доходів бюджету у загальному розмірі отриманих доходів, %			
11	Обсяг перерахованих коштів до ДБУ, що в середньому припадає на одного мешканця, <i>тис. грн</i>			
12	Частка перерахованих коштів до ДБУ у загальному обсязі отриманих доходів, %			
13	Охоплення, %			
14	Середня вартість одного продукту (послуги), <i>тис. грн</i>			
15	Виконання, %			
16	Середній обсяг фінансування підвідомчих підприємств (організацій), <i>тис. грн</i>			
17	Середній обсяг фінансування установ та організацій, <i>тис. грн</i>			

Закінчення табл. 5

№	Показник	2009	2010	2011
18	Сума видатків, що в середньому припадає на 1 кв. м площі житлових будинків, <i>тис. грн</i>			
19	Дефіцит бюджету, <i>тис. грн</i>			
20	Коефіцієнт автономії, %			
21	Коефіцієнт співвідношення регулюючих і власних бюджетних доходів, %			
22	Рівень фінансового забезпечення регіону, %			
23	Абсолютний приріст доходів місцевого бюджету, <i>тис. грн</i>			
24	Абсолютний приріст витрат місцевого бюджету, <i>тис. грн</i>			
25	Відносний приріст доходів місцевого бюджету, %			
26	Відносний приріст витрат місцевого бюджету, %			
27	Показник виконання дохідної частини місцевого бюджету, %			
28	Показник виконання видаткової частини місцевого бюджету, %			
29	Ефективність сплати місцевих податків і зборів, %			
30	Індекс ефективності			
31	Коефіцієнт еластичності			
32	Коефіцієнт структурних змін			
33	Коефіцієнт інтенсивності структурних зрушень			
34	Коефіцієнт взаємодії структурних зрушень			
35	Індекс сезонності			
36	Коефіцієнт поточної ліквідності			
37	Соціальний ефект, %			
38	Бюджетний ефект від інвестиційного проекту, <i>тис. грн</i>			
39	Індекс інтегральної оцінки			
40	Частка податкового боргу, %			
41	Ефективність бюджетних видатків на одну особу, <i>тис. грн</i>			

Завдання 6. Аналіз діяльності органів системи Державної казначейської служби України.

На основі табл. 6–17 проаналізуйте діяльність органів системи Державної казначейської служби України:

- 1) оберіть бюджет та відповідну казначейську службу, за якими ви проведитимете розрахунки;
- 2) заповніть таблиці (виберіть лише ті, що характеризують обраний напрям дослідження);
- 3) проведіть розрахунок;
- 4) виявіть тенденції;
- 5) визначте причини і наслідки;
- 6) запропонуйте управлінські рішення;
- 7) за зведеннями даних щодо планових та фактичних показників побудуйте графіки.

ДІЯЛЬНІСТЬ РОЗПОРЯДНИКА КОШТІВ

Таблиця 6

Надходження та використання коштів розпорядника по загальному фонду

Показники	Затверджено на звітний рік, тис. грн	Затверджено на звітний рік, %	Надійшло коштів за звітний період (рік), тис. грн	Надійшло коштів за звітний період (рік), %	Касові видатки за звітний період (рік), тис. грн	Фактичні видатки за звітний період (рік), тис. грн	Відхилення касових та фактичних видатків за звітний період, тис. грн
	Видатки – усього, у тому числі:						
Поточні видатки							
Видатки на товари і послуги, у тому числі:							
Заробітна плата							
Нарахування на заробітну плату							
Придбання товарів і послуг							

Закінчення табл. 6

Показники	Затверджено на звітний рік, <i>тис. грн</i>	Затверджено на звітний рік, %	Надійшло коштів за звітний період (рік), <i>тис. грн</i>	Надійшло коштів за звітний період (рік), %	Касові видатки за звітний період (рік), <i>тис. грн</i>	Фактичні видатки за звітний період (рік) <i>тис. грн</i>	Відхилення касових та фактичних видатків за звітний період, <i>тис. грн</i>
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, <i>у тому числі: м'який інвентар та обмундирування</i>							
Медикаменти та перев'язувальні матеріали							
Продукти харчування							
Оплата послуг (крім комунальних)							
Видатки на відрядження							
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв							
Дослідження і розробки							
Видатки державного (регіонального) значення							
Субсидії і поточні трансферти							
Капітальні видатки, <i>у тому числі:</i>							
придбання основного капіталу							
придбання обладнання і предметів довгострокового користування							
Капітальне будівництво (придбання)							
Капітальний ремонт							
Реконструкція та реставрація							
Створення державних запасів і резервів							
Придбання землі і нематеріальних активів							
Капітальні трансферти							
Нерозподілені видатки							
Внутрішнє кредитування							
Зовнішнє кредитування							
Інші видатки							

Таблиця 7

Результати фінансової діяльності розпорядника, тис. грн

Показники	За попередній період	За звітний період
Загальний фонд		
Отримані доходи		
Проведені видатки		
<i>з них:</i>		
поточні		
капітальні		
надання кредитів		
Списані недостачі		
Списана заборгованість (+; -),		
<i>у тому числі:</i>		
дебіторська (-)		
кредиторська (+)		
Результат переоцінок (+; -)		
Інші видатки		
Фінансовий результат за загальним фондом (+; -)		
Спеціальний фонд		
Отримані доходи		
Плата за послуги, що надаються бюджетними установами,		
<i>у тому числі:</i>		
плата за послуги, що надаються згідно з функціональними повноваженнями		
надходження від господарської та/або виробничої діяльності		
плата за оренду майна		
надходження від реалізації майна		
Інші джерела власних надходжень,		
<i>у тому числі:</i>		
благодійні внески, гранти та дарунки		
кошти, отримані для виконання окремих доручень від підприємств, організацій, інших розпорядників бюджетних коштів чи фізичних осіб		
Інші надходження спеціального фонду		

Закінчення табл. 7

Показники	За попередній період	За звітний період
Надходження коштів на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів		
Надходження позик міжнародних фінансових організацій		
Перераховано залишок		
Отримано залишок		
Проведені видатки,		
<i>з них:</i>		
поточні		
капітальні		
надання кредитів		
Списані недостачі		
Списана заборгованість (+; -),		
<i>у тому числі:</i>		
дебіторська (-)		
кредиторська (+)		
Результат переоцінок (+; -)		
Інші видатки		
Фінансовий результат за спеціальним фондом (+; -)		

ДІЯЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Таблиця 8

Мережа розпорядників і одержувачів коштів, які фінансуються ДКСУ

<i>Державний бюджет</i>	
Головні розпорядники	Розпорядники третього ступеня
Одержувачі коштів	Інші клієнти
<i>Місцевий бюджет</i>	
Головні розпорядники	Розпорядники третього ступеня
Одержувачі коштів	Інші клієнти

Таблиця 9

Структура і динаміка доходів або видатків бюджету за загальним або спеціальним фондом за _____ р.

№ з/п	Стаття видатків за функціональною чи економічною класифікацією	Обсяг видатків $y, p1,$ <i>тис. грн</i> U_0	Обсяг видатків $y, p2,$ <i>тис. грн</i> U_1	Структура		$\Delta d =$ $= d_{p2} - d_{p1}$	Темп зростання $T_{зр} = \frac{d_{p2}}{d_{p1}} \cdot 100$	Темп приросту $T_{пр} = T_{зр} - 100$	Δd^2
				$-p1,$ %	$-p2,$ %				

Таблиця 10

Аналіз сезонних (поквартальних) коливань виконання бюджету за _____ р.

Квартал (місяць)	2009				2010				2011			
	$U_{ввл},$ <i>тис. грн</i>	$I_{сез} = Y_i / U_{сеп}$	$(I_{сез} - 1)$	$(I_{сез} - 1) \cdot 2$	$U_{ввл},$ <i>тис. грн</i>	$I_{сез} = Y_i / U_{сеп}$	$(I_{сез} - 1)$	$(I_{сез} - 1) \cdot 2$	$U_{ввл},$ <i>тис. грн</i>	$I_{сез} = Y_i / U_{сеп}$	$(I_{сез} - 1)$	$(I_{сез} - 1) \cdot 2$
1												
2												
3												
4 ...												
Разом												
$U_{сеп}$												

Таблиця 11

Структура видатків бюджету за тимчасовою класифікацією місцевих бюджетів за _____ р.

Видатки	20__ р.		20__ р.		20__ р.	
	Сума, <i>тис. грн</i>	%	Сума, <i>тис. грн</i>	%	Сума, <i>тис. грн</i>	%
Державне управління						
Освіта						
Охорона здоров'я						

Закінчення табл. 11

Видатки	20__ р.		20__ р.		20__ р.	
	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%	Сума, тис. грн	%
Соціальний захист						
Житлово-комунальне господарство						
Культура і мистецтво						
Засоби масової інформації						
Фізична культура і спорт						
Будівництво						
Інші економічні послуги						
Цільові фонди						
Інші видатки						
Всього						

Таблиця 12

Виконання загального фонду бюджету за доходами

Найменування доходу	Рік 1					
	Затверджено розписом на рік з урахуванням змін	Виконано, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Частка, %		
				виконання	у структурі запланованих доходів	у структурі виконаних доходів
Податкові надходження						
Всього, <i>у тому числі</i>						
Місцеві податки і збори						
Неподаткові надходження						
Доходи від операцій з капіталом						
Офіційні трансферти						
Разом						

Таблиця 13

Виконання спеціального фонду бюджету за доходами

Найменування доходу	Рік 1					
	Затверджено розписом на рік з урахуванням змін	Виконано, тис. грн	Відхилення, тис. грн	Частка, %		
				Виконання	У структурі запланованих доходів	У структурі виконаних доходів
Неподаткові надходження						
Власні надходження бюджетних установ						
Доходи від операцій з капіталом						
Разом доходів з офіційними трансфертами						
Разом						

Таблиця 14

Інформація про виконання захищених (або будь-яких інших за групуванням) статей видатків бюджетів у ___ р.

Найменування видатків	Рік 1			Рік 2		
	Затверджено розписом на рік з урахуванням змін	Неовиділено асигнувань до плану	Виконання плану, %	Затверджено розписом на рік з урахуванням змін	Неовиділено асигнувань до плану	Виконання плану, %
Оплата праці працівників бюджетних установ						
Нарахування на заробітну плату						
Медикаменти та перев'язувальні матеріали						
Продукти харчування						
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв						
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів						
Поточні трансферти населенню						

Таблиця 15

**Динаміка розподілу реєстрації юридичних зобов'язань
або фінансових зобов'язань за розпорядниками**

Розпорядник	2009		2010		2011	
	Кількість	У % до підсумку	Кількість	У % до підсумку	Кількість	У % до підсумку
Назва розпорядника						
Юридичні зобов'язання, взяті на облік						
Фінансові зобов'язання, взяті на облік						

Таблиця 16

**Динаміка розподілу причин у відмові реєстрації юридичних
або фінансових зобов'язань за видами**

№	Причина відмови у реєстрації	2009		2010		2011	
		Кількість	У % до підсумку	Кількість	У % до підсумку	Кількість	У % до підсумку

Таблиця 17

**Динаміка розподілу обсягу коштів, на запит щодо яких було надано
відмову в реєстрації юридичних або фінансових зобов'язань**

№	Показник	2009		2010		2011	
		Обсяг, тис. грн	У % до підсумку	Обсяг, тис. грн	У % до підсумку	Обсяг, тис. грн	У % до підсумку

Завдання 6.1. Використовуючи фактичні дані, розрахуйте значення запропонованих показників.

**Абсолютне та відносне навантаження
на органи Державної казначейської служби**

Показник	2010	2011
Кількість розпорядників, <i>од.</i>		
Кількість одержувачів, <i>од.</i>		
Інші клієнти, <i>од.</i>		
Всього, <i>од.</i>		
У розрахунку на одного працівника, %		

1. На основі поточних даних розрахуйте “індекс сезонності”

Показник	2010	2011
Фактичні доходи бюджету, <i>тис. грн</i>		
Середній рівень доходів протягом року, %		
Значення індексу		

2. Використовуючи актуальні показники, розрахуйте показники ефективності фінансового контролю

Показник	2010	2011
Кількість (сума) відмов в оплаті рахунків, <i>од.</i>		
Кількість (сума) рахунків до сплати, <i>од.</i>		
Показник сумлінності розпорядників бюджетних коштів, %		
Кількість (сума) відмов у прийнятті до обліку зобов'язань, <i>од. (тис. грн)</i>		
Кількість (сума) заявлених зобов'язань, <i>од. (тис. грн)</i>		
Показник якості обліку зобов'язань, %		
Кількість виявлених порушень, <i>од.</i>		
Кількість проведених перевірок, <i>од.</i>		
Показник ефективності контрольної діяльності		
Сума коштів, використаних не за цільовим призначенням, <i>тис. грн</i>		
Загальна сума витрачених коштів, <i>тис. грн</i>		
Показник ступеня криміналізації діяльності служби		
Сума виявлених в результаті перевірок порушень		
Витрати, призначені для проведення перевірок, <i>тис. грн</i>		
Показник економічної ефективності перевірок		

Завдання 7. На основі показників, що використовуються для аналізу діяльності органів системи Державної фінансової інспекції України (Додаток Б):

- 1) обрати об'єкт, по якому ви будете проводити розрахунки;
- 2) заповнити/сформувати таблиці;
- 3) провести розрахунок;
- 4) виявити тенденції;
- 5) визначити причини і наслідки;
- 6) запропонувати управлінські рішення.

7.1. Розрахуйте показники, що характеризують діяльність органу системи Державної фінансової інспекції України.

Показник	2009	2010	2011
Частка виявлених порушень законодавства у загальному обсязі порушень			
Частка виявлених порушень, допущених унаслідок неефективних управлінських дій, у загальному обсязі порушень			
Частка виявлених фінансових порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, у загальному обсязі порушень			
Частка усунутих фінансових порушень у загальному обсязі виявлених порушень			
Частка фактично проведених ревізій у загальній кількості контрольних заходів			
Частка підприємств, у яких знайдені порушення, у загальній кількості підприємств, установ та організацій, охоплених ревізіями			
Частка аудиторських досліджень у загальній кількості контрольних заходів			
Частка перевірок у загальній кількості контрольних заходів			
Частка зустрічних перевірок у загальній кількості контрольних заходів			
Частка ревізійних дій, що проводилися за зверненням правоохоронних органів			
Частка ревізій на одного ревізора			
Частка планових ревізій у загальній кількості ревізій			
Частка відшкодованих втрат фінансових і матеріальних ресурсів у загальній кількості охоплених фінансових і матеріальних ресурсів			

7.2. Сформуйте річний звіт про діяльність конкретного органу системи Державної фінансової інспекції України, використовуючи наведену інформацію.

Звіт про результати діяльності органів ДФІУ (всього, у тому числі кошти державного бюджету, кошти державних цільових фондів, майно)

Показники

1. Виконано прямих доручень і звернень Президента України, Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України, народних депутатів України.
2. Проведено контрольних заходів (усього), у тому числі:
 - 2.1) ревізій та перевірок фінансово-господарської діяльності;
– у тому числі за зверненнями правоохоронних органів;
 - 2.2) перевірок виконання бюджетів у регіонах;
 - 2.3) аудиторських досліджень;
 - 2.4) перевірок контрольно-ревізійної роботи в підрозділах внутрішнього фінансового контролю;
 - 2.5) зустрічних перевірок.
3. Перевірено підприємств, установ і організацій з питань фінансово-господарської діяльності, у тому числі:
 - бюджетних установ;
 - державних цільових фондів із загальної кількості під час перевірок бюджетів у регіонах.
4. Обсяг охоплених ревізіями та перевітками фінансових і матеріальних ресурсів.
5. Кількість підприємств, установ і організацій, у яких виявлено фінансові порушення (всього), у тому числі:
 - у бюджетних установах і організаціях;
 - у державних цільових фондах.
6. Розглянуто звернень громадян, посадових осіб підприємств, установ і організацій.
 - 7.1. Ініційовано прийняття законодавчих і нормативно-правових актів:
 - у тому числі регуляторних.
 - 7.2. Прийнято законодавчих і нормативно-правових актів:
 - у тому числі регуляторних із загальної кількості затверджених Державною фінансовою інспекцією України.

8. Оприлюднення результатів роботи (в друкованих виданнях, через телебачення, радіомовлення).

7.3. Відомості про виявлені фінансові порушення (всього, зокрема кошти державного бюджету, кошти державних цільових фондів, майно); та/або відомості про виявлені порушення при використанні комунальних ресурсів, виявлені органами Державної фінансової інспекції України (всього, у тому числі кошти місцевих бюджетів, зокрема майно); та/або відомості про виявлені порушення при використанні недержавних ресурсів (всього, у тому числі майно).

Виявлено фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів.

1. Недоотримано (втрачено) фінансових ресурсів (всього), у тому числі:

- загальним фондом бюджету;
- спеціальним фондом бюджету;

із них спецфондом бюджетних установ і організацій:

– державними цільовими фондами.

2. Операції з ресурсами, проведені з порушенням чинного законодавства (всього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах.

2.1. Нецільові витрати державних ресурсів (всього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах.

2.2. Незаконні витрати (всього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах.

2.3. Недостачі (всього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах.

Виявлено фінансових порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, (усього).

У тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах.

1. Завищення кредиторської заборгованості та зобов'язань перед фізичними особами.
2. Взяття до сплати зобов'язань на суми, що перевищують виділені бюджетні асигнування.
3. Сума завищення потреби в бюджетних коштах, яку не профінансовано.
4. Заниження в обліку вартості активів та їх лишки.
5. Незаконні операції з державними коштами, що не призвели до збитків, у тому числі оплата за державні кошти вартості товарів, робіт і послуг без проведення процедур закупівлі.

7.4. Відомості про вжиті заходи за результатами контрольних заходів (усього, зокрема кошти державного бюджету, кошти державних цільових фондів, майно).

1. Кількість направлених інформацій про результати ревізій та перевірок для прийняття управлінських рішень.
2. Кількість користувачів, яким направлено аудиторські звіти та відповідні інформації для прийняття управлінських рішень.
 - 2.1. Кількість наданих пропозицій.
3. Кількість поданих органами Державної фінансової інспекції України висновків та пропозицій щодо застосування фінансових санкцій та нарахування платежів.
4. Кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів ревізій та перевірок (всього).
 - 4.1. Кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів ревізій та перевірок, проведених за власною ініціативою.
 - 4.2. Кількість переданих до правоохоронних органів матеріалів ревізій та перевірок, проведених за їх зверненнями (крім проведених за порушеними кримінальними справами).
5. Складено протоколів про адміністративне правопорушення (ст. 164-2, 166-6 КУпАП).
6. Направлено до суду протоколів про адміністративне порушення за порушення законодавства про бюджетну систему (ст. 164-12 КУпАП).
7. Ініційовано позовів перед органами прокуратури, об'єктом контролю або його органом управління, іншим державним органом.

8. Направлено до Державної служби фінансового моніторингу інформацію про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

7.5. Відомості про реалізацію вжитих заходів за результатами контрольних заходів (усього, у тому числі кошти державного бюджету, кошти державних цільових фондів, майно).

1. Прийнято управлінських рішень за результатами ревізій та перевірок.

1.1. Притягнуто до дисциплінарної відповідальності осіб.

1.2. Притягнуто до матеріальної відповідальності осіб.

1.3. Звільнено із займаних посад.

2. Прийнято управлінських рішень за результатами аудиторських досліджень.

2.1. Кількість врахованих пропозицій.

2.2. Призупинено бюджетних асигнувань.

2.3. Зупинено операцій з бюджетними коштами.

2.4. Зменшено бюджетних призначень/асигнувань розпорядникам бюджетних коштів.

2.5. Прийнято вимог про повернення використаної не за цільовим призначенням суми субвенції.

2.6. Прийнято вимог на безспірне вилучення коштів з бюджету.

2.7. Стягнуто податковим органом в дохід бюджету за матеріалами органів Державної фінансової інспекції України.

3. Кількість кримінальних справ та адміністративних проваджень, порушених за матеріалами ревізій та перевірок (всього).

3.1. За матеріалами ревізій та перевірок, які проведено за власною ініціативою.

3.2. За матеріалами ревізій та перевірок, які проведено за зверненнями правоохоронних органів.

3.3. Притягнуто осіб до адміністративної відповідальності (статті 164-2, 166-6 КУпАП).

3.4. Фактично внесено адміністративних штрафів (статті 164-2, 166-6 КУпАП).

7.6. Відомості про стан усунення фінансових порушень (усього, у тому числі кошти державного бюджету, кошти державних цільових фондів, майно); та/або відомості про стан усунення фінансових порушень при використанні комунальних ресурсів (усього, у тому чис-

лі кошти місцевих бюджетів, зокрема майно); та/або відомості про стан усунення фінансових порушень при використанні недержавних ресурсів (усього, у тому числі майно).

I. Усунуто фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, у тому числі за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

1. Надійшло фінансових ресурсів (усього), у тому числі:

- до загального фонду бюджету;
- до спеціального фонду бюджету;
- з них до спецфонду бюджетних установ і організацій;
- до державних цільових фондів;

із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

2. Відшкодовано і поновлено втрат фінансових і матеріальних ресурсів (усього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах;

із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

2.1. Нецільових витрат державних ресурсів (усього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах;

із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

2.2. Незаконних витрат (усього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах;

із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

2.3. Недостач (усього), у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;
- у державних цільових фондах;

із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

II. Усунуто порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів, у тому числі:

- у бюджетних установах і організаціях;

– у державних цільових фондах;
із загальної суми – за порушеннями, що виявлені у попередніх звітних роках.

1. Попереджено незаконних видатків шляхом зменшення в обліку кредиторської заборгованості та зобов'язань перед фізичними особами.
2. Збільшено асигнувань або розірвано договір.
3. Зменшено бюджетних призначень/асигнувань.
4. Збільшено в обліку вартість активів та оприбутковано лишків.

Загальні результати ревізій місцевих бюджетів

№ з/п	Показники	Кількість	Сума	Короткий опис порушення
1	Кількість перевірених установ, підприємств і організацій			
2	Кількість установ, підприємств і організацій, в яких встановлено фінансові порушення			
3	Кількість задіяних працівників ДФІУ			
4	Обсяг ревізованих коштів			
5	Обсяг коштів, розміщених на депозитних рахунках			

7.7. Відомості про реалізацію матеріалів ревізії місцевих бюджетів (кількість, сума та короткий опис порушення)

№ з/п	Показники	Кількість	Сума	Короткий опис порушення
1	Застосовано фінансових санкцій, у тому числі:			
1.1	Зупинено бюджетних асигнувань			
1.2	Зупинено операцій з бюджетними коштами			
1.3	Зменшено бюджетних призначень (асигнувань)			
2	Прийнято вимог про повернення використаної не за цільовим призначенням суми субвенції			

Закінчення таблиці

№ з/п	Показники	Кількість	Сума	Короткий опис порушення
3	Прийнято вимог на безспірне вилучення коштів з бюджету			
4	Оприлюднення результатів роботи (у друкованих виданнях, через телебачення, радіомовлення)			
7	Передано на розгляд правоохоронним органам (кількість справ)			
	у тому числі тих, за якими порушено кримінальну справу			
8	Складено протоколів про адмінпорушення			
	кількість			
	сума			
9	Сума фактично внесених адміністративних штрафів			
10	Кількість прийнятих постанов, рішень, наказів			
11	Кількість осіб, притягнутих до дисциплінарної, матеріальної відповідальності			
	у тому числі звільнено з займаних посад			

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ (ЗА БЮДЖЕТНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ)

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах).

Бюджетна класифікація – єдине систематизоване групування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна програма – сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна система України – сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного й адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Бюджетне асигнування – повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження.

Бюджетне зобов'язання – будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору,

придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Бюджетне призначення – повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане Бюджетним кодексом України, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові й цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетний запит – документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди.

Бюджетний процес – регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Бюджетні кошти (кошти бюджету) – належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету.

Бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими.

Видатки бюджету – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведеного їх бюджетного відшкодування.

Витрати бюджету – видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів.

Власні надходження бюджетних установ – кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за на-

дання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Гарантований Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено місцевими гарантіями.

Гарантований державою борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями.

Головні розпорядники бюджетних коштів – бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Державне запозичення – операції, пов'язані з отриманням державою кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування державного бюджету;

Державний борг – загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають унаслідок державного запозичення.

Дефіцит бюджету – перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету).

Дотація вирівнювання – міжбюджетний трансферт на вирівнювання дохідної спроможності бюджету, який його отримує.

Доходи бюджету – податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ).

Закон про Державний бюджет України – закон, який затверджує Державний бюджет України та містить положення щодо забезпечення його виконання протягом бюджетного періоду.

Залишок бюджетних коштів – обсяг коштів відповідного бюджету, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів цього бюджету на кінець звітного періоду.

Інвестиційна програма (проект) – комплекс заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється з використанням коштів державного та/або місцевих бюджетів чи шляхом надання державних та/або місцевих гарантій.

Коефіцієнт вирівнювання – показник, який використовується для розрахунку обсягу коштів, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів, з метою стимулювання нарощування доходів місцевих бюджетів у процесі бюджетного планування.

Кошик доходів державного бюджету для надання міжбюджетних трансфертів – доходи загального фонду державного бюджету, за рахунок яких здійснюється перерахування дотації вирівнювання місцевим бюджетам.

Кошик доходів місцевих бюджетів – доходи загального фонду, закріплені Бюджетним кодексом України на постійній основі за місцевими бюджетами, що враховуються при визначенні обсягів міжбюджетних трансфертів.

Кошторис – основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій і досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

Кредитування бюджету – операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок чого виникають зобов'язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету). Для цілей Бюджетного кодексу України до кредитів з бюджету також належать бюджетні позички та фінансова допомога з бюджету на поворотній основі.

Міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Місцеве запозичення – операції з отримання до бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету.

Місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

Місцевий борг – загальна сума боргових зобов'язань Автономної Республіки Крим чи територіальної громади міста з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають унаслідок місцевого запозичення.

Місцевий фінансовий орган – установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції зі складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Для цілей Бюджетного кодексу України Міністерство фінансів Автономної Республіки Крим віднесено до місцевих фінансових органів. Сільський голова забезпечує виконання функцій місцевого фінансового органу, якщо такий орган не створено згідно із законом.

Надходження бюджету – доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів.

Одержувач бюджетних коштів – суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримувати на їх виконання кошти бюджету.

Органи, що контролюють справляння надходжень бюджету, – органи державної влади, а також органи місцевого самоврядування, уповноважені здійснювати контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), інших надходжень бюджету.

Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідаль-

них виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет).

Платіж – виконання бюджетних, боргових чи податкових зобов'язань, що виникли в поточному або попередніх бюджетних періодах.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінювання ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Проект бюджету – проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади (органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування) протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет).

Профіцит бюджету – перевищення доходів бюджету над його видатками (з урахуванням різниці між поверненням кредитів до бюджету та наданням кредитів з бюджету).

Рішення про місцевий бюджет – нормативно-правовий акт Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи відповідної місцевої ради, виданий в установленому порядку, що затверджує місцевий бюджет та визначає повноваження відповідно Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевої державної адміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

Розпис бюджету – документ, в якому встановлюється розподіл доходів, фінансування бюджету, повернення кредитів до бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації.

Розпорядник бюджетних коштів – бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення витрат бюджету.

Субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Управління бюджетними коштами – сукупність дій учасника бюджетного процесу відповідно до його повноважень, пов'язаних з формуванням та використанням бюджетних коштів, здійсненням контролю за дотриманням бюджетного законодавства, які спрямовані на досягнення цілей, завдань і конкретних результатів своєї діяльності та забезпечення ефективного, результативного і цільового використання бюджетних коштів.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості – гарантований державою в межах наявних бюджетних коштів рівень фінансового забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.

Фінансування бюджету – надходження та витрати бюджету, пов'язані зі зміною обсягу боргу, обсягів депозитів і цінних паперів, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), зміна залишків бюджетних коштів, які використовуються для покриття дефіциту бюджету або визначення профіциту бюджету.

ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ

Таблиця 1

Динаміка основних макроекономічних показників

Показник	Станом на 01.01.2009	Станом на 01.01.2010	Станом на 01.01.2011	Станом на 01.04.2010	Станом на 01.04.2011	Станом на 01.04.2012
Індекс споживчих цін, %	122,3	112,3	109,1	104,7*	103,3*	100,7
Доходи державного бюджету, <i>млрд грн</i>	231,7	225,3	240,6	51,7	66,4	77,2
з них трансферти з місцевих бюджетів до державного, <i>млрд грн</i>	7,7	7,8	6,6	1,6	0,6	0,3
Видатки державного бюджету, <i>млрд грн</i>	241,5	242,4	303,6	57,4	66,7	76,0
Кредитування, сальдо, <i>млрд грн</i>	2,7	2,8	1,3	- 0,2	0,6	0,3
Дефіцит(-)/профіцит(+) державного бюджету, <i>млрд грн</i>	- 12,5	- 19,9	- 64,4	- 5,5	0,9	1,0
Доходи місцевих бюджетів, <i>млрд грн</i>	133,0	133,2	158,3	32,2	38,8	45,5
з них трансферти з державного бюджету до місцевих, <i>млрд грн</i>	59,1	62,2	77,8	15,1	20,1	23,9
Видатки місцевих бюджетів, <i>млрд грн</i>	134,6	134,9	158,6	31,1	38,6	47,2

* До грудня попереднього року.

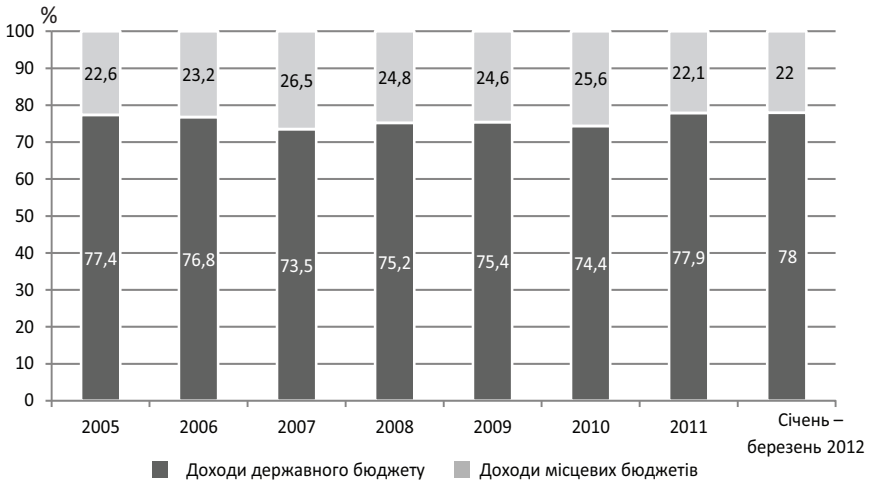

Рис. 1. Динаміка частки доходів державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті

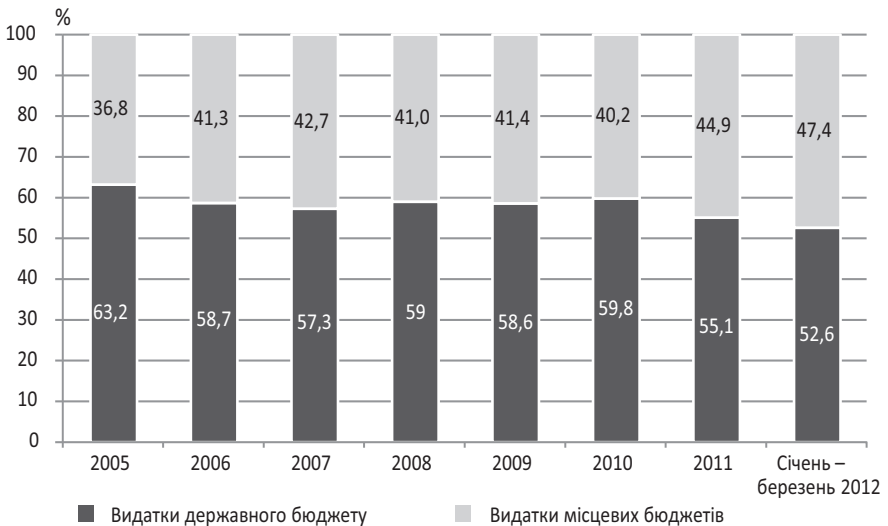

Рис. 2. Динаміка частки видатків державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті

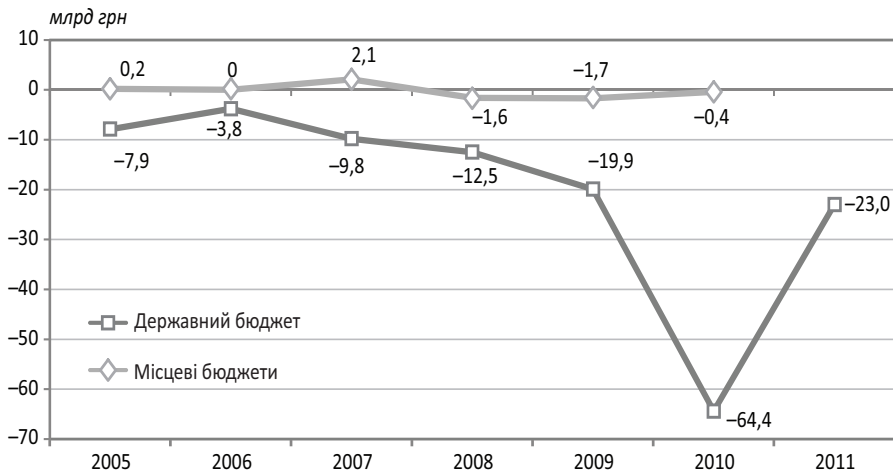

Рис. 3. Динаміка дефіциту (-) / профіциту (+) державного та місцевих бюджетів

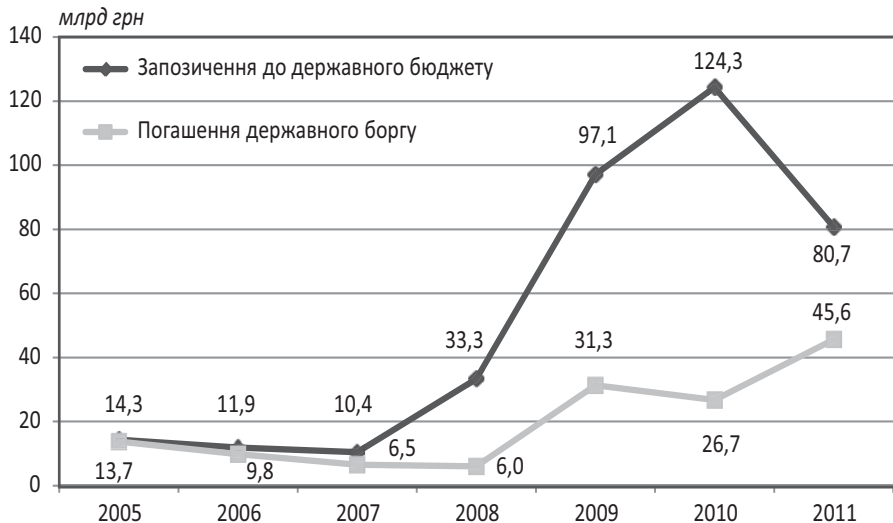

Рис. 4. Порівняння обсягів запозичень до державного бюджету і погашення державного боргу

Рис. 5. Динаміка перерахування трансфертів з державного бюджету до місцевих бюджетів

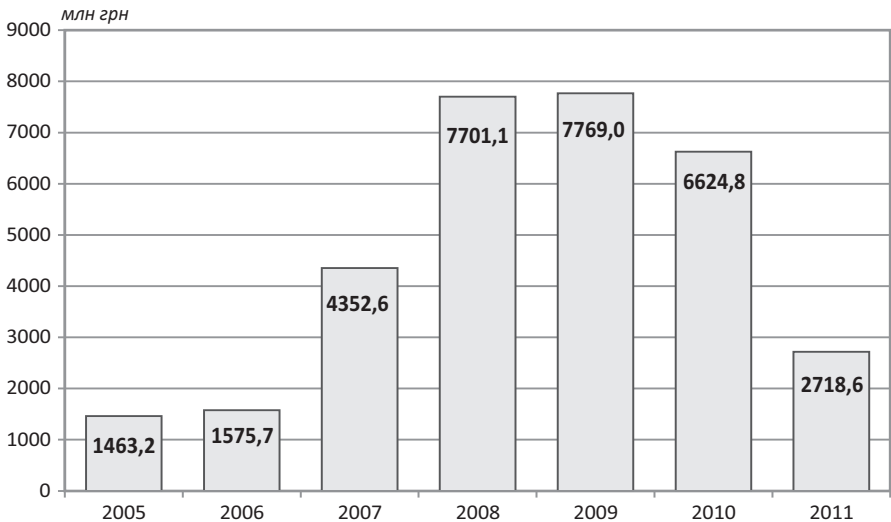

Рис. 6. Динаміка перерахування бюджетних трансфертів з місцевих бюджетів до державного бюджету

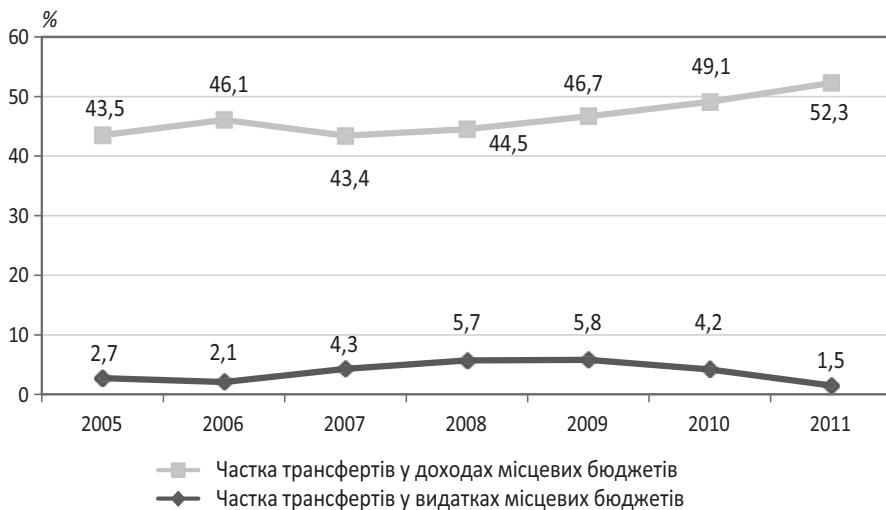

Рис. 7. Динаміка частки трансфертів у доходах і видатках місцевих бюджетів

Таблиця 2

Динаміка ВВП України

Рік	Обсяг ВВП, млрд грн	У постійних цінах 2007 р. до відповідного періоду попереднього року, %	
		зміна обсягу	зміна дефлятора
2002	225,8	5,2	5,1
2003	267,3	9,5	8,1
2004	345,1	12,1	15,1
2005	441,5	3,0	24,2
2006	544,2	7,4	14,7
2007	720,7	7,6	23,1
2008	948,1	2,3	28,6
2009	913,3	-14,8	13,0
2010	1094,6	4,2	15,0
2011	1314,0	5,2	-

Таблиця 3

Структура та динаміка доходів державного бюджету

Показник	2007		2008		2009		2010		2011	
	Млрд грн	%	Млрд грн	%	Млрд грн	%	Млрд грн	%	Млрд грн	%
Податкові доходи	116,67	70,3	167,88	72,4	148,92	71,0	166,87	69,4	261,60	83,1
Неподаткові доходи	42,11	25,4	52,85	22,8	65,07	31,0	65,08	27,0	49,09	15,6
Доходи від операцій з капіталом	1,77	1,1	2,13	0,9	1,06	0,5	0,59	0,2	0,52	0,2
Цільові фонди	0,93	0,6	1,02	0,4	0,63	0,3	1,16	0,5	0,20	0,06
Офіційні трансферти	4,35	2,6	7,70	3,3	7,77	3,7	6,62	2,8	2,72	0,7
Всього доходів	165,94	100,0	231,72	100,0	209,70	100,0	240,62	100,0	314,62	100,0

Таблиця 4

Динаміка видатків зведеного бюджету України, їх розподілу між державним та місцевими бюджетами

Рік	Зведений бюджет, млн грн	У тому числі:				Темпи приросту видатків бюджетів, %		
		державний бюджет млн грн	%	місцеві бюджети		зведеного	державного	місцевих
				млн грн	%			
<i>Видатки</i>								
2006	175 284,3	102 957,7	58,7	72 326,5	41,3	—	—	—
2007	226 054,4	129 599,3	57,3	96 455,0	42,7	28,96	25,88	33,36
2008	309 203,7	182 376,5	59,0	126 827,2	41,0	36,78	40,72	31,49
2009	307 399,4	180 257,1	58,6	127 142,3	41,4	-0,58	-1,16	0,25
2010	377 842,8	225 822,5	59,8	152 020,3	40,2	22,92	25,28	19,57
2011	416 610,1	333 414,5	80,0	83 195,6	20,0	10,26	47,64	-45,27
<i>Загальнодержавні функції</i>								
2006	19 891,9	14 165,2	71,2	5 726,7	28,8	—	—	—
2007	24 270,9	16 906,6	69,7	7 364,3	30,3	22,01	19,35	28,60
2008	30 829,2	21 769,5	70,6	9 059,7	29,4	27,02	28,76	23,02
2009	33 156,0	24 850,4	74,9	8 305,6	25,1	7,55	14,15	-8,32
2010	44 902,5	34 694,3	77,3	10 208,2	22,7	35,43	39,61	22,91
2011	52 030,7	45 365,0	87,2	6 665,7	12,8	15,87	30,76	-34,70
<i>Оборона</i>								
2006	6 400,7	6 400,7	100,0	—	—	—	—	—
2007	9 416,5	9 416,5	100,0	—	—	47,12	47,12	—
2008	11 733,0	11 733,0	100,0	—	—	24,60	24,60	—
2009	9 663,3	9 663,3	100,0	—	—	-17,64	-17,64	—
2010	11 347,1	11 347,1	100,0	—	—	17,42	17,42	—
2011	13 240,9	13 240,9	100,0	—	—	16,69	16,69	—

Продовження табл. 4

Рік	Зведений бюджет, млн грн				У тому числі:				Темпи приросту видатків бюджетів, %				
	Зведений бюджет, млн грн	державний бюджет		місцеві бюджети		зведеного	державного	місцевих	%		зведеного	державного	місцевих
		млн грн	%	млн грн	%				млн грн	%			
<i>Громадський порядок, безпека та судова влада</i>													
2006	12 718,8	12 583,2	98,9	135,6	1,1	–	–	–	–	–	–	–	–
2007	18 445,7	18 315,7	99,3	130,0	0,7	45,03	45,56	–4,13	–	45,56	–	45,56	–4,13
2008	27 080,9	24 871,1	91,8	2 209,8	8,2	46,81	35,79	1 599,85	–	35,79	–	35,79	1 599,85
2009	24 346,1	24 159,2	99,2	186,9	0,8	–10,10	–2,86	–91,54	–	–2,86	–	–2,86	–91,54
2010	28 825,6	28 570,7	99,1	254,9	0,9	18,40	18,26	36,38	–	18,26	–	18,26	36,38
2011	32 636,7	32 414,2	99,3	222,5	0,7	13,22	13,45	–12,71	–	13,45	–	13,45	–12,71
<i>Економічна діяльність</i>													
2006	27 341,1	20 425,7	74,7	6 915,4	25,3	–	–	–	–	–	–	–	–
2007	40 523,4	29 748,8	73,4	10 774,6	26,6	48,21	45,64	55,81	–	45,64	–	45,64	55,81
2008	51 322,4	38 693,0	75,4	12 629,3	24,6	26,65	30,07	17,21	–	30,07	–	30,07	17,21
2009	39 753,0	33 294,3	83,8	6 458,7	16,2	–22,54	–13,95	–48,86	–	–13,95	–	–13,95	–48,86
2010	43 832,4	36 030,0	82,2	7 802,4	17,8	10,26	8,22	20,80	–	8,22	–	8,22	20,80
2011	59 994,7	44 768,7	74,6	15 226,0	25,4	36,87	24,25	95,15	–	24,25	–	24,25	95,15
<i>Охорона навколишнього природного середовища</i>													
2006	1 636,6	1 306,9	79,9	329,7	20,1	–	–	–	–	–	–	–	–
2007	2 241,3	1 809,1	80,7	432,2	19,3	36,95	38,43	31,09	–	36,95	–	38,43	31,09
2008	2 764,7	2 230,2	80,7	534,5	19,3	23,35	23,28	23,67	–	23,35	–	23,28	23,67
2009	2 538,8	1 824,3	71,9	714,5	28,1	–8,17	–18,20	33,68	–	–8,17	–	–18,20	33,68
2010	2 872,4	2 292,7	79,8	579,7	20,2	13,14	25,68	–18,87	–	13,14	–	25,68	–18,87
2011	3 890,5	3 008,2	77,3	882,3	22,7	35,44	31,21	52,20	–	35,44	–	31,21	52,20

Продовження табл. 4

Рік	Зведений бюджет, млн грн	У тому числі:				Темпи приросту видатків бюджетів, %			
		державний бюджет		місцеві бюджети		зведеного	державного	місцевих	
		млн грн	%	млн грн	%				
<i>Житлово-комунальне господарство</i>									
2006	8 024,1	180,7	2,30	7 843,5	97,7	—	—	—	—
2007	5 900,3	723,8	12,30	5 176,5	87,7	-26,47	300,55	-34,00	-34,00
2008	8 968,5	444,0	5,00	8 524,5	95,0	52,00	-38,66	64,68	64,68
2009	7 498,1	270,6	3,60	7 227,4	96,4	-16,40	-39,05	-15,22	-15,22
2010	5 431,3	844,4	15,50	4 586,9	84,5	-27,56	212,05	-36,53	-36,53
2011	8 679,1	324,2	3,74	8 354,9	96,26	59,80	-61,61	82,15	82,15
<i>Охорона здоров'я</i>									
2006	19 737,7	4 099,7	20,8	15 638,0	79,2	—	—	—	—
2007	26 717,6	6 321,0	23,7	20 396,6	76,3	35,36	54,18	30,43	30,43
2008	33 559,9	7 365,5	21,9	26 194,4	78,1	25,61	16,52	28,43	28,43
2009	36 564,9	7 535,0	20,6	29 029,9	79,4	8,95	2,30	10,82	10,82
2010	44 745,4	8 759,0	19,6	35 986,4	80,4	22,37	16,24	23,96	23,96
2011	48 856,6	10 193,7	20,9	38 662,9	79,1	9,19	16,38	7,44	7,44
<i>Духовний та фізичний розвиток</i>									
2006	4 328,4	1 389,6	32,1	2 938,8	67,9	—	—	—	—
2007	5 687,8	1 987,7	34,9	3 700,1	65,1	31,41	43,04	25,91	25,91
2008	7 916,1	2 917,6	36,9	4 998,5	63,1	39,18	46,78	35,09	35,09
2009	8 330,2	3 216,7	38,6	5 113,5	61,4	5,23	10,25	2,30	2,30
2010	11 525,4	5 165,5	44,8	6 359,9	55,2	38,36	60,58	24,37	24,37
2011	12 562,7	5 630,4	44,8	6 932,3	55,2	9,00	9,00	9,00	9,00

Закінчення табл. 4

Рік	Зведений бюджет, млн грн	У тому числі:				Темпи приросту витатків бюджетів, %			
		державний бюджет		місцеві бюджети		зведеного	державного	місцевих	
		млн грн	%	млн грн	%				
<i>Освіта</i>									
2006	33 785,0	12 122,1	35,9	21 662,9	64,1	–	–	–	–
2007	44 333,6	15 149,7	34,2	29 183,9	65,8	31,22	24,98	34,72	34,72
2008	60 959,4	21 554,3	35,4	39 405,1	64,6	37,50	42,28	35,02	35,02
2009	66 773,6	23 925,7	35,8	42 847,9	64,2	9,54	11,00	8,74	8,74
2010	79 826,0	28 807,5	36,1	51 018,5	63,9	19,55	20,40	19,07	19,07
2011	86 250,7	27 231,9	31,6	59 018,8	68,4	8,05	–5,47	15,68	15,68
<i>Соціальний захист та соціальне забезпечення</i>									
2006	41 419,9	30 284,0	73,1	11 135,9	26,9	–	–	–	–
2007	48 517,3	29 220,3	60,2	19 297,0	39,8	17,14	–3,51	73,29	73,29
2008	74 069,7	50 798,3	68,6	23 271,4	31,4	52,67	73,85	20,60	20,60
2009	78 775,4	51 517,6	65,4	27 257,8	34,6	6,35	1,42	17,13	17,13
2010	104 534,9	69 311,3	66,3	35 223,6	33,7	32,70	34,54	29,22	29,22
2011	105 428,0	63 533,5	60,3	41 894,5	39,7	0,85	–8,34	18,94	18,94

Таблиця 5
Динаміка державних видатків за програмною класифікацією видатків та кредитування державного бюджету, грн

	2007	2008	2009	2010	2011
Центральний орган виконавчої влади					
Міністерство внутрішніх справ України	7 794 530 945,58	10 293 900 082,03	10 808 298 924,24	12 942 136 849,86	14 061 820 776,61
Міністерство палива та енергетики України	1 542 938 452,80	8 083 750 219,71	5 587 763 929,10	4 570 875 472,83	11 251 879 649,98
Міністерство економіки України	175 504 175,75	258 618 148,65	272 594 822,87	282 177 604,22	309 588 113,09
Міністерство економіки України (загальнодержавні видатки)	30 919 030,79	37 520 986,26	15 504 041,14	84 578 660,70	19 099 054,56
Міністерство вугільної промисловості України	5 754 083 224,55	7 496 698 332,46	10 474 325 021,43	7 681 125 141,19	11 251 879 649,98
Міністерство закордонних справ України	629 570 214,43	808 582 024,94	926 179 259,70	961 191 256,69	1 107 061 943,48
Міністерство культури і туризму України	939 361 133,63	1 247 706 387,75	1 366 379 175,54	1 688 699 817,49	1 977 501 385,15
Міністерство культури і туризму України (загальнодержавні видатки)	92 606 370,16	167 845 601,08	-	-	1 371 773,57
Міністерство оборони України	8 086 613 692,14	9 539 499 069,79	8 334 431 063,94	10 242 172 350,17	12 302 423 906,41
Міністерство оборони України (загальнодержавні видатки)	94 433 114,85	92 078 249,77	-	-	-
Міністерство освіти і науки України	11 292 754 383,11	15 945 891 748,40	17 720 179 510,65	21 166 637 566,81	20 118 903 403,89

Продовження табл. 5

	2007	2008	2009	2010	2011
Центральний орган виконавчої влади					
Міністерство освіти і науки України (загальнодержавні видатки)	702 774 713,51	705 679 116,01	200 367 115,13	–	–
Міністерство охорони здоров'я України	4 670 612 595,44	5 762 193 842,97	6 233 985 064,98	6 898 540 127,36	7 559 072 978,02
Міністерство охорони здоров'я України (загальнодержавні видатки)	267 512 569,59	12 730,00	96 986 682,20	136 191 207,92	720 856 595,00
Міністерство охорони навколишнього природного середовища України	1 385 966 086,35	1 460 620 304,77	1 460 371 503,99	1 435 963 026,44	3 064 407 213,96
Міністерство праці та соціальної політики України	3 620 183 129,77	3 766 772 097,23	3 542 283 533,67	4 325 436 852,84	63 044 877 007,69
Державний комітет України у справах ветеранів	22 668 549,35	31 131 565,06	23 032 262,77	17 082 854,42	58 796 430,28
Фонд соціального захисту інвалідів	697 223 986,10	764 035 367,30	619 582 554,61	673 517 166,19	734 228 459,88
Міністерство праці та соціальної політики України (загальнодержавні видатки)	15 240 929 203,67	2 080 899,42	22 823 529,99	23 091 961,21	293 082 888,80
Міністерство промислової політики України	418 469 589,40	651 971 297,69	442 099 460,61	125 994 259,48	–
Міністерство з питань житлово-комунального господарства України	681 362 236,02	353 146 418,31	99 259 639,42	518 301 380,54	–
Міністерство з питань житлово-комунального господарства України (загальнодержавні видатки)	1 675 465 770,58	3 709 541 289,96	2 396 152 635,50	–	–

Продовження табл. 5

	2007	2008	2009	2010	2011
Центральний орган виконавчої влади					
Міністерство регіонального розвитку та будівництва України	774 758 766,15	267 059 427,44	809 220 853,23	726 568 663,53	1 197 973 722,98
Міністерство регіонального розвитку та будівництва України (загальнодержавні видатки)	1 304 454 971,37	1 391 165 011,23	113 139 953,41	269 607 450,92	3 286 487 606,14
Міністерство транспорту та зв'язку України	1 624 976 206,46	2 824 540 374,56	2 218 324 265,32	1 824 098 093,26	2 171 982 995,87
Міністерство транспорту та зв'язку України (загальнодержавні видатки)	339 999 999,96	200 008 900,41	-	-	-
Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи	3 239 378 766,93	4 045 878 939,45	3 874 051 711,81	4 108 052 632,81	4 815 062 297,91
Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (загальнодержавні видатки)	8 995 586,72	8 999 741,65	3 499 943,64	3 500 000,00	3 499 942,77
Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту	768 959 829,66	1 123 218 650,02	1 857 990 680,15	1 251 217 643,25	-
Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту (загальнодержавні видатки)	96 331 616,79	136 990 812,09	156 048 152,10	244 625 708,29	-

Закінчення табл. 5

Центральний орган виконавчої влади	2007	2008	2009	2010	2011
Міністерство фінансів України	35 258 334 099,11	19 955 939 175,33	17 852 296 813,76	27 157 086 792,85	33 572 511 522,43
Фонд державного майна України	128 943 285,97	169 747 769,83	130 448 908,65	138 477 541,38	159 067 723,97
Державне казначейство України	1 465 984,86	11 700 081,27	16 432 506,48	6 987 075,78	768 871 498,55
Державна митна служба України	1 301 964 814,82	1 606 347 693,91	1 597 591 001,62	1 508 484 905,70	1 472 045 274,88
Державна податкова адміністрація України	3 505 614 945,41	4 666 118 119,55	4 107 866 523,60	4 699 254 277,50	4 534 065 805,70
Пенсійний фонд України	24 237 372 656,27	40 256 618 500,00	43 915 259 036,00	64 086 500 106,00	58 317 154 300,00
Міністерство юстиції України	753 988 872,74	1 157 468 467,83	1 100 472 092,39	1 315 132 137,14	1 449 000 794,26
Служба безпеки України	1 644 896 540,82	2 044 682 451,31	2 114 055 970,73	2 529 867 219,63	3 140 741 591,45
<i>Усього за вибраними статтями</i>	<i>148 815 015 321,18</i>	<i>160 723 407 959,22</i>	<i>156 862 370 526,31</i>	<i>190 982 816 224,91</i>	<i>290 895 995 985,78</i>
<i>Усього за видатками</i>	<i>174 254 303 675,69</i>	<i>241 490 076 692,83</i>	<i>242 437 217 485,79</i>	<i>303 588 748 329,40</i>	<i>333 459 458 047,50</i>

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Законодавчі та нормативні акти

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13–17. – Ст. 112.
3. Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності виконання Державного та місцевих бюджетів в органах Державного казначейства України : затв. наказом Державного казначейства України від 28.11.2000 № 119.
4. Порядок виконання Державного бюджету за доходами : затв. наказом Державного казначейства України від 19.12.2000 № 131 (зі змінами й доповненнями).
5. Порядок казначейського обслуговування місцевих бюджетів : затв. наказом Державного казначейства України від 04.11.2002 № 205 (зі змінами й доповненнями).
6. Про бюджетну класифікацію та її впровадження : наказ Міністерства фінансів України від 27.12.2001 № 604 (зі змінами й доповненнями).
7. Про Державний бюджет України на відповідний рік : закони України.
8. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : закон України від 26.01.1993 № 2939-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 29. – Ст. 110.
9. Про затвердження Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків державного бюджету та Інструкції щодо

- застосування класифікації кредитування бюджету : наказ Міністерства фінансів України і Державного казначейства України від 25.11.2008 № 495.
10. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України : указ Президента України від 13.04.2011 № 460/2011.
 11. Про затвердження Положення про Державну податкову службу України : указ Президента України від 12.05.2011 № 584/2011.
 12. Про затвердження Положення про Державну фінансову інспекцію України : указ Президента України від 23.04.2011 № 499/2011.
 13. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України : указ Президента України від 08.04.2011 № 446/2011.
 14. Про затвердження Порядку відкриття рахунків у національній валюті в органах Державного казначейства України : наказ Державного казначейства України від 02.12.2002 № 221.
 15. Про затвердження Порядку відображення у бухгалтерському обліку операцій по виконанню державного бюджету : наказ Державного казначейства України від 11.08.2008 № 327.
 16. Про затвердження Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами : постанова Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 № 21.
 17. Про затвердження Порядку обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державного казначейства України : наказ Державного казначейства України від 09.08.2004 № 136.
 18. Про затвердження Порядку обслуговування Державного бюджету за видатками : наказ Державного казначейства України від 25.05.2004 № 89 (зі змінами й доповненнями).
 19. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : постанова Кабінету Міністрів України від 28.02.2008 № 228.
 20. Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів : наказ Державного казначейства України від 05.01.2011 № 2.
 21. Про затвердження Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів : наказ Міністерства фінансів України і Державного казначейства України від 05.02.2008 № 40.

22. Про здійснення державних закупівель : закон України від 01.06.2010 № 2289-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 33. – Ст. 471.
23. Про основні напрями бюджетної політики на відповідний рік : постанови Верховної Ради України.
24. Про Рахункову палату : закон України від 11.07.1996 № 315/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 43. – Ст. 212.
25. Щодо затвердження Порядку складання органами Державного казначейства України фінансової та бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів : наказ Державного казначейства України від 13.12.2010 № 476.
26. Щодо затвердження Порядку складання органами Державного казначейства України бюджетної звітності про виконання державного бюджету : наказ Державного казначейства України від 24.01.2011 № 11.

Підручники, посібники, періодичні видання

1. *Афанасьев М. П.* Модернизация государственных финансов : учеб. пособие / М. П. Афанасьев, И. В. Кривоногов ; Гос. ун-т “Высшая школа экономики”. – 2-е изд. – М. : ГУ ВШЭ, 2007. – 439 с.
2. *Басанцов І. В.* Розвиток державного фінансового контролю в умовах ринкової економіки України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / І. В. Басанцов. – Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2008. – 34 с.
3. *Благун І. Г.* Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / І. Г. Благун, Р. М. Воронко, М. Л. Бучкович. – Л. : Магнолія-2006, 2009. – 224 с. – (Вища освіта в Україні).
4. *Брігхем Є. Ф.* Основи фінансового менеджменту / Є. Ф. Брігхем ; пер. з англ. – К. : Молодь, 1997. – 1000 с.
5. Бюджетний менеджмент. Практикум : навч. посіб. / В. Федосов, С. Кондратюк, Л. Сафонова та ін. ; за заг. ред. В. Федосова. – К. : КНЕУ, 2005. – 420 с.
6. Бюджетний менеджмент : підручник / [В. М. Федосов, В. М. Опарін, Л. Д. Сафонова та ін.] ; за заг. ред. В. М. Федосова. – К. : КНЕУ, 2004. – 864 с.
7. *Василик О. Д.* Державні фінанси України : підручник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк – К. : НІОС, 2002. – 608 с.

8. Государственные финансы : учеб. пособие / В. М. Федосов, С. Я. Огородник, В. М. Сутормина и др. – К. : Лыбидь, 1991. – 276 с.
9. *Данілов О. Д.* Фінанси у запитаннях і відповідях : навч. посіб. / О. Д. Данілов, Д. М. Серебрянський ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т ДПС України, Київ. екон. ін-т менеджменту. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К. : КНТ, 2008. – 528 с.
10. Державна фінансова політика та прогнозування доходів бюджету України / М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, Т. І. Єфименко та ін. – К. : НДФІ, 2004. – 712 с.
11. Державний фінансовий контроль : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцупатрий, М. Т. Сенченко. – К. : КНЕУ, 2004. – 407 с.
12. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан та ін. – К. : АВТ, 2004. – 424 с.
13. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм : монографія / Т. І. Єфименко, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан та ін. – К. : НДФІ, 2004. – 204 с.
14. *Иванова Н. Г.* Казначейская система исполнения бюджетов : учеб. пособие / Н. Г. Иванова, Т. Д. Маковник. – СПб : Питер, 2001. – 208 с.
15. *Клець Л. Є.* Бюджетний менеджмент : навч. посіб. / Л. Є. Клець. – К. : ЦНЛ, 2007. – 640 с.
16. *Кодацький В. П.* Проблемы доходности государства / В. П. Кодацький. – М. : Экономист, 2005. – 249 с.
17. *Крисоватий А. І.* Теоретико-організаційні домінанти та практика реалізації податкової політики в Україні : монографія / А. І. Крисоватий. – Т. : Карт-бланш, 2005. – 371 с.
18. *Куценко Т. Ф.* Бюджетно-податкова політика : навч. посіб. / Т. Ф. Куценко. – К. : КНЕУ, 2005. – 508 с.
19. *Легкоступ І. І.* Теоретичні та практичні аспекти видатків місцевих бюджетів України в сучасних умовах / І. І. Легкоступ // Економіка, фінанси, право. – 2010. – № 2. – С. 22–26.
20. *Львовчкін С. В.* Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання : монографія / С. В. Львовчкін. – К. : Наша культура і наука, 2003. – С. 145.
21. *Мескон М. Х.* Основы менеджмента / М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1993. – 702 с.

22. *Миронова О. А.* Налоговое администрирование : учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. “Налоги и налогообложение” / О. А. Миронова, Ф. Ф. Ханафеева. – М. : Омега-А, 2008. – 288 с.
23. Місцеві фінанси у схемах і таблицях : навч. посіб. / М. А. Гаполюк, А. Є. Буряченко, В. П. Яцюта та ін. ; за заг. ред. В. М. Федосова. – К. : КНЕУ, 2010. – 600 с.
24. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / заг. ред., передм. Ф. О. Ярошенко. – К. : Зовнішня торгівля : УДУФМТ, 2010. – 592 с.
25. *Огонь Ц. Г.* Доходи бюджету України: теорія та практика : монографія / Ц. Г. Огонь. – К. : КНТЕУ, 2003. – 580 с.
26. *Опарін В. М.* Сутність і складові бюджетного менеджменту / В. М. Опарін, Л. Д. Сафонова // Фінанси України. – 1998. – № 2. – С. 60–66.
27. *Опарін В. М.* Фінанси. Загальна теорія : навч. посіб. / В. М. Опарін. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
28. *Островецький В. І.* Формування податкових надходжень бюджету в умовах трансформації економіки України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / В. І. Островецький ; Наук.-дослід. фін. ін-т при М-ві фінансів України. – К., 2006. – 20 с.
29. Податок на додану вартість та прогнозування його надходжень до бюджету : монографія / М. Я. Азаров, Ф. О. Ярошенко, Т. І. Єфіменко та ін. – К. : НДФІ, 2004. – 344 с.
30. Прогнозування податкових надходжень в перехідній економіці: проблеми методології і організації : монографія / В. П. Бочарніков, К. В. Захаров, М. С. Лаба та ін. ; за ред. В. П. Ніколаєва. – К. : МП Леся, 2006. – 320 с.
31. *Романів М. В.* Державний фінансовий контроль і аудит : навч.-метод. посіб. / М. В. Романів. – К. : НІОС, 1998. – 224 с.
32. *Рубан Н. І.* Аудит ефективності виконання бюджетних програм в системі державного фінансового контролю України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.04.01 / Н. І. Рубан ; Наук.-дослід. фін. ін-т при М-ві фінансів України. – К., 2006. – 20 с.
33. *Саакян Р. А.* Методология анализа и планирования налоговых поступлений в бюджетную систему Российской Федерации : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.10 / Р. А. Саакян. – М., 2007. – 26 с.

34. Сафонова Л. Д. Бюджетний менеджмент : навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Л. Д. Сафонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 186 с.
35. Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави : нац. доп. / НАН України, секція сусп. і гуманіт. наук ; за заг. ред. В. М. Гейця та ін. – К. : НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.
36. Сунцова О. О. Місцеві фінанси : навч. посіб. / О. О. Сунцова. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – К. : ЦУЛ, 2010. – 488 с.
37. Теорія фінансів : підручник / С. В. Бойко, Л. П. Гацька, В. В. Гошовська та ін. ; за заг. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. – К. : ЦУЛ, 2010. – 574 с.
38. Фінанси України: інституційні перетворення та напрями розвитку : монографія / І. Я. Чугунов, Я. Я. Дьяченко, В. І. Міщенко та ін. ; за ред. І. Я. Чугунова ; М-во фінансів України, Акад. фін. управління. – К. : ДННУ АФУ, 2009. – 488 с.
39. Шевчук В. О. Про організацію державного фінансового контролю в зарубіжних країнах : аналіт. записка / В. О. Шевчук. – К. : НДФІ, 1999. – 21 с.
40. Юрій С. І. Казначейська система : підручник / С. І. Юрій, В. І. Стоян, О. С. Даневич. – 2-ге вид., змін. і доповн. – Т. : Карт-бланш, 2006. – 818 с.
41. Budgeting and Budgetary Institutions / ed. by A. Shah. – Washington : IBRD, 2007. – P. 74.
42. Farber D. A. Law and Public Choice: A Critical Introduction / D. A. Faber, Ph. P. Frickey. – Chicago : University of Chicago Press, 1991. – P. 38.
43. Fiscal Forecasting: Lessons from the Literature and Challenges / T. Leal, J. Perez, M. Tujula, J. Vidal // ECB Working Paper Series. – 2007. – № 843.
44. Frick K. Decision Making / K. Frick. – Baltimore : The John Hopkins University, 2006. – P. 39.
45. Ginsburgh V. The Structure of Applied General Equilibrium Models / V. Ginsburgh, M. Keyzer. – Cambridge : The MIT Press, 2002. – P. 18.
46. Hillman A. L. Public Financial and Public Policy / A. L. Hillman. – 2nd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2009. – P. 24.
47. Local Budgeting / ed. by A. Shah. – Washington : IBRD, 2007. – P. 215.
48. McKinney J. B. Effective Financial Management in Public and Nonprofit Agencies / J. B. McKinney. – 3rd ed. – Portsmouth, NH : Greenwood Publishing Group, Inc., 2004. – P. 2.

49. *Mikesell J. L.* Fiscal Administration: Analysis and Applications for the Public Sector / J. L. Mikesell. – 8th ed. – Boston, MA : Wordsworth Cengage Learning, 2011. – 718 p.
50. OECD 2010. Statistique des Recettes Publiques 2010 – Etude spéciale: Fiscalité liée à l'environnement. – OECD, 2010. – 49 p.
51. *Premchand A.* Public Expenditure Management / A. Premchand. – Washington : IMF, 1993. – P. 30.
52. *Reed B. J.* Public Finance Administration / B. J. Reed, J. W. Swain. – 2nd ed. – Thousand Oaks, CA : SAGE Publications, Inc., 1997. – P. 3.
53. *Riegelman R. K.* Studying and Testing a Test: How to Read the Medical Evidence / R. K. Riegelman. – 5th ed. – Philadelphia, PA : Lippincott Williams & Wilkins, 2005. – P. 263–264.
54. *Stiglitz J. E.* Economics of the Public Sector / J. E. Stiglitz. – 3rd ed. – N. Y. : W. W. Norton & Company, Inc., 2000. – P. 172–173.
55. *Wang XiaoHu.* Financial Management in the Public Sector: Tools, Applications, and Cases / XiaoHu Wang. – N. Y. : M. E. Sharpe, Inc., 2006. – P. 3–13.

ДОДАТКИ

Додаток А

ПОКАЗНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СИСТЕМИ МІНІСТЕРСТВА ФІНАНСІВ УКРАЇНИ СЕРЕДНЬОЇ І БАЗОВОЇ ЛАНОК

Показники характеристики стану місцевих фінансів (для бюджетів Автономної Республіки Крим, обласних, міст Києва та Севастополя)

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
1	Обсяг доходів, що припадає на 1 мешканця	$\frac{\Sigma \text{Дох}}{\text{Чнас}}$	$\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО; Чнас – чисельність населення відповідної АТО	Показує обсяг доходів, що припадає на 1 мешканця відповідної АТО
2	Обсяг ВРП, що перерозподіляється через бюджет	$\frac{\Sigma \text{Дох}}{\Sigma \text{ВРП}}$	$\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО; $\Sigma \text{ВРП}$ – валовий регіональний продукт	Показує обсяг ВРП, що перерозподіляється через відповідний бюджет
3	Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{ПН}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{ПН}$ – податкові надходження; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку податкових надходжень у загальному обсязі доходів бюджету
4	Частка неподаткових надходжень у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{НН}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{НН}$ – неподаткові надходження; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку неподаткових надходжень у загальному обсязі доходів бюджету
5	Частка доходів від операцій з капіталом в загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{Дох.опер.кап}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{Дох.опер.кап}$ – доходи від операцій з капіталом відповідної АТО; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку доходів від операцій з капіталом у загальному обсязі доходів бюджету

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
6	Частка офіційних трансфертів у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку офіційних трансфертів у загальному обсязі доходів бюджету
7	Обсяг трансфертів, що в середньому припадає на 1 жителя	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\text{Кнас}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; Кнас – кількість населення відповідної АТО	Показує обсяг трансфертів, що припадає на 1 жителя
8	Обсяг трансферту, що припадає на одиницю ВРП	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\Sigma \text{ВРП}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; $\Sigma \text{ВРП}$ – валовий регіональний продукт	Показує частку ВРП, що припадає на одиницю трансферту
9	Частка трансфертів у загальному розмірі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку трансфертів у загальному обсязі отриманих доходів бюджету
10	Частка трансфертів із спеціального фонду доходів бюджету у загальному розмірі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{транс(спец.ф)}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{транс(спец.ф)}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО зі спеціального фонду доходів бюджету; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку трансфертів зі спеціального фонду доходів у загальному обсязі доходів бюджету
11	Обсяг перерахованих коштів до ДБУ, що в середньому припадає на 1 жителя	$\frac{\Sigma \text{Перер.коштв}}{\text{Кнас}}$	$\Sigma \text{Перер.коштв}$ – сума перерахованих коштів до ДБУ; Кнас – кількість населення відповідної АТО	Показує величину перерахованих коштів до ДБУ, що припадає на 1 жителя міста
12	Частка перерахованих коштів до ДБУ у загальному обсязі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{Перер.коштв}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{Перер.коштв}$ – сума перерахованих коштів до ДБУ; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує величину перерахованих коштів до ДБУ у загальному обсязі отриманих доходів
13	Відсоток охоплення	$\frac{\text{Кнас.п}}{\text{Кнас.ф}} \cdot 100$	Кнас.п – кількість населення, яке планово має отримати товар (послугу); Кнас.ф – кількість населення, яке фактично отримало товар (послугу)	Показує відсоток охоплення населення заходами бюджетної програми
14	Середня вартість одного продукту (послуги)	$\frac{\Sigma \text{ОФ}}{\text{Ктоварів(послуг)}}$	$\Sigma \text{ОФ}$ – сума наданих фінансових товарів (послуг); Ктоварів(послуг) – кількість товарів (послуг)	Показує середню вартість надання одного товару (послуги)
15	Відсоток виконання	$\frac{\Sigma \text{ОФ(запл)}}{\Sigma \text{ОФ(факт)}} \cdot 100$	$\Sigma \text{ОФ (запл)}$ – сума запланованих фінансових товарів (послуг); $\Sigma \text{ОФ (факт)}$ – сума фактично наданих фінансових товарів (послуг)	Показує відсоток профінансованості бюджетної програми

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
16	Середній обсяг фінансування підвідомчих підприємств (організацій)	$\frac{\Sigma \text{ОФ(від.орг)}}{\text{Корг}}$	$\Sigma \text{ОФ(від.орг)}$ – сума фінансування підвідомчих підприємств (організацій); Корг – кількість підвідомчих підприємств (організацій)	Показує середній обсяг фінансування на одне підвідомче підприємство (організацію)
17	Середній обсяг фінансування установ та організацій	$\frac{\Sigma \text{ОФ(уст. і орг.)}}{\text{Корг}}$	$\Sigma \text{ОФ(уст. і орг.)}$ – сума фінансування підприємств (організацій), що безпосередньо виробляють товари (надають послуги); Корг – кількість підприємств (організацій), що безпосередньо виробляють товари (надають послуги)	Показує середній обсяг фінансування на одну установу (організацію), що безпосередньо виробляє товари (надає послуги)
18	Сума видатків, що в середньому припадає на 1 м ² площі житлових будинків	$\frac{\Sigma \text{вид.жит.буд}}{\text{Пжит.буд}}$	$\Sigma \text{вид.жит.буд}$ – сума видатків на житлове господарство; Пжит.буд – загальна площа житлових будинків	Показує суму видатків, яка припадає в розрахунок на 1 м ² житлових будинків
19	Дефіцит бюджету	$\text{Деф} = \text{В} - (\text{ЗД} + \text{ВД})$	Деф – дефіцит бюджету; В – видаткова частина бюджету; ЗД – сума закріплених доходів бюджету; ВД – сума власних доходів бюджету	Показує перевищення видатків бюджету над його доходами
20	Коефіцієнт автономії	$K_{\text{авт}} = \frac{A_{\text{влас}}}{A_{\text{влас}} + A_{\text{закр}}}$	$A_{\text{влас}}$ – власні доходи; $A_{\text{закр}}$ – закріпленні доходи	Показує частку власних доходів у загальній сумі доходів бюджету
21	Коефіцієнт співвідношення регулюючих і власних бюджетних доходів	$K_{\text{спів}} = \frac{A_{\text{рег}}}{A_{\text{влас}}}$	$A_{\text{рег}}$ – регулюючі доходи; $A_{\text{влас}}$ – власні доходи	Показує співвідношення регулюючих і власних бюджетних доходів
22	Рівень фінансового забезпечення регіону	$K_{\text{фз}} = \Delta - \text{ВП}_{\text{мін}}$	Δ – доходи бюджету; $\text{ВП}_{\text{мін}}$ – мінімальні планові видатки	Показує спроможність регіону покрити видатки на утримання наявними доходами
23	Абсолютний приріст доходів місцевого бюджету	$\Delta = A_t - A_{t-1}$	A_t – доходи звітного періоду; A_{t-1} – доходи попереднього періоду	Показує зміну доходів поточного періоду порівняно з попереднім в абсолютних величинах
24	Абсолютний приріст витрат місцевого бюджету	$\Delta = V_t - V_{t-1}$	V_t – видатки звітного періоду; V_{t-1} – видатки попереднього періоду	Показує зміну видатків поточного періоду порівняно з попереднім в абсолютних величинах

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
25	Відносний приріст доходів місцевого бюджету	$\Delta\%_{\Delta} = \frac{\Delta_t}{\Delta_{t-1}}$	Δ_t – доходи звітного періоду; Δ_{t-1} – доходи попереднього періоду	Показує зміну доходів поточного періоду порівняно з попереднім у відносних величинах
26	Відносний приріст витрат місцевого бюджету	$\Delta\%_{\text{В}} = \frac{B_t}{B_{t-1}}$	B_t – видатки звітного періоду; B_{t-1} – видатки попереднього періоду	Показує зміну видатків поточного періоду порівняно з попереднім у відносних величинах
27	Показник виконання дохідної частини місцевого бюджету	$\frac{A_{\text{факт}}}{A_{\text{пл}}}$	$A_{\text{факт}}$ – фактичні доходи бюджету; $A_{\text{пл}}$ – планові доходи бюджету	Показує рівень фактичного надходження запланованих доходів до місцевого бюджету
28	Показник виконання видаткової частини місцевого бюджету	$\frac{B_{\text{факт}}}{B_{\text{пл}}}$	$B_{\text{факт}}$ – фактичні видатки бюджету; $B_{\text{пл}}$ – планові видатки бюджету	Показує рівень фактичного виконання запланованих видатків місцевого бюджету
29	Ефективність сплати місцевих податків і зборів	$\text{Empz} = \frac{Q_{\text{mpz}}}{K}$	Q_{mpz} – сума місцевих податків і зборів; K – кількість платників місцевих податків	Ефективність сплати місцевих податків і зборів дає змогу визначити суму податкових платежів, що в середньому припадає на одного платника податків
30	Індекс ефективності	$\text{IE} = \frac{\text{I}\Sigma_{\text{ПОД}}}{\text{IK}}$	$\text{I}\Sigma_{\text{ПОД}}$ – індекс суми податкових надходжень; IK – індекс кількості платників податків	Індекс ефективності сплати місцевих податків і зборів (сума податків, що в середньому припадає на одного платника)
31	Коефіцієнт еластичності	$\text{Кел} = \frac{\text{Тп}_i}{\text{Тп}_{\text{ср}}}$	Тп_i – темп приросту i -ї складової; $\text{Тп}_{\text{ср}}$ – темп приросту середній	Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при зміні фактора ознаки на 1 %
32	Коефіцієнт структурних змін	$\text{Ксзм} = \text{C1} - \text{C0}$	C1 – показник розрахункового періоду; C0 – показник базового періоду	Показує зміни структурного елемента у відносному вираженні за базовий і поточний періоди
33	Коефіцієнт інтенсивності структурних зрушень	$\text{K}_i = \frac{\text{C1}}{\text{C0}} \cdot 100 - 100$	C1 – показник розрахункового періоду; C0 – показник базового періоду	Визначає, на скільки відсотків змінився частковий показник у періоді, який розраховується, відносно базового періоду

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
34	Коефіцієнт взаємодії структурних зрушень	$K_{вз} = \frac{K_i}{K_1 + K_2 + \dots + K_n}$	<p>K_i – показник інтенсивності структурного зрушення результативного показника; K_1, \dots, K_n – показники інтенсивності структурного зрушення факторних показників</p>	Показує співвідношення інтенсивності структурних зрушень факторних показників, які взаємодіють, і результативного показника
35	Індекс сезонності	$I_{сез} = \frac{\bar{y}_i}{\bar{y}_{заг}} \cdot 100$	<p>\bar{y}_i – середнє значення показника за i-й період року; $\bar{y}_{заг}$ – загальне середнє значення за всі роки</p>	Призначений для виявлення та вимірювання циклічних внутрішньорічних коливань
36	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{лік.пот} = \frac{D_{пот}}{V_{пот}}$	<p>$D_{пот}$ – поточні доходи; $V_{пот}$ – поточні видатки</p>	Показує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року ($1 \leq K$)
37	Соціальний ефект	$CE = \Delta Чж \cdot 3МЗ$	<p>$\Delta Чж$ – приріст чисельності жителів, які отримують матеріальні переваги, послуги соціального характеру (медичні, освітні та інші аналогічні послуги); $3МЗ$ – вартісна (фінансова) оцінка матеріальних переваг, а також вартості послуг соціального характеру в розрахунку на одного їх одержувача</p>	Визначається фінансова оцінка додаткового числа жителів, які отримують матеріальні переваги, послуги соціального характеру (медичні, освітні та інші аналогічні послуги), робочі місця, можливість задовольнити свої духовні потреби
38	Бюджетний ефект від інвестиційного проекту	$Бэф. = (\Delta б + Ебс1 + Ебс2 - РБ) \cdot Кд$	<p>$\Delta б$ – прямі доходи бюджету; $Ебс1$ – економія бюджетних коштів за рахунок зниження експлуатаційних витрат, оплачуваних за рахунок бюджетних коштів, внаслідок реалізації інвестиційного проекту; $Ебс2$ – економія бюджетних коштів за рахунок виключення ймовірних витрат бюджету на усунення негативних наслідків, можливих у випадку відмови від реалізації інвестиційного проекту; $РБ$ – витрати бюджету на реалізацію інвестиційного проекту; $Кд = \frac{100}{100 + СНБ}$ – коефіцієнт дисконтування; $СНБ$ – діюча на момент проведення оцінки облікова ставка рефінансування Національного банку України</p>	Розрахунок бюджетного ефекту від реалізації інвестиційного проекту проводиться шляхом вирахування з техніко-економічного обґрунтування інвестиційного проекту показників, що свідчать про наявність бюджетного ефекту

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
39	Індекс інтегральної оцінки	$A = \frac{\Delta}{P} \left(1 - \frac{K_2}{K_1}\right)$	Δ – власні доходи; P – сума видатків; K_1 – кредиторська заборгованість на початок звітного періоду; K_2 – кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду	Враховує власні доходи, видатки бюджету та коливання кредиторської заборгованості бюджетних установ, що чіткіше з'ясовує стан досліджуваного об'єкта
40	Частка податкового боргу	$R_{borg} = \frac{Пб}{Пн}$	Пб – сума податкового боргу; Пн – сума податкових надходжень	Обсяг податкового боргу, який припадає на податкові надходження
41	Ефективність бюджетних видатків на 1 особу	$V_{ef.1} = \frac{\Sigma v}{Q_i}$	Σv – обсяг бюджетних видатків; Q_i – чисельність жителів	Визначає обсяг бюджетних коштів у розрахунку на одну особу

**Показники характеристики стану місцевих фінансів
(для бюджетів міст обласного підпорядкування, районних
бюджетів, бюджетів районів у містах, бюджетів міст
районного підпорядкування)**

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
1	Обсяг доходів, що припадає на 1 мешканця	$\frac{\Sigma \text{Дох}}{\text{Чнас}}$	$\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО; Чнас – чисельність населення відповідної АТО	Показує обсяг доходів, що припадає на 1 жителя відповідної АТО
2	Обсяг ВРП, що перерозподіляється через бюджет	$\frac{\Sigma \text{Дох}}{\Sigma \text{ВРП}}$	$\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО; $\Sigma \text{ВРП}$ – валовий регіональний продукт	Показує обсяг ВРП, що перерозподіляється через відповідний бюджет
3	Частка податкових надходжень у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{ПН}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{ПН}$ – податкові надходження; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку податкових надходжень у загальному обсязі доходів бюджету
4	Частка неподаткових надходжень у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{НН}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{НН}$ – неподаткові надходження; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку неподаткових надходжень у загальному обсязі доходів бюджету
5	Частка доходів від операцій з капіталом у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{Дох.опер.кап}}{\Sigma \text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{Дох.опер.кап}$ – доходи від операцій з капіталом відповідної АТО; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку доходів від операцій з капіталом у загальному обсязі доходів бюджету

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
6	Частка офіційних трансфертів у загальній сумі доходів	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\text{Дох}} \cdot 100$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; Дох – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку офіційних трансфертів у загальному обсязі доходів бюджету
7	Обсяг трансфертів, що в середньому припадає на 1 жителя	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\text{Кнас}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; Кнас – кількість населення відповідної АТО	Показує обсяг трансфертів, що припадає на 1 жителя
8	Обсяг трансферту, що припадає на одиницю ВРП	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\Sigma \text{ВРП}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; $\Sigma \text{ВРП}$ – валовий регіональний продукт	Показує частку ВРП, що припадає на одиницю трансферту
9	Частка трансфертів у загальному розмірі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{транс}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{транс}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку трансфертів у загальному обсязі отриманих доходів бюджету
10	Частка трансфертів із спеціального фонду доходів бюджету у загальному розмірі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{транс(спец.ф)}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{транс(спец.ф)}$ – сума офіційних трансфертів відповідної АТО зі спеціального фонду доходів бюджету; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує частку трансфертів зі спеціального фонду доходів у загальному обсязі доходів бюджету
11	Обсяг перерахованих коштів до ДБУ, що в середньому припадає на 1 жителя	$\frac{\Sigma \text{Перер.коштв}}{\text{Кнас}}$	$\Sigma \text{Перер.коштв}$ – сума перерахованих коштів до ДБУ; Кнас – кількість населення відповідної АТО	Показує величину перерахованих коштів до ДБУ, що припадає на 1 жителя міста
12	Частка перерахованих коштів до ДБУ у загальному обсязі отриманих доходів	$\frac{\Sigma \text{Перер.коштв}}{\Sigma \text{Дох}}$	$\Sigma \text{Перер.коштв}$ – сума перерахованих коштів до ДБУ; $\Sigma \text{Дох}$ – загальні доходи відповідної АТО	Показує величину перерахованих коштів до ДБУ у загальному обсязі отриманих доходів
13	Відсоток охоплення	$\frac{\text{Кнас.п}}{\text{Кнас.ф}} \cdot 100$	Кнас.п – кількість населення, яке планово має отримати товар (послугу); Кнас.ф – кількість населення, яке фактично отримало товар (послугу)	Показує відсоток охоплення населення заходами бюджетної програми
14	Середня вартість одного продукту (послуги)	$\frac{\Sigma \text{ОФ}}{\text{Ктоварів(послуг)}}$	$\Sigma \text{ОФ}$ – сума наданих фінансових товарів (послуг); Ктоварів(послуг) – кількість товарів (послуг)	Показує середню вартість надання одного товару (послуги)
15	Відсоток виконання	$\frac{\Sigma \text{ОФ(запл)}}{\Sigma \text{ОФ(факт)}} \cdot 100$	$\Sigma \text{ОФ (запл)}$ – сума запланованих фінансових товарів (послуг); $\Sigma \text{ОФ (факт)}$ – сума фактично наданих фінансових товарів (послуг)	Показує відсоток профінансованості бюджетної програми

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
16	Середній обсяг фінансування підвідомчих підприємств (організацій)	$\frac{\Sigma \text{ОФ(від.орг)}}{\text{Корг}}$	$\Sigma \text{ОФ(від.орг)}$ – сума фінансування підвідомчих підприємств (організацій); Корг – кількість підвідомчих підприємств (організацій)	Показує середній обсяг фінансування на одне підвідомче підприємство (організацію)
17	Середній обсяг фінансування установ та організацій	$\frac{\Sigma \text{ОФ(уст. і орг.)}}{\text{Корг}}$	$\Sigma \text{ОФ(уст. і орг.)}$ – сума фінансування підприємств (організацій), що безпосередньо виробляють товари (надають послуги); Корг – кількість підприємств (організацій), що безпосередньо виробляють товари (надають послуги)	Показує середній обсяг фінансування на одну установу (організацію), що безпосередньо виробляє товари (надає послуги)
18	Сума видатків, що в середньому припадає на 1 м ² площі житлових будинків	$\frac{\Sigma \text{вид.жит.буд}}{\text{Пжит.буд}}$	$\Sigma \text{вид.жит.буд}$ – сума видатків на житлове господарство; Пжит.буд – загальна площа житлових будинків	Показує суму видатків, яка припадає в розрахунок на 1 м ² житлових будинків
19	Дефіцит бюджету	$\text{Деф} = \text{В} - (\text{ЗД} + \text{ВД})$	Деф – дефіцит бюджету; В – видаткова частина бюджету; ЗД – сума закріплених доходів бюджету; ВД – сума власних доходів бюджету	Показує перевищення видатків бюджету над його доходами
20	Коефіцієнт автономії	$K_{\text{авт}} = \frac{A_{\text{влас}}}{A_{\text{влас}} + A_{\text{закр}}}$	$A_{\text{влас}}$ – власні доходи; $A_{\text{закр}}$ – закріплені доходи	Показує частку власних доходів у загальній сумі доходів бюджету
21	Коефіцієнт співвідношення регулюючих і власних бюджетних доходів	$K_{\text{спів}} = \frac{A_{\text{рег}}}{A_{\text{влас}}}$	$A_{\text{рег}}$ – регулюючі доходи; $A_{\text{влас}}$ – власні доходи	Показує співвідношення регулюючих і власних бюджетних доходів
22	Рівень фінансового забезпечення регіону	$K_{\text{фз}} = \Delta - \text{ВП}_{\text{min}}$	Δ – доходи бюджету; ВП_{min} – мінімальні планові видатки	Показує спроможність регіону покрити видатки на утримання наявними доходами
23	Абсолютний приріст доходів місцевого бюджету	$\Delta = \Delta_t - \Delta_{t-1}$	Δ_t – доходи звітного періоду; Δ_{t-1} – доходи попереднього періоду	Показує зміну доходів поточного періоду порівняно з попереднім в абсолютних величинах
24	Абсолютний приріст витрат місцевого бюджету	$\Delta = \text{В}_t - \text{В}_{t-1}$	В_t – видатки звітного періоду; В_{t-1} – видатки попереднього періоду	Показує зміну видатків поточного періоду порівняно з попереднім в абсолютних величинах

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
25	Відносний приріст доходів місцевого бюджету	$\Delta\%_A = \frac{A_t}{A_{t-1}}$	A_t – доходи звітного періоду; A_{t-1} – доходи попереднього періоду	Показує зміну доходів поточного періоду порівняно з попереднім у відносних величинах
26	Відносний приріст витрат місцевого бюджету	$\Delta\%_B = \frac{B_t}{B_{t-1}}$	B_t – видатки звітного періоду; B_{t-1} – видатки попереднього періоду	Показує зміну видатків поточного періоду порівняно з попереднім у відносних величинах
27	Показник виконання дохідної частини місцевого бюджету	$\frac{A_{\text{факт}}}{A_{\text{пл}}}$	$A_{\text{факт}}$ – фактичні доходи бюджету; $A_{\text{пл}}$ – планові доходи бюджету	Показує рівень фактичного надходження запланованих доходів до місцевого бюджету
28	Показник виконання видаткової частини місцевого бюджету	$\frac{B_{\text{факт}}}{B_{\text{пл}}}$	$B_{\text{факт}}$ – фактичні видатки бюджету; $B_{\text{пл}}$ – планові видатки бюджету	Показує рівень фактичного виконання запланованих видатків місцевого бюджету
29	Ефективність сплати місцевих податків і зборів	$\text{Empz} = \frac{\text{Qmpz}}{K}$	Qmpz – сума місцевих податків і зборів; K – кількість платників місцевих податків	Ефективність сплати місцевих податків і зборів дає змогу визначити суму податкових платежів, що в середньому припадає на одного платника податків
30	Індекс ефективності	$\text{IE} = \frac{\text{I}\Sigma_{\text{под}}}{\text{IK}}$	IΣпод – індекс суми податкових надходжень; IK – індекс кількості платників податків	Індекс ефективності сплати місцевих податків і зборів (сума податків, що в середньому припадає на одного платника)
31	Коефіцієнт еластичності	$K_{\text{ел}} = \frac{\text{Тп}_i}{\text{Тп}_{\text{ср}}}$	Тп _i – темп приросту <i>i</i> -ї складової; Тп _{ср} – темп приросту середній	Коефіцієнт еластичності показує, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при зміні фактора ознаки на 1 %
32	Коефіцієнт структурних змін	$\text{Ксзм} = \text{C1} - \text{C0}$	C1 – показник розрахункового періоду; C0 – показник базового періоду	Показує зміни структурного елемента у відносному вираженні за базовий і поточний періоди
33	Коефіцієнт інтенсивності структурних зрушень	$\text{K}_i = \frac{\text{C1}}{\text{C0}} \cdot 100 - 100$	C1 – показник розрахункового періоду; C0 – показник базового періоду	Визначає, на скільки відсотків змінився частковий показник у періоді, який розраховується, відносно базового періоду

Продовження дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
34	Коефіцієнт взаємодії структурних зрушень	$K_{вз} = \frac{K_i}{K_1 + K_2 + \dots + K_n}$	K_i – показник інтенсивності структурного зрушення результативного показника; K_1, \dots, K_n – показники інтенсивності структурного зрушення факторних показників	Показує співвідношення інтенсивності структурних зрушень факторних показників, які взаємодіють, і результативного показника
35	Індекс сезонності	$I_{сез} = \frac{\bar{y}_i}{\bar{y}_{заг}} \cdot 100$	\bar{y}_i – середнє значення показника за i -й період року; $\bar{y}_{заг}$ – загальне середнє значення за всі роки	Призначений для виявлення та вимірювання циклічних внутрішньорічних коливань
36	Коефіцієнт поточної ліквідності	$K_{лік.пот} = \frac{D_{пот}}{V_{пот}}$	$D_{пот}$ – поточні доходи; $V_{пот}$ – поточні видатки	Показує достатність обігових коштів для погашення боргів протягом року ($1 \leq K$)
37	Соціальний ефект	$CE = \Delta Чж \cdot ЗМЗ$	$\Delta Чж$ – приріст чисельності жителів, які отримують матеріальні переваги, послуги соціального характеру (медичні, освітні та інші аналогічні послуги); $ЗМЗ$ – вартісна (фінансова) оцінка матеріальних переваг, а також вартості послуг соціального характеру в розрахунку на одного їх одержувача	Визначається фінансова оцінка додаткового числа жителів, які отримують матеріальні переваги, послуги соціального характеру (медичні, освітні та інші аналогічні послуги), робочі місця, можливість задовольнити свої духовні потреби
38	Бюджетний ефект від інвестиційного проекту	$Бэф. = (Дб + Ебс1 + Ебс2 - РБ) \cdot Кд$	$Дб$ – прямі доходи бюджету; $Ебс1$ – економія бюджетних коштів за рахунок зниження експлуатаційних витрат, оплачуваних за рахунок бюджетних коштів, внаслідок реалізації інвестиційного проекту; $Ебс2$ – економія бюджетних коштів за рахунок виключення ймовірних витрат бюджету на усунення негативних наслідків, можливих у випадку відмови від реалізації інвестиційного проекту; $РБ$ – витрати бюджету на реалізацію інвестиційного проекту; $Кд = \frac{100}{100 + СНБ}$ – коефіцієнт дисконтування; $СНБ$ – діюча на момент проведення оцінки облікова ставка рефінансування Національного банку України	Розрахунок бюджетного ефекту від реалізації інвестиційного проекту проводиться шляхом вирахування з техніко-економічного обґрунтування інвестиційного проекту показників, що свідчать про наявність бюджетного ефекту

Закінчення дод. А

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
39	Індекс інтегральної оцінки	$A = \frac{\Delta}{P} \cdot \left(1 - \frac{K_2}{K_1}\right)$	Δ – власні доходи; Р – сума видатків; K ₁ – кредиторська заборгованість на початок звітного періоду; K ₂ – кредиторська заборгованість на кінець звітного періоду	Враховує власні доходи, видатки бюджету та коливання кредиторської заборгованості бюджетних установ, що чіткіше з'ясує стан досліджуваного об'єкту
40	Частка податкового боргу	$R_{\text{borg}} = \frac{Пб}{Пн}$	Пб – сума податкового боргу; Пн – сума податкових надходжень	Обсяг податкового боргу, який припадає на податкові надходження
41	Ефективність бюджетних видатків на 1 особу	$V_{\text{еф.1}} = \frac{\Sigma v}{Q_i}$	Σv – обсяг бюджетних видатків; Q _i – чисельність жителів	Визначає обсяг бюджетних коштів у розрахунку на одну особу

Додаток Б

ПОКАЗНИКИ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ДЛЯ АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ІНСПЕКЦІЇ УКРАЇНИ

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
1	Частка виявлених порушень внаслідок порушень законодавства у загальному обсязі порушень	$\frac{\text{ЧПз}}{\Sigma\text{П}}$	ЧПз – частка порушень законодавства; ΣП – загальний обсяг порушень	Покаже обсяг виявлених втрат фінансових та матеріальних ресурсів, допущених внаслідок порушення законодавства відносно загального обсягу виявлених фінансових порушень
2	Частка виявлених порушень, допущених внаслідок неефективних управлінських дій у загальному обсязі порушень	$\frac{\text{ЧПуД}}{\Sigma\text{П}}$	ЧПуД – частка порушень від неефективних управлінських дій; ΣП – загальний обсяг порушень	Покаже обсяг виявлених втрат фінансових та матеріальних ресурсів, допущених внаслідок неефективних управлінських дій відносно загального обсягу виявлених фінансових порушень
3	Частка виявлених фінансових порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів у загальному обсязі порушень	$\frac{\text{ЧФП}}{\Sigma\text{П}}$	ЧФП – частка фінансових порушень, що не призвели до втрати фінансових і матеріальних ресурсів; ΣП – загальний обсяг порушень	Покаже обсяг виявлених фінансових порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів відносно загального обсягу виявлених фінансових порушень
4	Частка усунутих фінансових порушень у загальному обсязі виявлених порушень	$\frac{\text{ЧФПус}}{\Sigma\text{П}}$	ЧФПус – частка усунутих фінансових порушень; ΣП – загальний обсяг порушень	Покаже обсяг усунутих порушень, що не призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів у (відносно) загальному обсязі виявлених фінансових порушень
5	Частка фактично проведених ревізій у загальній кількості контрольних заходів	$\frac{\text{Рфакт}}{\Sigma\text{КЗ}}$	Рфакт – фактично проведені ревізії; ΣКЗ – загальна кількість контрольних заходів	Покаже обсяг фактично проведених ревізій відносно загальної кількості контрольних заходів
6	Частка підприємств, у яких знайдені порушення, у загальній кількості підприємств, установ та організацій, охоплених ревізіями	$\frac{\text{Пп}}{\Sigma\text{П}}$	Пп – підприємства, в яких знайдені порушення; ΣП – загальна кількість підприємств, установ та організацій, що охоплені ревізіями	Покаже обсяг виявлених порушень на 1 підприємство, установу та організацію, охоплену ревізією від загальної кількості підприємств, установ та організацій, що охоплені ревізіями
7	Частка аудиторських досліджень у загальній кількості контрольних заходів	$\frac{\text{АД}}{\Sigma\text{КЗ}}$	АД – аудиторські дослідження; ΣКЗ – загальна кількість контрольних заходів	Покаже, яку частку займають аудиторські дослідження у загальній кількості проведених контрольних заходів

Закінчення дод. Б

№ з/п	Показник	Формула	Одиниці виміру	Економічна інтерпретація
8	Частка перевірок у загальній кількості контрольних заходів	$\frac{\Pi}{\Sigma\text{КЗ}}$	П – перевірка; ΣКЗ – загальна кількість контрольних заходів	Показує, яку частку займають всі фактично проведені перевірки у загальній кількості проведених контрольних заходів
9	Частка зустрічних перевірок у загальній кількості контрольних заходів	$\frac{\Pi\text{з}}{\Sigma\text{КЗ}}$	Пз – зустрічна перевірка; ΣКЗ – загальна кількість контрольних заходів	Показує, яку частку займають зустрічні перевірки у загальній кількості проведених контрольних заходів
10	Частка ревізійних дій, що проводилися за зверненням правоохоронних органів	$\frac{\text{Рпо}}{\Sigma\text{Р}}$	Рпо – ревізії, що проводять правоохоронні органи; ΣР – загальна кількість ревізій	Показує частку ревізій за зверненнями правоохоронних органів у загальній кількості проведених ревізій
11	Частка ревізій на 1 ревізора	$\frac{\text{Рфакт}}{1}$	Рфакт – фактично проведені ревізії; 1 – 1 ревізор	Показує кількість фактично проведених ревізій, які припадають на 1 ревізора у відповідній фінансовій інспекції
12	Частка планових ревізій у загальній кількості ревізій	$\frac{\text{Рпл}}{\Sigma\text{Р}}$	Рпл – планова ревізія; ΣР – загальна кількість ревізій	Показує, яку частку планові ревізії займають у загальній кількості ревізій
13	Частка відшкодованих втрат фінансових і матеріальних ресурсів у загальній кількості охоплених фінансових і матеріальних ресурсів	$\frac{\text{ВВР}}{\Sigma\text{Пр}}$	ВВР – відшкодовані втрати ресурсів; ΣПр – загальна кількість перевірених ресурсів	Показує, яку частку займають відшкодовані втрати ресурсів у загальній кількості перевірених ресурсів

*Додаток Г***БЮДЖЕТНА КЛАСИФІКАЦІЯ**

Діюча в Україні бюджетна класифікація затверджена наказом Міністерства фінансів України “Про бюджетну класифікацію” від 14.01.2011 № 11 (зі змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства фінансів України від 31.01.2011 № 50, від 12.04.2011 № 497, від 30.04.2011 № 575, від 26.05.2011 № 643, від 21.06.2011 № 740, від 18.07.2011 № 892, від 11.08.2011 № 1028, від 26.08.2011 № 1066, від 19.09.2011 № 1167, від 19.11.2011 № 1663, від 29.11.2011 № 1813, від 19.04.2012 № 484 (з 1 січня 2013 р. до цього наказу будуть внесені зміни згідно з наказами Міністерства фінансів України від 26.12.2011 № 1738 та від 23.05.2012 № 595).

Бюджетна класифікація має такі складові:

Класифікація доходів бюджету

Податкові надходження (код 1000000) згруповані залежно від джерела одержання податку. До них належать:

Код	Найменування
10000000	<i>Податкові надходження</i>
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості
12000000	Податки на власність
13000000	Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів
14000000	Внутрішні податки на товари та послуги
15000000	Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції
16000000	Окремі податки і збори, що зараховуються до місцевих бюджетів
17000000	Рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси
18000000	Місцеві податки і збори
19000000	Інші податки та збори

Неподаткові надходження (код 2000000) групуються за видами, а саме:

20000000	Неподаткові надходження
21000000	Доходи від власності та підприємницької діяльності
22000000	Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності
24000000	Інші неподаткові надходження
25000000	Власні надходження бюджетних установ

Доходи від операцій з капіталом (код 3000000) включають:

30000000	Доходи від операцій з капіталом
31000000	Надходження від продажу основного капіталу
32000000	Надходження від реалізації державних запасів товарів
33000000	Кошти від продажу землі і нематеріальних активів
34000000	Податки на фінансові операції та операції з капіталом

Складовою бюджетних доходів є також і **офіційні трансферти (код 4000000)**. Бюджетною класифікацією передбачені трансферти, одержані:

40000000	Офіційні трансферти
41000000	Від органів державного управління
42000000	Від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій
50000000	Цільові фонди

Класифікація видатків бюджету

За функціональною класифікацією:

Код	Найменування
0100	Загальнодержавні функції
0200	Оборона
0300	Громадський порядок, безпека та судова влада
0400	Економічна діяльність
0500	Охорона навколишнього природного середовища
0600	Житлово-комунальне господарство
0700	Охорона здоров'я
0800	Духовний та фізичний розвиток
0900	Освіта
1000	Соціальний захист та соціальне забезпечення

За економічною класифікацією:

Код	Найменування
1000	Поточні видатки
1100	Видатки на товари і послуги
2000	Капітальні видатки
2100	Придбання основного капіталу
2200	Створення державних запасів і резервів
2300	Придбання землі і нематеріальних активів
2400	Капітальні трансферти
3000	Нерозподілені видатки

- Відомча класифікація видатків та кредитування державного бюджету
- Класифікація фінансування бюджету за типом кредитора
- Класифікація фінансування бюджету за типом боргового зобов'язання
- Класифікація боргу за типом кредитора
- Класифікація боргу за типом боргового зобов'язання
- Тимчасова класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів (з перехідною таблицею до функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету)

КЛАСИФІКАЦІЯ доходів бюджету

Код	Найменування
10000000	Податкові надходження
11000000	Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості
11010000	Податок на доходи фізичних осіб
11010100	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку у вигляді заробітної плати
11010200	Податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами
11010300	Податок на доходи фізичних осіб із доходів у формі заробітної плати шахтарів-працівників
11010400	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, із доходів платника податку інших, ніж заробітна плата
11010500	Податок на доходи фізичних осіб, що сплачується фізичними особами за результатами річного декларування
11010600	Фіксований податок на доходи фізичних осіб від зайняття підприємницькою діяльністю, нарахований до 1 січня 2012 р.
11010700	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати податку на доходи фізичних осіб
11020000	Податок на прибуток підприємств
11020100	Податок на прибуток підприємств і організацій, що перебувають у державній власності
11020200	Податок на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності
11020300	Податок на прибуток підприємств, створених за участю іноземних інвесторів

Код	Найменування
11020400	Податок на прибуток від казино, відеосалонів, гральних автоматів, концертно-видовищних заходів
11020500	Податок на прибуток іноземних юридичних осіб
11020600	Податок на прибуток банківських організацій, включаючи філіали аналогічних організацій, розташованих на території України
11020700	Податок на прибуток страхових організацій, включаючи філіали аналогічних організацій, розташованих на території України
11020900	Податок на прибуток організацій і підприємств споживчої кооперації, кооперативів та громадських об'єднань
11021000	Податок на прибуток приватних підприємств
11021100	Інші платники податку на прибуток
11021300	Реструктурована сума заборгованості податку на прибуток підприємств і організацій
11021400	Надходження від підприємств податку на прибуток, одержаного від виконання інноваційних проектів
11021500	Податок на прибуток, одержаний за рахунок знижувального коефіцієнта 0,8 до норм амортизації
11021600	Податок на прибуток фінансових установ, включаючи філіали аналогічних організацій, розташованих на території України, за винятком страхових організацій
11021900	Податкова заборгованість з податку на прибуток підприємств (крім підприємств комунальної власності), додаткові податкові зобов'язання з цього податку, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з податку на прибуток (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на розрахунки з погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії, послуг з водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися або погоджувалися відповідними органами державної влади чи органами місцевого самоврядування
11022100	Податкова заборгованість з податку на прибуток підприємств (крім підприємств комунальної власності), додаткові податкові зобов'язання з цього податку, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з податку на прибуток (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати, вивезення побутового сміття та рідких нечистот

Код	Найменування
11022200	Надходження від сплати податкового боргу, в тому числі реструктуризованого або розстроченого (відстроченого), підприємств електроенергетичної та вугільної галузей із податку на прибуток та нараховані суми податку на прибуток підприємств електроенергетичної галузі, які виникли в результаті виконання статті 23 Закону України "Про Державний бюджет України на 2012 рік" (зі змінами)
12000000	<i>Податки на власність</i>
12020000	Податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів
12020100	Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (юридичних осіб)
12020200	Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (з громадян)
12020300	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати податку власниками транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів
12020400	Податок з власників водних транспортних засобів
12020500	Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (юридичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
12020600	Податок з власників наземних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (з громадян), зареєстрованих у м. Києві
12020700	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати податку власниками транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, зареєстрованих у місті Києві
12020800	Податок з власників водних транспортних засобів, зареєстрованих у м. Києві
12030000	Збір за першу реєстрацію транспортного засобу
12030100	Збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (юридичних осіб)
12030200	Збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (фізичних осіб)
12030300	Збір за першу реєстрацію суден (юридичних осіб)
12030400	Збір за першу реєстрацію суден (фізичних осіб)
12030500	Збір за першу реєстрацію літаків і вертольотів (юридичних осіб)
12030600	Збір за першу реєстрацію літаків і вертольотів (фізичних осіб)
12030700	Збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (юридичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
12030800	Збір за першу реєстрацію колісних транспортних засобів (фізичних осіб), зареєстрованих у м. Києві

Код	Найменування
12030900	Збір за першу реєстрацію суден (юридичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
12031000	Збір за першу реєстрацію суден (фізичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
12031100	Збір за першу реєстрацію літаків і вертольотів (юридичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
12031200	Збір за першу реєстрацію літаків і вертольотів (фізичних осіб), зареєстрованих у м. Києві
13000000	<i>Збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів</i>
13010000	Збір за спеціальне використання лісових ресурсів
13010100	Збір за спеціальне використання лісових ресурсів в частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування
13010200	Збір за спеціальне використання лісових ресурсів (крім збору за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування)
13010300	Надходження сум реструктурованої заборгованості збору за спеціальне використання лісових ресурсів
13020000	Збір за спеціальне використання води
13020100	Збір за спеціальне використання води (крім збору за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення)
13020200	Збір за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення
13020300	Збір за спеціальне використання води для потреб гідроенергетики
13020400	Надходження збору за спеціальне використання води від підприємств житлово-комунального господарства
13020500	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати збору за спеціальне використання води
13020600	Збір за спеціальне використання води в частині використання поверхневих вод для потреб водного транспорту (крім стоянкових і службово-допоміжного флотів)
13030000	Плата за користування надрами
13030100	Плата за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення
13030200	Плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення
13030400	Плата за користування надрами континентального шельфу і в межах виключної (морської) економічної зони
13030500	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати плати за користування надрами

Код	Найменування
13030600	Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
13050000	Плата за землю
13050100	Земельний податок з юридичних осіб
13050200	Орендна плата з юридичних осіб
13050300	Земельний податок з фізичних осіб
13050400	Реструктурована сума заборгованості плати за землю
13050500	Орендна плата з фізичних осіб
13070000	Плата за використання інших природних ресурсів
13070100	Плата за спеціальне використання диких тварин
13070200	Плата за спеціальне використання рибних та інших водних ресурсів
13070300	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати платежів за використання інших природних ресурсів
14000000	<i>Внутрішні податки на товари та послуги</i>
14010000	Податок на додану вартість
14010100	Податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг)
14010200	Бюджетне відшкодування податку на додану вартість грошовими коштами
14010300	Податок на додану вартість з ввезених на територію України товарів
14010400	Реструктурована сума заборгованості податку на додану вартість
14010500	Податок на додану вартість із імпортованих на територію України робіт, послуг
14010600	Надходження від підприємств податку на додану вартість за операціями, пов'язаними з виконанням інноваційних проектів
14010700	Податок на додану вартість, що сплачується до бюджету переробними підприємствами усіх форм власності за реалізовані ними молоко, молочну сировину та молочні продукти, м'ясо та м'ясопродукти, іншу продукцію переробки тварин, закуплених у живій вазі (шкури, субпродукти, м'ясо-кісткове борошно)
14010900	Податкова заборгованість з податку на додану вартість підприємств, додаткові податкові зобов'язання з цього податку, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з податку на додану вартість (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на розрахунки з погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії, послуг з водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися або погоджувалися відповідними органами державної влади чи органами місцевого самоврядування

Код	Найменування
14011100	Податкова заборгованість з податку на додану вартість підприємств, додаткові податкові зобов'язання з цього податку, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з податку на додану вартість (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати, вивезення побутового сміття та рідких нечистот
14020000	Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)
14020100	Спирт
14020200	Лікєро-горілчана продукція
14020300	Виноробна продукція
14020400	Пиво
14020600	Тютюн та тютюнові вироби (за ставкою у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції))
14020700	Тютюн та тютюнові вироби за ставкою у процентах до обороту з реалізації товару (продукції)
14020800	Транспортні засоби (крім мотоциклів і велосипедів)
14020900	Мотоцикли і велосипеди
14021000	Кузови для моторних транспортних засобів
14021100	Скrapлений газ
14021600	Інші підакцизні товари вітчизняного виробництва
14021700	Бензин моторний для автомобілів
14021800	Інші нафтопродукти
14022100	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати акцизного податку з вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції)
14030000	Акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції)
14030100	Спирт
14030200	Лікєро-горілчана продукція
14030300	Виноробна продукція
14030400	Пиво
14030600	Тютюн та тютюнові вироби (за ставкою у твердих сумах з одиниці реалізованого товару (продукції))
14030700	Тютюн та тютюнові вироби за ставкою у процентах до обороту з реалізації товару (продукції)

Код	Найменування
14030800	Транспортні засоби (крім мотоциклів і велосипедів)
14030900	Мотоцикли і велосипеди
14031000	Кузови для моторних транспортних засобів
14031100	Скраплений газ
14031600	Інші підакцизні товари іноземного виробництва
14031700	Бензин моторний для автомобілів
14031800	Інші нафтопродукти
14050000	Податки на окремі категорії послуг
15000000	<i>Податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції</i>
15010000	Ввізне мито
15010100	Мито на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності
15010200	Мито на товари, які ввозяться (пересилаються) громадянами
15010300	Інші збори з імпорту
15010400	Додатковий митний збір за митне оформлення нафтопродуктів, що імпортуються на митну територію України
15010500	Мито на нафтопродукти, транспортні засоби та шини до них, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності та громадянами
15010600	Тимчасова надбавка до діючих ставок ввізного мита на товари, що ввозяться суб'єктами підприємницької діяльності
15010700	Тимчасова надбавка до діючих ставок ввізного мита на товари, що ввозяться (пересилаються) громадянами
15020000	Вивізне мито
15020100	Мито на товари, що вивозяться суб'єктами підприємницької діяльності
15020200	Мито на товари, які вивозяться (пересилаються) громадянами
15020300	Надходження від реалізації валютних коштів, одержаних у результаті проведення операцій за державним контрактом
15040000	Інші надходження від зовнішньоекономічної діяльності
16000000	<i>Окремі податки і збори, що зраховуються до місцевих бюджетів</i>
16010000	Місцеві податки і збори, нараховані до 1 січня 2011 р.
16010100	Податок з реклами
16010200	Комунальний податок
16010400	Збір за припаркування автотранспорту
16010500	Ринковий збір
16010600	Збір за видачу ордера на квартиру
16010700	Курортний збір
16010800	Збір за участь у бігах на іподромі

Код	Найменування
16010900	Збір за виграш у бігах на іподромі
16011000	Збір з осіб, які беруть участь у грі на тоталізаторі на іподромі
16011100	Збір за право використання місцевої символіки
16011200	Збір за право проведення кіно- і телезімонок
16011300	Збір за право проведення місцевих аукціонів, конкурсного розпродажу і лотерей
16011500	Збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі та сфери послуг
16011600	Збір із власників собак
16011700	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати місцевих податків
16011800	Збір на розвиток рекреаційного комплексу в Автономній Республіці Крим
16011900	Збір на розвиток пасажирського електротранспорту в Автономній Республіці Крим
16012100	Податок на промисел
17000000	<i>Рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси</i>
17010000	Рентна плата
17010100	Рентна плата за нафту, що видобувається в Україні
17010200	Рентна плата за природний газ, що видобувається в Україні
17010300	Рентна плата за газовий конденсат, що видобувається в Україні
17010400	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати рентної плати за нафту, що видобувається в Україні
17010500	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати рентної плати за природний газ, що видобувається в Україні
17010700	Рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами природного газу територією України
17010800	Рентна плата за транспортування нафти та нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами територією України
17010900	Рентна плата за транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України
17011200	Податкова заборгованість з рентної плати за транзитне транспортування трубопроводами природного газу територією України, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з цього податку (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на розрахунки з погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості

Код	Найменування
	тепловій енергії, послуг з водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися або погоджувалися відповідними органами державної влади чи органами місцевого самоврядування
17011500	Податкова заборгованість з рентної плати за транзитне транспортування трубопроводами природного газу територією України, розстрочені податкові зобов'язання НАК "Нафтогаз України" та її підприємств з цього податку (у тому числі відсотки за користування податковим кредитом), що спрямовуються на субвенцію з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати, вивезення побутового сміття та рідких нечистот
17050000	Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками
17060000	Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності
17070000	Надходження нарахованих і не сплачених зобов'язань Державного підприємства "Енергоринок" перед державним бюджетом за збором у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію за минулі роки
18000000	<i>Місцеві податки і збори</i>
18010000	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
18010100	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений юридичними особами
18010200	Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, сплачений фізичними особами
18020000	Збір за місця для паркування транспортних засобів
18020100	Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений юридичними особами
18020200	Збір за місця для паркування транспортних засобів, сплачений фізичними особами
18030000	Туристичний збір
18030100	Туристичний збір, сплачений юридичними особами
18030200	Туристичний збір, сплачений фізичними особами
18040000	Збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності
18040100	Збір за провадження торговельної діяльності (роздрібна торгівля), сплачений фізичними особами

Код	Найменування
18040200	Збір за провадження торговельної діяльності (роздрібна торгівля), сплачений юридичними особами
18040300	Збір за здійснення торгівлі валютними цінностями
18040500	Збір за провадження торговельної діяльності (оптова торгівля), сплачений фізичними особами
18040600	Збір за провадження торговельної діяльності (ресторанне господарство), сплачений фізичними особами
18040700	Збір за провадження торговельної діяльності (оптова торгівля), сплачений юридичними особами
18040800	Збір за провадження торговельної діяльності (ресторанне господарство), сплачений юридичними особами
18040900	Збір за провадження торговельної діяльності із придбанням пільгового торгового патенту
18041000	Збір за провадження торговельної діяльності із придбанням короткотермінового торгового патенту
18041300	Збір за провадження діяльності з надання платних послуг, сплачений фізичними особами
18041400	Збір за провадження діяльності з надання платних послуг, сплачений юридичними особами
18041500	Збір за провадження торговельної діяльності нафтопродуктами, скрапленим та стиснутим газом на стаціонарних, малогабаритних і пересувних автозаправних станціях, заправних пунктах
18041600	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності
18041700	Збір за здійснення діяльності у сфері розваг, сплачений юридичними особами
18041800	Збір за здійснення діяльності у сфері розваг, сплачений фізичними особами
18050000	Єдиний податок
18050100	Єдиний податок з юридичних осіб, нарахований до 1 січня 2011 р.
18050200	Єдиний податок з фізичних осіб, нарахований до 1 січня 2011 р.
18050300	Єдиний податок з юридичних осіб
18050400	Єдиний податок з фізичних осіб
19000000	<i>Інші податки та збори</i>
19010000	Екологічний податок
19010100	Надходження від викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення

Код	Найменування
19010200	Надходження від скидів забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти
19010300	Надходження від розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, крім розміщення окремих видів відходів як вторинної сировини
19010400	Екологічний податок, який справляється за утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензій строк
19010500	Надходження від здійснення торгівлі на митній території України паливом власного виробництва та/або виробленим з давальницької сировини податковими агентами
19010600	Надходження від ввезення палива на митну територію України податковими агентами
19040000	Фіксований сільськогосподарський податок
19040100	Фіксований сільськогосподарський податок, нарахований після 1 січня 2001 р.
19040200	Фіксований сільськогосподарський податок, нарахований до 1 січня 2001 р.
19040300	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати фіксованого сільськогосподарського податку
19050000	Збір за забруднення навколишнього природного середовища
19050100	Надходження коштів від енергопідприємств до Державного фонду охорони навколишнього природного середовища
19050200	Інші збори за забруднення навколишнього природного середовища до Фонду охорони навколишнього природного середовища
19050300	Надходження від сплати збору за забруднення навколишнього природного середовища фізичними особами
19060000	Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства
19060100	Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства
19060200	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства
19070000	Збір за користування радіочастотним ресурсом України
19090000	Податки та збори, не віднесені до інших категорій
19090400	Кошти, сплачені в рахунок погашення податкового боргу відповідно до норм Податкового кодексу України за доходами, визначеними частиною другою статті 29 Бюджетного кодексу України, зокрема за податками і зборами (обов'язковими платежами), які справлялися до 1 січня 2011 р. та встановлені Податковим кодексом України

Код	Найменування
20000000	Неподаткові надходження
21000000	<i>Доходи від власності та підприємницької діяльності</i>
21010000	Частина чистого прибутку (доходу) державних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету, та дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність
21010100	Частина чистого прибутку (доходу) господарських організацій (державних унітарних підприємств та їх об'єднань), що вилучається до бюджету
21010300	Частина чистого прибутку (доходу) комунальних унітарних підприємств та їх об'єднань, що вилучається до бюджету
21010500	Дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність
21010600	Надходження від сплати податкового боргу, в тому числі реструктуризованого або розстроченого (відстроченого), підприємств електроенергетичної та вугільної галузей зі сплати частини прибутку (доходу) та дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність
21010700	Надходження від сплати дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки, паї) за результатами фінансово-господарської діяльності за 2011 рік публічного акціонерного товариства "Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України"
21010800	Дивіденди (дохід), нараховані на акції (частки, паї) господарських товариств, у статутних капіталах яких є майно Автономної Республіки Крим, комунальна власність
21010900	Заборгованість за минулі періоди зі сплати частини чистого прибутку (доходу) Національної акціонерної компанії "Нафтогаз України" та її підприємств
21020000	Кошти, що перераховуються Національним банком України відповідно до Закону України "Про Національний банк України"
21030000	Відрахування коштів, отриманих від проведення державних грошових лотерей
21040000	Плата за розміщення тимчасово вільних коштів державного бюджету
21050000	Плата за розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів
21080000	Інші надходження
21080100	Платежі, пов'язані з перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України, відповідно до укладеної міжурядової угоди

Код	Найменування
21080200	Платежі, пов'язані з виконанням Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про участь Російської Федерації в розвитку соціально-економічної сфери міста Севастополя та інших населених пунктів, в яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України
21080500	Інші надходження
21080600	Суми, стягнені з винних осіб, за шкоду, заподіяну державі, підприємству, установі, організації
21080700	Перерахування підприємцями частки вартості виготовленої нестандартної продукції з дозволу на тимчасове відхилення від вимог відповідних стандартів щодо якості продукції, виданого Державним комітетом України по стандартизації, метрології і сертифікації
21080800	Суми, стягнені з винних осіб за порушення правила пожежної безпеки
21080900	Штрафні санкції за порушення законодавства про патентування, за порушення норм регулювання обігу готівки та про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг
21081000	Пеня за порушення термінів розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності, за невиконання зобов'язань та штрафні санкції за порушення вимог валютного законодавства
21081100	Адміністративні штрафи та інші санкції
21081200	Штрафні санкції за порушення законодавства з питань забезпечення ефективного використання енергетичних ресурсів
21081300	Адміністративні штрафи у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху
21081400	Надходження податків і зборів (обов'язкових платежів), які справлялися до 1 січня 2011 р., але не визначені Податковим кодексом (крім податків та зборів, які надходили до місцевих бюджетів), включаючи розстрочені та відстрочені суми грошових зобов'язань, суми податкового боргу з урахуванням штрафних санкцій та пені, що обліковувались станом на 31 грудня 2010 р. та сум донарахованих за актами перевірок
21082000	Надходження коштів від сплати інвалідами часткової вартості автомобілів та коштів від реалізації автомобілів, повернутих інвалідами
21110000	Надходження коштів від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва
22000000	<i>Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності</i>
22010000	Плата за надання адміністративних послуг

Код	Найменування
22010200	Плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, виконавчими органами місцевих рад і місцевими органами виконавчої влади
22010300	Реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців
22010400	Кошти в іноземній валюті за реєстрацію представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності
22010500	Плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів
22010600	Плата за ліцензії на право експорту, імпорту та оптової торгівлі спирту етилового, коньячного та плодового
22010700	Плата за ліцензії на право експорту, імпорту алкогольними напоями та тютюновими виробами
22010900	Плата за державну реєстрацію (крім реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців)
22011000	Плата за ліцензії на право оптової торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами
22011100	Плата за ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами
22011200	Плата за видачу, продовження, переоформлення ліцензій і за видачу дубліката ліцензій на мовлення, та ліцензій провайдера програмної послуги
22011400	Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на користування радіочастотним ресурсом України та видачу дублікатів таких ліцензій
22011500	Плата за ліцензії, видані Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері електроенергетики
22011700	Плата за видачу, переоформлення, продовження терміну дії ліцензій на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та видачу копій і дублікатів таких ліцензій
22011800	Плата за ліцензії та сертифікати, що сплачується ліцензіатами за місцем здійснення діяльності
22011900	Збори за підготовку до державної реєстрації авторського права і договорів, які стосуються прав автора на твір, та плата за одержання контрольних марок
22012000	Плата за видачу дозволів на право ввезення на територію України, вивезення з території України або транзиту через територію України наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів

Код	Найменування
22012100	Збір за видачу спеціальних дозволів на користування надрами та кошти від продажу таких дозволів
22012200	Плата за виділення номерного ресурсу
22012300	Плата за державну реєстрацію джерел іонізуючого випромінювання (реєстраційний збір)
22012400	Плата за оформлення посвідчення закордонного українця
22012500	Плата за надання інших адміністративних послуг
22020000	Плата за утримання дітей у школах-інтернатах
22030000	Судовий збір
22050000	Надходження від оплати витрат з інформаційно-технічного забезпечення розгляду справ у судах
22060000	Кошти, отримані за вчинення консульських дій
22070000	Виконавчий збір
22080000	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим державним майном
22080100	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом
22080200	Надходження від орендної плати за користування майном бюджетних установ
22080300	Надходження від орендної плати за користування іншим державним майном
22080400	Надходження від орендної плати за користування цілісним майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності
22080500	Надходження платежів за надані орендареві грошові кошти та цінні папери на умовах кредиту
22090000	Державне мито
22090100	Державне мито, що сплачується за місцем розгляду та оформлення документів, у тому числі за оформлення документів на спадщину і дарування
22090200	Державне мито, не віднесене до інших категорій
22090300	Державне мито за дії, пов'язані з одержанням патентів на об'єкти права інтелектуальної власності, підтриманням їх чинності та передаванням прав їхніми власниками
22090400	Державне мито, пов'язане з видачею та оформленням закордонних паспортів (повідок) та паспортів громадян України
22090500	Надходження сум реструктурованої заборгованості зі сплати державного мита
22100000	Митні збори

Код	Найменування
22110000	Єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України
22120000	Плата за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення
22130000	Плата за надані в оренду водні об'єкти місцевого значення
22150000	Портовий (адміністративний) збір
22150100	Портовий (адміністративний) збір (за винятком портового (адміністративного) збору, що надходить від риболовних портів)
22150200	Портовий (адміністративний) збір, що надходить від риболовних портів
22160000	Інші адміністративні збори та платежі
22160100	Плата за проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні
22200000	Плата за митне оформлення товарів і транспортних засобів поза місцем розташування митних органів або поза робочим часом, установленим для митних органів
24000000	<i>Інші неподаткові надходження</i>
24010000	Кошти від реалізації майна, конфіскованого за рішенням суду
24010100	Кошти від реалізації конфіскованого майна за матеріалами митних органів
24010200	Кошти від реалізації товарів та інших предметів, конфіскованих за матеріалами правоохоронних та інших уповноважених органів
24010300	Надходження конфіскованої національної та іноземної валюти за матеріалами митних органів
24010400	Надходження конфіскованої національної та іноземної валюти за матеріалами правоохоронних й інших уповноважених органів
24030000	Надходження сум кредиторської та депонентської заборгованості підприємств, організацій та установ, щодо яких минув строк позовної давності
24040000	Кошти від реалізації надлишкової космічної техніки військового та подвійного призначення, що належить Державному космічному агентству України
24050000	Кошти від реалізації надлишкового озброєння, військової та спеціальної техніки, іншого майна Збройних сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних органів та інших державних органів
24060000	Інші надходження

Код	Найменування
24060300	Інші надходження
24060500	Відрахування від суми коштів, витрачених на рекламу тютюнових виробів та/або алкогольних напоїв у межах України
24060600	Надходження коштів з рахунків виборчих фондів
24060700	Нез'ясовані надходження
24060800	Надходження від збору за проведення гастрольних заходів
24061500	Надходження до Державного спеціалізованого фонду фінансування загальнодержавних витрат на авіаційну діяльність та участь України у міжнародних авіаційних організаціях
24061600	Інші надходження до фондів охорони навколишнього природного середовища
24061800	Плата за подання скарги до органу оскарження відповідно до статті 18 Закону України "Про здійснення державних закупівель"
24061900	Кошти, отримані від надання учасниками процедури закупівель забезпечення їх пропозиції конкурсних торгів, які не підлягають поверненню цим учасникам, у випадках, передбачених Законом України "Про здійснення державних закупівель"
24062000	Кошти, отримані від учасника – переможця процедури закупівлі під час укладання договору про закупівлю як забезпечення виконання цього договору, які не підлягають поверненню учаснику-переможцю
24062100	Грошові стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності
24062400	Кошти, отримані від продажу частин встановленої кількості викидів парникових газів, передбаченого статтею 17 Кіотського протоколу до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату
24063100	Кошти від Державного підприємства "Національна атомна енергогенеруюча компанія "Енергоатом" відповідно до статті 8 Закону України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" та дохід від розміщення цих коштів у цінні папери, що емітуються державою відповідно до статті 9 цього ж Закону України, а також надходження заборгованості за цими коштами за 2007–2009 рр.
24063500	Кошти від реалізації продуктів утилізації твердого ракетного палива
24110000	Доходи від операцій з кредитування та надання гарантій
24110100	Плата за надання державних гарантій та кредитів (позик), залучених державою
24110200	Плата за користування кредитами (позиками), залученими державою
24110300	Відсотки за користування державним пільговим кредитом, наданим індивідуальним сільським забудовникам

Код	Найменування
24110400	Відсотки за користування пільговим довгостроковим державним кредитом, наданим молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам, на будівництво (реконструкцію) та придбання житла
24110500	Інші (курсові різниці)
24110600	Відсотки за користування позиками, які надавалися з місцевих бюджетів
24110700	Плата за гарантії, надані Верховною Радою Автономної Республіки Крим та міськими радами
24110800	Плата за користування кредитом з державного бюджету
24110900	Відсотки за користування довгостроковим кредитом, що надається з місцевих бюджетів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла
24130000	Збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження
24130100	Збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, що сплачується експлуатуючими організаціями при реалізації електричної енергії
24130200	Збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, що сплачується підприємствами з видобування і переробки уранових руд
24130300	Збір на соціально-економічну компенсацію ризику населення, яке проживає на території зони спостереження, що сплачується експлуатуючими організаціями за зберігання відпрацьованого ядерного палива
24140000	Збори на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій
24140100	Збір з операцій купівлі-продажу безготівкової іноземної валюти за гривню
24140200	Збір з торгівлі ювелірними виробами із золота (крім обручок), платини і дорогоцінного каміння
24140300	Збір при відчуженні легкових автомобілів
24140500	Збір з операцій придбання (купівлі-продажу) нерухомого майна
24140600	Збір з користування та надання послуг стільникового рухомого зв'язку
24160000	Концесійні платежі
24160100	Концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності (крім тих, які мають цільове спрямування згідно із законом)
24160200	Концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності (які мають цільове спрямування згідно із законом)
24160300	Концесійні платежі щодо об'єктів державної власності

Код	Найменування
24170000	Надходження коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту
25000000	<i>Власні надходження бюджетних установ</i>
25010000	Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно із законодавством
25010100	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю
25010200	Надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності
25010300	Плата за оренду майна бюджетних установ
25010400	Надходження бюджетних установ від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)
25020000	Інші джерела власних надходжень бюджетних установ
25020100	Благодійні внески, гранти та дарунки
25020200	Кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та інших бюджетних установ для виконання цільових заходів
25020300	Кошти, що отримують вищі та професійно-технічні навчальні заклади від розміщення на депозитах тимчасово вільних бюджетних коштів, отриманих за надання платних послуг, якщо таким закладам законом надано відповідне право
30000000	Доходи від операцій з капіталом
31000000	<i>Надходження від продажу основного капіталу</i>
31010000	Кошти від реалізації скарбів, майна, одержаного державою або територіальною громадою в порядку спадкування чи дарування, безхазяйного майна, знахідок, а також валютних цінностей і грошових коштів, власники яких невідомі
31010100	Кошти від реалізації скарбів, які є пам'ятками історії та культури, майна, одержаного державою в порядку спадкування чи дарування
31010200	Кошти від реалізації безхазяйного майна, знахідок, спадкового майна, майна, одержаного територіальною громадою в порядку спадкування чи дарування, а також валютні цінності і грошові кошти, власники яких невідомі
31020000	Надходження коштів від Державного фонду дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння
31030000	Кошти від відчуження майна, що належить Автономній Республіці Крим та майна, що перебуває в комунальній власності

Код	Найменування
32000000	<i>Надходження від реалізації державних запасів товарів</i>
32010000	Надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву
32010100	Надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву
32010400	Надходження від реалізації матеріальних цінностей державного резерву медичного призначення
32020000	Надходження від реалізації розброньованих матеріальних цінностей мобілізаційного резерву
33000000	<i>Кошти від продажу землі і нематеріальних активів</i>
33010000	Кошти від продажу землі
33010100	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення до розмежування земель державної та комунальної власності (крім земельних ділянок несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, та земельних ділянок, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим)
33010200	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення після розмежування земель державної та комунальної власності
33010300	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення до розмежування земель державної та комунальної власності, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим
33010400	Кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації
33010500	Кошти від продажу прав на земельні ділянки несільськогосподарського призначення до розмежування земель державної та комунальної власності (крім продажу прав на земельні ділянки несільськогосподарського призначення, що перебувають у державній власності, на яких розташовані об'єкти, які підлягають приватизації, та земельних ділянок, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим)
33010600	Кошти від продажу прав на земельні ділянки несільськогосподарського призначення після розмежування земель державної та комунальної власності
33010700	Кошти від продажу прав на земельні ділянки несільськогосподарського призначення до розмежування земель державної та комунальної власності, які знаходяться на території Автономної Республіки Крим
33020000	Надходження від продажу нематеріальних активів
34000000	<i>Податки на фінансові операції та операції з капіталом</i>

Код	Найменування
40000000	Офіційні трансферти
41000000	<i>Від органів державного управління</i>
41010000	Кошти, що надходять з інших бюджетів
41010100	Кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів
41010200	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками із додаткової дотації до державного бюджету
41010300	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками із додаткової дотації з державного бюджету
41010400	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками із додаткової дотації з районних та міських (міст Києва і Севастополя, міст республіканського та обласного значення) до міських (міст районного значення), селищних та сільських бюджетів
41010500	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками із додаткової дотації з міських (міст районного значення), селищних та сільських бюджетів до районних та міських (міст Києва і Севастополя, міст республіканського та обласного значення) бюджетів
41010600	Кошти, що надходять до районних та міських (міст Києва і Севастополя, міст республіканського і обласного значення) бюджетів з міських (міст районного значення), селищних, сільських та районних у містах бюджетів
41010700	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками до державного бюджету з місцевих бюджетів
41010800	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками до місцевих бюджетів з державного бюджету
41010900	Кошти, що надходять за взаємними розрахунками між місцевими бюджетами
41020000	Дотації
41020100	Дотації вирівнювання з державного бюджету місцевим бюджетам
41020300	Дотації вирівнювання, що одержуються з районних та міських (міст Києва і Севастополя, міст республіканського і обласного значення) бюджетів
41020400	Додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам
41020600	Додаткова дотація з державного бюджету на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів
41020800	Додаткова дотація з державного бюджету міському бюджету міста Славутича на забезпечення утримання соціальної інфраструктури міста Славутича
41020900	Інші додаткові дотації

Код	Найменування
41021000	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності та суб'єктам літакобудування
41021100	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення палимим станцій (відділень) екстреної, швидкої та невідкладної медичної допомоги
41021200	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення надання соціальних послуг найуразливішим верствам населення
41021300	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на підвищення рівня матеріального забезпечення інвалідів I чи II групи внаслідок психічного розладу
41021400	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень, встановлених Законом України "Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим"
41021500	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів внаслідок розміщення Чорноморського флоту Російської Федерації на території міст Севастополя, Феодосії та смт Гвардійське Сімферопольського району
41021600	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення виплат, пов'язаних із підвищенням рівня оплати праці працівників бюджетної сфери, в тому числі на підвищення посадового окладу працівника першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки та виплату допомоги випускникам вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямками і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілю
41021700	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на поліпшення умов оплати праці медичних працівників, які надають медичну допомогу хворим на заразну та активну форми туберкульозу
41021800	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на оплату праці працівників бюджетних установ
41021900	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на стимулювання місцевих органів влади за перевиконання річних розрахункових обсягів податку на прибуток підприємств та акцизного податку
41022000	Додаткова дотація з державного бюджету обласному бюджету Донецької області на забезпечення функціонування Донецького палацу мови "Юність"
41030000	Субвенції
41030200	Позицію виключено

Код	Найменування
41030300	Субвенція на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування
41030400	Субвенція з інших бюджетів на виконання інвестиційних проектів
41030600	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям
41030700	Позицію виключено
41030800	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот
41030900	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплати електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові потреби, твердого та рідкого пічного побутового палива, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот), на компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з відміною податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів та відповідним збільшенням ставок акцизного податку з пального і на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян
41031000	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу
41031200	Позицію виключено
41031200	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Івано-Франківська на відзначення 350-річчя міста Івано-Франківська
41031300	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на облаштування та реконструкцію інженерних мереж та будівництво сучасного дошкільного та шкільного закладу у Голосіївському районі міста Києва
41031400	Позицію виключено
41031400	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування комплексних пілотних проектів з реформування системи надання адміністративних послуг
41031500	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Жовті Води на виконання заходів щодо радіаційного та соціального захисту населення міста Жовті Води

Код	Найменування
41031600	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Донецької області на будівництво ПЕТ-КТ центру, капітальний ремонт і реконструкцію лікарняних споруд та закупівлю високовартісного медичного обладнання для Донецького обласного клінічного територіального медичного об'єднання
41031700	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медичного автотранспорту та обладнання для закладів охорони здоров'я
41031800	Позицію виключено
41031800	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медичного обладнання (мамографічного, рентгенологічного та апаратів ультразвукової діагностики) вітчизняного виробництва
41031900	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на забезпечення функціонування Київської міської клінічної лікарні "Київський міський центр серця"
41032000	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Славутича на виконання заходів із запобігання аваріям та техногенним катастрофам у житлово-комунальному господарстві міста Славутича
41032100	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відшкодування частини відсоткових ставок за залученими кредитами на оновлення парку автобусів та тролейбусів приймаючих міст по підготовці до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу
41032200	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам Донецької області на підготовку спортивних об'єктів, на яких проводитиметься чемпіонат світу з легкої атлетики у 2013 році
41032300	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення кредиторської заборгованості за медичне обладнання, придбане в 2011 році за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я
41032400	Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів
41032500	Субвенція з державного бюджету бюджету Автономної Республіки Крим на соціально-економічний розвиток Автономної Республіки Крим
41032600	Позицію виключено
41032600	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів для забезпечення швидкої медичної допомоги
41032700	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Запоріжжя на будівництво автотранспортної магістралі через річку Дніпро у місті Запоріжжі

Код	Найменування
41032800	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Світловодська Кіровоградської області на ремонт автомобільної дороги по вул. Б. Хмельницького
41032900	Субвенція з державного бюджету на завершення будівництва та введення в експлуатацію амбулаторії смт Глеваха Васильківського району Київської області
41033000	Субвенція з державного бюджету районному бюджету на будівництво Седнівського навчально-виховного комплексу Чернігівського району Чернігівської області
41033100	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку реформування системи охорони здоров'я (придбання медичного авто-транспорту та обладнання для центрів первинної медичної (медико-санітарної) допомоги) у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві
41033200	Позицію виключено
41033200	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Бровари на будівництво тролейбусної лінії Бровари – Київ
41033300	Субвенція з державного бюджету районному бюджету Сарненського району Рівненської області на проектування й будівництво автомобільної дороги та газифікацію між селами Костянтинівка, Чемерне та Довге Сарненського району Рівненської області
41033400	Позицію виключено
41033400	Субвенція з державного бюджету бюджету міста Дніпропетровська на продовження будівництва автомобільної дороги в м. Дніпропетровськ на ділянці від вул. Кайдацький шлях до автомобільної дороги Київ – Луганськ – Ізварине
41033500	Субвенція з державного бюджету міському бюджету на проведення ремонтно-реставраційних робіт пам'яток культурної спадщини міста Глухова Сумської області
41033600	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на проведення консервації та сучасної музеефікації, завершення археологічних досліджень Старокиївської гори із залишками фундаменту Десятинної церкви території пам'ятки археології національного значення "Дитинець стародавнього Києва VIII–X ст. з фундаментом Десятинної церкви X ст."
41033700	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії
41033800	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток

Код	Найменування
41033900	Позицію виключено
41033900	Субвенція з державного бюджету бюджету м. Києва на капітальний ремонт третього корпусу центру захисту дітей "Наші діти"
41034100	Позицію виключено
41034200	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на збереження середньої заробітної плати на період працевлаштування посадових осіб місцевого самоврядування з числа депутатів відповідних рад, що потребують працевлаштування у зв'язку із закінченням строку повноважень
41034300	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування ремонту приміщень управлінь праці та соціального захисту виконавчих органів міських (міст республіканського в Автономній Республіці Крим і обласного значення), районних у містах Києві і Севастополі та районних у містах рад для здійснення заходів з виконання спільного зі Світовим банком проекту "Вдосконалення системи соціальної допомоги"
41034400	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах
41034500	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій
41034600	Субвенція державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток соціально-економічної сфери міста Севастополя та інших населених пунктів, в яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України
41034700	Позицію виключено
41034700	Субвенція з державного бюджету районному бюджету Шацького району Волинської області на будівництво та капітальний ремонт доріг Шацьк – Світязь – Залісся – Пульмо – Шацьк
41034900	Позицію виключено
41034900	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Чернігівської області на фінансування реставраційно-відновлювальних робіт по комплексу пам'яток архітектури НІКЗ "Гетьманська столиця" у м. Батурині
41035000	Інші субвенції
41035100	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження
41035200	Субвенція на проведення видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів
41035300	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Луганської області на капітальний ремонт управління соціального захисту населення

Код	Найменування
41035400	Позицію виключено
41035400	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Судака на відзначення 1800-річчя міста Судака
41035500	Позицію виключено
41035600	Субвенція на проведення видатків місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів
41035800	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату державної соціальної допомоги на дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, грошового забезпечення батькам-вихователям і прийомним батькам за надання соціальних послуг у дитячих будинках сімейного типу та прийомних сім'ях за принципом "гроші ходять за дитиною"
41036300	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування Програм - переможців Всеукраїнського конкурсу проєктів та програм розвитку місцевого самоврядування
41036500	Позицію виключено
41036600	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії та послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування
41037000	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на проведення виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів
41037600	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на забезпечення функціонування Центру ядерної медицини з використанням ПЕТ-технологій Київської міської онкологічної лікарні
41037700	Позицію виключено
41037800	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів
41037900	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Одеської області на проведення першочергових робіт з будівництва системи відводу стічних вод від станції біологічної очистки "Північна" у місті Одесі на об'єкті "Глибоководний випуск"
41038000	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Умань Черкаської області на відселення мешканців будинків, які розташовані в частині дендропарку "Софіївка", що підлягає реконструкції

Код	Найменування
41038100	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Волинської області на соціально-економічний розвиток Волинської області
41038200	Субвенція з державного бюджету бюджету Городенківського району Івано-Франківської області на проведення ремонту та реконструкції приміщень клубу в с. Тишківці
41038300	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Донецьк на придбання сучасного медичного обладнання для закладів охорони здоров'я
41038400	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Дзержинськ Донецької області на придбання сучасного лікувально-діагностичного обладнання для закладів охорони здоров'я
41038500	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Дніпропетровської області на придбання медичного обладнання та автомобілів швидкої медичної допомоги для закладів охорони здоров'я
41038600	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Київської області на придбання медичного обладнання для Київської обласної клінічної лікарні
41038700	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Закарпатської області на придбання сучасного високовартісного лікувального та діагностичного обладнання для закладів охорони здоров'я
41038800	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Феодосія на будівництво та реконструкцію водогонів Фронтового та Феодосійського водосховищ
41038900	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Горлівка Донецької області на розроблення техніко-економічного обґрунтування проекту захисту території міста Горлівка від впливу гірничих виробок
41039000	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Добропілля Донецької області на розроблення техніко-економічного обґрунтування проекту захисту території міста Білозерське, що зазнало небезпечного впливу гірничих виробок діючої шахти "Білозерська" та закритої шахти "Красноармійська"
41039100	Субвенція з державного бюджету бюджету Баранівського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток
41039200	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Новоград-Волинський Житомирської області на соціально-економічний розвиток
41039300	Субвенція з державного бюджету бюджету Новоград-Волинського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток
41039400	Субвенція з державного бюджету бюджету Червоноармійського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток

Код	Найменування
41039500	Субвенція з державного бюджету бюджету Ємільчинського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток
41039600	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Донецьк на реконструкцію парку культури та відпочинку ім. Г. І. Петровського та палацу культури ім. Г. І. Петровського
41039800	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва для здійснення заходів з деодорації на спорудах Бортницької станції аерації
42000000	<i>Від урядів зарубіжних країн та міжнародних організацій</i>
42010000	Кошти, отримані від Секретаріату ООН, ОБСЄ або іншої регіональної організації за участь українського контингенту та персоналу у миротворчих операціях
42020000	Гранти (дарунки), що надійшли до бюджетів усіх рівнів
42030000	Надходження в рамках програм допомоги Європейського Союзу
42030100	Надходження в рамках програм секторальної бюджетної підтримки Європейського Союзу
42030200	Інша допомога, надана Європейським Союзом
50000000	Цільові фонди
50070000	Надходження до Фонду соціального захисту інвалідів
50100000	Інші фонди
50110000	Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади

ФУНКЦІОНАЛЬНА КЛАСИФІКАЦІЯ видатків та кредитування бюджету

Код	Найменування
0100	Загальнодержавні функції
0110	Вищі органи державного управління, органи місцевої влади та місцевого самоврядування, фінансова та зовнішньополітична діяльність
0111	Вищі органи державного управління, органи місцевої влади та місцевого самоврядування
0112	Фінансова та фіскальна діяльність
0113	Зовнішньополітична діяльність
0120	Економічна допомога зарубіжним країнам
0130	Інші загальні функції державного управління

Код	Найменування
0131	Управління системою державної служби
0132	Загальнодержавне планування та статистика
0133	Інша діяльність у сфері державного управління
0150	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері державного управління
0160	Проведення виборів та референдумів
0170	Обслуговування боргу
0180	Міжбюджетні трансферти
0200	Оборона
0210	Військова оборона
0220	Цивільна оборона
0230	Військова допомога зарубіжним країнам
0240	Військова освіта
0250	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері оборони
0260	Інша діяльність у сфері оборони
0300	Громадський порядок, безпека та судова влада
0310	Діяльність із забезпечення громадського порядку, боротьба зі злочинністю та охорона державного кордону
0320	Протипожежний захист та рятування
0330	Судова влада
0340	Кримінально-виконавча система та виправні заходи
0350	Діяльність у сфері безпеки держави
0360	Нагляд за додержанням законів та представницькі функції в суді
0370	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері громадського порядку, безпеки та судової влади
0380	Інша діяльність у сфері громадського порядку, безпеки та судової влади
0400	Економічна діяльність
0410	Загальна економічна, торговельна та трудова діяльність
0411	Загальна економічна та торговельна діяльність
0412	Регулювання трудових відносин
0420	Сільське господарство, лісове господарство та мисливство, рибне господарство
0421	Сільське господарство
0422	Лісове господарство та мисливство

Код	Найменування
0423	Рибне господарство
0430	Паливно-енергетичний комплекс
0431	Вугільна галузь та інші галузі з видобутку твердого палива
0432	Нафтогазова галузь
0433	Електроенергетична галузь
0434	Інші галузі паливно-енергетичного комплексу
0440	Інша промисловість та будівництво
0441	Промисловість з видобутку рудних та нерудних корисних копалин
0442	Обробна промисловість
0443	Будівництво
0444	Відтворення мінерально-сировинної бази
0450	Транспорт
0451	Автомобільний транспорт
0452	Водний транспорт
0453	Залізничний транспорт
0454	Повітряний транспорт
0455	Трубопровідний та інший транспорт
0456	Дорожнє господарство
0460	Зв'язок, телекомунікації та інформатика
0470	Інші галузі економіки
0480	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в галузях економіки
0481	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері економічної, торговельної та трудової діяльності
0482	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері сільського господарства, лісового господарства та мисливства, рибного господарства
0483	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері паливно-енергетичного комплексу
0484	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в інших галузях промисловості та будівництва
0485	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері транспорту
0486	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері зв'язку, телекомунікації та інформатики
0487	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки в інших галузях економіки
0490	Інша економічна діяльність

Код	Найменування
0500	Охорона навколишнього природного середовища
0510	Запобігання та ліквідація забруднення навколишнього природного середовища
0511	Охорона та раціональне використання природних ресурсів
0512	Утилізація відходів
0513	Ліквідація іншого забруднення навколишнього природного середовища
0520	Збереження природно-заповідного фонду
0530	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони навколишнього природного середовища
0540	Інша діяльність у сфері охорони навколишнього природного середовища
0600	Житлово-комунальне господарство
0610	Житлове господарство
0620	Комунальне господарство
0630	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері житлово-комунального господарства
0640	Інша діяльність у сфері житлово-комунального господарства
0700	Охорона здоров'я
0710	Медична продукція та обладнання
0720	Поліклініки й амбулаторії, швидка та невідкладна допомога
0721	Поліклініки загального профілю та амбулаторії
0722	Спеціалізовані та стоматологічні поліклініки
0724	Станції швидкої та невідкладної допомоги
0725	Фельдшерсько-акушерські пункти
0726	Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги
0730	Лікарні та санаторно-курортні заклади
0731	Лікарні загального профілю
0732	Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади
0733	Пологові будинки
0734	Санаторно-курортні заклади
0740	Санітарно-профілактичні та протиепідемічні заходи і заклади
0750	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері охорони здоров'я
0760	Інша діяльність у сфері охорони здоров'я
0761	Будинки дитини

Код	Найменування
0762	Станції переливання крові
0763	Інші заклади та заходи у сфері охорони здоров'я
0800	Духовний та фізичний розвиток
0810	Фізична культура і спорт
0820	Культура та мистецтво
0821	Театри
0822	Художні колективи, концертні та циркові організації
0823	Кінематографія
0824	Бібліотеки, музеї і виставки
0827	Заповідники
0828	Клубні заклади
0829	Інші заходи і заклади в галузі культури та мистецтва, творчі спілки
0830	Засоби масової інформації
0840	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері духовного та фізичного розвитку
0850	Інша діяльність у сфері духовного і фізичного розвитку та інформації
0900	Освіта
0910	Дошкільна освіта
0920	Загальна середня освіта
0921	Загальноосвітні навчальні заклади
0922	Загальноосвітні спеціалізовані та спеціальні школи-інтернати
0930	Професійно-технічна освіта
0940	Вища освіта
0941	Вищі навчальні заклади I і II рівнів акредитації
0942	Вищі навчальні заклади III і IV рівнів акредитації
0950	Післядипломна освіта
0960	Позашкільна освіта та заходи із позашкільної роботи з дітьми
0970	Програми матеріального забезпечення навчальних закладів
0980	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері освіти
0990	Інші заклади та заходи у сфері освіти
1000	Соціальний захист та соціальне забезпечення
1010	Соціальний захист на випадок непрацездатності
1020	Соціальний захист пенсіонерів

Код	Найменування
1030	Соціальний захист ветеранів війни та праці
1040	Соціальний захист сім'ї, дітей та молоді
1050	Соціальний захист безробітних
1060	Допомога у вирішенні житлового питання
1070	Соціальний захист інших категорій населення
1080	Фундаментальні та прикладні дослідження і розробки у сфері соціального захисту
1090	Інша діяльність у сфері соціального захисту

ЕКОНОМІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ видатків бюджету

Код	Найменування
1000	Поточні видатки
<i>1100</i>	<i>Видатки на товари і послуги</i>
1110	Оплата праці працівників бюджетних установ
1111	Заробітна плата
1112	Грошове утримання військовослужбовців
1120	Нарахування на заробітну плату
1130	Придбання товарів і послуг
1131	Предмети, матеріали, обладнання та інвентар, у тому числі м'який інвентар та обмундирування
1132	Медикаменти та перев'язувальні матеріали
1133	Продукти харчування
1134	Оплата послуг (крім комунальних)
1135	Інші видатки
1140	Видатки на відрядження
1150	Матеріали, інвентар, будівництво, капітальний ремонт та заходи спеціального призначення, що мають загальнодержавне значення
1160	Оплата комунальних послуг та енергоносіїв
1161	Оплата тепlopостачання
1162	Оплата водopостачання і водовідведення
1163	Оплата електроенергії
1164	Оплата природного газу

Код	Найменування
1165	Оплата інших комунальних послуг
1166	Оплата інших енергоносіїв
1170	Дослідження і розробки, видатки державного (регіонального) значення
1171	Дослідження і розробки, окремі заходи розвитку з реалізації державних (регіональних) програм
1172	Окремі заходи з реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку
1200	<i>Виплата процентів (доходу) за зобов'язаннями</i>
1300	<i>Субсидії і поточні трансферти</i>
1310	Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)
1320	Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів
1340	Поточні трансферти населенню
1341	Виплата пенсій і допомоги
1342	Стипендії
1343	Інші поточні трансферти населенню
1350	Поточні трансферти за кордон
2000	Капітальні видатки
2100	<i>Придбання основного капіталу</i>
2110	Придбання обладнання і предметів довгострокового користування
2120	Капітальне будівництво (придбання)
2121	Будівництво (придбання) житла
2123	Інше будівництво (придбання)
2130	Капітальний ремонт
2131	Капітальний ремонт житлового фонду
2133	Капітальний ремонт інших об'єктів
2140	Реконструкція та реставрація
2141	Реконструкція житлового фонду
2143	Реконструкція інших об'єктів
2144	Реставрація пам'яток культури, історії та архітектури
2200	<i>Створення державних запасів і резервів</i>
2300	<i>Придбання землі і нематеріальних активів</i>
2400	<i>Капітальні трансферти</i>

Код	Найменування
2410	Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)
2420	Капітальні трансферти органам державного управління інших рівнів
2430	Капітальні трансферти населенню
2440	Капітальні трансферти за кордон
3000	Нерозподілені видатки

КЛАСИФІКАЦІЯ кредитування бюджету

Код	Найменування
4000	Кредитування
<i>4100</i>	<i>Внутрішнє кредитування</i>
4110	Надання внутрішніх кредитів
4111	Надання кредитів органам державного управління інших рівнів
4112	Надання кредитів підприємствам, установам, організаціям
4113	Надання інших внутрішніх кредитів
4120	Повернення внутрішніх кредитів
4121	Повернення кредитів органами державного управління інших рівнів
4122	Повернення кредитів підприємствами, установами, організаціями
4123	Повернення інших внутрішніх кредитів
<i>4200</i>	<i>Зовнішнє кредитування</i>
4210	Надання зовнішніх кредитів
4220	Повернення зовнішніх кредитів

ВІДОМЧА КЛАСИФІКАЦІЯ видатків та кредитування державного бюджету

Код	Найменування
11	Апарат Верховної Ради України
30	Державне управління справами
41	Господарсько-фінансовий департамент Секретаріату Кабінету Міністрів України
50	Державна судова адміністрація України

Код	Найменування
60	Верховний Суд України
65	Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ
70	Вищий господарський суд України
75	Вищий адміністративний суд України
80	Конституційний Суд України
90	Генеральна прокуратура України
100	Міністерство внутрішніх справ України
110	Міністерство енергетики та вугільної промисловості України
120	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
121	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (загальнодержавні витрати)
140	Міністерство закордонних справ України
170	Державний комітет телебачення і радіомовлення України
180	Міністерство культури України
181	Міністерство культури України (загальнодержавні витрати)
190	Державне агентство лісових ресурсів України
210	Міністерство оборони України
220	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
221	Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України (загальнодержавні витрати)
230	Міністерство охорони здоров'я України
231	Міністерство охорони здоров'я України (загальнодержавні витрати)
240	Міністерство екології та природних ресурсів України
250	Міністерство соціальної політики України
251	Міністерство соціальної політики України (загальнодержавні витрати)
260	Державне агентство України з управління державними корпоративними правами та майном
275	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України
276	Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (загальнодержавні витрати)
280	Міністерство аграрної політики та продовольства України
310	Міністерство інфраструктури України
311	Державне агентство автомобільних доріг України

Код	Найменування
313	Державне агентство автомобільних доріг України (загальнодержавні витрати)
320	Міністерство надзвичайних ситуацій України
321	Міністерство надзвичайних ситуацій України (загальнодержавні витрати)
350	Міністерство фінансів України
351	Міністерство фінансів України (загальнодержавні витрати)
360	Міністерство юстиції України
527	Державна інспекція ядерного регулювання України
534	Адміністрація Державної прикордонної служби України
550	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг
555	Державна служба України з контролю за наркотиками
556	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації
596	Головне управління розвідки Міністерства оборони України
598	Вища рада юстиції
599	Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
601	Антимонопольний комітет України
612	Національне агентство України з питань державної служби
615	Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку
630	Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України
635	Державне агентство екологічних інвестицій України
637	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері енергетики
638	Державне космічне агентство України
644	Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення
645	Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг
650	Рада національної безпеки і оборони України
651	Рахункова палата
652	Служба безпеки України
654	Національна академія наук України
655	Національна академія педагогічних наук України
656	Національна академія медичних наук України
657	Національна академія мистецтв України

Код	Найменування
658	Національна академія правових наук України
659	Національна академія аграрних наук України
660	Управління державної охорони України
661	Фонд державного майна України
662	Служба зовнішньої розвідки України
664	Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації
665	Національне агентство з питань підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та реалізації інфраструктурних проектів
673	Центральна виборча комісія
674	Центральна виборча комісія (загальнодержавні витрати)
680	Національна акціонерна компанія "Укragenrolizing"
771	Рада міністрів Автономної Республіки Крим
772	Вінницька обласна державна адміністрація
773	Волинська обласна державна адміністрація
774	Дніпропетровська обласна державна адміністрація
775	Донецька обласна державна адміністрація
776	Житомирська обласна державна адміністрація
777	Закарпатська обласна державна адміністрація
778	Запорізька обласна державна адміністрація
779	Івано-Франківська обласна державна адміністрація
780	Київська обласна державна адміністрація
781	Кіровоградська обласна державна адміністрація
782	Луганська обласна державна адміністрація
783	Львівська обласна державна адміністрація
784	Миколаївська обласна державна адміністрація
785	Одеська обласна державна адміністрація
786	Полтавська обласна державна адміністрація
787	Рівненська обласна державна адміністрація
788	Сумська обласна державна адміністрація
789	Тернопільська обласна державна адміністрація
790	Харківська обласна державна адміністрація
791	Херсонська обласна державна адміністрація
792	Хмельницька обласна державна адміністрація

Код	Найменування
793	Черкаська обласна державна адміністрація
794	Чернівецька обласна державна адміністрація
795	Чернігівська обласна державна адміністрація
797	Севастопольська міська державна адміністрація
868	Державна служба України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТУ за типом кредитора

Код	Найменування
200000	Внутрішнє фінансування
201000	<i>Фінансування за рахунок коштів державних фондів</i>
201100	Позики, одержані з державних фондів
201110	Одержано позик
201120	Погашено позик
202000	<i>Фінансування за рахунок позик банківських установ</i>
202100	Фінансування за рахунок позик Національного банку України
202110	Одержано позик
202120	Погашено позик
202200	Фінансування за рахунок інших банків
202210	Одержано позик
202220	Погашено позик
203000	<i>Інше внутрішнє фінансування</i>
203100	Позики інших фінансових установ
203110	Одержано позик
203120	Погашено позик
203130	Зміна обсягів вимог до інших фінансових установ, що використовуються для управління ліквідністю
203200	Позики нефінансових державних підприємств
203210	Одержано позик
203220	Погашено позик
203230	Зміна обсягів цінних паперів нефінансових державних підприємств, що використовуються для управління ліквідністю
203300	Позики нефінансового приватного сектору

Код	Найменування
203310	Одержано позик
203320	Погашено позик
203400	Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку
203410	Одержано позик
203420	Погашено позик
203500	Інше внутрішнє фінансування
203510	Одержано позик
203520	Погашено позик
204000	<i>Надходження від приватизації державного майна</i>
205000	<i>Фінансування за рахунок залишків коштів на рахунках бюджетних установ</i>
205100	На початок періоду
205200	На кінець періоду
205300	Інші розрахунки
205310	Курсова різниця
205320	Передача коштів із спеціального до загального фонду бюджету
205330	Передача коштів із загального до спеціального фонду бюджету
205340	Інші розрахунки
206000	<i>Зміни обсягів депозитів і цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю</i>
206100	Повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів
206110	Повернення бюджетних коштів з депозитів
206120	Надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів
206200	Розміщення бюджетних коштів на депозитах або придбання цінних паперів
206210	Розміщення бюджетних коштів на депозитах
206220	Придбання цінних паперів
207000	<i>Коригування</i>
207100	Різниця між вартісною оцінкою вищезазначених статей і ціною нового випуску зобов'язань
207200	Різниця між вартісною оцінкою вищезазначених статей і ціною при погашенні зобов'язань
207300	Переоцінка вартості в національній валюті
208000	<i>Фінансування за рахунок зміни залишків коштів бюджетів</i>
208100	На початок періоду
208200	На кінець періоду

Код	Найменування
208300	Інші розрахунки
208310	Курсова різниця
208320	Передача коштів із спеціального до загального фонду бюджету
208330	Передача коштів із загального до спеціального фонду бюджету
208340	Інші розрахунки
208400	Кошти, що передаються із загального фонду бюджету до бюджету розвитку (спеціального фонду)
209000	<i>Зміни обсягів товарно-матеріальних цінностей</i>
209100	На початок періоду
209200	На кінець періоду
300000	Зовнішнє фінансування
301000	<i>Позики, надані міжнародними фінансовими організаціями</i>
301100	Одержано позик
301200	Погашено позик
302000	<i>Позики, надані органами управління іноземних держав</i>
302100	Одержано позик
302200	Погашено позик
303000	<i>Позики, надані іноземними комерційними банками</i>
303100	Одержано позик
303200	Погашено позик
304000	<i>Позики, надані постачальниками</i>
304100	Одержано позик
304200	Погашено позик
305000	<i>Позики, не віднесені до інших категорій</i>
305100	Одержано позик
305200	Погашено позик
306000	<i>Зміни обсягів депозитів і цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю</i>
306100	Повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів
306200	Розміщення бюджетних коштів на депозитах або придбання цінних паперів
307000	<i>Коригування</i>
307100	Різниця між вартісною оцінкою вищезазначених статей і ціною нового випуску зобов'язань
307200	Різниця між вартісною оцінкою вищезазначених статей і ціною при погашенні зобов'язань

КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСУВАННЯ БЮДЖЕТУ за типом боргового зобов'язання

Код	Найменування
<i>Загальне фінансування</i>	
400000	Фінансування за борговими операціями
<i>401000</i>	<i>Запозичення</i>
401100	Внутрішні запозичення
401101	Довгострокові зобов'язання
401102	Середньострокові зобов'язання
401103	Короткострокові зобов'язання та векселі
401104	Інші зобов'язання
401200	Зовнішні запозичення
401201	Довгострокові зобов'язання
401202	Середньострокові зобов'язання
401203	Короткострокові зобов'язання та векселі
401204	Інші зобов'язання
<i>402000</i>	<i>Погашення</i>
402100	Внутрішні зобов'язання
402101	Довгострокові зобов'язання
402102	Середньострокові зобов'язання
402103	Короткострокові зобов'язання та векселі
402104	Інші зобов'язання
402200	Зовнішні зобов'язання
402201	Довгострокові зобов'язання
402202	Середньострокові зобов'язання
402203	Короткострокові зобов'язання та векселі
402204	Інші зобов'язання
500000	Надходження від приватизації державного майна
<i>501000</i>	<i>Надходження від приватизації державного майна (крім об'єктів, для яких передбачено окремий розподіл коштів відповідно до Державної програми приватизації на 2000–2002 роки) та інших надходжень, безпосередньо пов'язаних з процесом приватизації та кредитування підприємств</i>

Код	Найменування
502000	<i>Надходження від приватизації об'єктів незавершеного будівництва, що споруджувались відповідно до Чорнобильської будівельної програми</i>
504000	<i>Надходження від приватизації підприємств, що належать до сфери управління Міністерства оборони України</i>
505000	<i>Понадпланові надходження від приватизації державного майна з урахуванням можливого заміщення інших джерел фінансування державного бюджету</i>
600000	Фінансування за активними операціями
601000	<i>Зміни обсягів депозитів і цінних паперів, що використовуються для управління ліквідністю</i>
601100	Повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів
601110	Повернення бюджетних коштів з депозитів
601120	Надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів
601200	Розміщення бюджетних коштів на депозитах або придбання цінних паперів
601210	Розміщення бюджетних коштів на депозитах
601220	Придбання цінних паперів
602000	<i>Зміни обсягів бюджетних коштів</i>
602100	На початок періоду
602200	На кінець періоду
602300	Інші розрахунки
602301	Курсова різниця
602302	Передача коштів із спеціального до загального фонду бюджету
602303	Передача коштів із загального до спеціального фонду бюджету
602304	Інші розрахунки
602400	Кошти, що передаються із загального фонду бюджету до бюджету розвитку (спеціального фонду)
603000	<i>Фінансування за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку</i>
604000	<i>Зміни обсягів товарно-матеріальних цінностей</i>
604100	На початок періоду
604200	На кінець періоду

КЛАСИФІКАЦІЯ БОРГУ за типом кредитора

Код	Найменування
200000	Внутрішній борг
210000	<i>Заборгованість за позиками, одержаними з бюджетів різних рівнів та державних фондів</i>
211000	Заборгованість за позиками, одержаними з державних фондів
212000	Заборгованість за позиками, одержаними з бюджетів вищих рівнів
213000	Заборгованість за позиками, одержаними з бюджетів нижчих рівнів
220000	<i>Заборгованість перед банківськими установами</i>
221000	Заборгованість за позиками, одержаними від Національного банку України
222000	Заборгованість за позиками, одержаними від інших банків
230000	<i>Заборгованість перед іншими органами управління</i>
231000	Заборгованість за позиками, одержаними від інших фінансових установ
232000	Заборгованість за позиками, одержаними від нефінансових державних підприємств
233000	Заборгованість за позиками, одержаними від нефінансового приватного сектору
234000	Інша внутрішня заборгованість
240000	<i>Внутрішня заборгованість, не віднесена до інших категорій</i>
250000	<i>Коригування, пов'язане зі змінами обсягів депозитів, цінних паперів та різницею у вартісних оцінках вищезазначених статей</i>
300000	Зовнішній борг
310000	Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій
320000	Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав
330000	Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків
340000	Заборгованість за позиками, одержаними від постачальників
350000	Зовнішня заборгованість, не віднесена до інших категорій
360000	Коригування, пов'язане зі змінами обсягів депозитів, цінних паперів та різницею у вартісних оцінках вищезазначених статей

**КЛАСИФІКАЦІЯ БОРГУ
за типом боргового зобов'язання**

Код	Найменування
400000	Внутрішній борг
410000	Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
420000	Заборгованість за середньостроковими зобов'язаннями
430000	Заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями і вексялами
440000	Заборгованість за іншими внутрішніми зобов'язаннями
450000	Коригування, пов'язане із змінами обсягів депозитів цінних паперів та різницею у вартісних оцінках вищезазначених статей
500000	Зовнішній борг
510000	Заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями
520000	Заборгованість за середньостроковими зобов'язаннями
530000	Заборгованість за короткостроковими зобов'язаннями і вексялами
540000	Заборгованість за іншими зовнішніми зобов'язаннями
550000	Коригування, пов'язане із змінами обсягів депозитів, цінних паперів та різницею у вартісних оцінках вищезазначених статей

**ТИМЧАСОВА КЛАСИФІКАЦІЯ
видатків та кредитування місцевих бюджетів
(з перехідною таблицею до функціональної класифікації
видатків та кредитування бюджету)**

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
010000	Державне управління	
010105	Апарат Верховної Ради Автономної Республіки Крим	0111
010106	Забезпечення діяльності депутатів Автономної Республіки Крим	0111
010108	Апарат Рахункової палати Верховної Ради Автономної Республіки Крим	0112
010114	Апарат Ради міністрів Автономної Республіки Крим та її місцевих органів	0111

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
010116	Органи місцевого самоврядування	0111
010117	Органи виконавчої влади в м. Києві	0111
060000	Правоохоронна діяльність та забезпечення безпеки держави	
060103	Підрозділи дорожньо-патрульної служби та дорожнього нагляду	0310
060106	Приймальники-розподільники для неповнолітніх	0310
060107	Спеціальні приймальники-розподільники	0310
060702	Місцева пожежна охорона	0320
061002	Спеціальні монтажні-експлуатаційні підрозділи	0456
061003	Адресно-довідкові бюро	0310
061007	Інші правоохоронні заходи і заклади	0380
070000	Освіта	
070101	Дошкільні заклади освіти	0910
070201	Загальноосвітні школи (у тому числі школа – дитячий садок, інтернат при школі), спеціалізовані школи, ліцеї, гімназії, колегіуми	0921
070202	Вечірні (змінні) школи	0921
070301	Загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні санаторні школи-інтернати	0922
070302	Загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт та дітей, які залишилися без піклування батьків	0922
070303	Дитячі будинки (у т. ч. сімейного типу, прийомні сім'ї)	0910
070304	Спеціальні загальноосвітні школи-інтернати, школи та інші заклади освіти для дітей з вадами у фізичному чи розумовому розвитку	0922
070307	Загальноосвітні спеціалізовані школи-інтернати з поглибленим вивченням окремих предметів і курсів для поглибленої підготовки дітей у галузі науки і мистецтв, фізичної культури і спорту, інших галузях, ліцеї з посиленою військово-фізичною підготовкою	0922

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
070401	Позашкільні заклади освіти, заходи із позашкільної роботи з дітьми	0960
070501	Професійно-технічні заклади освіти	0930
070502	Професійно-технічні училища соціальної реабілітації	0930
070601	Вищі заклади освіти I та II рівнів акредитації	0941
070602	Вищі заклади освіти III та IV рівнів акредитації	0942
070701	Зклади післядипломної освіти III–IV рівнів акредитації (академії, інститути, центри підвищення кваліфікації, перепідготовки, вдосконалення)	0950
070702	Інші заклади і заходи післядипломної освіти	0950
070801	Придбання підручників	0970
070802	Методична робота, інші заходи у сфері народної освіти	0990
070803	Служби технічного нагляду за будівництвом і капітальним ремонтом	0990
070804	Централізовані бухгалтерії обласних, міських, районних відділів освіти	0990
070805	Групи централізованого господарського обслуговування	0990
070806	Інші заклади освіти	0990
070807	Інші освітні програми	0990
070808	Допомога дітям-сиротам та дітям, позбавленим батьківського піклування, яким виповнюється 18 років	0990
070809	Здійснення виплат, визначених Законом України “Про реструктуризацію заборгованості з виплат, передбачених статтею 57 Закону України “Про освіту” педагогічним, науково-педагогічним та іншим категоріям працівників навчальних закладів”	0990
080000	Охорона здоров'я	
080101	Лікарні	0731
080102	Територіальні медичні об'єднання	0731
080201	Спеціалізовані лікарні та інші спеціалізовані заклади (центри, диспансери, госпіталі для інвалідів ВВВ, лепрозорії, медико-санітарні частини тощо, що мають ліжкову мережу)	0732

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
080202	Клініки науково-дослідних інститутів	0732
080203	Пологові будинки	0733
080204	Санаторії для хворих туберкульозом	0734
080205	Санаторії для дітей та підлітків (нетуберкульозні)	0734
080206	Санаторії медичної реабілітації	0734
080207	Будинки дитини	0761
080208	Станції переливання крові	0724
080209	Станції швидкої та невідкладної допомоги	
080300	Поліклініки і амбулаторії, (крім спеціалізованих поліклінік та загальних і спеціалізованих стоматологічних поліклінік)	0721
080400	Спеціалізовані поліклініки (у т. ч. диспансери, медико-санітарні частини, пересувні консультативні діагностичні центри тощо, які не мають ліжкового фонду)	0722
080500	Загальні і спеціалізовані стоматологічні поліклініки	0722
080600	Фельдшерсько-акушерські пункти	0725
080703	Заходи боротьби з епідеміями	0740
080704	Центри здоров'я і заходи у сфері санітарної освіти	0740
080800	Центри первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	0726
081001	Медико-соціальні експертні комісії	0763
081002	Інші заходи з охорони здоров'я	0763
081003	Служби технічного нагляду за будівництвом та капітальним ремонтом	0763
081004	Централізовані бухгалтерії	0763
081005	Групи централізованого господарського обслуговування	0763
081006	Програми і централізовані заходи з імунопрофілактики	0740
081007	Програми і централізовані заходи боротьби з туберкульозом	0763
081008	Програми і централізовані заходи профілактики СНІДу	0763
081009	Забезпечення централізованих заходів з лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет	0763

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
081010	Централізовані заходи з лікування онкологічних хворих	0763
090000	Соціальний захист та соціальне забезпечення	
090201	Пільги ветеранам війни, особам, на яких поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, дітям війни, особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, жертвам нацистських переслідувань та реабілітованим громадянам, які стали інвалідами внаслідок репресій або є пенсіонерами, на комунальні послуги	1030
090202	Пільги ветеранам війни, особам, на яких поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, дітям війни, особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, жертвам нацистських переслідувань та на придбання твердого палива та скрапленого газу	1030
090203	Інші пільги ветеранам війни, особам, на яких поширюється чинність Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту", особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, дітям війни, особам, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, вдовам (вдівцям) та батькам померлих (загиблих) осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, жертвам нацистських переслідувань та реабілітованим громадянам, які стали інвалідами внаслідок репресій або є пенсіонерами	1030

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
090204	Пільги ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, вдовам (вдівцям) померлих (загиблих) ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранів служби цивільного захисту та ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, звільненим зі служби за віком, хворобою або вислугою років військовослужбовцям Служби безпеки України, працівникам міліції, особам начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони, пенсіонерам з числа слідчих прокуратури, дітям (до досягнення повноліття) працівників міліції, осіб начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони, загиблих або померлих у зв'язку з виконанням службових обов'язків, непрацездатним членам сімей, які перебували на їх утриманні, звільненим з військової служби особам, які стали інвалідами під час проходження військової служби, батькам та членам сімей військовослужбовців, які загинули (померли) або пропали безвісти під час проходження військової служби, батькам та членам сімей осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, які загинули (померли), пропали безвісти або стали інвалідами при проходженні служби, суддям у відставці, на житлово-комунальні послуги	1030
090205	Пільги ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, вдовам (вдівцям)	1030

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
	померлих (загиблих) ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранів служби цивільного захисту та ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, звільненим зі служби за віком, хворобою або вислугою років працівникам міліції, особам начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони, дітям (до досягнення повноліття) працівників міліції, осіб начальницького складу податкової міліції, рядового і начальницького складу кримінально-виконавчої системи, державної пожежної охорони, загиблих або померлих у зв'язку з виконанням службових обов'язків, непрацездатним членам сімей, які перебували на їх утриманні, на придбання твердого палива	
090206	Інші пільги ветеранам військової служби, ветеранам органів внутрішніх справ, ветеранам податкової міліції, ветеранам державної пожежної охорони, ветеранам Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранам служби цивільного захисту, ветеранам Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, вдовам (вдівцям) померлих (загиблих) ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів податкової міліції, ветеранів державної пожежної охорони, ветеранів Державної кримінально-виконавчої служби, ветеранів служби цивільного захисту та ветеранів Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, особам звільненим з військової служби, пенсіонерам з числа слідчих прокуратури	1030
090207	Пільги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дружинам (чоловікам) та опікунам (на час опікунства) дітей померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, на житлово-комунальні послуги	1070
090208	Пільги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дружинам (чоловікам) та опікунам (на час опікунства) дітей померлих громадян, смерть	1070

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
	яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, на придбання твердого палива	
090209	Інші пільги громадянам, Пільги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, дружинам (чоловікам) та опікунам (на час опікунства) дітей померлих громадян, смерть яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою	1070
090210	Пільги пенсіонерам з числа спеціалістів із захисту рослин, передбачені частиною четвертою статті 20 Закону України "Про захист рослин", громадянам, передбачені пунктом "т" частини першої статті 77 Основ законодавства про охорону здоров'я, частиною четвертою статті 29 Основ законодавства про культуру, частиною другою статті 30 Закону України "Про бібліотеки та бібліотечну справу", абзацом першим частини четвертої статті 57 Закону України "Про освіту", на безоплатне користування житлом, опаленням та освітленням	1070
090210	Пільги пенсіонерам з числа спеціалістів із захисту рослин, передбачені частиною четвертою статті 20 Закону України "Про захист рослин", громадянам, передбачені пунктом "і" частини першої статті 77 Основ законодавства про охорону здоров'я, частиною четвертою статті 29 Основ законодавства про культуру, частиною другою статті 30 Закону України "Про бібліотеки та бібліотечну справу", абзацом першим частини четвертої статті 57 Закону України "Про освіту", на придбання твердого та рідкого пального побутового палива	1070
090212	Пільги на медичне обслуговування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	1070
090213	Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	1070
090214	Пільги окремим категоріям громадян з послуг зв'язку	1070
090215	Пільги багатодітним сім'ям на житлово-комунальні послуги	1070
090216	Пільги багатодітним сім'ям на придбання твердого палива та скрапленого газу	1070

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
090302	Допомога у зв'язку з вагітністю і пологами	1040
090303	Допомога на догляд за дитиною віком до 3 років	1040
090304	Допомога при народженні дитини	1040
090305	Допомога на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування	1040
090306	Допомога на дітей одиницям матерям	
090307	Тимчасова державна допомога дітям	1040
090308	Допомога при усиновленні дитини	1040
090401	Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям	1040
090403	Виплата компенсації реабілітованим	1070
090405	Субсидії населенню для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг	1060
090406	Субсидії населенню для відшкодування витрат на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	1060
090411	Кошти на забезпечення побутовим вугіллям окремих категорій населення	1060
090412	Інші видатки на соціальний захист населення	1090
090413	Допомога на догляд за інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу	1010
090414	Компенсація особам, які згідно зі статтями 43 та 48 Гірничого закону України, мають право на безоплатне отримання вугілля на побутові потреби, але проживають у будинках, що мають центральне опалення	1060
090416	Інші видатки на соціальний захист ветеранів війни та праці	1030
090417	Витрати на поховання учасників бойових дій та інвалідів війни	1030
090601	Будинки-інтернати для малолітніх інвалідів	1010
090700	Утримання закладів, що надають соціальні послуги дітям, які опинились у складних життєвих обставинах	1040
090802	Інші програми соціального захисту дітей	1040

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
090901	Будинки-інтернати (пансіонати) для літніх людей та інвалідів системи соціального захисту	1020
090902	Інші будинки-інтернати для літніх людей та інвалідів	1020
091101	Утримання центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	1040
091102	Програми і заходи центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	1040
091103	Соціальні програми і заходи державних органів у справах молоді	1040
091104	Соціальні програми і заходи державних органів з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків	1040
091105	Утримання клубів підлітків за місцем проживання	1040
091106	Інші видатки	1040
091107	Соціальні програми і заходи державних органів у справах сім'ї	1040
091108	Заходи з оздоровлення та відпочинку дітей, крім заходів з оздоровлення дітей, що здійснюються за рахунок коштів на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	1040
091112	Капітальний ремонт третього корпусу центру захисту дітей "Наші діти" в м. Києві	1040
091201	Розселення та облаштування депортованих кримських татар та осіб інших національностей, депортованих з України	1070
091203	Навчання та трудове влаштування інвалідів	1010
091204	Територіальні центри соціального обслуговування (надання соціальних послуг)	1020
091205	Виплати грошової компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, інвалідам, дітям-інвалідам, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги	1010
091206	Центри соціальної реабілітації дітей-інвалідів; центри професійної реабілітації інвалідів	1010

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
091207	Пільги, що надаються населенню (крім ветеранів війни і праці, військової служби, органів внутрішніх справ та громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи), на оплату житлово-комунальних послуг і природного газу	1060
091209	Фінансова підтримка громадських організацій інвалідів і ветеранів	1030
091210	Служби технічного нагляду за будівництвом та капітальним ремонтом	1090
091211	Централізовані бухгалтерії	1090
091212	Обробка інформації з нарахування та виплати допомог і компенсацій	1090
091214	Інші установи та заклади	1090
091300	Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам	1010
091303	Компенсаційні виплати інвалідам на бензин, ремонт, техобслуговування автотранспорту та транспортне обслуговування	1010
091304	Встановлення телефонів інвалідам I та II груп	1010
100000	Житлово-комунальне господарство	
100101	Житлово-експлуатаційне господарство	0610
100102	Капітальний ремонт житлового фонду місцевих органів влади	0610
100103	Дотація житлово-комунальному господарству	0610
100105	Видатки на утримання об'єктів соціальної сфери підприємств, що передаються до комунальної власності	0640
100106	Капітальний ремонт житлового фонду об'єднань співвласників багатоквартирних будинків	0610
100201	Теплові мережі	0620
100202	Водопровідно-каналізаційне господарство	0620
100203	Благоустрій міст, сіл, селищ	0620
100205	Газові заводи і газова мережа	0432

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
100206	Готельне господарство	0470
100207	Берегоукріплювальні роботи	0511
100208	Видатки на впровадження засобів обліку витрат та регулювання споживання води та теплової енергії	0620
100209	Заходи, пов'язані з поліпшенням питної води	0620
100301	Збір та вивезення сміття і відходів, експлуатація каналізаційних систем	
100302	Комбінати комунальних підприємств, районні виробничі об'єднання та інші підприємства, установи та організації житлово-комунального господарства	0620
100303	Ремонтно-будівельні організації житлово-комунального господарства	0620
100400	Підприємства і організації побутового обслуговування, що входять до комунальної власності	0620
100601	Відшкодування різниці між розміром ціни (тарифу) на житлово-комунальні послуги, що затверджувалися або погоджувалися рішенням місцевого органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, та розміром економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання)	0640
100602	Погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії та послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування	0640
110000	Культура і мистецтво	
110101	Творчі спілки	0829
110102	Театри	0821
110103	Філармонії, музичні колективи і ансамблі та інші мистецькі заклади та заходи	0822

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
110104	Видатки на заходи, передбачені державними і місцевими програмами розвитку культури і мистецтва	0829
110105	Фінансова підтримка гастрольної діяльності	0829
110201	Бібліотеки	0824
110202	Музеї і виставки	0824
110203	Заповідники	0827
110204	Палаци і будинки культури, клуби та інші заклади клубного типу	0828
110205	Школи естетичного виховання дітей	0960
110300	Кінематографія	0823
110502	Інші культурно-освітні заклади та заходи	0829
120000	Засоби масової інформації	
120100	Телебачення і радіомовлення	0830
120201	Періодичні видання (газети та журнали)	0830
120300	Книговидавництво	0830
120400	Інші засоби масової інформації	0830
130000	Фізична культура і спорт	
130102	Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань	0810
130104	Видатки на утримання центрів з інвалідного спорту і реабілітаційних шкіл	0810
130105	Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань та заходів з інвалідного спорту	0810
130106	Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань з неолімпійських видів спорту	0810
130107	Утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл	0810
130110	Фінансова підтримка спортивних споруд	0810
130112	Інші видатки	0810
130113	Централізовані бухгалтерії	0810
130114	Забезпечення підготовки спортсменів вищих категорій школами вищої спортивної майстерності	0810
130115	Центри "Спорт для всіх" та заходи з фізичної культури	0810

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
130116	Підготовка спортивних об'єктів, на яких проводитиметься чемпіонат світу з легкої атлетики у 2013 р.	0810
130201	Проведення навчально-тренувальних зборів і змагань (які проводяться громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості)	0810
130202	Проведення заходів з нетрадиційних видів спорту і масових заходів з фізичної культури (які проводяться громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості)	0810
130203	Утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл (які підпорядковані громадським організаціям фізкультурно-спортивної спрямованості)	0810
130204	Утримання апарату управління громадських фізкультурно-спортивних організацій (ФСТ "Колос")	0810
130205	Фінансова підтримка спортивних споруд, які належать громадським організаціям фізкультурно-спортивної спрямованості	0810
150000	Будівництво	
150101	Капітальні вкладення	0490
150104	Виплата компенсації на здешевлення вартості будівництва житла молодіжним житловим комплексам	1060
150107	Житлове будівництво і придбання житла військово-службовцям та особам рядового і начальницького складу, звільненим у запас або відставку за станом здоров'я, віком, вислугою років та у зв'язку із скороченням штатів, які перебувають на квартирному обліку за місцем проживання, членам сімей з числа цих осіб, які загинули під час виконання ними службових обов'язків, а також учасникам бойових дій в Афганістані та воєнних конфліктів	1060
150109	Компенсація селянським (фермерським) господарствам вартості будівництва об'єктів виробничого і невиробничого призначення	1060
150110	Проведення невідкладних відновлювальних робіт, будівництво та реконструкція загальноосвітніх навчальних закладів	0921

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
150111	Проведення невідкладних відновлювальних робіт, будівництво та реконструкція спеціалізованих навчальних закладів	0922
150112	Проведення невідкладних відновлювальних робіт, будівництво та реконструкція позашкільних навчальних закладів	0960
150114	Проведення невідкладних відновлювальних робіт, будівництво та реконструкція лікарень загального профілю	0731
150115	Завершення проектів газифікації сільських населених пунктів з високим ступенем готовності	0432
150118	Житлове будівництво та придбання житла для окремих категорій населення	1060
150119	Проведення невідкладних відновлювальних робіт, будівництво та реконструкція спеціалізованих лікарень та інших спеціалізованих закладів	0732
150120	Будівництво та розвиток мережі метрополітенів	0453
150121	Заходи з упередження аварій та запобігання техногенних катастроф у житлово-комунальному господарстві та на інших аварійних об'єктах комунальної власності	0620
150122	Інвестиційні проекти	0470
150201	Збереження, розвиток, реконструкція та реставрація пам'яток історії та культури	0829
150202	Розробка схем та проектних рішень масового застосування	0443
150203	Операційні видатки – паспортизація, інвентаризація пам'яток архітектури, премії в галузі архітектури	0829
160000	Сільське і лісове господарство, рибне господарство та мисливство	
160101	Землеустрій	0421
160600	Лісове господарство і мисливство	0422
160903	Програми в галузі сільського господарства, лісового господарства, рибальства та мисливства	0421

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
170000	Транспорт, дорожнє господарство, зв'язок, телекомунікації та інформатика	
170101	Регулювання цін на послуги місцевого автотранспорту	0451
170102	Компенсаційні виплати на пільговий проїзд автомобільним транспортом окремим категоріям громадян	1070
170103	Інші заходи у сфері автомобільного транспорту	0451
170202	Севастопольський морський торговельний порт	0452
170203	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян на водному транспорті	1070
170302	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян на залізничному транспорті	1070
170303	Регулювання цін на послуги метрополітену	0453
170601	Регулювання цін на послуги міського електротранспорту	0453
170602	Компенсаційні виплати за пільговий проїзд електротранспортом окремих категорій громадян	1070
170603	Інші заходи у сфері електротранспорту	0455
170703	Видатки на проведення робіт, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг	0456
170800	Зв'язок	0460
170901	Національна програма інформатизації	0460
171000	Діяльність і послуги, не віднесені до інших категорій	0460
180000	Інші послуги, пов'язані з економічною діяльністю	
180107	Фінансування енергозберігаючих заходів	0470
180109	Програма стабілізації та соціально-економічного розвитку територій	0490
180401	Платежі за кредитними угодами, укладеними під гарантії Уряду	0170
180404	Підтримка малого і середнього підприємництва	0411
180405	Видатки на погашення реструктуризованої заборгованості перед комерційними банками та на поповнення їх капіталу	0411

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
180409	Внески органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у статутні фонди суб'єктів підприємницької діяльності	0490
180410	Інші заходи, пов'язані з економічною діяльністю	0411
200000	Охорона навколишнього природного середовища та ядерна безпека	
200100	Охорона і раціональне використання водних ресурсів	0511
200200	Охорона і раціональне використання земель	0511
200300	Створення захисних лісових насаджень та полезахисних лісових смуг	0511
200400	Охорона і раціональне використання мінеральних ресурсів	0511
200600	Збереження природно-заповідного фонду	0520
200700	Інші природоохоронні заходи	0540
210000	Запобігання та ліквідація надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	
210105	Видатки на запобігання та ліквідацію надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	0320
210106	Заходи у сфері захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру	0220
210107	Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення	0380
210110	Заходи з організації рятування на водах	0320
210120	Видатки на ліквідацію наслідків стихійного лиха, що сталося 23–27 липня 2008 р.	0320
230000	Обслуговування боргу	0170
240000	Цільові фонди	
240601	Охорона та раціональне використання природних ресурсів	0511
240602	Утилізація відходів	0512
240603	Ліквідація іншого забруднення навколишнього природного середовища	0513

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
240604	Інша діяльність у сфері охорони навколишнього природного середовища	0540
240605	Збереження природно-заповідного фонду	0520
240606	Заходи по заповненню водосховищ	0540
240800	Інші фонди	1090
240900	Цільові фонди, утворені Верховною Радою Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади	0133
250000	Видатки, не віднесені до основних груп	
250102	Резервний фонд	0133
250203	Проведення виборів народних депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів	0160
250205	Проведення референдумів	0160
250207	Утримання апарату Виборчої комісії Автономної Республіки Крим	0160
250301	Кошти, що передаються до державного бюджету з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів, міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення) бюджетів, інших бюджетів місцевого самоврядування, для яких у державному бюджеті визначаються міжбюджетні трансферти	0180
250302	Кошти, що передаються до районних та міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського та обласного значення) з міських (міст районного значення), селищних, сільських та районних у містах бюджетів	0180
250303	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками із додаткової дотації до державного бюджету	0180
250304	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками із додаткової дотації з районних та міських міст Києва та Севастополя, міст республіканського та обласного значення до міських (міст районного значення), селищних, та сільських бюджетів	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250305	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками із додаткової дотації з міських (міст районного значення), селищних та сільських бюджетів до районних та міських (міст Києва та Севастополя, міст республіканського та обласного значення) бюджетів	0180
250307	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками до державного бюджету з місцевих бюджетів	0180
250308	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками до місцевих бюджетів з державного бюджету	0180
250309	Кошти, що передаються за взаємними розрахунками між місцевими бюджетами	0180
250310	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок наданих державою податкових пільг зі сплати земельного податку суб'єктам космічної діяльності та суб'єктам літакобудування	0180
250311	Дотації вирівнювання, що передаються з районних та міських (міст Києва і Севастополя, міст республіканського та обласного значення) бюджетів	0180
250312	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення виплат, пов'язаних із підвищенням рівня оплати праці працівників бюджетної сфери, в тому числі на підвищення посадового окладу працівника першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки та виплату допомоги випускникам вищих навчальних закладів, які здобули освіту за напрямами і спеціальностями медичного та фармацевтичного профілю	0180
250313	Додаткова дотація з державного бюджету на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів	0180
250314	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення палимим станцій (відділень) екстреної, швидкої та невідкладної медичної допомоги	0180
250315	Інші додаткові дотації	0180
250316	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Донецької області на будівництво ПЕТ-КТ центру, капітальний ремонт і реконструкцію лікарняних споруд та	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
	закупівлю високовартісного медичного обладнання для Донецького обласного клінічного територіального медичного об'єднання	
250317	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію втрат доходів унаслідок розміщення Чорноморського флоту Російської Федерації на території міст Севастополя, Феодосії та смт Гвардійське Сімферопольського району	0180
250318	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на поліпшення умов оплати праці медичних працівників, які надають медичну допомогу хворим на заразну та активну форми туберкульозу	0180
250319	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на оплату праці працівників бюджетних установ	0180
250320	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення повноважень, встановлених Законом України "Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим"	0180
250321	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на відшкодування частини відсоткових ставок по залучених кредитах на оновлення парку автобусів та тролейбусів приймаючих міст по підготовці до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 р. з футболу	0180
250322	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування комплексних пілотних проектів з реформування системи надання адміністративних послуг	0180
250323	Субвенція на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування	0180
250324	Субвенція іншим бюджетам на виконання інвестиційних проектів	0180
250325	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на стимулювання місцевих органів влади за перевиконання річних розрахункових обсягів податку на прибуток підприємств та акцизного податку	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250326	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на виплату допомоги сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам та тимчасової державної допомоги дітям	0180
250328	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на оплату електроенергії, природного газу, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот	0180
250329	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг з послуг зв'язку, інших передбачених законодавством пільг (крім пільг на одержання ліків, зубопротезування, оплату електроенергії, природного і скрапленого газу на побутові потреби, твердого та рідкого пічного побутового палива, послуг тепло-, водопостачання і водовідведення, квартирної плати (утримання будинків і споруд та прибудинкових територій), вивезення побутового сміття та рідких нечистот), на компенсацію втрати частини доходів у зв'язку з відміною податку з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів та відповідним збільшенням ставок акцизного податку з пального і на компенсацію за пільговий проїзд окремих категорій громадян	0180
250330	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання пільг та житлових субсидій населенню на придбання твердого та рідкого пічного побутового палива і скрапленого газу	0180
250331	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення надання соціальних послуг найуразливішим верствам населення	0180
250332	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Чернігівської області на фінансування реставраційно-відновлювальних робіт по комплексу пам'яток архітектури НКЗ "Тетьманська столиця" у м. Батурині	0180
250333	Додаткова дотація з державного бюджету місцевим бюджетам на підвищення рівня матеріального забезпечення інвалідів I чи II групи внаслідок психічного розладу	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250334	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення кредиторської заборгованості за медичне обладнання, придбане в 2011 р. за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів та медичного обладнання для закладів охорони здоров'я	0180
250335	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на фінансування ремонту приміщень управлінь праці та соціального захисту виконавчих органів міських (міст республіканського в Автономній Республіці Крим і обласного значення), районних у містах Києві і Севастополі та районних у містах рад для здійснення заходів з виконання спільного зі Світовим банком проекту "Вдосконалення системи соціальної допомоги"	0180
250338	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на розвиток соціально-економічної сфери міста Севастополя та інших населених пунктів, в яких дислокуються військові формування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України	0180
250342	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на збереження середньої заробітної плати на період працевлаштування посадових осіб місцевого самоврядування з числа депутатів відповідних рад, що потребують працевлаштування в зв'язку із закінченням строку повноважень	0180
250344	Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного та культурного розвитку регіонів	0180
250346	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва на проведення консервації та сучасної музеєфікації, завершення археологічних досліджень Старокиївської гори із залишками фундаменту Десятинної церкви території пам'ятки археології національного значення "Дитинець стародавнього Києва VIII–X ст. з фундаментом Десятинної церкви X ст."	0180
250347	Субвенція з державного бюджету районному бюджету Шацького району Волинської області на будівництво та капітальний ремонт доріг Шацьк – Світязь – Залісся – Пульмо – Шацьк	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250348	Субвенція з державного бюджету бюджету міста Дніпропетровська на продовження будівництва автомобільної дороги в м. Дніпропетровськ на ділянці від вул. Кайдацький шлях до автомобільної дороги Київ – Луганськ – Изварине	0180
250351	Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію пріоритетів розвитку регіонів	0180
250352	Субвенція на проведення видатків місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів	0180
250353	Субвенція на проведення видатків місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів	0180
250357	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Одеської області на проведення першочергових робіт з будівництва системи відводу стічних вод від станції біологічної очистки "Північна" у місті Одесі на об'єкті "Глибоководний випуск"	0180
250359	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання витратних матеріалів для закладів охорони здоров'я та лікарських засобів для інгаляційної анестезії	0180
250361	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Волинської області на соціально-економічний розвиток Волинської області	0180
250363	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медикаментів для забезпечення швидкої медичної допомоги	0180
250370	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на підтримку реформування системи охорони здоров'я (придбання медичного автотранспорту та обладнання для центрів первинної медичної (медико-санітарної) допомоги) у Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій областях та м. Києві	0180
25371	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медичного обладнання (мамографічного, рентгенологічного та апаратів ультразвукової діагностики) вітчизняного виробництва	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
25372	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на придбання медичного автотранспорту та обладнання для закладів охорони здоров'я	0180
250373	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Києва для здійснення заходів з деодорації на спорудах Бортницької станції аерації	0180
250383	Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на погашення заборгованості з різниці в тарифах на теплову енергію, послуги з централізованого водопостачання та водовідведення, що вироблялися, транспортувалися та постачалися населенню, яка виникла у зв'язку з невідповідністю фактичної вартості теплової енергії та послуг з централізованого водопостачання та водовідведення тарифам, що затверджувалися та/або погоджувалися органами державної влади чи місцевого самоврядування	1080
250384	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Донецька на придбання сучасного медичного обладнання для закладів охорони здоров'я	0180
250390	Субвенція з державного бюджету міському бюджету міста Дзержинськ Донецької області на придбання сучасного лікувально-діагностичного обладнання для закладів охорони здоров'я	0180
250391	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Дніпропетровської області на придбання медичного обладнання та автомобілів швидкої медичної допомоги для закладів охорони здоров'я	0180
250392	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Київської області на придбання медичного обладнання для Київської обласної клінічної лікарні	0180
250393	Субвенція з державного бюджету обласному бюджету Закарпатської області на придбання сучасного високовартісного лікувального та діагностичного обладнання для закладів охорони здоров'я	0180
250395	Субвенція з державного бюджету бюджету Баранівського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток	0180

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250396	Субвенція з державного бюджету бюджету Новоград-Волинського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток	0180
250397	Субвенція з державного бюджету бюджету Червоноармійського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток	0180
250398	Субвенція з державного бюджету бюджету Ємільчинського району Житомирської області на соціально-економічний розвиток	0180
250402	Видатки на покриття заборгованостей, що виникли у попередні роки із заробітної плати працівників бюджетних установ, грошового забезпечення, стипендій та інших соціальних виплат	1070
250403	Видатки на покриття інших заборгованостей, що виникли у попередні роки	0133
250404	Інші видатки	0133
250405	Видатки на будівництво та реконструкцію релігійних споруд	0850
250901	Впровадження проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою	0490
250902	Повернення позик, наданих для впровадження проектів розвитку за рахунок коштів, залучених державою	0490
250903	Надання бюджетних позичок суб'єктам підприємницької діяльності	0490
250904	Повернення бюджетних позичок	0490
250905	Часткова компенсація відсоткової ставки кредитів комерційних банків молодим сім'ям та одиноким молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	1060
250907	Погашення відсотків за користування довгостроковими пільговими кредитами на будівництво (реконструкцію) та придбання житла для молодих сімей та інших соціально незахищених категорій громадян	1060
250908	Надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	1060

Код	Найменування	Код функціональної класифікації, що відповідає цьому коду
250909	Повернення коштів, наданих для кредитування громадян на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	1060
250910	Надання пільгового кредиту членам житлово-будівельних кооперативів	1060
250911	Надання державного пільгового кредиту індивідуальним сільським забудовникам	1060
250912	Повернення коштів, наданих для кредитування індивідуальних сільських забудовників	1060
250913	Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів, наданих громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	1060
250914	Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням державних пільгових кредитів, наданих індивідуальним сільським забудовникам	1060
250915	Фінансування ремонту приміщень управлінь праці та соціального захисту виконавчих органів міських (міст республіканського в Автономній Республіці Крим і обласного значення), районних у містах Києві і Севастополі та районних у містах рад для здійснення заходів з виконання спільного зі Світовим банком проекту "Вдосконалення системи соціальної допомоги"	1090

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Серія “БЮДЖЕТНА І ПОДАТКОВА СИСТЕМИ: МЕТОДОЛОГІЯ, ОРГАНІЗАЦІЯ, НАВЧАННЯ”

Головний редактор серії Т. І. Єфименко

БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ТРЕНІНГ-КУРС

Навчальний посібник

За загальною редакцією Є. О. Малік

Відповідальний за випуск

В. Д. Королюк

Редактор:

С. В. Бартош

Коректор:

С. В. Зюбенко

Комп'ютерна верстка

А. А. Молотая

Підп. до друку 25.12.2012. Формат 60×84/16. Папір офсетний № 1. Друк офсетний.

Гарнітура “Wagrock Pro”. Ум. друк. арк. 23,25. Обл.-вид. арк. 22,63.

Наклад 300 прим. Зам. 12-1136к

Державна навчально-наукова установа “Академія фінансового управління”
04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38–44, тел./факс: (044) 277-51-15.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4384 від 08.08.2012.

Віддруковано на ПАТ “ВПІОЛ”
03151, м. Київ, вул. Волинська, 60.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 4404 від 31.08.2012.

Бюджетний менеджмент: тренінг-курс : навч. посіб. / Л. Д. Сафонова, А. Є. Буряченко, Є. О. Малік та ін. ; за заг. ред. Є. О. Малік ; передм. Т. І. Єфименко. – К. : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. – 400 с. – (Серія “Бюджетна і податкова системи: методологія, організація, навчання”).

ISBN 978-966-2380-47-7

У навчальному посібнику органічно поєднано теоретичний і практичний матеріал, що дає змогу набути знань та професійних навичок у сфері бюджетного менеджменту. Тренінг-курс спрямований на формування необхідного досвіду в окремих аспектах управління бюджетними ресурсами і відносинами, які виникають у процесі руху бюджетних коштів, поглиблене вивчення проблематики управління бюджетом держави. За змістом посібник відповідає програмі навчальної дисципліни “Бюджетний менеджмент”.

Для студентів, аспірантів, викладачів вищих навчальних закладів економічного спрямування, наукових і практичних працівників, державних службовців.

УДК 005:336.14](075.8)
ББК 65.26-2я73